

9546

**ANDHRA LEGISLATIVE ASSEMBLY
DEBATES**

OFFICIAL REPORT

SATURDAY, the 26th NOVEMBER 1955

**DISCUSSION ON THE REPORT OF THE STATES REORGANIZATION
COMMISSION—*cont.***

**PRINTED BY
THE SUPERINTENDENT, ANDHRA GOVERNMENT PRESS**

CONTENTS

	PAGES
Discussion on the report of the States Reorganization Commission— <i>cont.</i>	1-114

ANDHRA LEGISLATIVE ASSEMBLY.

Saturday, the 26th November 1955.

The House met in the Assembly Chamber, Kurnool, at eleven of the clock, Mr. Speaker (The Hon. Sri R. Lakshminarayana Simham Rao) in the Chair.

I. QUESTIONS AND ANSWERS FROM 11 A.M. TO 11-10 A.M.

II GOVERNMENT MOTION

DISCUSSION ON THE REPORT OF THE STATES
REORGANIZATION COMMISSION - Contd

SRI P. SUNDAKAYYA:— ‘అయ్యా, నచ ఎక్కాలను కిరాపు పమువులు ఈ దిగువ సంస్థలను దెబు ప్రతిపాదించుచున్నాను.

‘Delete in the first para. “this House feels happy that the Tungabhadra area which is essential for the development of Rayalaseema has been re-united with Andhra State thus fully facilitating the industrial and agricultural development of the whole area.”

“For the existing paragraph 4, substitute the following—

‘This House feels happy that States Reorganization Commission has recognized that Tungabhadra Project is essential for the full agricultural and industrial development of Rayalaseema area, but regrets that instead of suggesting ways so that no impediment can be placed in the utilization of that project, it has recommended an exchange of those Kanarese-speaking taluks, with Telugu-speaking district of Kolar and thus perpetuate unnecessary conflicts. Hence this Assembly requests that Kolar district in Mysore which has a clear Telugu majority should be included in Andhra while Kanarese-speaking area of Bellary district be kept with Karnataka itself.’

The amendment was duly seconded.

MR. SPEAKER:—“I take it that the other amendments are not moved, so there is only one amendment to the main resolution.”

[26th November 1955]

ఏడ ఆన్నాడు. ఈ తీర్మాని గుంచి వూడ్లాడేటప్పుడు, యావాడు రాణి ఒక చెంద్రాక్షర్మా బట్టి సమయములో మనరాష్ట్ర్ విష్టరబుకు గాచ్చి ఉపర చాంపుములతో ప్రశ్న జాగాలసు యిచ్చమని కెంద్రము వారిని మహాము దొతున్నాము ఇదిచేసే ముఖము తొప్పుత్తులపై ఉన్నజాగాలు చాలక ఉకటి చాంపులలోని భాగములనుకూడా కొరుతున్న ట్లు కొడ్డి చిమర్చిట చెసిపుట్టుచూ. ప్రమించములో ప్రతిచూ. ప్రతిని ఆకంపెది ఘంటుంచేరు ము. ఇంధులనుంచారు. తాగానిది లెకపెతె కరకతనేది ఘంధుచ్చు. కొఱపచేసి లేచపె మాసపులలో రఘ్యుల అయినా చుపొరు చుపుచెందిన్ని, చారిచుండ్రు గంపుచ్చుము. కాని ఈ కొరిక అనేడూన్ని పరిషుమతయి చెందికిసి, క్రమచ్ఛాద్వారా వానియొక్క ప్రతింపిలము సంపూ దించుకొచట గా. నసము త్రైయానికి, త్రైయారాబ్ధానికి వృత్తిరేకముగా ఆ ఆలపెది ఘుండు డచునె స్థాతన్ని కొండయ తెందీరు. అయితే యా లోహం మచుకు రాచలసిన భాగాలనె మసము కొరుతున్నాము. కాని, ఆ కొరికలూ ఆ. కొన్నిది లెపనిమాత్రము నేను మరిచేమన్నాను. ఆ సంగ్రహ బెప్పుడునేను చెప్పుబోయే విషయాలనుపటి మీకి తెలుస్తుంది. అదిమనస పారపాటుకాదు, ఇంచల పారపాటుకాదు, పరిపొలకుల పారబోటు అనే చెప్పుపలసివుపుచుండి. ఈ వాడుమన భారతదేశములోపున్న 36 కోట్ల జనాబూల్ మెండట్టాసము నాక్రమిలచుకున్న హిందీబాష మాట్లాడేవారి జనాభాను తీసివెప్పే, ద్వీతీయాసినము ఆక్రమించుకున్నది తెలుగు భాషా మాట్లాడేవారి జనాభాయే. ఈ వాడు బెంగాలీవారు రెండు భాగములైనారు. అందువల్ల తెలుగు భాషకు ద్వీతీయాసినము లభించింది. పాకిస్తాను వారు అవటలకు వెడ్డపొయిటరువాత, తెలుగువారమైన మనకంటె ఎక్కువ జనాభాగలిగిన బెంగాలీవారు రెండుభాగలు ఆయన కారణముచేత, తెలుగు భావమాట్లాడేవారు యా నాడుభారత దేశములో పొచ్చుగా ఉండిన కారణముచేత, తెలుగుభాషకు ద్వీతీయాసినము భారతదేశములో లభించింది. తెలుగు భాషమాట్లాడేవారు అంధ్ర రాష్ట్రములోనేకాకుండా కొంచెను పొచ్చు తల్కుడై

DISCUSSION ON THE REPORT OF THE
STATES REORGANIZATION COMMISSION

3

26th November 1955] [SRI K. VENKATA RAO]

వగా బారతదేశములోను యితర రాష్ట్రాలలో గూడా. చాలాబాగము అన్ని పొంతాలలోనూ పుంటున్నాయి. ఇది చాలావరకు సంతోషించతగ్గి విషయము. ఆంధ్రరాష్ట్రము విడిపోయి, నముయించు ఒక మెమోరాండము గూడా రచూరుచేయబడ్డి. రంధూలో యాక్సీడిరాష్ట్రములలో కెలంగు వారి జారా ఈయవూరుచబడ్డి —

రాష్ట్రము.	జనాలా.
మద్రాస	... 21,709,000
ఉత్తర ప్రదేశ్	2,000
బిహార్	342,000
పశ్చిమ బింగాల్	... 49,000
కర్ణాటక	... 3,900
మైస్కూరు	.. 1,375,600
తెలుగూప్పురు-చెంబ్రె	... 23,000
మహారాష్ట్ర	... 174,000
బొంబాయి, సౌరాష్ట్ర ...	.. 306,000
మధ్యభారతీ	.. 1,000
హైదరాబాదు	... 8,921,000
వించ్చె ప్రదేశ్	. 78
రాజస్థాన్	. 441
పంబాబు	. 10,078
ఆంధ్రమాను దివులు	1,044

“తిథిధంగా తెలుగువారి జనాభా ఉన్నది. ఆప్యటి లెక్కల ప్రకారము తెలుగువారిజనాభా అన్నిచోట్లు చెరి 32,960,911 మందిపున్నారు. కానీ తిథిధంగా జనాభా నిరంతరము ఎదిగేడేకుక, అందుకుగాను తగినకృషి తూడా నిరంతరము జనాభాతున్నది కనుక, పైనచెప్పిన అపకేయే యాధీనముకూడా ఉప్పుదని చెప్పుకూడికి వీలుఉండదు. నిజానికి ఆంతకంపె తెలుగువారి జనాభా ఎక్కువగా పెరిగిందనే చెప్పువచ్చు.

‘కాబట్టి అన్నిచోట్లోను తెలుగువారి జనాభా యా విధంగా విస్తరించి ఉన్నది; తిథిధంగా వారికి తెలిసినవిషయమే. ఇది గాక తెలుగువారి యొక్క ప్రాముఖ్యము మరొకవిధముగాకూడ స్పృష్టపడుచుచున్నది. మీవద్దనున్న 0-1-0, 0-2-0 మొదలగు నాటముల చూడండి. వాటిలో నీవీఖాపలు ముద్దింపబడివున్నవే చూడండి. ఇంగ్లీషు, హిందీ, ఉర్దూ, బెంగాలీ, తెలుగు ఉన్నవి. ఆరవములేదు, మహారాష్ట్రము లేదు, కన్స్టిషన్సులేదు, దీనికి కారణము యొమిటో గుర్తించండి. తిథిధంగా దేశములో హామ్సు జనాభాగల భాషలలు

[SRI K. VENKATA RAO] [23rd November 1955]

ప్రాముఖ్యాను యివ్వుబడ్డదొన్నప్పుడుగుచుప్పాడి. దేశములోని వివిధ భాషలు మాటలాడేవారి జనాబా చిసరణసు బట్టి నాణముల మీద ముఖ్యమై బాంగులు ముద్దించబడి గుణన్నవి. తెలుగు వారి జనాబా, వారి ప్రాముఖ్యము సు రుజువు చేయబడి యింతకంతు వేరే నదర్శనము అంగు రచనలు కూడా మునుచీ ఇంగ్లీసు చుప్పాడి. Currency notes మీద పున్న వాడంబి ఆస్తిముల మీద లభ్య. దేశములో బంగారము, వెండి తగ్గి తసువారనే స్థూ కాగిముల మీద అమ్ము అనుచున్నవి. కాబట్టి యిచ యిటువలనునిచి జింగుచుచ్చాడే. ఆది తరువాత వ్యోపహరము. ఇటుచండ్రా ఎంకా చాలా నిచర్చనములు పున్న వి. అని ఎన్న అయినా చెప్పుచ్చు. కాని యివ్వుతు పైము కోద్దిగా పున్నది కాబట్టి, యిం ఏసెంబ్లీ సమావేశ సంచర్ప ములో వాట విపరాలలోకి హామ్మగా పోజాలను. ఇటువంటి విషయము లను సురించి ఎన్ని పున్నకము లయినా ద్రాయించ్చు. ఏసెంబ్లీయొక్క పైము నేము ఎక్కువగా తీసుకోవడము న్నాయిముకాదు. కాని ఒక్క విషయము మాత్రం చెప్పువలసపుంటుంది. ఇప్పుడు మనయొక్క గొప్పతామ్ము మరము చెప్పుకుంటున్నాము గనుక ఒక విషయము మాత్రము చెప్ప చలదాను. ఈ దేశమును ఎప్పుడే శాలిదాహనులు పొలించారు. వాణి పేరట యింకా ఈ దేశములో ఒక శకముకూడా ఉన్నది.

“గొత్తమీపుత్రయ్యాసీ, శాతకర్మి, పులికేశికా మొదలగు మహా చక్రవర్తులు పశ్చిమాంధ్రము తీరం మొదలు తూర్పు తీరపు సముద్రము పరకూ, పుత్తరమునుండి దక్షిణ ప్రాంతము చివర పరకూ అఖండమగా పాలించే రోజులలో మెగఫోను ఆనేఱియన యాదేశానికి వచ్చిపుప్పుడు, ఈదేశము చంద్ర గుప్తని సామ్రాజ్యము తరువాత చాలా గొప్పదనిన్ని, 30 వేల గ్రామాలు గలిగి అనేక వేలమందితూడిన యుద్ధాలతో యున్న దేశము అని ప్రాపారు. ఈప్రాంతాన్ని అయిన ‘Andhra’ అని ప్రాచారు. ఈ ప్రాంతమునకు అంధ్ర దేశమని అంధుల యొక్క ప్రాముఖ్యము ఇతర దేశియుల గుర్తింపుకు వచ్చింది. అప్పటినుంచి యివ్వబిపరకు అంధులయొక్క ప్రాముఖ్యతను గురించి చెప్పి మిమ్ములను విసిగించ దలచలేదు. కాని ఈ రోజుస అంధ్ర జాతి కంఠు తగిన రాష్ట్రముగా విశాలాంధ్రను మనము కోరు తున్నాము. అది హాదరాబాదుతో చేరి అతి ప్రాముఖ్యమైని స్థానమునలంకరించి యున్నది. ఈప్రాంతము యివ్వుదు దాన్ని కోరుతున్నాము. ఈ విషయము యిం వధాంధ జాతి అంగీకరిస్తున్నది. ప్రతి ఒక్కరికినీ కాకతీయ సామ్రాజ్యము జ్ఞాపకము ఉన్నది: మన సుఖ్య మంత్రిగారు టింగల్లు విషయము చెప్పారు. దాన్ని పరిపాలించిన పారు చరిత్రాత్మకంగా చూస్తే చాలా మంది పున్నారు. ఈ దేశమును పరిపాలించిన గణపతి దేశుడు, రుద్రమదేవి, ప్రశాపరుద్రుడు మొదలైన వారిని గురించి

26th November 1955] [SRI K. VENKATA RAO]

మరియు మరల ఒకసాంస్కరించడమై మంచిగేగాని, యిప్పుడు శమయము కాదు, నుండి నేను చెప్పేవలవలెదు. అందుల్ని మంత్రి యుగందచుని గొంచి లభించి చెప్పుదలచుకోలేదు. దీన్ని సాయిబాలము శ్రీ కళ్యాచు సుబ్రాహస్తురు, గొంతెంట్రె, పురుంచి తరువాతప్పులో చెప్పారు. ఆసుటి ఆక్రమీ రాజులు వ్యాపారాల లో లేదా కాంగ్రెసులో గోలుకొండలో చూధించేత ముందు చంచలి. వాటి రాసినికారి ముందర రాముడు ప్రత్యక్షమై బ్రాంచ్‌సుము రాచునుచచి చిడిపించిప్పటి. బ్రైట్‌లగడి మొయలైన్‌స్ట్రోయు యుప్పులు కి ఒడుతుచేప్పుచి. ఎవరైనా యిష్టము ఒన్నదారు పోయి మాచివార్డా చూపాచచ్చు. చెంబ్రిల్ఫై ప్రాచరాబుతో మాకు సంఠండ ఖాపచుములు చిరకాలముంచి పున్రుప్పి, (Interruption, అజైలు, రామచందుగాది, అస్తి యిప్పులికగూళ ఆక్రమ ఉప్పుచి ఉప్పుచి.

పూర్వమై మన దేశముయొక్క సాభాగ్వతును ఏ విదంగా పున్రుప్పి ఒక్కసారి గమనించాలని చూకుక. మ. దేశములో ఉప్పు సదులు - 'గోదావరి, కృష్ణ దేవా, తుంగబ్రహ్మ పాపాదేవకంబుల పాలుద్వావి' అని రాయప్రోలు సుబ్రాహస్తురు. మన దేశములో ఎక్కుపచూచిప్పటికిని. అనీ ముందు. ఇవికాక ఇంకా 36 చిప్పు సదులు ఉన్నవి. ఎక్కుపచూచినా సెలయ్యేడ్స్. మూడాంచులో కాలు క్రింద ఎక్కుప్పి పెళ్ళాసెప్ప, ఉదులు, చాటనుంచి పారెపు నీరు తప్పి, మరేమలేదు. ఈ సీటుల్లో దేశము సస్వాగ్యమలముతమి, దేశము అంతా సిరి, సంపచలతో తులచూగి పాపాలు మహము సోలోగలచూ ఆరిపుసుంది. కాబట్టి మసము యానిటిని సక్తమంగా ఉపచూగపచుకోవాలన్నా విధిఫ ప్రాపకములలో ఉప్పు ఖనిజములతో దేశాన్ని industrial గా develop చేసుకోవాలన్నా మసకుపున్న ఏవపాయ వ్యాపక్తులోనుచి పారిగ్రామిక ప్రాపక్తులోకి మస రాష్ట్రాన్ని చూచుకోవాలన్నా, మన మందరము ఎంతో కృష్ణ చేయాల్సి పున్నది. ఆందువల్లనే, మనము యాపన్సుంది ఆంధ్రభాతీయాభ్యుదయానికి తోడ్పాటుగా మసకు న్యాయముగా రావలనింత పెద్ద రాష్ట్రాన్ని కోరుతున్నాము.

"ఇంతెకొక్కండా ఆంధులలో ఎంతేమంది సిల్పి కౌసల్యాన్ని ప్యాదర్శించ దగినవారున్నారు. ఎంతేమంది ప్యాదిచెందినవారు ఉన్నారు. ఉదాహరణకు, గుంఱులు సమీపములో వున్న ఆమరావతి సిల్పిములను చూడండి. ఇదిమన ఆంధ్రదేశముపకు సడిబ్రథున వున్నది. అక్కడవున్న సిల్పి కౌసల్యాన్ని ఆంధులే ప్యాదర్శించి యున్నారు. మునుపటి రోజులలో మద్రాసునుంచి థిల్లీకవళ్ళే విమానం భోపాల్ వద్ద ఆదేరోజులలో, మేము అక్కడ కొంచెముసెప్ప విశ్వాంతి తీర్చుకున్న సమయములో మూడు పెద్ద పెద్ద పాలుర్ణాములు నేను చూడగలగాను. ఆవి ఎంతో విలువైసవి అని అన్నారు. అందులో మొదటి వాలుర్ణాము తెరచిచూడగా మూడవ పేశిలో భోపాల్కు ప్రక్కనేనున్న సాంచి అనే బుద్ధిక్షేత్ర చిత్రమును చూడగలిగాను. అందులో కనటకిన రాజ్యశేరణముభయొక్క సిల్పి కౌసల్యము

[SRI K. VENKATA RAO [26th November 1955]

ప్రదర్శించినది అంధులేని, వారి కోశల్యాసీకి అవి చిహ్నములని ఆందుతో వాయిదాపైప్రచ్ఛ ది. కాబట్టి ఆటువంటి నిల్పకళ కోశల్యమును ప్రధిర్మించ గల మహామహిమలు ఆంధులలో వున్నాయి. ఆంధుదేశములో ఎన్నోబోట్ల శాంధులయైక్కు ప్రామాణ్యము ఈ నిల్పములద్వారా గుర్తింపబడుచుప్పది. మనస సంజీవరెష్టిగారు నాగార్జునసాగర్ ను కట్టించుచున్నారు. నాగార్జునకొండ ప్రాంతములకంఠయు మనిగిపోతుందనే ఉద్దేశ్యముతో యామధృగి గొపాలరెడ్డి రాచు, నెను ఇంకా కొంతమంది దెళ్లిచూచాము. ఆది చూడగా, ఆ ప్రాంతం ఆంతము యెంతో తల్పుర్వము కలుగజేసినది. 2,300 సంపత్కరముల క్రిందట నాగార్జునసుడుపుస్త్ర కాలములో కట్టించిస, Assembly Hall ఆక్రమ పున్నది. యుద్ధిగాక, యూనాడు మనము అనుకుంటున్న septic tank latrine కూడ అక్కడ పున్నది. ఇవి ఎవరో అమెరికాలో చూలేబడ్డ దేర కనిపెట్టాడు అనుకున్నాము. ఈ latrine అకాలములోకూడ ఉన్నట్టు కనబడుచుప్పది. అది నిర్మించింది నాగార్జునుడే అసగలుగుతున్నాము. ఈ latrine, సుమారు పది అడుగుల లోతున పున్నది. చుట్టూ రాళ్ల పేర్కి కూడా పుస్త్రది. Night soil అందులోనికి పోయి absorb అయ్యేటల్లుగా ఏర్పాటు చేయబడియున్నది. కనుక యా latrines ఆ నాడు నాగార్జునుని కాలముమంచి ఉన్నపనే నిదర్శనమగుచుప్పది. ఇటువంటి నాస్తీజ్ఞానమూ, చిత్ర కళా కోశల్యము ప్రదర్శింపబడ్డ మన దేశములో ఏన్నో ఖనిములుస్తుని. భారతదేశంలోని సీతలో నూటికి 15 సంతుల పాచుచల మనదేశంలో ఉన్నది. ఆటువలట అంధుదేశము పైదరాబాదు ప్రాంతముతోకూడా కలిసే, యుక ఈ నిరుతంతా ఆప్రాంతములో ఎంత పరకు పాచుచల కావకానికి అపకారాలు వుంటాయో యోచించండి. కాబట్టి మన భారత దేశభూఢయంద్వాప్తి, ఆంధుబాతీయభూఢయ దృష్టాగ్ని ఆంధు లమై మండము కోరే వికాలాంధు నిర్మాణం చాలా హవ్వించతగ్గ విషయ మని నేను అనుకుంటున్నాను.

"ఆశాపాగము నిడివిగావ్యాప్తి విషయం కాదిది. ఆశాపాగం చాలా ప్రాప్య ముగచున్న కౌరిక ఇది. పైదరాబాదును గురించి, మిగిలిన హంశములను గురించి ముఖ్య మంత్రిగారు, మిగిలిన మిత్రులందరు చెప్పినారు. ఈ విషయములపై ఇక్కడవున్న వారందరికి ఏకాభిప్రాయము ఉన్నది గనుక నేను వాటిని గురించి ప్రత్యేకంగా ఈ రోజున మాట్లాధదలచలేదు. కానీ నేను మాట్లాడడలచుకున్నటువంటి విషయాలు ఒకటి రెండు ఉన్నాయి. నేను నరిపులను గురించి మాట్లాడడలచుకున్నాను. పైదరాబాదు సరిపొద్దులో మనసు రావలసిన ప్రాంతాలు ఈ రోజున వున్నమాట నిజమే కానీ ఆది చాలా పెద్ద రాష్ట్రము. ఇప్పుడు అందులో ఎనిమిది జిల్లాలు మనకు ఇవ్వాలని పెట్ట రథసి జరుగుతోంది. 8 జిల్లాలో కొంతభాగమై రావచ్చు,"

26th November 1955]

SRI P. SUNDARAYYA :—“ 10 ప జిల్లాలో భాగంలు, కావాలి ఖమ్మం పరంగాలను ఒక జిల్లాగా చేశారు. ”

THE HON. SRI K. VENKATA RAO :— ‘ అయ్యంతరము లేదు. 10 జిల్లాలు స్థాతిగాను, 11 ప జిల్లాలో బాగిషుకూడ అడుగుతాము చాయచాండా ఏటుంచెంది. దెను ఉన్న ఒ విచరాలలోక వెళ్ళాఫములేదు. నేను ఇహియు సరిపొట్టుంగిరించి హాట్లాడుతున్నాను. శ్రీలో మంజిష్ఠలు చెప్పే పెళ్ళ విషయములనుగోరించి సలహాలు వెబుతూ మిగిలిన సరిపొట్టుప్రాంతాలనుగురించి, boundary adjustment నుఱించి ముందు ముందు ఒలోదివచ్చేతాము కిన్నారు. అప్పుడ్లల్లి ఒ సరిపొట్టుంగినుగురించి తమ ప్రాంతకొడ్డి విషయాలు తీసుకురాచలచుకున్నాను. ఈ తీర్మానములోని అభిప్రాయ పెరాలో ఈ విషయాలు చెప్పేబడిఉన్నది. మద్రాసు, మైసూరు, మహారాష్ట్ర, ఎంప్రెస్ట్రీ రాష్ట్రములలోనుంచి మంకు రాపలసిన భాగములు సామధాన రూపకంగానో లెక చంచాపుతిద్వారానే తేల్చుకుంచాము అని ద్వారాము. కాని విచరాలన్ని తీర్మానములో ప్రాస్తే క పెజీలు అప్పుతుంది, పచుపుకూవాణిక విసుగెతుతుంది. అందువల్ల మనము మిగిలిన విషయాలను ఇక్కడ చర్చ చేసుకోవడం అపసరముగనుక ఆ విషయములనుగురించి మనవి చెయ్యడలచుకొన్నాము. ’

“ మొత్తమొందట ఈ తరమునుంచి మొదలు పెడదాము. ఎందుకంటే స్వరూపిక వెల్లపలసినానూడా దండుమునుంచి కాకుండా ఈ తరద్వారము ద్వారా వెల్లాలన్నారు. అందువేత ఈ తరదీకనుంచి మొదలుపెడితే మనకు మొత్తమొందట పచ్చేది ఒరిస్సారాష్ట్రము. ఈ ఒరిస్సాలనేది 1936 ప సం॥లో ఈచ్చేవిచింది. ఆంతక్రితము ఒరిస్సా భూభాగము కొంత బెంగాలులోను, కొంత బీహారులోను, కొంత మధ్యప్రదేశ్లోను, కొంత మద్రాసు రాష్ట్రములోను ఈండింది. దానిని ఆంతటినికిలపి 1936 ప సం॥లో ఒక రాష్ట్రంగా చేశారు. దాని చరిత్రను మనము కొంత తెలుసుకోపలసిన అపసరము ఏర్పడింది. ఎందువల్లనుంటే—దానిమీద మనము ఒకదావాప్రాలుచేస్తున్నాము. కనుక 1936 ప సంతురములోనే మనకు ఆంధ్రరాష్ట్రము ఏర్పడి ఉన్నట్టయితే ఇవాళ మనము అనుకొనే సమస్యలు ఏర్పడిపుండివికావు. ఇప్పుడే అన్ని రాష్ట్రాలు ఒకేమాటు ఏర్పాటు చేయడమువల్ల ఈ భాషారాష్ట్రాల claims విషయంలో మంచో చెడ్డెపెద్దలు చెప్పినట్లువిని హాపహారము చేసుకుంటున్నాము. కాని ఆ రోజులో ఒకే ఒరిస్సారాష్ట్రము నిర్మించడము వల్ల ఆప్యుడు ఈ విషయమే చర్చ తీసుకున్నట్టువంటి వారు కొన్ని అఫూయిత్యమైన వసులు చేయడము తటస్థించింది.

“ శాంతిరు అనే ఆయన (జంగీమివారు) స్థమారు 70, 80 సం॥ల క్రితము ఒరిస్సా చరిత్ర అనే ఒక పుస్తకము ప్రాశారు. అందులో ఒకటివాల్యములోని 170-171 పేజీలలో—

SRI K. VENKATA RAO [26th November 1955]

" - mountain spur which lies low to the sea, south of the Cauvery lake forms a -lined boundary between Tiruvarur and Gajam அனிவாச.

“ ప్రభు ఎన్నిమి, మహారాజు రాష్ట్రంలోనే ఉప్పుది. చిలకా రథస్తు చెంది బుసపూర్వాక్త జ్ఞానరాజు ఉన్నది. దానికి జ్ఞానరాజు ఓడ్డ శాయ, దున్న వెగము ఇంచు మాటల్లచేచుట దీనికిస్తుద్దాడు. ఉప్పు అము.. ఈప్పుడు శ్రీ... శ్రీసురాధుయు పెరు తమంచెంకి తెలిసి. దె. అక్కిఁడు వాలా డుఱిది నొప్పిలును చెఱ్పుటూఫుటంటాడు. అది మహాంతులకైంప వుండెకాలంచు ఖండుచుట్టు గుర్తించాడు. అక్కిఁడు వెల్లియణ్ణుయుతె వారివధ్ముంచి పన్ను పాశాచంపించాడు. లక్కిడి తికాట్టులలో మన తెలుగుచారివధ్ముంచి పన్నులు పాశాచంపించుటాయి. అందుచెత అయియాగయు ఏవందో చెప్పుకాయి పచ్చిటి ముఖ్య పట్టతెంచి.

" 1765 చెసాలో ఇద్దర సర్కారులు, అందే గ్రహముజల్లా సహితంగా నవాబు గాం యొప్పించయి పైనివారిగ, ఫలుగాత బీటిముపారికి వచ్చిపుసారు. ఇచ్చినాచుపాట 1803 ఎ సంముద్దాకా ఇష్టుడు ఉరిస్తూ నిస్సును వాగిషు మహారాణ్యులక్కిపచ వుండేది. బీటిమువారి క్రిపదకు రాతేటు. అది తప్పలు చూపుకొన్నపైన ఏరిస్తింది. మధు అంత యారిషు వ్యక్తిగులలు ఈ మధ్వ జరిగిన విపులూలనుగురించి ఆలాచించు ఉపదాయు. 1929 ప లాలో ఇండియా గవర్నర్ మెంటువాయ బాంగా రాష్ట్రాల ప్రానిపచ ఉక మెమోరాంచము ఇవ్వారు. ఆ మెమోరాండములో వారు

'The Ganjam did not form part of Orissa in the last four centuries' అని ప్రారు.

“ ఈ గంబాము జిల్లా గత 100 సంఘమనుంచి ఎప్పుడూకూడా ఒరిస్సా థూభాగులో లిచని ఇండియా గవర్నర్ మెంటువారు ఎప్పుడే వ్రాసి పెట్టారు. ”

“1901 వ సామ్రాజ్యమచి ఒకిస్టో ప్రత్యేక రాష్ట్రంగా ఏర్పాటుచేయాలని వ్యాపకరము జయనుతేంది. అప్పుడు పొమిక్ అనే ఆయన (I. C. S. acting Secretary of Madras Government) 24 వ డిసెంబరు 1901 వ నం॥ లో Government of India వారికి గంజాము, విశాఖపట్టాంశుమా జిల్లాలనురించి పెద్ద వుత్తరము ప్రాసినారు. అది 4 పేజీల పరం ఉన్నది.

26th November 1955] [SRI K. VENKATA RAO]

అది అబ్దా అయియాడు నూనె ఇష్టము లేదు. కనుక లందులోని చుఖ్యమైన విషయాల్లో అమర మనవిచ్చాను.

'The large number of Telugus throughout this tract and the fact that the officers of the Government records have been kept in Telugu will render it essential for the officers employed in the tract transferred to acquire Telugu and experience has shown that it is far more difficult for an Englishman to learn the Dravidian language of Telugu than Oriya.' అని ప్రాచుర్యాన్ని చూచాలి.

'The transfer of the Ganjam district to another Government, would, in many cases, be a serious inconvenience to merchants and traders. Public opinion too is generally opposed to this change. The population of the proposed Bengal is 17½ millions, but the population of the Madras Presidency if the proposed transfer is carried out will be reduced to 36 millions. In conclusion I am to point out that if the tracts were to be administered under the system now in force therein by Bengal Officers under the Bengal Government, the arguments which have been adduced in favour of transfer to Bengal would apply with equal force to Madras also,' అని ప్రాచుర్యాన్ని చివరిలో ఉన్నాడు.

'It is doubtful whether the change would confer any material benefits even on the Oriyas, while it would certainly be antagonistic to the interests of Telugus who equal the Oriyas in number who form the more important part of the population commercially and otherwise.'

" ఏ విథంగానూ ఈ జిల్లాను బెంగాలు రాష్ట్రములోకి పంపిడ్డా మన్నప్పటికి అది సాగేవిషయముగా కనిపించడము లేదు. గంజాము జిల్లాలో తెలుగు మాట్లాడే వారు ఎంతో మండి పురణడమే కాకుండా వర్తక, వాణిజ్య విషయాల్లో వారికి చాలా ప్రాముఖ్యము ఉన్నది. కనుక దీనిని ఎంత మాత్రము మార్చి కూడదని ఆ రోజున వారు ప్రాసి పున్మార్పు. అప్పుడు Government of India వారు ఈ భాగాన్ని అవతలకు మార్చాడనికి అంగీ కరించ లేదు.

[SRI K. VE\KATA RAO] [26th November 1955]

.. తయార ఎత్తిడి కమిషన్ రాజెడి 1925 వ సం॥ లో ఏచ్చింది. ఈ గుహం ఇట్లాస మార్కెట్ అలయునా ఆక్రూర రెడా ఆనే విషయము ఉంచిపుటాయిని దార్చి ఇంటియా ప్రభుత్వము అడిగిత ఫిలిచెంబ్ కమిషన్ దాంసాదా దార్చి ఉంపొళ్లో—

'All in all, however it cannot be denied that the majority of population of Parlakimidi is Telugu we feel that the Raja's opinion must carry great weight' కృతా—

"ఒక్కటి బ్యాక్యూమెంట్ తెలుగుదారె ఇన్నామ గాని ఆక్రూతి ఒముదాయ ఇంయాదాయ గనుక ఆ జీల్లాసు డిపార్ట్మెంట్ చంపంచి స్థాయిక చాలా బాగుంటుంది అని వారి అవిప్రాయము చేపొరు. అప్పుడు ముద్రాసు గ్యార్జుమెంట్ దార్చి పట్టుపడ్డ అది సాగకుండా చేశారు. అప్పుడు ఇంపొస్ట్రోక్యూల్ రేవు రాష్ట్రములో ఉండెది. ఓహుచు ప్రభుత్వంలో ఉప్పు అప్పుకు executive councillors దాదా ఈ వాడపలు అన్నితని విని

'That the whole of the Ganjam district might suitably be transferred less Chikacole, Pariakimidi Tekkali and Sompeta' అని ఇన్నారు.

"ఈ నాలును తాలూకాలను వప్పలిపెట్టి మిగిలింది transfer చేస్తే బాగుంటుంది ఆ రోజు లలో దార్చిపొరు. ఆ వ్యవహారం అప్పుడు కూడా సాగిపోదు. 18—9—1931 స ఒక Boundary Commission ఒరిస్సా రాష్ట్రమం స్పెష్యాంచిపం నీసినవేసారు. వానిపేరు హక్కెడొల్లో కమీటి, ఈ కమీటియాను ముచట రిపోర్టు చేయడం, ఆ రిపోర్టును తప్పవాత పార్లైమెంటు వారు ఆలోచించం, ఆక్రూతి white paper వేయడం; Joint Service Commission వారు రిపోర్టు చేయడం ఈనాలుగూజరిగాయి ఈ నాలుగింటి లో ఆస్కర్యకమైన విషయం—గంజాములోని పర్లాకిమిడి ప్రాంతాలు గాని, విశాఖపట్టంజీలో భాగింగాడి ఇప్పుడు కోరాపుల్లోగా ఉన్నభాగాన్ని గాని అనిలు ముద్రాసులో చేర్చపడ్డని నిర్దియం చేశారు. ఈ పరిస్తులలో మనం పదులుకొని చెల్లిపోవడం తిథిసించింది. హక్కెడొల్లో కమీటి వారు కొన్ని విషయాలు లు వారి నివేదికలో ప్రాశారు. పర్లాకిమిడి విషయంలో ఘాటాధి ప్రాయం వచ్చింది, ప్రైవెంటుగారు పర్లాకిమిడి ఆంధ్రలో ఉండాలని ఇన్నారు, మిగిలిన ఇష్టాడు సభ్యులు అటుమార్చుటని సిఫార్సు చేశారు. వారు ప్రాసినది యొమిటంటే.—

'It would be very unfortunate if Parlakimidi were left out on account of the majority of its population being Telugus, while other influential Oriya Zamindars are transferred to the new province.'

[26th November 1955 [SRI K. VENKATA RAO]

“ఒక్క జమింధారులు ఆపటలకు నెల్లిపాతున్నారు కనుక తెలుగువారు ఎక్కువగా చ్చర్చ ప్రభుత్వ వస్తాకమిటి లందులు, అంచె చుదాను రాష్ట్రములో ఉంచడం లుమంబముగా చ్చ. చెన్ ఇ ఇష్టర్స్ వ్రాశారు. దానిమిదు ప్రెసిడెంటుగాచు గట్టిగొచ్చాకచు.

‘Language race and existing facts and ultimately of far greater importance than the reactions of the Zamindars.’

“ఇక్కడ చెర్చటుపరి యాచ చెన్ రావించులు చాలా పొచ్చుగా చూదాలి. జమింధారుల బాహు ఒకటితెక్కుగా తీసుకొనికి చిలులేదు ఆస్త్రాశారు.

‘More than half the population is Telugu by race and Telugus is the mother-tongue of nearly two-thirds and the subsidiary language for 45,000 persons.’

‘ఆసలు తెలుగు పొచ్చుగావున్నది. తెలుగువారు కాసిపాలిలో 45,000 ముఖి ఒనాబాకు తెలుగుగా తెలుసును.’ ఈ చిడుయాలు ఏతి clearగా ఆయుర్ ప్రాణిటుప్పటికి ఆ రాష్ట్రము ముండుకు సదవలేదు, లక్ష్మి చర్చ జంగింది, చర్చాకిష్టిదిరాజు భద్రపంతులు, ఉబ్బుత్తిసుకొని ఇంగొండు వెళ్ళారు. లక్ష్మి మేషర్ అట్టి—మెంచ్చరివరకు లిటిష్ ప్రధానమంత్రిగా ఉన్న శయన—విమి ప్రాశారంచే.

‘We have great sympathy with the desire of the Rajah of Pailakimidi for the inclusion of his estate in the new province; but in view of the racial and linguistic composition of the population therein contained, we are unable to recommend that his desire should be acceded to.’

“రాజావారిభావము బాగానేపున్నది. కాని ప్రజల భావము చూసే ఈ ప్రాంతాన్ని అటు మార్చడానికి ఏ విధమైన న్నాయము లేదు. మేషర్ అట్టిగారు చెప్పారు. తరువాత Joint Select Committee proceedings లో చాలా clearగా వ్రాశారు.

‘We have fully considered the representation made to us by Oriya and Telugu witnesses and the views of the Government of India and the Provincial Governments concerned. We have also studied the report on the enquiries which have been held on the subject. We think it unlikely that a further enquiry will elicit new facts or arguments. We, therefore, recommend that the boundaries of the new province should be those laid down in the White Paper with the addition of the Jeypore Zamindari.’

[SRI K. VENKATA RAO] 26th November 1955]

' White Paper లో చెప్పినవప్రకారం చేయాలని అన్నారు. అంటే పరాకిమిడి, బైక్కలి వగ్గే రా మనలో ఉంచాలని, అంతెకాకుండా బయపురం జమీందారీ మనకు కలపాలనిచెప్పాగు అప్పటి పరిస్థితి ఇది. Joint parliamentary Committee వెళ్ళాడు, ఇందియాకు అంతా తిరిగిపచ్చిన తమివాత సర్ సామ్యుల్ హౌరుగారు—ఎ వచ్చేపోరో ఇయనకు నాకు తెలియదు కానీ ఆయన, మిగిలినవాయ కలసి, మరుకు తెలిసిచుంతపడకు ఒక ఎరు పెన్నిటు తీసుకొని పరాకిమిడి తాలూకామీదుగా ఆష్టగీత గీశారు. పాతపట్టమం తాలూకా మనకు వచ్చింది, పరాకిమిడి తాలూకా ఒరిస్సాకువెళ్లింది, పరాకిమిడి జమీందారుగారిని జమీతేసించా ఒరిస్సాలో ఉంచారు ఇయన కోరికప్రకారము. ఈ రోజున పరాకిమిడి రాజుగారు ఒరిస్సాలో చేరిందుకు సంతోషిస్తున్నారో లేదో నాకు తెలియదు, కానీ ఇయన కోరికప్రకారము భూభాగము ఒరిస్సాలోనికి వెళ్లిపోయింది. 1930-33 వసంత్పురాలలో ఉత్తరపరిషద్దునంగతి ఈవిధంగా ఉన్నది, మాటలు జర్మనిసి, ముసోలిని ఇటలినీ, సర్ సామ్యుల్ హౌరు కత్తి కతారులతో భారత దేశాన్నిపరిషాలించేరోజులవి. ఆరోజున జమీందారులు చెప్పినమాటలు విని ఉంచవచ్చును. ఈ రోజున సంస్కారాధికులే లేదు. మనచేయ పడింది, జమీందారులుకూడా లేదు. కానీ ఈ రోజుస భాషాప్రయుక్తంగా మనచ్చేస భాగంతో ప్రజాసాధారిత రాజుాన్ని సాపించుకొనడానికి మనకు హక్కు ఉన్న సందర్భములో ఆప్రాంతం మనకు రాకుండా చేయడం తగిని నేను భావిష్యువ్వాను. ఇది అంతా పాత చరిత్ర. బరంపురం, పరాకిమిడి, కోరాపుట్ విషయంలో మనకు చాలా న్యాయం జటుగవలసిపుంది. ఇప్పుడు మీరందరు చూడడానికి వీలవుతుందో లేదో కానీ ఈ వేళ పరాకిమిడి map వేయించాము. ఈ వేళ వున్న పరిస్థితుల ప్రకారం, సర్ సామ్యుల్ హౌరుగారు ఆష్టగీత గియడంపట్ల ఇది పంకాయి చూడింగా తయారయినది. (ఒక map ను సభ్యులకు చూపుచూ) నిజానికి ఇందులో కనిపించే యొరుపు అంతా తెలుపే.' కనిపించడములేదు. ఎరుపు అంతాతెలుగు. ఆక్కుడక్కుడ సలుపు వెసిఫున్న 5, 6 గ్రామాలు మూతం ఒరియాలు. పసుపు రంగు ఉన్న మిగిలినచేట తెలుగువారు, ఒరియావారు చేరి సమానంగా ఉన్నారు. 86 గ్రామాలలో మమారు 80 గ్రా మా లు తెలుగు గ్రామాలు. జనాభాలో 62% తెలుగువారే. ఒరియావారు 30%. సపరలు అనే కొండజాతివారు 6%. ఈ వేళ ఉండే పరిస్థితికూడా ఇదే. ఏరకంగా చూసుకున్న పరాకిమిడి ప్రాంతం మనకు రావాలి. దీనిని గురించి మనం ఎవరితో చెప్పుకోవాలో వారితో చెప్పుకునే పరిస్థితులు ఏర్పాటు చేసుకోవాలి. బరంపురం పట్టణాన్ని కూడా 1936లో సర్ సామ్యుల్ హౌరుగారే ఒరిస్సాలో చేరాగు. Quotations ఎన్నో చదవడం నాకిష్టం లేదు. సర్ సామ్యుల్ హౌరు తెలుగువారు హౌచ్చుగాఉన్న దండొన ఒరియావారికి పెద్ద పట్టం లేదు కాబట్టి బరంపురం ఒరిస్సాకు యిచ్చేకాము' అన్నారు బరంపురం ప్రాంతానికి తూర్పున సముద్ర ప్రాంతాలను, రుషుకుల్చు నది ముఖులుకొని ఇచ్చాపురం సానేఫూర్ రోడ్డుద్దాకా 45 మైళ్ళ పాఠునున

26th November 1955] [SRI K. VENKATA RAO]

15 మైళ్లు చెడల్పున 60% తెలుగు జనాభావున్న ప్రాంతం వున్నది. ఇది ఎందుకు తెలుగువారికి యిష్టతేదయ్యా అంటే బరంపురం లోపలకు అయి పొయింది; సముద్రానికిపెడ్కు ప్రోచలెదు కనుక ఆది ఇవ్వలేదు అన్నారు. ఈ రెండువిచయాలు మరింత చూసుకోవాలి. కోరాపుట్ గురించి కోన్ని విషయాలు మనము తెలుసుకోవాలి. ~ఏచ్ 8,975 square miles విస్తీర్ణంలో 9 తాలూకాలుగల జిల్లా ఘర్షణకాలం దినా ఖచబల్లం తిల్లాలోబాగంగావుండి, అందువల్లనే చిన్నాఖపట్టము ఇందియా ఉండకూ పెడ్డ జిల్లాగా వుండేది. దానిని జయపూర్ మహారాజు కొండ చెల్లింపడానికి బలిస్తూ కొరి కలిపారు. కోరాపుట్ చేరడానికి గాంధుణిసు యింస్ట్రీ రాజ్యపుంచి అంబోఫూరీనుంచికాని, కట్క నుంచి కావే బరంపురంపుంచి కాని పెడ్కు లేదు. అంతా కొండలే. ఆకాకంలో విమానం మీదుగా వెళ్లి పోలకాష్టేర్ మీదుగా దిగవలసిందేకాని, అ మూలకు పెళ్లాలంటే లేక పశ్చాతీమితి రావాలంటే, బరంపురంపుంచి 75 మైళ్లు తెలుగు రాష్ట్రములోనుంచి రావాలి,

“వారికి చిట్ట చిగురునవ్వున్న మలకనగిరి తాలూకాకు రావడానికి ఒపిస్ట్ ప్రథాంమంత్రిగాఱు యి మద్ద రాజమంత్రివచ్చి గోదావరి సదిపైకివెళ్లి కబరి లోంచి పైకి పెళ్లులనిపచ్చింది. ఇదంతా మన చుట్టూవున్న రాజ్యము. కాని యి సంచర్యములో మనము ఒక విషయము ఆలోచించాలి. జనాభాగురించి మనము చాలామట్టుకు దెబ్బలాడుకుంటాము తప్పంకెలు వేశారంటా. దినిగురించి ఇందియా అండటికి జనాభా లెక్కల కమీషనరు అయిన Yeats దరగాదు 1921 లో యిలా ప్రాశారు.

‘It is a regretful fact that such bias was observed and existed among the upper census staff and the worst instances came from the Oriyas and from Parlakimidi.’

“ఒరియాలు అనేటటువంటివారు census లెక్కలు ప్రాయిడములో చాలా అన్యాయము చేశారని All-India Census Commissioner గారు ప్రాశారు.

‘Most of the Hill Tribes shown as Oriyas in 1930 and 1931 should have been shown as Andhras if proper steps were applied’ అనికూడా ప్రాశారు.

“సరైన లెక్కలు తీసుకుంటే కొండజాతులను తెలుగు జాతులని ప్రాయవలసిపున్నది.

అనాటి జనాభా లెఖలు సరైనటువంటివి కావని అనేకులు ఒప్పుకున్నారుకూడా. కోరాపుట్ జిల్లా స్వభావంబట్టి మాటిక 85 మంది కొండజాతులు. మిగిలినవారు బరియాలో అంధులో. కొండజాతులు ఎవరు అనేటటువంటి విషయంపీద ఆ యా భాషలవారు majority, minority

[SRI K VENKATA RAO] [26th November 1955]

26 NOVEMBER 1955] [SRI K. VENKATA PAO]

తాలూకాలు మరొక పక్కనలేదు. ఏగిలిగి కావాలి. అంతకుండా యా రూపర్భూపలో చెప్పపట్టి విషయం దేఖిటంటే— మాయుక్క ల్యా కాటిప్పుడ్, ఉప్పచెసింయుక్క ల్యాక అభివృద్ధి— ఇటర్ ఓవడం యొక్క ద్వారా యా ప్రాంతం ఏదీ కంఱపరక్క ఉదాపరి ఉన్న ఈ జప్పాచెస్. త్వాయా దుబు గోదాబిల్ల ఉమితమయిన నిషస ప్రశ్నల్లితుట్టాము. గోదాపరిలో, ఉండ హూక్ 61 ఒత్తులు యా మూడు స్థోర్ స్థోర్ చెట్టాలు. ఈ దు ఒపస్సు లోపి, బ్లూయల్ చి ఏ ము రాయ ఎల్లో ఎఫ్యార్ ఈ ప్రాంతాల అంగము కానుండా, ఏసు బ్లూయ, యా రాయతెక్క స్థోర్ ఎచ్ ను బ్లూ యా ముల్లుల్లో ఎస్ కెప్పట్లుక్కాము. ఒంచె ఎస్ట్రెచోర్ యిష్టుప వెకపొం ఉప్పుపు వెకపొం ఈ దులుమోక్క ఉండుకమంచ 25 మైళ్ల దూరం లోపలు యివ్వాలనిస చిగా ఇమితుండు ము. అండ కాకుండా ఉని ప్రక్క చాండా జిల్లాలో ఉరి వంచి తాలూకా జాబి ఎంచ సంవత్సరాలక్రితం చాండా జిల్లాలో తెలుగు వాయ ఎన్నిప్పటి, సుహరాధ్మీలు తక్కువ. వంచ ఏపుప్పురాలు ఎను రటువాత బెంగువడ్లు తిట్టువ, మహరాషులు ఎక్కువ ఐప్పాయాటు. ర్విసంచ ఇంగ్లీసుపెరు. మన తెలుగులో ఇంపంచ, గోదావరిబ్బున నుస్స చ్చ ఆరము. గోదావరిలోంచివచ్చే పెకుండుంఠన్ని సిరిపంచనుపడి ఎగ్జిప్ట్ అప్పతుక్కాటు. అందుపల్ల శీర్ప ప్రాంతములోని తెలుగు తాలూకాలు, బిప్పులోని తెలుగు ప్రాంతము, సిరిపంచ ప్రాంతముకాడ ముకు న్నాయంగా రావలసిష్టస్సని. అదిలాబాదుజిల్లాతురు ప్యక్కన సరిపంచతాలూకా జున్నది. రెండూ కలిసివున్నాయి. మయ్యి.. గోదావరి పెట్టు చాలా టక్కువగా ఉన్నది. పైస ప్రాంపిట ఆనె ఏది సిరిపంచకు 2 మైళ్ల దూరములో గోదాపరిలో కెలుపుస ది. కమిషన్ వాట నివేదిక ప్రకారం జబ్బల్యారు తెక బోచాలు, రాబోయే మధ్యప్రదేశి యొక్క రాజధానిగా ఉంచవచ్చును. సిరిపంచకు రాష్ట్రాలుకే తాప్పుడనుంచి సుహారు 10, 12 రోజులు ప్రయాణచేయవలసి పూంటుంది. కాబట్టి మనకు ఉండుబాటులోవున్న అ భాగాలను ఇచ్చిపచ వలసినచని మనం కోరు తున్నాము. ఇంటలతో నేను ఉత్తర సరిషాధు వ్యవహారం పదలిపెక్కాస్తాము. తరువాత ప్రాంతాబాదు గురించి రెండుముక్కలు చెప్పముండుగా, యిది పరలో దాలమంది చర్చించిన విషయం నేను వేరే చెప్పసక్కరలేదు. ప్యక్కస ఉన్న మైహారు విషయం మహావిచేసాము, దానిల్లు బింగారంగాను బల్లారికూడా మైహారులోనికి పొయింది రెండేళ్లనుంచి. కమిషన్ వారు బల్లారి, సిరిగుప్ప, పెంస్టేట తాలూకాలు మనకు కలవపలనిసినదని సిథార్పు చేశారు. కాని కస్టాడిగులు అది అమలు జ రు పక్క ఉడా ఆందేళన వేవ దీకారు. దానిని గురించి విపులముగా చెప్పిదం అనవసరము. బల్లారి తప్పకుండా వుండాలి. ఈ విషయాలన్నీ విపులమగా నా సొదరుడు సంజీవ రెడ్డిగారు కొంచెంసేవయిన తరువాత మనవి చేస్తారు. బల్లారి మనకు

[SRI K. VENKATA RAO] [26th November 1955]

రాపలసిన ప్రాంతమని నుప్పుటంగా మసవి చేసునామ. ఇవక షైసూరు అసగానే కస్తుఢం లనే అబిప్రాయం ఏర్పడుతుంది. లోలు మైసూరు అనే హిందూరాజ్యం కొత్తగు పుక్కుస ఢుంజేది. బిధ్యుసుల్లాను, ప్రైదు బయటిక చచ్చాక వారు మయ్యిప్రక్కల రాజ్యాలను జయించాక యుప్పు మైసూరు రాష్ట్రం ఏర్పడిని. అందుచెత షైసూరు మెట్టమెచుసంచి తెలుగు రాష్ట్రం. నాలుగు డెక్కికుటుంబాలవారు బయలుదేవి చేప.పణ్ణ—తుమ్మారు తాలూకాలో—వెళ్లి—గౌడ అంటె దెద్ది అని అర్థం లేండి—వారందటూ లసలు మైసూరు రాజ్యం సాపించుకున్నారు. దెంగుళూరు పట్టం కట్టించి తెలుగువారు, కెంగోడ్ అనే ఆయన ఒనిపెరుకూడా చరిత్రలో Reddy country అని ప్రాసించంది. ఇది చెండ్లరాజ్యం, అందుచల్ల చారిత్రాత్మకంగా యి మైసూరు భాగం మనది.

ఇంకోక విషయంకూడా ఉంది. ప్రైదరు జయించాడు కనుక అది వారిది కాదా అంటారు. ప్రైదరు కోలారు జిల్లా బూడికోటులో పుట్టాడు. ఆ సాయిబు గారు మన తెలుగువాడే. ప్రైదర్ సాయిబుగారు పుట్టింది తెలుగు దేశము. కాబట్టి ఆ దేశము తెలుగువారిది. కన్నడిగులకు వెళ్ళి న్యాయంలేదు. అయితే మైసూరు వారు కృషిచేసి ఈ ప్రాంతాన్ని అభివృద్ధి చేసుకొన్నాం అంటారు. ఈ సందర్భములో మనము ఒక విషయము గమనించాలి. 1941 వ సంపత్తురంలో మైసూరు census commissioner గారు ఒక map ప్రచురణ చేశారు. ఈ map లో 100 కి 50 మండికి ఎక్కువగా వున్న కప్పు ప్రాంతాలను చేర్చి వేణనని ప్రాసినాడు. కోలారు జిల్లాను వదలి వేశాడు. వారే పదలివేశారు, మనము అంగడింకాదు. అందుచల్ల మనము ఈ రోహన కోలారు ఆడగడములో న్యాయంఉన్నది. వివరములు తెలుగు తెలుగు సుందరయ్యగారు చెబుతారు. కోలాదు అన్ని ప్రాంతాలలో తెలుగు వారు 100 కి 54, 19 మంది ఉన్నారు. 'అయితే కోన్ని తాలూకాలలో మాటికి 60 పై చి లు కు, 70 మంది, కోన్ని తాలూకాలలో మాటికి 95 మంది కూడా ఉన్నారు. కోలారు జిల్లా మొత్తంమీద మొట్ట మొదట వారు తెలుగువారు, తరువాత తమిళులు, తరువాత వారు కన్నరుగులు ఇప్పుడు మూడవవారుగా ఉండేవారికి ఇవ్వాలనడానికి కారణం 'వారు దానిని develop చేసినారు అంటున్నారు? బిళ్గారి ఎవరు develop చేశారు? మైసూరువారా? మద్రాసువారా? అందుచెత ఈ వాదనలు కుదరఫు. సుస్పుముగా ఉన్న తెలుగు ప్రాంతము అది ఒకటి, రెండు కాదు—50%, 51% ఉన్న 49%, 51% ఉన్న మైసూరిటీ మేజారిటీ అనే ప్రస్తుతి ఉండదు. మాటికి 70, 80, 90 మంది ఉంటే కాని భూభాగ రిటీ అనే ప్రస్తుతి ఉండదు. మనము అంటున్న తెలుగువారిని కలుసుకొన్నాము. వారిలో రెండు అభివృద్ధి ములు ఉన్నవి. ఒకటి అంధ్ర రాష్ట్రము లోనికి వెళ్గాలని, రెండవది ములు ఉన్నవి. ఒకటి అంధ్ర రాష్ట్రము లోనికి వెళ్గాలని, రెండవది చిత్రాలముగా మైసూరులో ఉన్నాము, 'ఒకవేళ కర్నాటక రాష్ట్రము

26th November 1955] [SRI K. VENKATA RAO]

ఎర్పుకిడ మేసి తెలుగు దేఱయిపనాము అని. కాని అందులోనికి రాష్ట్రము అనే వాడు కమెంటు కస్తుప్ప రాష్ట్రము ప్రతికుండె కొలారులో 10 మంది M.L.A. లు ఎక్కువకు వెళ్ళుతరో ఉపగడు ధర్మంకాదు. ప్రక్క గతమైన లబిట్ యాలకు చేయాలిదు. ప్రజా అబిడ్రాయానికి కొలత ఎక్కుడ ? దొర్ముకుసు ఒపగా కాసు ప్రమంచంలో అన్నింటి కొలత పెట్టాయి. జ్యోర్స్ ని ఉర్కామీటు పెట్టాయి, బట్టకొడుక్కువాలంచె గజం ఇచ్చే పెట్టాయి, చిపత మంచు దొలుపై దాయి పెట్టాయి, కాని ప్రజాబిష్ఠాయా నికి ఎపరు ఉర్కామీటు కుంచెయిదు, atom bomb త పాటు. అందు ఏల్లి మనము accepted పేచురాలముబ్బి వెళ్ళాలి. ఈవేళ శ్వదరూబాదు ప్రభావిస్తుంచు ఎలాంస్తుందే ఎపట చెపుగలరు ? ఈ issue మీద సభ్యులను చెస్తుకొలేదో కొండు చెబుతున్నాయి. ఒకమాటు election manifesto చుట్టుకెమనండి. Bangalore కాంగ్రెసు కమిటీ 1942 లో ప్రాసిన election manifesto క్రందివారు నెగ్గారు, మేము ఉడిపాయినాము. కాదు ఆ election manifesto ఈ నాటికి అమలులో ఉన్నది. దానిలో భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రమాటలేదు. దానిని వారు అంగికరించలేదు. అలాగ్గెతే ఈ పార్లమెంటుకు ఈ విట్లు pass చెయ్యడానికి హక్కులేదు. ఈ విధమైన arguments మనము చెప్పంచం అవసరంలేదు. స్వప్పంగా ఉన్న వ్యహపూరాలను తిసుకొనవలెను. ఏ కొలతబద్దతే, ఏధర్మామీటుతే, ఏ ఎక్కాయితో కొలచినా కొలాచ మనంది. మైనురుకు చెందుతుంది ఇంచం న్యాయంకాదు.

“ ఆఖరు విషయం ఒకటి ఉంది. మన పాతస్నేహితులు మద్దాము వారు ఉన్నారు. వారికి సంబంధించి మూడు విషయాలే ఉన్నవి. సేలము జిల్లాలో చౌసూరు తాలూకా, చెంగలుపట్టిజిల్లాలో పోన్నెరి, తిరువణ్ణారు, తాలూకాలు ఉత్తర ఆర్క్రిట్యుజిల్లాలో గుడియాతం తాలూకాలో కొంతభాగము లొతెలుగు వారు ఉన్నారు. ఆరపవారు తిరుత ని తాలూకాలో కొంత భాగము కావాలంటున్నారు. 1 చౌసూరు అంటె కొస్ + ఊరు = అంటె కొస్ ఊరు అన్న మాట. అలాకాడంటే చివరకు ఉన్నది తాబట్ట కొస్ ఊరు అనుకోవచ్చు. పౌసూరు, కృష్ణగిరి తాలూకాలో చెరిక estate ఉన్నది. అది చాలా కాలంమంచి ఉన్నది. 1950 లో estates abolish అయ్యేవరకు estate గా ఉపుటి. పౌసూరు తాలూకాలో మంచి 49 మరువులను 1921 లో కృష్ణగిరి తాలూకాలో చేర్చినారు. మనకు పౌసూరుకు తోప ఎక్కుడ ఉన్నది అని తమిళులు అంటున్నారు. కృష్ణగిరిలో కన్నడులు majority అని వారి వాదన. ఇది చాలా పారపాటు. బోరికే estate ప్రాంతం అంధ్రప్రాంతం అదిమనకు జ్ఞానే చాలును. ఇది ఒకటే area అని రుజువుచేసాను. ఆ విషయాన్ని రిపోర్టుగా అచ్చు వేయించాము. 1804 వ సంవత్సరప్ప document ఒకటి దోరికింది. ఎవరికో కలక్కరుగారు భూమి దానముచేస్తూ తెలుగులో ప్రాశారు. 1872 వ సంవత్సరములో stamp పెట్టి Contract కంట్రాట్ తెలుగులో ప్రాపుతున్నారు. 1912 వ

! SKI K 1 టీ 11 రూపాయి, 26th November 1961

మా. కృష్ణ నువ్వు తెలి, సోరిజిస్టాయి అఱబురో document ను register చేసి గొప్పవారుగులో ఉంది. తెలుగుగులోనే ఉంది. దాక్షయు క్రైస్తవులు క్రైస్తవులు కొట్టి నీటిలు. ఇచ్చి నీటి వాయస్కార్ కంది. 1948 లో estate abolition చేయి. చేయి వాయస్కార్ కంది. ఇది తెలుగు estate. ఈరోజుము నువ్వు కొట్టి వాయస్కార్ ఐగ్రామిక్ ఎక్కువ ఉటున్నారు. తమిళులు యొ ప్రాంతంలో 50, 60 ఏక్కాలలో ఒలిబడుతప్ప బెలుగువాయ వున్నారు. చెంగలువట్టు జిల్లాలో తెలుగులు ఇచ్చాడు. యూనియన్ 1, 2 అంచులు వుంటే అవి corridor లోకాలు. నాచలో ఎమ్మెన్నాయిచు వుంది, మీరు మాసేవుంటారు, చిఫిల బుంగలు ఉమ్ముతారు, మద్దసు తాడుకడతారు, అందంకేసము. అంచులు ఆశాపాచచ క్రిందజాగానికి మీది భాగానికి సంబంధం తప్పిపొలుండా? చెంగు estate మకు వావ్వాలి. హెససూరులో లక్ష ఎనిమిదివెలు తెలుగు వాడు వున్నారు. 70 వెలు కస్టడిగులు, 60 వెలు తమిళులు వున్నారు. యూనియన్ జాగ్రమెన్ కస్టడిగులకు హక్కువుంటే లక్షపున్న, తెలుగులకు హక్కు ఎందుకులయి. క్రూడిగులు 70 వెలు కనుక వారినికూడ సంప్రతి తెలుగులు. చూస్తుంటరములదు. మీటు చెయ్యించి లేకపోతే మేము సంపత్తినాయి. దిచప్పము. రెండవ మారం వ్యాయం అయింది. మించుఇముక్కి 'too reasonable a gentlemen' అయిసేహసూరులంతా చుండు. ము అచ్చపట్టు, తెలుగువారు 100 కి, 50 కంటే ఎక్కువగా ఇచ్చు ప్రాంతము ఆస్తి చాలును అన్నారు. ఈనాడు క్రిష్ణగిరి తాలూకాను ఒక estate ప్రాంతం ఆడుగుతున్నాము. ఇది ఆంట వ్యవహరము. ఈ కర్మాలులో వీధివెంబడి వైరు వెళుతూంటే "ఎన్నడా పాడా" అంటూ ఉంటారు కూలివాడు అరవము మాట్లాడేవారు చదరపుమైలుకు 1,500 వున్నారు, వాటమ్ము ఉడుపు బంగారంగాను. మాహ్యాలో అయితే ఒక్కరు కూడ ఇక్కిషురారు. అంతమాత్రంచేత కర్మాలు Tamil ఊరు అవుతుండా?

దక్కినాదివ Madras ముదలు కన్యాకుమారి వెళ్ళేదాకా ఎక్కుడైతే black cotton soil ఉన్నదో, లక్కడల్లా తెలుగువాడే వున్నారు. నేను Madras Revenue Minister గా ఉన్నప్పుడు Nagercoil వెళ్ళాను. వాండ్లు అక్కడ తెలుగులో మాట్లాడ మని అన్నారు. అయితే నేను చెప్పింది వాండ్లకు అర్థం అయించే లేదో నాకు తెలియదు గాని, మాట్లాడమనేవాడు ఒకడున్నాడు. అందువల్ల ఈవేళ అవిన్నీ మనము అడుగుతున్నామా? ఈవేళ శుమారస్వామి రాజుగారు, O. P. Ramaswami Reddi గారు, కోయంభూరులో జున్న తెలుగు వారి cotton mills, ఇయమల వాయుకుడు పరిపాలించినటువంటి మధురలో నంగిత ధ్వని వివించేటటువంటి halls ఇవి అన్నీ మనం! అడుగుతున్నామా? లేదు. ఏగొ గిలొ కూడా 35 లక్ష తెలుగువారు 'తమిళ చేసిములో'

26th November 1956] [SRI K. VENKATA RAO]

ఉండక చెప్పమ. అందుపల్లి లుసో ఆయిచు సరో, 5, 6, 7 ఒక్కా ఎక్కువైన అట్టుపెస్తే వాపట్టులు contiguoust, రిస్ట్రిక్ట్రిప్పాలస్ ఇవ్వడానికి మనము అట్టు పెట్టుతున్నామా? అందుచేత ఏడో corridor అని పెరు పెబి ఏని నెడె ప్రీక్స్ చూర్చానికిలాగఁం ర్యాయించాడు. అందుపలన హౌసుర్ లొయాకాలో ఇప్పఁ ప్రాంతం, క్రష్ణగిరి నాలూకాలో చిత్తారు సరిపొద్దుముపచి ఉ, త్రయ్య సం ప్రాంతం ఆంతా లెలుగు ప్రాంతం. వానిని నెను డబుపు చేస్తాము ఎంచె కూరఁ ఇంజోర్ చోర్కు argument ఎందుకు? ఆసో నాకొడక. స్టూప్పుచీయి ఏడె ముర లావాటియాలానా ఒక విచయించేప్పటలను. అప్పటం ప్పచ్చాది. గ్ర్యాము చీర్చ corridor అనే ప్రదేశంలో బూచెమట్లు ఇనె ఆముసు వుంది. అపచులోకే ఉరాము నృగొదు గాఁడు అని ఉనాడు. తెలుగువారు. రెండి అంగుళాల చక్కసునిన పెట్టుతాడు నామాలు. దేను ఒచ్చ రు వెళ్ళాము ఈ ఎగుపింయి సందర్భంలో. వాంట్లు ఉఁట్టు సంకు ఎక్కువా చెఱు చెక, దెవాలయములో మింగు పెట్టారు. అది రాములవారి దెవాలయము. వారంలా పచ్చారు. ఆ దెవాలయము 286 సంపత్తిరముల ముడచి ఉందటి, వాడి కుటుంబింటు కట్టించారట. ఇప్పి బికి ఇమనె నర్సర్కర. మిరుచాలామంది తిరుపతిదెళ్ళారుకదా? సుందరయ్యాగాచ వెళ్ళారో లేదో తెలియదు. మునుపు అయినా వెళ్లి ఉంటాడిమో? అయిదు మాట్లు వెళ్లాడట, తీర్పతి ఇ రుకాదు, కొండమీద దెర్కి దగరకు వెళ్లారా? ఆ. నా ప్రక్క ఆ దేవుడిచగ్గర రాములవారి విగ్రహములు హరతిలో చూపిస్తూ ఉంటారు. ఏమిటి చూంట్లు పుండె పైచిత్ర్యం చెప్పండి? ఇంత మంది చూశారుకదా? దానిలో సుతమ్మగారు కుడి ప్రక్కన ఉన్నారు. ఎడము ప్రక్కనలటయ. మస దేశంలో ఏ కుటుంబి అయినా ప్రతంచేసే ఆయుచ భార్యా ఎడముప్రక్కను కూర్చుంటు.ది. విద్యాపంతు లయినా కుడిప్రక్కన కూర్చునె హక్కుల్లు ఆడవాండ్లకు. ఐతే తిరుపతిలో మాత్రమే కుడి ప్రక్కన ఉంది రాములవారికి సీత. ఈ బూడిమట్లు దేవాలయంలో కూడ కుడిప్రక్కన ఉందిర్చుతమ్మువారు. చూడగానే నాకు ఆ విషయింజ్ఞావకం వచ్చింది. ఏమయ్యా కుడిప్రక్కన భార్యసు ఎక్కుచ యినా పెట్టుతారా, ఎడము ప్రక్కను పెట్టాలిగాని? అన్నాను. లంటే వారు చెప్పారు చరిత్ర. ఇప్పటిక కూడా బూడిదిమట్లలో జరిగే రామ కళ్ళాణానికి కళ్ళాణం చేయించేవారు తిరుపతినుంచి వచ్చేదాక జిరుగదట. అందుచేత తియపతి దెవాలయం, బూడిమట్లు దేవాలయం ఒకే సాంప్రదాయం క్రింద, ఒకపేరకము మనుష్యులక్రింద, ఒక్కపేఖామక్రింద, ఒకపే వ్యవహరముక్రింద ఉన్నవని వేరే చెప్పాలా? దీనిని corridor అంటారా? ఆ ఉఁట్టు అంతా లెలుగువాండై. నెను తెలుగులో మాట్లాధాను అనాడు. పొపఁ రాముయ్యగొఱుగారు ఆఖరుకు తిరిగి వచ్చి వెస్తుంటే, ‘అయ్యా తిరుపతినెనా మాను పంపింపుడి. లేకపోతే మా బూడి మట్లనెనా తిరుపతి దగ్గరకు తిసుకాని వెళ్లండి’ అన్నారు. అందుపల

[26th November 1955]

[SRI K. VENKATA RAO]

బూదిమర్లు తుచుకిలాడ తిసుకొనివెళ్లి యత్తుం మం నెయాలి తప్ప కుండా. ఈ విషయంలో ఏ విధగా ఆలోచించినాకూడా, ఈ Hosur తాలూకా మసెడెకెన్, దారిదికామ ఎని మసం నిరూపించవచ్చును. (ఒక map ను సభ్యులకు చూపుతూ, ఇదిగో పెట్ట map; ఈ map లో ఈ ఎరుపులా గిటుకు ఉన్నారా. ఉన్నది అంతాకూడా 100 క 50 కంటే ఎక్కువగ తెలుగువాంట్లు ఉండే ధదేశము. ఇదిగో చ్ఛిలాస మాత్రం తమిళులు ఇచ్చారు; ప్రీమాస కస్తుపులు ఇచ్చారు. ఒక గీటు గనుగ గిచియిట్ల యుతే మసం Hosur కూడా కలిపిస్తుంది. ఇది అంతా మనరాజ్యం. ఇక మైసూరులోని కొలార్ జిల్లాకూడా ఇచ్చారా, ఇది అంతా మనరాజ్యం. అందుప్పల్ల మసమందరంకూడా, ఈ విషయాన్ని గురించి చూచుకోవలసంంది. కావాలంలే map ఆక్సియల్ వుంటుంది, మిరందరు చూడవచ్చును. ఇది పొససూరు కథ. తరువాత తిరుత్తతు గురించి మనవి చేస్తాను. అందులో కొన్ని జాగాలు తమిళులకే అందుబాటులో ఉప్పుమాట నిజమే. తాలూకా basis క్రింద తిసుకుంటే తిరుత్తతే తాలూకా మనకు ఉంటుంది. గ్రామ basis క్రింద మసము అడుగుతూఉన్నాము గనుక కొన్ని గ్రామాలు తమిళులకు పొపుచ్చుము. North Arcot జిల్లాకు సంబంధించినటువంటి ఒక ఫిర్మా ఉప్పుచీ. ఈన్ని డక్షన్ గ్రామాలు న్యాయప్రకారం గోపాల రెడ్డిగారిక పట్టపైపు మేము తమిళులకు ఇచ్చించేదానికి సిద్ధమేగాని, తెలుగు గ్రామాల మహ్ని నెను చెప్పిపు సిద్ధాంతం ప్రకారం, ఆ bulges ఏమోలెక్కిపెట్టుకుంటే పొప్పు భాగం మనకు పస్తుంది. తరువాత తిరుత్తతే పట్టిఖల ఉంది. తిరు అంటే శ్రీ లని ఆర్థం. మొర్స్ రాజపాలయంలోకూడా చోంచేస్తుంటే, You go against history అని ఒకరు ఆన్నారు నన్ను.

• No, no, I am not going against history' అన్నాను నేను. తమిళ భాషలో, 'శ్రీ' ఎక్కుడాలేదు. ప్రాయమన్నా ప్రాయలేదు. తిరుపతి దారిది అయితే త్రిరంగం మనది అప్పతుంది. ఇటు తిరగేసే అటు తిరగేస్తే అయిపొతుంది. అయితే క, చ, ట, త, పలు, గ, జ, డ, ద, బలు లేత్తుకనుక వాంట్లు మనగుంటూను, కుంటూరు అంటూ అంటారు. మనము జనాభాసు బట్టి సరిహద్దులలో ఉస్తుటుంటి తెలుగు గ్రామాలు మనకు ఇప్పువలనేన న్యాయం వుంది. Bulges అనేటప్పుడు తూర్పునుంచి మొదలుపెట్టిపుటు ఒకరిది bulge, దక్కిలమునుంచి మొదలుపెట్టితే ఇంకోకరిది bulge అప్పతుంది. ఎక్కుడనుంచి బయలుదేరడం అనే విషయం.

26th November 1955! [SRI K. VENKATA RAO]

కాకుపతా హాచ్చిముండి పెలుగువారు భూచ్ఛారా, ఏక్కువాముంది తమిళులు, పున్నారా నొ దిమయుస గ్రహణంచాలి. తిప్పత్తిగా షేడు, ఎర్లు చిట్టులు. అనేక సత్తకాలున్నాయి. వచ్చాలు పున్నాయి. వాటిని దొరం ఒచ్చుకు క్షుమహారాష్ట్ర ప్రతిసిథికాడు మి. ఏడుమగుండా ఇక్కడచెక్కన్నాయి. ఇష్టటు జాడైనా మానిక్ ఇష్టించేటించుండసి మా రారిక. ఇందుష్ట్రీ తిప్పత్తినీ ప్రాంతమిటి మిస్కు ఉప్పు ఉంచిని ఆ కూడ ముండుసి బెర్బెరింగ్ చెసికచలని మిస్కుది. హోస్టిట్ కూబ్బగా చెండించుటయిఱె. కి నొర్మాల్, హాస్టెల్ తాలూకాలు ఉన్నాయి. లక్కుఁ రెలుగువాట చొలామునిడి ఉన్నారు. ఇస్ట్రీస్ చాప్ట్రీ ఇష్ట్టుకోంటున్నారు కిందుష్టీలు చెంది నాటినీ క్రామాలు అటు వెళ్లినా ఇటుచెళ్లినా సత్తుచెయ్యునుచి ఉత్తరాంత్రమ్మించుండా మండు రావాలి. తిప్పత్తినెతాలూకాలోస్ట్రీప్రెస్ కుంగాప్రీస్‌చి ఇది మిచురాసు ప్రస్తరక్క. ఏచ్చేసంకి కౌరటలిమారు అస్త్రతుంది. ఒక సరిహద్దుక్రించ పరిశుఖాలచిపది. ఈ సది మిస్కుకావతలెను, మిస్కు దెగములో వ్యవసాయము చేసుకొదానికి కాపలెను. మిస్కు వ్యాఖ్యాము సరిపొయిపడా, కోరలుయారుడాకా రాపచ్చును. లేక ఆధమి ప్రకము ఆరాయారుకు ఇతరమునుంచి నెల్లాయడాకా పుస్తులుపంటి సరిహద్దు ప్రాంతము ఏమో మినకు పశుంది. ఆ రకముగా చూచుకొస్తుట్లు యాతే లిస్ట్ దేశాలలోను, నేపు చెప్పినటుపంటి సరిహద్దులలో మండు చాలా అస్కూలమైసటుమప్పి పెరిస్తులు ఉన్నాయి. మొట్టమొదట ఉందుకో చదివాసు ఆ చచ్చము. “ఆకాపాసము తాగడ్డు” అంటె నిడుపైన ఆకాపాసానికి వెల్లుతలచుకోలేదు. మాట్లాడ్లారిత్తమెనటుపట్ట మాయొక్క నీరమై సటుపంట ఆధారాలు మినకుపున్నాయి. ఏదో జిడిగ్గర argument చెప్పుకొనే విషయము కాదిది. జడ్డికిసచ్చ చెప్పగలిగినటుపంటి విషయాలమీద ఆధార వడ్డె, ఈ నాలుగు సరిహద్దులలో మిస్కుయొక్క రాజ్యాలను ఆడుగుతున్నాము. అందులో మిన తీర్మానములో “by negotiation, goodwill co-operation” ఇవి అన్ని ఉన్నాయి. సంవత్సరింపులచ్చు మంచితనంనల్ల ఒకరికి ఒకరు సచ్చచెప్పడమువల్ల, ఈ కార్బూము సాధించుకొండామని మిస్కుయొక్క మొట్టమొదట కోరిక. ఆదికనుక సాగకపాతే Delhi Government వారిని పంచాయతీ చెప్పవలనిందని కోరాము.

“ కమిసన్ నేను చెప్పిన విషయాలు ఆలోచించినట్లుతే, బర్బాంపురము, ప్రాక్కిమిడి, కోరాపుట్టి బస్టర్, చాందా, సరివంచ, ప్రైదరాబాదు సరే సరే తలుపాతచి బల్లారి ఇవన్నీ మిస్కు రావలని యుంటుంది. ఇక మైమారులో కోలారు ఒకటే కాసుండా, ఇంకాబాంన్నాయి. అది చదువుతాను.

The boundary we have marked for the Telugu tract is the Mysore State. It touches the following places in the Mysore State. Bangalore south taluk, bye-pass Bangalore city and pass on to Chickjala and

[SRI K. VENKATA RAO] [26th November 1955]

Devarhalli; then bye-pass Tuberi and reach Makalidurg and Budhugir, cutting across Madakasira taluk in Anantapur district; includes Pavagada taluk, then reach Chittal Durg, bye-passing Chikjala town. The line will include within itself the following places:—Imangala, Budugunda, Buddugunda, Burjunaroppam, in Channikere taluk and roads through Gudda Dorangallalli, Belligatla, Tunganur, Musiur, Andethi and Chikkaballapur."

"ఈగాలన్న సర్కారు దేశార్థుమునుంచి రావలసయున్నవి, వాడు contiguity బైట్టెకాద, వాటిల్ పొచ్చు తెలుగు జనభాబుకూడ, ఈ విధముగా నా అభిప్రాయముపకారము మసు రావలసినటునంట వాటినిగురించి ఈ picture ను, ఈ map ను తమముందు పెట్టాను. ఏనిని మీరందరు మససులోకి ఉచ్చాకేని ఈవెక్ష మస ముఖ్యముంతిగాయి తెచ్చినటువంటి తిర్మానాన్ని, క్రూడ్ ఆంటు ఏకగ్రిపంగా అమాదించపలెసని కోరుతూ ఈ తిర్మానాన్ని జలపరస్పూ సెలపు తిసుకొంటున్నాను."

SRI R. B. RAMAKISHNA RAJU:—"అవ్వక్ మహాసయా! ప్రస్తుతము, ఈ States Reorganisation Commission వారి report మీద మార్కు: ఎంతపరకు చర్చ లపసరమా అనే విషయము ముందుగా ఆలోచించ చుట్టిది. మర్కు ప్రత్యేక రాప్రోం వచ్చేసిందిగదా, ఇక దీనితో విశేషమైనటుప్పటి సమయం మసకెందుకు అనే ఆభిప్రాయము వుండ చుట్టును. నీ కళాచండికారాప్ గారు సెలవిచ్చిసట్లు; ఇదికేపలము ఆశాపూరితమాలేక, పట్టుసేంత ఈ విభజించేయడానికి చాలాకాలంగా ఆంధ్రప్రదీపుగుతుర్కు అనేది మసము గమనిస్తే, చెపయము తెలుస్తుంది. ఇదివరకు మసడంలో, సంస్కారాలన్నిటిలోను, ప్రబలమైనటువంటివారు, వారివారికి సాధ్యమైనంత మక్కలు కొన్నికిన్ని ప్రదేశాలువారు స్వాధీంచేసుకొని పరిపాలన చేస్తూపూర్వండిసారు. ఆ పంచర్పుంలో పరిపాలన భాషా విషయాన్ని ఆనుసరించి జరుగుపంచాలు లేక నాతర విషయాలను ఆనుసరించి జరుగువలసిందా అనే టటుపంటి చర్చరాలేదు. వారికికొలది ఎపరు ఎంతపరకు స్వాధీనం చేసుకొలలో లంతపరకు, ఏ ప్రాంతమైనసరే, ఏ భాషకు చెందినసరే, ఏ మతానికి చెందినసరే, వాయస్వాధీనం చేసుకొంటూ వుండినారు. కాని ఇప్పుడు దశమంతా మసబే, అయిప్పుడుపవరిపాలన సవ్యంగా జరుగువలెనంతే దేశంలో ప్రజలందరు నుఖంగా వుండవలెనంటే, ఏమారన్ని అవలంభిస్తే ఇటువంటి నుఖం ఏర్పడుతుంది అనేవిషయాన్ని గమనించి ఆ ఉద్దేశంతో ఈ విభజనలు ఇప్పుడు తలపెట్టిపున్నాము. దీనికి 40 నంవత్సరాలాగా కృషిచేసిన ఫలితంగా, ఇప్పుడు ఆంధ్రప్రదీపు ప్రత్యేకము కావలని కోరుచున్నవి. ఈ ఆంధ్ర దేశము ఇంతటికి చాలునా, లేక దీన్ని విస్తరించ చేయవలెనా అనేది ముఖ్యమైన

20, NOVEMBER, 1955]

[SRI K. P. R. MAKAR SHYARAJU]

ప్రా. ఎంపద్మాచందులు చసి దైరె. డాయిలుతా సుఖచుతుండి. దేశ్ములో గ్రామ న్నా చిన్న చిన్న జాగలూడాయి. గామిలు నుఖపడితే వారట చెంగా, చెంగుట్టు మేస్ కీ చెంగుతూ ఇంగా ఇంచ్ ఉత్తరయ్యిం అంగా తుఫ్ఫుచి. గాప్పుయు లు. దేశ్మును చింపింప చెంగుడటలో కోస్తే గ్రామ ఆగాచూ సాప్పుచూ యు. లు గుండి క్లె ప్రశ్నలు చెంగుదలచే ఇస్తాము. గ్రామాల్లో చిన్న గుండిలు చెంగుచలచు ఇస్తాము ఇవి మూడుచెంగుక ముఖ మైదాచుండి ఏపుచుచు. ఒత్తారు జిల్లాకి సంబంధించి. లు ఏర్పడు. ఈఉన్న రాష్ట్రాల్లికి ఉన్నిటగాపలు గుంచి, ముజ్బుగా మహిళలు యాటచెంగుతుని. వాణి గురించి నెను స్థాపించుచలచాను. Boundaries చింజిచు ఎప్పుకారంగా చేయడలసింది అనే చింపుయం ముంచుట దార్ కమిషన్లో ఉన్నకు వచ్చింది, దార్ కమిషన్లాపాటు, వార్ లిపిట్లు Conclusion లో ఈ విధంగా ప్రాశరు

'In the formation of new provinces, whenever such work is taken in hand oneness of language may be one of the factors to be taken into consideration along with others but it should not be the decisive or even the main factor. Generally speaking, bi-lingual districts in border areas which have developed economic and organic life of their own, should not be broken up and should be disposed of on considerations of their own special needs'

ఈ విషయానికి చాలాప్రాధార్యం ఇవ్వచలనిచెందని అందరిని కొరుతున్నాను. కేవలము భాషనుమాత్రం చూచి ఎక్కుడికి నాసరే పొతామా, లేకపోతే, ఆ యూప్రాంతాలలో ఉండేటటువంటి పరిస్థితులు, social, economic, religious మొదలగు వాటన్నించిని consider చేసి భాషావిషయంలో కొంత ఇట్ల ఉండినా, కొంత అట్టుండినా పరవాతేదు అని ఆ విధంగా చేసామా అనేది ముఖ్యంగా ఆలోచించవలని నటువంటది. ఏ విధంగా విభజించి నప్పలికి నూతికి నూరుపాటు అరవముగాని, నూరుపాట్లు తెలుగుగాని చేయడానికి ఎప్పటికి స్థాధ్యంకాదు. ఎప్పటికేపు, ఇక్కడ కొంతమంది ఆరవలు ఉండే ఉంటారు, అక్కడ కొంతమంది తెలుగు వారు ఉండే ఉంటారు. అట్టువంటి సందర్భంలో ఏ నూతనిన్ని అనుపరించి ఏవిధంగా చేసే అందరికి అనుకూలంగా, నుఖంగా ఉంటుంది అని ఆలోచించ వలసిందే గాని, అట్టుగాక ఎక్కడో నూరుమైళ్ల దూరములో ఒక గ్రామముంటే, అక్కడ మీన భాష మాట్లాడురని దానిలోకి ఏదో విధముగా చేచ్చుకొని పొయ్యేటటువంటి విషయము మాడకూడదని ముఖ్యంగా నేను మనవి చేస్తున్నాను, దీని గురించి ఈ కమిటీ వారుకూడా ఈ విధంగా చెప్పారు.

'Undue emphasis on linguistic principles likely to impede the rapid development of new areas brought

[26th November 1955]

[SRI R. B. RAMAKRISHNA RAJU]

Under Article 351 (a), main or the exclusive criterion to decide boundaries of State boundaries is to the communities language and the State Government will naturally be in concern and take measures to stop the spread of newly colonised areas of people belonging to different language groups particularly when such areas happen to be in border States.

ఈ దినము మండలు ఈవిధంగా భాషనుసరించి విభజించాలనుకోంటే, అరప వారు ఇక్కాకి రాకూతపడి గానీ, తెలుగువారు లక్కుడికి పొకూతపడి గానీ స్వప్పమిచ్చుకొండి సాచ్చిగాడు. ఏ ప్రకారంగా తెలుగుతో ఆరంభించి ఉపుపంచ ముద్దాను ఈ దినము అరవము అయిపోయిందో, ఆవిధంగానే, ఒక దానికి మరొకదానికి రాకపోకలు అభ్యంతరాలు లేనటువంటి సంపర్యంలో, ఈటనము 50% గా ఉప్పువారు రేపు 60% అయిపోవచ్చు, 80క్కుడి 10% అయిపోవచ్చు. ఈ దినము దినిని మనము అంధ్ర దేశమని పేసు పెంచుటమంచి, రెపు ఇక్కడ 60% అరవత్తమితి, దినిని అరప లలో చెప్పామూ. కస్కి ఈ విధిపటలో భాషను అంత ముఖ్యంగా గమనించుండా, administrative convenience తినుకోవలనన నాయుక్కు పునర్విష్టి, ఈచూర్చిచిష్ట ఏర్పాటు అయిపోవుటు, ముద్దాను గవర్నర్మెంటులో అప్పుడు గోపాలరెడ్డిగాట కూడ ఈన్నారనుకోండి, associate member గా సమ్మి ఏర్పాటుచేసారు. ఆ కమీషను దగ్గర ఈ విషయము చర్చకు వచ్చినప్పటి, ముఖ్యంగా ఈ administrative convenience నే ముఖ్యంగా చూడవలయిని నేను చాలా చాదిస్తూచ్చాను, డాన్ని అనుసరించి ముద్దాను చట్టణమును రెపుచాచేసి ఉత్తర భాగమును ఒకరికిని, దక్షిణభాగము మరొక రికిని ఇస్తేబాగుంటుందని చెప్పేను. కొంత మంది అరవ వాళ్లు ఇక్కడ ఉండినప్పటికిని, లెక కొంతమంది తెలుగు వాళ్లు లక్కుడ ఉండినప్పటికిని, administrative convenience బాగా ఉంటుందనే ఉండశంతో ఈ అభిప్రాయాన్ని వెల్లడిచెస్తూచ్చాను. కెపలము భాషమిదనే పొకుండా, మనకు శాపలినిన సాకర్మాలు, social, religious, cultural administrative conveniences ఇవన్ని చూడపలసిందని చెప్పాను.”

THE HON. SRI B. GOPALA REDDI:—“ వాళ్లు కూడ administrative convenience అని చెప్పే, చిత్తారును తీరుపతిని అడిగితే”

SRI R. B. RAMAKRISHNA RAJU:—“ అది administrative convenience శాదని నేను మనవి చేస్తున్నాను.”

THE HON. SRI B. GOPALA REDDI:—“ శాదని ఎవరు చెప్పుతారు, ఎట్లుచెప్పతారు”

26th November 1955]

SRI R. B. RAMA KRISHNA RAJU:—“ కాదూ administration చెంవాళ్లు ఏక చెప్పుపలసీయంబుంది. అది ఏవిధముగానే చెప్పతాను. అది ఎట్లా ఒకపై యిప్పుడు నేను చెబుతాను వింటండి ఇప్పుడు ముఖ్యంగా మయ్యిలస్సు బాధించేది యాలిచుత్తడి విషయమే. నేను 1951 Census figures తో బాసి 1931 Census figures కూడా డెప్పుమని నేను పుంత్రి గాంచి అడిగాను. అడి రాశే అయితే 1931 Census ప్రకారము Tirumati taluk తో prevailing mother tongue ఎల్లా ప్రాంతంచే, Tamil 50%, Telugu 49%. దీన్ని బ్లాక్ తెలుగు వారికి తమిటుండు మచ్చ 1931 చింటాంగులలో ప్రాంతానికి వున్నది ఒక్క పరసెంటు మార్కమే. ఈ తెలుగుకా గ్రామాలవారిగా వేసిచూస్తే 75 to 100% తెలుగువాటు వుండి, 91 గ్రామాలు ప్రాంతంలో. 50 to 75% ప్రాంతంలో మార్కమాలువున్నది. ఈన్నిటువంటి 300 గ్రామాలలో 144 గ్రామాలలో 50% కుండా తెలుగువారు ఉన్నారు. 34కి 25 to 50%చూస్తే, 60 గ్రామాలలో పున్నాటి. దగ్గర దగ్గర 200 గ్రామాలలో 25 నుంచి 100% పున్నారు. ఈ విఫగా అనేక గ్రామాలలో ఒక్కొక గ్రామములో నూటకి 100, 90, 97, 80, 70, 75 లో ప్రకారంగా పున్నారు. తాలూకా మొత్తము ఎత్తు కుండె ఈ 300 గ్రామాలలోకి ఉన్న దగ్గర 200 ల గ్రామాలలో యింత మొజారిటీతో తెలుగువారు ఉన్నారు. కాబట్టి యింత మొజారిటీతో తెలుగు వారు వుంచే ఏమూలనే ఒక మూల Contiguity పుస్తద్దు, యింకొకారణమనే చెప్పి దిన్ని యిచ్చివేయ తము ఏమి బాగా వుంటుంది అని పామనవి. గోపాలరెడ్డిగారు ఏదో యిక్కడిది అక్కడిచ్చి, ఉక్కడిది యిచ్చి, పప్పు జెప్పి చెస్తామని అని అన్నారు. ఆ ఏధంగా వప్పు చెప్పి చేస్తామని ఆంటె, అక్కడ ప్రజలు, ప్రజాప్రతినిధుల మైసమేము ఒప్పుకుంటె, మిరు యిచ్చి వేయటానికి మాకెమీ ఆశేషపడు లాడు. ఇప్పుడు తిరుత్తని తాలూకా ఎట్లాపుస్తదంటే, దానికి తూర్పు దిక్కున కొన్ని గ్రామాలున్నవి; అక్కడ అరవవారు బహుశ నూటకి నూరుమంది ఉంటే వుండపచ్చు. అటుంట గ్రామాలు ఏవైనా వుంటే యుస్తి యివ్వడు వచ్చును. ఇప్పుడు యా తిరుత్తని తాలూకాను యిచ్చివేసే విషయములో నా ఆభిప్రాయ మేమిటంటె, ముఖ్యంగా మూడు అంశములు గమనించపలసి పున్నది. మొదటది చరిత్రాత్మకము. అదిపూర్తిగా వధ్యని చెప్పటము లేదు గాని, దాన్ని గూడ గమనించాలి. ఇప్పుడు మంత్రిగారు ఏదో ఒక పత్రము మాపించారు. అట్లా అయితే, మాతిరుత్తని తాలూకాకు ఒక పర్మాయము వచ్చి చూపండి. తిరుత్తని తాలూకాలో ప్రతి గ్రామములో ఎక్కడైతే జూసిగా అరవవారు పున్నారో, వారు క్రిందట అయిదారు ఏండ్రుగా ఏ ఏభాష చదువు తూ పచ్చారో, ఏ ఏ భాషలో వారు లావాదేవీలు జిరుపుతూ వచ్చారో, చూదురు గాని రండి అని మంత్రిగారిని కోరుతున్నాను. ఇది అంతా యా Tamil

[26th November 1955]

[SRI R. B. RAI LAKRISHNA RAJU]

అవ్యామిషు ఆచ్ఛాద తరువాత, దొర్లు ప్రశ్నలు నుండి దొక్కు కుంటూ రాయబాసిక వ్యవస్థలు పెట్టాల్సార్ ఏం ఉన్న దోషాల్ని వెయి టుపై. లభ్య లోకాల్లో ఇంకా రాజులు వెంటన్నిటి మీరి, బెలుగు వారి పంచాలిచిన దోషాల్ని ఏంపించి ఉండాల్సార్ వ్యవహరముల్లా వ్యవహరముల్లా వచ్చి వ్యవహరిసి, ఆచ్ఛాద దుల్లా క్రొల్లు కొల్లి ఇంకా ఇంకా వ్యవహరముల్లా తెలుగుబాటులో దోషాలిచిన దోషాలు వ్యవహరిసి కొల్లి ఇంకా బమ్మలుల్లా వ్యవహరిసి. ఇంకా మండిషుల్లా ఎంపిక అంపిక యించుకున్నాయి అంపిక అంపిక మండిషుల్లా కొపిక నీరి, దిన్ని వ్యవహరిసి కొపిక మండిషుల్లా కొపిక మండిషుల్లా వ్యవహరిసి. ఇంకా మాకు ఈ ఏమిషుల్లా ఇలుగపేసి బూర్జుయొమిటుపకై, వారండూలు అర్పవాగా వ్యవహరిసి, యిక్కు యా తింక లాలూకాలో తెలుగు పాంతోసాద కలిగి ఇన్నె సుఖాలుగా వ్యవహరించుటల్ల. వారికి మాకు ఏమిషు కొపిక మండిషుల్లా మండిషుల్లా వ్యవహరిసి. ఇంకా ఈ ఇంకా మండిషు పట్ట వారికి మాకుల్లా ఇంకిపించి మండిషుల్లా వ్యవహరిసి పరిష్కార కార్టులు వ్యవహరిసి. న్నా లెచికంతమట్టు. చూస్తి, వారికి మండిషు వ్యవహరిసి మండిషుల్లా ఇరువుగా కొన్నిపుస్తి, బహుళ రాబోయి యెరుచు మండిషుల్లా వె మండిషు ప్రాణుల్లుతు అగ్గిపొయి. ఏ మండిషుల్లా ప్రాణుల్లుతుకి ఇంకా, అంక్కాయి వారపచు ఇంకా వ్యవహరిసి ము సంఘవిష్టుపది. సింకా దులు మాత్రగొండ ప్రంచాలూ న్నాకి ప్రంటులుగింగా ఒక్కితే ప్రాణాది చ్ఛోది లున్ ఇంక్కొను వారికి వ్యవహరిసి. అంటువంట పుచ్చరుముల్లా వారికి మాకు లున్క సంప్రశరలుగా వ్యవహరిసి సుఖువాలు, లాజావులు ఇంకాము పుస్తవి. దిన్ని జ్యైష్మా యా తింటున్ని తాలూకా అపతాగూడ ఒక Organic unit గా ఏర్పడి వ్యవహరిసి.

“రెండుషణి, మా ట్రిపుల్లులో పుస్తవి దేపస్తానము మా చిత్తును జ్లు మెత్తాంగిక అంతటకి, ప్రసాదముగాలదు. ఈ దెపస్తానము కార్బోటి సగర్చం సప్పాసములు చెందింది. కార్బోటిపగరప సంస్థానములో వుండే దెవాలయముల్లో, యా తిరుత్తలు దెవాలయముల్లో అధారపడివున్నవి. వరుంబడి పచ్చే దెవాలయముల్లోకి యా తిరుత్తణి దెవాలయము ఒక్కటి. తక్కున దెవాలయముల్లు ఏయిలబడి ఉన్నాలదు. అందుకనే యా తిరుత్తణి దెవాలయముపకు ఒచ్చే చచ్చు పచ్చులుగిని అనుపరించుకొని పుస్తవి. ఈ తిరుత్తణి దెవాలయముచుక్క వరుఱబడిలోనుంచే తక్కున దెవాలయములు సహపరితున్నవి. Religious atmosphere అంతాగూడా యా తిరుత్తణి దెవాలయము ఒక్కటినుంచే మాకువస్తుప్పది. ఇటువంట తిరుత్తణా తొమ్మను విఫరిసి అరపవారికి యావ్చివెసిపెట్టయితే ఏగజా దెవాలయాల్ని మూని వెయ్యువలని వస్తుంది.

26th November 1955]

[SRI R. B. RAMAKRISHNA RAJU]

[26th November 1955]

THE HON. SRI B. GOPALA REDDI:—“ కారణములు ఎవి
అని చెప్పారు ? ”

SRI R. B. RAMAKRISHNA RAJU :—“ Historical,
Religious, Judicial and administrative.”

HON. SRI B. GOPALA REDDI:—“ Linguistic అయితే ! ”

SRI R. B. RAMAKRISHNA RAJU :— “ If it is
Linguistic, you can make it hundred per cent, I have no
objection. That is impossible. You cannot make any
division from this hundred per cent. Some people must be
there. ”

“ ఈవ్వడు చూడండి. దక్కించే దేశములో తెలుగువారు ఏ 34 లక్షలో,
35 లక్షలో వున్నారని మీరే చెప్పారు. నేను యిం మధ్య కోయింబతూరు
వెళ్ళినప్పుడు ఒకనాయిడుగారి యింట్లో నేను బోఱనము చేసే సమయము
లో పైన లైట్‌మార్కెట్‌ము వున్నది. Fan లేదు. Fan లేదేమంది అని
అడిగితే, ‘తేవలేదు’ అని అన్నాడు. అది, ‘తేవిలై’ అనే అరవ మాటకు
బదులు తెలుగులోనే, ‘తేవలేదని’ అన్నాడు. అమాట నేను, ‘తేమ
లేదు’ అని అనుకున్నాను. తరువాత, ‘తేవె యిల్లై’ అనే మాటకు
బదులు ఆ విధంగా అన్నాడని తెలిసింది. ఒక అయిన పెద్ద నామములు
పెట్టుకొని, ‘కంఱ రామాయణము చదువుతూ’ కూర్చున్నాడు. విమి
తెలుగువారు అరవ దేశములో వుంటే, తెలుగువారు వారి విధులను జరుపు
కోకుండా చెడిపోయినారా ? తెలుగువారు అరవ దేశములో వుంటే చెడిపో
లేదు. లేదా తెలుగువారము అరవము నేయుకో కూడదని గాని, నేర్చు
కుంటే చెడిపోతారని ఎక్కుడనూ లేదు. కాబట్టి భాషనే అంత ప్రాథా
స్థాముగా తీసుకోవడము తప్ప అంటాను. మనము ఎక్కుడ వుంటే ఆక్కుడ
పుట్టభాష నేయుకోవలసిందే. ఇంగ్లీషువారి హయాములో మనము వుంటే,
మనము ఇంగ్లీషు నేయుకోలేదా ? కాబట్టి యా, భాష ? అనేదానికి కూడ
, మితము ? అనేది ఒకటి వున్నది. మరొక ఉదాహరణ చెబుతాను. మా
యింటిప్రక్కాస ఒక పెల్లవాయి ఇంగ్లీషు చదువుకొనిపుస్తాడు. వాడు ఇంగ్లీషు
చదువుటుంచాడని వాడిని తరిమివేస్తామా, లేదా ఆ పెల్లవాడిని ఇంగ్లండుకు
పంపుతామా ? వాడిని యింటిలో పెట్టుకుని వాడికి కాపలసిన సౌకర్యాలుత్తాన్ని
చెయుడం లేదా ? ఒకే విధంగా, అరప వారు వుంటే, వారికి కాపలసిన భాష
వారికి నేర్చించండి. వారి చదువుకు కావలసిన భాషకొరకు వారికి తగిన
సౌకర్యాలు చేయాలి గాని, వారిని తరిమివేయడము సబబా అని అడుగుతు
న్నాను. కాబట్టి మర్కు భాషకాస్టవాయ మర్కు ప్రక్కన వుంటే, వారిని యతర
చేట్లకు పంపివేయడము ఇగలేదు.

“ తిరుత్తాలు దేవాలయములోజరిగే మంచి ఉత్సవసమయములో మనము
ఎపరైనా పచ్చిచూప్పే, దాని చుట్టుప్రక్కల ప్రాంతాల నుంచి సాధారణముగా

26th November 1955]

[SRI R. B. RAMAKRISHNA RAJU]

బైటనుంచి వచ్చిపోరె వుంచారు. ఆ ప్రకారము చూస్తే, pilgrim centres వున్నట్లులు ఆనెక మండి వ్యాపారాలకు పట్టారు. ఈ తిరుత్తు కూడా ప్రస్తుతమై దెహస్వాసము ఘృత్తు చేటు. అక్కడికి వాల మంది వస్తారు. Pilgrim centre కాబట్టి వ్యాపారాలికి లనుప్రాచీలు. అందుచల్ల వ్యాపారాలకుపచ్చి, ప్రీరచమహాయు, యమ్ముడు ఎవే జాపారాష్ట్రీలు అనెనాక, పెట్టుకొని యాపుచేసము మాజపిలి లంచి, అది ఎలత సబబో ఆలోచించండి ఇది ఒచ్చుకొనాడు. కాబట్టి ఎంచించయి, ముక్కాడ ప్రముఖులు గముంచవలని చ్చుచ్చి.

“ తెలంగాం పొంతము మనకు రావలయినా శక్కిరలేదా అనే విషయములో మనకేమి అభిపూచుబెంబాలు లేపు. అందులో మంచు చేయ వలనింక క్రెప్పుము ఏమిట లంచక్క విషయము మాత్రం చెబుతాను. దానిని గురించి రాజుగారు ఎందరైన వారండరూకూడా చెప్పారు. చిన్న రాష్ట్రము కాకుండా పెచ్చరాష్ట్రము అయితే మంచిదే. మంచు దెశములోని అన్ని భాగాలు సురక్షితంగా పుండాలకే ఎప్పుడూ కొరుకుపటాము, అట్లా కావలనింది. ఆభిపృష్ఠికావలుండే. ఆభిపృష్ఠి రాష్ట్రం చిన్నదిగాపుంటే అవుతుండ్రాపెద్దదిగా పుంటే అపుతుండ్రా అనేదాంటే ఆభిపూచుబెదాలు ఏమీలేవు. అయితే మీము ఎసుకబడియున్నాము, గనుక మాకు సరియైన సొకర్యాలు వుంటాయో లేవో అని అనుమానాలు వారికిపుంటే వుండవచ్చును మనలోనే ఎప్పుడూ శక్తి అనుసారి వుండుకున్నాము. ఇంకొకరినిచూచి ఎటువంటి భయము పుండకూడదు. ఎప్పుడుకూడా మనము బయట బిలముమీదఅధారపడడము మన దుర్భలమే అది సరియైచిభాసము కాదు. మనముతంతా ఆంధ్ర రాష్ట్రములో చేరితే రాయలసము తంతా కుంటు పడుతుందని అనుకున్నాము. అల్లాకాలేదు ఆభిపృష్ఠి అపుతునేపుప్పుడి. అదే విధంగా అ వెనుకబడిన తెలంగాణా జిల్లాలవారుకూడా మనలో చేరితే వారికేమీ నష్టముపుండదని నా యొక్క ఆభిపూచుయము. మీరు ఎప్పుడు నర్సర్యువార్ననుచూచి భయపడవలనిన ఆవసరము లేదు. మేమూ మీరు కలిసే మొత్తము 12 జిల్లాలవారము అవుతాము. ఇప్పుడు ఇక్కడవున్న మంత్రివర్ధమాలో నర్సర్యువారు కొంతమంది వున్నారు. వారుతంతా మంచివారే తాని ఒక్క కళా వెంకటరావు మాత్రము చెడ్డవారైతే అవచ్చును. మిగిలినవారంతాకూడా మంచివారే.”

THE HON. SRI KALA VENKATA RAO:—“ సుబ్బారెడ్డిగారు కూడా అలాగే అన్నారు.”

SRI R. B. RAMAKRISHNA RAJU:—“ మీరు వుండేది 6 జిల్లాలు, మేము వుండేది $8+4=12$ జిల్లాలు, మనము తంతమందికలిసే ఒక్క కళా వెంకటరావు మనలను ఏమిచేయగలడు. లేకపోతే మీరంతా కలిసినా మమ్ములను ఏమిచేయగలడు. కాబట్టి నేను ఈ తెలంగాణా మంత్రులకు, ప్రజలకు చెప్పేది ఏమిటింటే ‘మన శక్తి మీదనే ఆధారపడి

[26th November 1955]

[SRI R. B. RAMAKRISHNA RAJU]

१२ R. . RAVIKRISHNA RAVI. - రెడ్డిటు ఏదు
కైకాలు. వీరు త్వాతు మెము క్రింగ్ కాసు చొకు ద్విష్టుకో మిచు
మెము కా. క్రింగ్ కా లెలుగాగా దీపులు లభిష్టి మిచుపు
టుండులు శచ్చరుణులెము. ఈ వీరుకు శాఖిపోయిచుల్లండు లుపుతూ
పచ్చాచుపు. ప్రపంచ పట్టాగాముని కంటేందరి మిచు ల క్రింగ్
పట్టాచుపు. అమిచుసావే జ్ఞాన పురు. పెళుకు పులచి సాకర్తులు
కలిపి వెలుసా వెంచుపు శాంకాలాఖ్యంగా పుంటుంది. కొంతపరకు
ఖస్య తర్విపోయి క్రింగ్ కా సామ్యాను ఇకర భర్యులకు ఉపమాగించ
పచ్చుకును.

“ మెర్కులు కూడా ఈ నొంద దాలూకా ఏపుయుటో మిది తమహాచేయస్తి.. map మాన్సు స్విపచూచినా ఏడు క్రమస్తుంది. చుట్టూ ఎడక మను ఇంచలు పుర్వాను. ఇంకా పెరిగ్రాములు ఏమీలిష్టు. కొబ్బరి రాశుత్త అంతో ఉలపులనిపుత్తది. అక్కణస్తుంచి ఈ లోజుసి ఒక మెర్కులావు..మృషించి. కాబ్బి ఇంచు మంకు దాదిని కాపుడుకొని దొంగాత కొక్కుడా..అంతకు గుణ్ణుష్టిను చేయాలి అన్న మంక్రిమర్ఱందాలికి రెండ వెటుతుర్కుస్తి. మెర్కుపులుకొడు ఈ లోహ నేను చబురూనే ఉండాలి. ఈ నొంద రాశుకా మంకు కల్పించాలా రుంతేషమే. అయితే పొప్పులుగా నుంచెం బెంగిలించెంపడం. మంకు మాచి అస్తిషు, మొరు తది ఇంచు.. క్రమమాక్రుస్తి చెయ్యించి. ఒప్పాని రాలూకాలు నేను చూచ్చించి పుట్టాలి. నుంచెం ఒంటుగువాచె ఇంగా.. కసుక తది మనులో ఇంచు పుట్టాము - కు ఇంగుగా మంకు శుభ్యత్వము చేయాలి. వెంట్లు దొంగచుటుస్తి మంది పెంచుకూలు.. గపి మంటుతే మచరాను గవర్నరు మెంటు సుప్రచుటులు అంచి. ప్రశ్న రాపిక్కి ప్రశ్నమూ లక్ష్మి లాగిక వ్యోముగా నెలతిటి మంచించుటి. నుంచుకుణు, మెంటు పించుకొండు తించు. తిర్మా ఫానికి దాదిని చాల్చి తప్పించిప్పు ఇచ్చుకాలముగా మను ప్రచుతమువార్ష అన్న పక్కలో, రథ్మిష్టిను నుండి చేయాలి. ప్రశ్నమున్నాము. ”

SRI L. LAKSHMANA DAS :— “ తప్పక, యానాడు చంతులో ముళ్ళమై తిర్మానాల్ని ముంము వచ్చి ఒచు ఉంటునాము. అఱణు అపథదేశముయొక్కప్రతి భావిష్యత్తు, ఆంద్ర ప్రజా నీకముయొక్క భావిష్యత్తుకూడా యూ తిర్మాసముపైనా, యూ తిర్మానాన్ని

26th November, 1955. [SRI LALASHMANA DAS]

“చు . శాస్త్రప్రసాదులో ప్రంద ఇతి రాళ్ళాలలొప్పు . మన తెలుగు గ్యాస్ట్రామ్ముల సుస్పష . ఎంచే పుట్టుముగా ఈ చించచలనీ ప్రవృద్ధి. ఏప్పుడు రాళ్ళాము వస్తుపది, ఏప్పుడు ఏ మాక్రోఫాలోకి దొత్తమాలని ఏప్పిస్తూ అంగ బుల్లచుకు లేక గుపితచుము ప్పుటికికూడా ఎలతో ఆగత్త ఏప్పియాంచు యానాడు . డ్యూచ్యాట్టుక్కర్ది. ఒ విషయంలో ప్రతిబిక్కి తమూ కూడా న్నాయింగా మాక్రోలు పముకార్పు కొస దూడేకి పర్మ్యుపాల ప్రముత్త ము రోమాలి. అష్టాచే మాక్రోకు ఉప్పురాళ్ళాము ప్రసాదించి. దానివాసక్క సమితిస ప్రంటుంచ్చగే నెను దిక్కుస్తున్నా ము,

“ముగ్గిముగా తక్కు మన అన్నిప్రాతిల సరించి ఈ తర సరిహద్దుల ఏమీములో నెను ముఖ్యముగా చెడ్డపలుకున్నాను. ఈ వెంకటరావు గాను ఈ తర సరిహద్దులలు సుంచి చాలపరకు చెప్పారు. ఈ తర నటి హద్దుల విషయము ఈ V. R. C. కమిటీపాట చూతము ఏ కారణము చేకర్చ మ.. ఉర్కాప్పచాతు మార్గవలనుసి అవసరము ఎందుకు తెప్పని చెప్పారో నాకు అర్థము ఇప్పచములేదు. ఆక్కిచ ఆంధ్ర ప్రజానికము, తెలుగు మాట్లాడిపాటు పొబిలిటిగల ప్రాంతాలకు ఎందుపట్ల మార్గవ సరములెవని చెప్పారో నాకు అర్థము తాపయములేదు. ఆందుచెత ఈ తర సరిహద్దుల ఏమీములో ప్రత్యేకమై క్రష్ణపాంచాలని, నుమారు 10 లక్ష లమెంది ఆక్కిచపున్న ఆంధ్రప్రాసీకము చెప్పాడు ఆంధ్రాశములో కలుసాహా అని ఆంధేకస చెందుతున్నామ. ఆందువల్ల ఈ తర సరిహద్దుల విషయములో ప్రచ్చాకమైన క్రష్ణపాంచాలని నెను ముఖ్యముగా మంత్రి వర్గాన్ని కేరుతున్నాను. ఆయితే ఈ ఈ తర సరిహద్దుల విషయములో రాష్ట్రికాంగ్రెసు అధ్యక్షులు ఆలూరి సత్యనారాయణు రాజుగారు చెస్తున్న కృష్ణిక, వారికి ఈ తర సరిహద్దు ప్రజలతరుపై లభినందనలు ఆర్థిస్తున్నాను.

ಇಕ ಉತ್ತರ ಪರಿಪಾಠ್ಯಲ್ಲಿ ಈನ್‌ ಪರ್ಡಾಕಿಮಿಡಿ ವಿಷಯವು ಗುರಿಂದಿರುತ್ತದೆ ನೀನು ಚೆಪ್ಪುವುದಲ್ಲಿ ಕೊನ್ನಾಗು. ಪರ್ಡಾಕಿಮಿಡಿಯೆಕ್ಸ್‌ ಇನಾಭಾನು ತೀವುಕೊನ್ನಾಗು, ಲೆಕ ಹಾಕೆ ಅಕ್ಟ್ರಿಯಲ್ವನ್‌ ಪರಿಸ್ಥಿತುಲನ್‌ Geographical ರಾಗಾನಿ, administrat-

[SRI L. LAKSHMANA DAS] [26th November 1955]

Convenience రిట్యూ కెక్కుడా నీర్తర points అల్లి ప్రశ్నల్లో
విస్తయంచి points విషయములు ఏమనుచ్చా, పద్ధతిమిదు ప్రాంతము
ఖచ్చితంగా తెలుగు ఏముల ప్రశ్నలలు... రొంగు తో తండ్రిక
స్పష్టంగా ఉనించే. కచ్చితమాజుమ సున్నాకూడా ఈపిచుము
రెలుతుంది. లఘుల జిచబ్బాయ్తం 1,83,5-9 చుస్తి పురుళు. దాంట్లో
తెలుగువాట 63,015 యండి, ఎంబూడు 33,607 ముందు, సారజతివాయ
6,907 ముందు ఆర్కాలు. ఈ దివంగా ముణ్ణు percentage వెచ్చిచూచినా
తెలుగులు 60.9% పుంచారు. ఒంచూవాట 32.5% మంది పుంచారు
ఎవిచుముగా మంచు చూమకున్నా ఆది తెలుగు ప్రాంతంగానే తెలుతుంది.
ఈ పద్ధతిమిదు ప్రాంతాలికి ఒట్టస్థానమాచి రావాలింటె సుహరూ 72 మైళ్లు
చుట్టూతింగి ఆంధ్ర చోమలసుంచి రావలసనపరిస్థితి పున్వది. అదే
చిఫ్టముగా ఇంకా administrative convenience రిత్యోగి ఇస్ట్రోవభుత్వానికి
పద్ధతిమిదులో పునాది జేమంచు పంతుక్కమో అందరికి తెలిసిన
విషయమే. మనకుప్రచ్ఛ పద్ధతిమిదు జమిండారీ ప్రాంతము అంతా
ఒక ఎస్టేటుగా పుంచముప్పల అక్రూడపుస్త ఇగివెను హాడ్యుల్స్ ఈనాడు
పద్ధతిమిదులో ఒట్టస్థాజాగంలో ఉన్నాయి. అయికట్టుఅంతా అంధ్రదేశంలో
పున్వది. ఇరిగిపు పనులకు లభించ్చాడై చెసుకో పలన్నా మనము పద్ధతిమిదు
ఒట్టస్థా ప్రాంతముతో సంప్రదించుకోవలసి ఉంటుంది. ఈనాడు మనము
ఎన్నారా నుచికెప్పే ఆక్రమీ, రియల్రౌయలో కట్టదలుచుకున్నప్పుడు ఒరిస్సా
ప్రభుత్వము ఆటంకము చెటుతూనే ప్పుస్తుది.

“మా ప్రాపత్తా-కి సంబంధించినంతవరకు పంశభారపైన మిరు ఏమి కళ్ళదలుచుకునా మా అనుమతి హాండాలంటున్నారు. ఎందుకు అంటే ఆప్రాంరా-కి మస్టచోముపకుమధ్య కొంతవారి ప్రోత్సహమువున్నది. మనకు వుపచూగకరుగా ప్రస్తుతి యూష్టలములో కట్టుకుంటాము అంటే ఒరిస్సాగామాటు ముగిపొత్తాయి. నేపచేప్పి దే కాటుండా ఇతరత్రా పర్లాకిమిడి బున్సాలో చెంపిప్పుడు కమిషన్ తిర్పులుచూచినా పర్లాకిమిడి తెలుగుదేశం ఆని, 60% కు పెగాతెలుగు వారున్నారని ఉట్టనల్ కమిటీ chairman ఓడర్లో అంగికరించారు, అంతేకాకుండా ప్రభుత్వానికి ప్రజలకు ఒక warning ఇచ్చాయి.

'If Parlakimidi is added to a province of Oriyas, sooner or later and probably before very long, an agitation will arise inside and outside the estate for its reunion with the Telugu districts which will embitter the relations between the Oriyas and the Telugus.'

“ అంతెకాకుండా ఆనాడు జాయిలటునెలక్క కమిటీలో మేళరు ఆటీగారు ఫచ్చితంగా పర్మాకమిటి డిపిస్చులో చెర్కుతదని చెప్పారు, White Paper

INQUIRY ON THE REPORT OF THE
STATES REORGANIZATION COMMISSION

26th February 1955] [SRI L. LAKSHMANA DAS]

ఈ కూడా ఈ ప్రాంతు ఒసస్టుల చెర్చబడవేదు. తయార మస మెంబు సరిపుర్ణభాగాను సర్ ఎస్. ఎస్. సర్ బ్రాహ్మణ బాయింటు సెలక్కుకమిట్ విభాగించు జండుచూటు ఏప్పి తయార సర్ సామ్యాల్ పొర్ లీ ఎర్ గీతగీస్ ఇది ఒసస్టులో చెర్చాలన్ ఒక ఒమిందారును శ్రీపతిపరవానికి నిర్దయించేసారు. ఇరిస్ట్రీ రాష్ట్ర సంఖ్యలో ఎక్కుడా డుచె ఏట్లుంటెదు కాబట్టి బరువురం ఆచ్చమ అనా సి. అదిచింపగా ఒరంచురు B, చుట్టపురం B ఎండి కాయి పక్కాత దాలా ఏచ్చా ఎంధులు ఉన్నాయి. లుమిసప్పుడక ఉప్పుడు ఉస్తి ఒమింపదా ఏడి, మిమెండుల ఇట్లు లాఘాచేస్తాచు. బిలుప్పుకుం ఫ్రెలూకాలీ 67, 1993 మంది తెలుగువాటు ఉపాయి 23,104 ఇరియా చాల్టున్నారు. అది విచుగా ఉప్పుకుం B area లో 16,870 మంది తెలుగువారు ఉండి 10,865 మంది ఒమియా చాల్టున్నారు. ఏ విడంగా చూచినా ఎందుకు ఈచూగాలు ఒసస్టులో చేరాలో తెలియదు. ఈనాడు ఆంధ్ర రాష్ట్ర ఏచీస్ అయించు బాగాలు ఎంపాదించుకోవాలికి S. R. C. వారి డగ్గిరుకు వెళ్లాము. ఈవించూలాన్ని ఆంధ్ర ప్రభుత్వంవారు, ఆంధ్ర కాంగోను చాచుట ప్రాంతాల్లో ప్రజలు కూడ వారికి తెలియచేసారు. దాని ఘలితం ఏమి ఉచ్చి 1934 లో చేసి, నిరయం ఈ నాడు మూర్ఖవలనిని అవసరం లెదని వాట ప్రాసారు. ఐదెమిలో నౌకు ఆర్డరం కావడం లేదు. అంత మాత్రంచేతి పెరాథిట్లుపు, స్కికుకుం పిల్లాల ప్రజలలో ఆందోళన లెదనికాదు, అక్కడ బ్రిహ్మంటమై. ఇండోస్ ప్రోద్ది. నేడు మండలాలు పట్లు ఊస్తువిక్వానం చెతసు మంత్రిపర్మం పట్లు ఒప్పు సంపూర్ణ విక్వానంచెతను తప్పకుండా న్నాయిం చెకూర్చుగలరని మసకు రాపలనిన భాగాలు తెప్పించగలరని ఆశ తోనె ప్రహానికం చాలా టర్పుతో లల్లరులు చేయకుండా బాగ్రతగా ఉన్నారు. ఆక్కడ ఎట్టి శుల్పులుకపు కనుక agitation లేదుకనుక అక్కడ న్నాయిం జరిగిందని అముకోడం మాత్రం పారపాటు, ఎవరైనాసరే ఎండియాలోనే కాక ప్రపంచంలో ఎపరెనాసరె ఈ ప్రాంతలను చూసిన తప్పకుండా తెలుగు దేశమని చెప్పక తప్పదని చెబుతున్నాను. 1947 ఆఖరులో పర్లాకమిడిలో ఎన్నికలు జరిగాయి. ఇరియా ఆంధ్ర issue మీద ఎన్నికలు జరిచించాము. 20 మంది మునిసిపల్ కౌన్సిల్లర్లో 13 గురు తెలుగువారు, 7 గురు మాత్రమే ఇరిస్ట్రీ వారు వచ్చారు. Chairman, Vice-Chairman కూడా తెలుగు వారే, పర్లాకమిడిలోని urban bank ఫూర్తిగా తెలుగు వారి చేతుల్లోనే ఉన్నది. పర్లాకమిడి తెలుగు కౌన్సిల్ పంచాయితీ కమిలీలు ఏర్పాటు చేసుకుంటే మెజారీటీ తెలుగువారే ఉన్నారు. పర్లాకమిడి మునిసిపాలిటీలోనే కాకుండా తెలుగు కౌన్సిల్లర్లో 60% ప్రోగ్రాముల ప్రాంతాలు చేరడానికి 60, 70 మెట్లు తెలుగు ప్రాంతలలో ప్రయాణం చేయవలనిష్టండి, ఆ భాగాన్ని ఆంధ్ర దేశంలో కలపాలని మేము అడిగినప్పుడు, States Reorganization Commission వారు ఒక acid test అముకున్నాను, ఈ విషయంలో

[SRI L. LAKSHMANA DAS] [26th November 1955]

న్యాయాన్యాయాలు న్యాయంపటడుతాయని బాధించాను. దురదృష్టికాతు States Reorganization Commission వాయిదానికి గుండించి యోకేం పహిపూ మొత్తం గుండా కిలోటి పూడు 15 ఏండ్రు మూర్కు పెట్టుగూడా పున్నారవిచెప్పాడు. మొత్తం బుండు రాళ్ళులు లెండులు ముఖ్యమై ఇందులు పున్నారవిచెబితే ఎంతాముందిది అంచు ఉండగానా ముండు పస్తుంది. తెలంగాణా విషయానికి నీనా వాయిద దెవుసుకు ఏపికి ఏటి బెదాబి ప్రాయాలు ఉన్నాయి. తాయికి ఉండుదెస్తాకి నాటులు ప్రాప్తిల్పులు దెయుచుచుచు జ్ఞాన ఏషిపచాలి. పీచ్చులదారిగా విషయాని పెదిసి లించాలి. వాపిచూచు చెప్పాడు, ఆంధ్ర ఉండిస్తూ సరిహద్దులో దమపక్కమైన పరిష్కారులు ఉన్నాయి; అరాళ్ళులవారిగా ఉపయు ప్రమత్త్వాలు సంప్రదించు సున్న సుసుహాసు చెపున్న ఉచ్చుపులు J.V.P. రిపోర్టలో, చార్ కమిషన్ వారి ఉపాధులో boundary commission వెయాలని చెప్పారు. త్రిటము ప్రభుత్వం పుంచు ఉన్నాయి రోజులలో సర్ సామూల్ తౌరాయ అపకతపగ్గా ఈ రకంగా చేసింది, ఒచ్చాలే కమిషన్ వారు మేజర్ లాట్లుగారు స్వాయంగా అన్ని విషయాలు రెలిషచ్చాడు. సప్రశరల విషయంలో పాలించే అంచే ఉఫ్ కమిషన్ వారి ఇచ్చుతున్న ఒక విషయం చెప్పారు. సప్రశరలు వేరే ఎవరో అనుకోవాలి అడకాణాలిప్ప. వాట చెప్పింది ఏమిటింపే :

'We find that in the Parlakimidi estate many of the so-called Kapu Savaras who have abandoned their own language, dress and customs have in actual fact adopted Telugu and no Oriya, and to say that there is any affinity between Savaras and Oriyas is absurd.'

"ఏపిథంగా ఆలోచినా, ఏవిథంగా లెక్కలు చూచినా, ఏవిథంగా మెజార్టీ లెక్కలెసినా, ఈప్రాంతాలు ఆంధ్ర ప్రాంతంలో కలవాలి. ఏటిని గోపాలరావ్విగారు తమ తీర్మానంలో చేర్చినందుకు అఖినందిస్తున్నాను. మనం గ్రామాలవారిగా, ఫిరాళ్ళులవారిగా తీసుకుండాము. ఆంధ్రప్రాంతంలో బరియా ఎక్కువగా ఉన్నభాగాలు ఉంటే తప్పకుండా ఇవ్వాడానికి మాకు అభ్యరంతరం లేదు వాళ్ళు claim చేస్తేతప్పకుండా అంగీకరిసాము, ఆంధ్రులు మెజారిలీగా ఉండే భాగాలుహాత్రం ఒరిస్సాలో ఉండడం శ్రేయున్నరంకాదని దానివల్ల ఆ వథంగా విషయంపల్ల ముందు ముందు అనేక ప్రమాదాలకు గురితామని మనవి చేస్తున్నాను. క్రిండటసారి పర్లాకిమిడిలో జరిగిన అల్లరుల సంగతి అందరికి తెలుసును. ఆనాడు communal clash సందర్భంలో అల్లరులు జరిగిత, పర్లాకిమిడిలో పున్న ఆంధ్రులపై సమాత్రమే కేసులుపెట్టి, ఒక బరియా వానిపైనకూడా కేసులుపెట్టిలేదంటే ఆక్కుడ ప్రభుత్వాన్ని గమనించాలని కోరుచున్నాను. పుభుయవక్కల వారివల్ల అల్లరులు జరిగాయి. ఒక్క తెలుగు వారిపై మాత్రమే కేసులుపెట్టి—ఒక్కుక్కరిపై 50 కేసులుకూడా పెట్టారు— ఇరియావారిపై కేసులే పెట్టికషాపడం అన్నాయం, ఆ కేసుల విషయం నేను

26th November 1955] [SRI L. LAKSHMANA DAS]

ఎక్కువగా చెప్పుదలుచుకోలేదు. అది నాగపూర్ ప్రాకోష్టులో విచారణ జరుగబోతున్నాయి. ఈమద్య పర్యాకిమిడి వెళ్లాము. వారి కష్టాలు చెప్పుకునేందుకే ఆయాలు లెక్కాలు పూర్వాన్నాము. వారి కంటనుంచి వచ్చే నిటి ద్వారా దాటు కష్టాలు చెబుతున్నాము అన్నాము. ఐరిసాలో చచ్చిపోయిన నుచ్చి తీసుకుచేపడాలికూడా హర్షిష్ క్ర కావాలని తర్వాత పాశు చేసినారు. వాటా కష్టాలు, చెప్పుకొనాక ఎటుంటి agitation చేయడానికి విలుతెకున్డా వుచ్చుది. అంధ్రప్రభుత్వం చెల్లిప్రభుత్వంతో చెప్పి మనకు కనిసాగ్యమైనా ఐరిగేట్లా చూడచల్లామ్ము ది. ఏదృష్టితో తీసుకున్న — geographical contiguity, administrative convenience ఏదితీసుకున్న — ఈ ప్రాంతాలు ఆంధ్ర ప్రాంతాల్లో చేరపలసియున్నది. ఆంతే కాకుండా చుట్టు సమాచారంలో, మైమారు విషయంలో, కొలాదు విషయంలో న్యాయం జిరిగేట్లా చూడచలనియున్నది. సుందరయ్యాగారు ప్రవేశచ్ఛాన రీర్మాన్స్ దాటు withdraw చెప్పుకుంటే బాగుంటుందని దొరుతున్నాము. ఆంధ్ర చెకం భవిష్యత్తును సరిదిద్దుకోవలనిన సమయంలో పార్టీ పిచేఫాలు లేకుపడా, ఏక కట్టుగా సిలబిడేనికి, మన న్యాయమైన కోర్కలు లీరేపానికి వీచుగా డిల్లీ ప్రబుత్వానికి విన్నవించుకొనడానికి సుందరయ్యాగారు కమ amendment withdraw చేసుకోవాలని న్యాయంగా మనకు రాటలని ప్రాంతాలు సంపాదించుకోవడానికి కృపిచేయవలనిందిగా కోచుతూ ఇంతటితో విరమిస్తున్నాను.”

SRI RAJA SAGI SURYANARAYANA RAJU :—
 “అధ్యక్ష, నిస్సటి రోజున మన ముఖ్యమంత్రిగారు S. R. C. Report పరిశిలనకు ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానం యారోజున అన్నిపారీల అంధ్ర అంసెల్లి నభ్యలు నిక్రివంగా అంగికరించిన దంటే ఎంతో గర్వపడవలనిన అవసరం వుప్పుది. ముఖ్యమంత్రిగానేను యింకోటి మనవి చేయవలనిన వుప్పుది. ఈ సందర్భంలో నేనుకిందటి ఆసంస్థిలో 1953 సం॥ సవంబరు నెల 27 వ తారీఖున అంటే నేటకి సుమారు రెండు సంవత్సరాలయిపోయింది—ఆవేళ నేను మాట్లాడుతూ మూడు సంవత్సరాలలో విశాలాంధ్ర తప్పక విర్ఘడు తుందనీ, అందుచేత మనసోదురులను అనవసరంగా యిక్కడ లేనిపోని అలజడి చేయవద్దని మనవిచేసాను. ఒకవేళ అవిధంగా, మూడు సంవత్సరాలలో విశాలాంధ్ర స్థాపించకపోతే నాప్రాణాలైనా అర్పించి విశాలాంధ్ర స్థాపింప చేస్తానని చెప్పినాను”

MR. SPEAKER :—“మీ ప్రాణాలు అర్పించే సందర్భం యిక్కడ లేదు.”

SRI RAJA SAGI SURYANARAYANA RAJU :—“ఇది వరకు మనవిచేసిన విషయంనేను తిరిగి మనవిచేస్తున్నాము. ఇప్పుడు కొత్త సేగీ మనవి తేయుదఱ లేదు. పాతది జాపకం చేసునాము.”

[26th November 1955]

THE HON. SRI K. VENKATA RAO:— రాజువారికి 90-
క్రమ కలిగించకుండానే విభాగాల ఏర్పాటు చేస్తాం.

SRI RAJA SAGI SURYANARAYANA RAJU:— “ఈప్రమా ఆ లఘురంపెకుండా కేవంతుడు ఉచ్చాలంగా విశాలాండ్ కావా
లానే స్థాపన గాంధియించి ఒగుంతుడినో షయించు ఉపించిన్నున్నాను.
అప్పుడు SRC దాఖల తెలంగాణ విభజనంలో మనుసు అసుకూలంగా Report లో చాలా argument చెబుతూ judgment మాత్రం వ్యక్తి
రెఫర్మెంటులో ఉన్న విభజన చెప్పారు. అనుకూలంగా చెప్పి.. argument
చెప్పినాడుకు తిథించిదాలి. అసుకూలంగా చెప్పిన argument
విషిటించే స్క్రోచాదుసంస్కారం మూడు బాగాలుగా బగించవలెను. అని
రెండు బాగాలు ఒకట కర్మాటక రాష్ట్రంలో, ఒకటి మహారాష్ట్రంలో కల
పాలసి చెప్పారు. రెండు భాగాలు కలపాలంటే మాడి బాగం తప్పకుండా
ఇంపొలాని పారి కోలిక, బంధుటిక చిన్న బిదాభిప్రాయం చూపంచారు.
చిమిటించే 1961 చరుకు తెలంగాణ దాఖలు, ఆంధ్రరాష్ట్రం వారు వేరే వేరే
చ్యాటుపాటి 1961 ఆసంబ్లీలో మూడింటి రెండుపంతులు అంగీకరించి,
తీర్మానం గాంధీ అయిప్పునే తెలంగాణ ఆంధ్రలో విలీనమై విశాలాంధ్ర
విర్జుడాలు ఆసిపు మహారాష్ట్రం, మహాపూరపాటు లని మనవిచేస్తున్నాను.
ఒకమాట ఆసంబ్లీకి ఎన్న కట్టుల తప్పవాత దారి కాలాంతం వరకూ
పిసికయిస చౌప్పుట్టి కూడా ఉపులు బరుగపల్సిపదే గానీ 6 సంవత్సరాల
త్రచ్చాత చచ్చేచూర్ణం ర్షయం తిసుకోవాలనడం చాలా దురభిప్రాయం.
ఆడి కసుపూర్ ఎంచు శలపిచ్చిపు 2/3 వంతు majority democracy
లో ఎక్కువాలెని policy నాదివరకు కర్మాలు రాజభాని నిర్ణయం ఒక్క
ప్రాంతి ప్రోపర్చర్చుకున్నాం. 1953 వ సంవత్సరం జూన్ నెల 4 వ తారీ
ఖుని నేను మన మదరాసు అంసెంబ్లీ కర్మాలు రాజుడాని నిర్ణయంలో
ఈ సంగతి మనవి చేశాను. ఆసంబ్లీ నిర్ణయం—ప్రజాభిప్రాయం అంతే
బిజుర్లో రోడీలు చేసే ఆల్లరికాదు. వింధ్య ప్రదేశ్ లో ఉరిగినట్టు రోడీలు
అల్లరి చేయడం ప్రజాభిప్రాయంకాదని మనవి చేస్తున్నాను. అదీకాక
గోవింద వల్లభవంత్ ఒక ప్రశ్నకు జవాబిస్తే అసెంబ్లీ నిర్ణయమే ప్రజాభి
ప్రాయంగా భావిస్తాం అని చెప్పినందుకు నేను హర్షిస్తున్నాను. తెలంగాణ
విషయంలో మన ముఖ్యమంత్రిగారు వారు ఏమీ కోరికలు కోరికపాయినా
హామీలు యివ్వుడు సబబు అనిచెప్పి శలవిచ్చారు. దానికి పంతోషమే
కానీ S.R.C. వారు ఏమిచేశారు. అనుమానాలు బయాలు తీర్చువలసిన
దని ప్రాశారు. అందుచేత ఆ అనుమానం నిప్పుత్తికోసం మనలసెంబ్లీ
తీర్మానం pass చేసి పండిస్తాం. అలాపటి అనుమానాలు ఎప్పుడూ కలుగు
కుండా వుండడం కేసం యింకో మాచన నేను మనవి చేస్తున్నాను. పార్టీ
మెంటులో యించాలాంధ్ర తీర్మానం వచ్చినపుడు మనం యిచ్చిన
హామీలు అతీర్మానంలో కూడా వుద్దపరించి ఎన్ని సంవత్సరాల వరకు అభి
వృద్ధి పొందడానికి ఆ తీర్మానంలో పొందువరచి పార మొంటానో శాశ్వత

26th November 1955]

[SRI RAJU SAGI SURYANARAYANA RAJU]

..మన తెలుగుజాతి ప్రేత తృప్తికి రావాలంచే విశాలాంధ్ర అపసరం అని 27-11-1955 నాయ మరిచి చేసాను. వాళ్లందరిలాగ కొత్తగా తెలంగాణాలో ఆభిప్రాయప్రచాలు పచ్చేటట్టు canvass చేసేటట్టు చెయిలెడని మనవి చేయలేదు. అక్కుడ మహామృదియులలో Minister లుగా ఉన్న వారుకూడా మరుకు అనుకూలంగా విశాలాంధ్ర కావాలని చెప్పారు. ఎన్ని demonstration చేస్తున్నారని విన్నప్పటిక, తెలంగాణా ప్రజలందరూ విశాలాంధ్రకు అనుకూలంగా పున్నారని వార్తా ప్రతికలుచూసే తెలుస్తుంది. అక్కుడిక వెళ్లిపు M.L.A. లు చెబుతున్నారు, రాయబాటులపల్లి తెలుస్తున్నది. అందుచేత ఆది కారణంకాడని మీకు మనవి చేస్తున్నాను. మనం రెండుకోట్లమంది పున్నాం. హరిగా ఏకిభవించాము. తెలంగాణాలో విశాలాంధ్ర వాయలు 80, 90 per cent పున్నారంటారు. తెలంగాణా వాయలు 80, 90 per cent పున్నారంటారు. వాళ్లలో వాళ్ల discussion అటుంచి కనిసం విశాలాంధ్ర కావాలనేవారు 70 per cent పున్నారని అందరు ఒప్పుకున్నారు. States Reorganization Commission Report లో 2/3 వంతు majority కావాలన్నారు. ఇప్పుడు 5/6 majority వచ్చింది. విశాలాంధ్ర స్థాపించడము అవసరం అని Central Government వారికి మనవి చెప్పున్నాను. ఇంకోవిషయము, తెలుగుజాతి బౌద్ధర్థం గురించి ఒక నిదర్శనం గౌరవ సభ్యులకు చెబుతున్నాను. దేశంలో అన్ని చేర్చా అవేక అలరులు జరిగినప్పటిక మన రాష్ట్రంలో ఏవిధమైన ఆప్రతిష్ఠాతెలుండా మనమే ప్రవర్తించడం యిదే ఒక నిదర్శనము. కానీ విశాలాంధ్ర సామించకపోతే మాత్రం తెలుగుజాతి మాత్రము మరాగడు మనసంకు

[26th November 1955]

[SRI RAJA SAGI SURYANARAYANA RAJU]

[ప్రాంతిక విభజించు దాటుకును చేయడని నేను మహాదిచేస్తున్నాను. ఒక పేరే పి కారణాలుచెల్లుచూ ఉండుట వచ్చే తక్కొఱు ప్రధానాటకి స్థాపించక పో న్నాప్పజ్ఞ నెకచ్చుచూ ఏంచూంట్ల స్థాపించజేస్తాను.]

The Hon. Sri K. Venkates Rao:—"తక్కొఱు దెండేతారీఖున పొలుసి స్థాపించలని చూచుటకు బగుటున్నాయి కేనుక రాజువారు ఆ డక్కురోజు కీమించమని ట్రైన్".

SRI RAJA SAGI SURYANARAYANA RAJU:—"న్నాప్పజ్ఞ 27 తూసుచు తారీఖున జరిగింది అని మనవి చేస్తున్నాను."

MR. SPEAKER: "We shall have no sitting on the 28th. We shall now rise for lunch and meet again at 2-30 p. m."

(After lunch)

SRI N. P. CHENGALRAYA NAIDU:—"ఆధ్యాత్మ! మన పుస్తిమంత్రిగారు ప్రవేగపెట్టు తీర్మానము హృదయపూర్వకముగా బల చడుస్తున్నాము. అయినా చిత్తారు జిల్లా సరిహద్దు విషయములో కొన్ని మాచ్చి చెప్పించలచుకొనును. ముఖ్యముగా చిత్తారు జిల్లాకు, ఒక వెపున మెసూరు రాష్ట్రము, మరొకవైపు ఇప్పటి ముద్దాను రాష్ట్రములున్నవి. కుప్పంపెట్ట క్రిష్ణగిరి, పొశాసూరు తాలూకాలు వున్నవి. అక్కడ ప్లానింగు ముంత్రి కీ కో చెంకబురాప్పగారు చెప్పినట్లు చెరికి సంసానము, కంగోండి, కుప్పరం సంసానములు యా రెండు ప్రక్క ప్రక్క వున్న తెలుగు సంసాన యిటు. చెంకి పంప్రాసము క్రిష్ణగిరి తాలూకాలో వెపంపల్లి ఫిర్మాలో చేరి పుండి. మెచ్చు ముద్దాను ఆంధ్రాప్పగి సరిహద్దుల విషయమే మాట్లాడి సహ్యము ముద్దాను మంత్రులతో చెప్పేము. తిరుత్తెలి విషయము మాట్లాడ దాము గాని, పొశాసూరు విషయము మాట్లాడడానికి వీలులేదన్నారు. పొశాసూరు విషయమే మొదట వారి ఈ రేగమ్మలు, మన ఈద్దోగమ్మలు కలసి జానభా లెక్కలు తయారుచేసినారు. అది వివాదప్రాంతమని అక్కడ జనాభానుబట్టి తెలింది. ఇప్పుడు వారికి ఆటువంటి ఆలోచనలేదు, ఇప్పుడు పొశాసూరు తాలూకా వెపంపల్లి ఫిర్మా అంధ్రకు రావలసి వసుంది. పొశాసూరు గుంపచి మాట్లాడటానికి వీలులేదన్నారు. ఇకపోతే కోలారు జిల్లా పుండి. అది మనకు రావలెను. అయితే వారంటున్నది ఏమిటంటే, కుప్పం తాలూకాకు వెపంపల్లికి కొండలు అడుముగా వున్నవి. తాబట్టి Contiguity లేదన్నారు. అని పక్కికలలో మానేము. కుప్పంనుంచి వెపంపల్లికి రఘుదారి వున్నది. ఆ road పెదవరికుంటపైనుండి సేలం Border కు రఘుదారి సాకర్మములున్నవి. అక్కడనుండి $1\frac{1}{2}$ మైళ్లు మాత్రము రఘుదారిలేదు. బండ్లు పోవచ్చును కాబట్టి కొండలున్నను Contiguity లేదని చెప్పాడం న్నాయంకాదు. అక్కడ ఎలాంటి కొండలు అడుములేదు. రఘుదారి సాకర్మములు వున్నవి. యానాడుమాడా అనేకమంచి పిల్లలు

STATES REORGANIZATION COMMISSION

26th November 1955]

[SRI N. P. CHENGALRAYA NAIDU]

కుప్పం హైస్కూలులో చదువుకుంటున్నారు. వ్యాపారవిషయంలోకూడా లావా దెవీలు ప్రస్తుతి. అందుచల్ల చౌసూరు తాలూకా వేపంపల్లి పిరాళ్ళ శంధ్రకు కలుపవలని పసుంది.

"పారె తిరుతులు విషయములో చాలా ఆంధ్రప్రదేశ్ చేస్తున్నాము. ఈ విషయములో చునమ్మె Delhi ప్రభుత్వానికి తెలుపవలని పుంది. 1951 వ సంపద్యులు ఆక్రూచ ముద్రాను రాష్ట్రం జూబాబ లెక్కలు తయారు చేసి నప్పుటు Arbulianathan లానే ఉద్యోగస్థుడు లెక్కలు తయారుచేసి పండి నాడు. ముచ్చారు మాచెక 18 తెలుగువారు పున్నట్లు, 52 అరచలున్నట్లు ముద్రాను ప్రభుత్వ ముప్పతే పరంయించేము. మొన్నెగ్గా మువారీ లెక్కలు నేక రిపచాలస్కెప్ తెగువాత తిరిగి Arbuthanathan గారు యాగ్గా మువారీ లెక్కలు తయారుచేసేము. ఇప్పుడు లెక్కలకు 1951 లక్కలకు చాలా తేడా పచ్చింది. ఎండా లెక్కల ప్రకామ్మ తెలుగువారు తిరుతులో 100 కి 40, అరచలు 60 మంది ఉన్నారన్నారు. యా ప్రభుత్వం తమ లెక్కల వల్ల ముచ్చారు 27 వేల తెలుగువారిని అరవవారిగా మార్చిసేము. 1953 లో కూడా తప్పుడు లెక్కలు తయారు చేసినారు. మేము చెప్పుకున్నాము అరవ ఉద్యోగస్థులు వష్టని చెప్పుటన్నాము. అయినా వారిచేతనే తయారు చేయిం చాడు. తాలూకావారి map లు కూడా వారే తయారుచేసేము. తెలుగువారు జీవ్ చేటి చిన్న map, అరచవాటు ఉన్నచేటి పెద్దగాను map లు తయారు చేసేము. యా లెక్కల తెజ్జాగురించి థిల్ ప్రభుత్వానికి తెలుపుకుంటే న్నాయం బట్టగుత్తాంది.

"పోతే వారి వాయం ఏమిటంటే చెంగల్ పట్టు జిల్లాలో అరు తాలూకాలు వారికి రావాలంటున్నారు. లేకపోతే తిరుతుప్పి అయినాక 1911 లో నార్సు ఆరాగ్రటు చిత్తూరు జిల్లాలను ఏర్పాటు చేసినారు. అప్పుడు I.C.S. ఇంగ్లీషు అయిన కలెక్టరుగా ఉండేవారు, అప్పుడు చిత్తూరుజిల్లాకు ఉత్తర ఆరాగ్రటుకు పాలారునది సరిహద్దుగా నిర్వియంచేయ. పాలారుకు దశ్కోణమున అరవవారు, తూట్పున తెలుగు మాట్లాడేవారు పున్నారు అన్నారు. అయితే ఆ యీర్పాటు చెయ్యకుండా 6 తాలూకాలతో, కడపజిల్లాలో కొన్ని తాలూకాలతో చిత్తూరుజిల్లా ఏర్పడింది. అనాడు మన హక్కులు వదలు కున్నాము. గాని మేస హక్కులను మనము ఏనాటికి మానుకొము.

"పోతే చెంగల్పట్టు జిల్లాలో పాన్సేరి తాలూకావంది, తిరువల్లూరు తాలూకాఉంది, ఆక్రూడకూడా ఆనాటినుండి తెలుగు భాషే ముఖ్యం. ఒకటి మొట్టమొదట మనవి చేస్తున్నాను. ఆక్రూడ ఈ దినం ముద్రాను రాష్ట్రములో మంత్రిగా ఉండే భక్తవత్పులంగారు పాన్సేరి తాలూకాలో పుట్టినారు. ఆచ్చులనే ఆక్రరాభ్యాసం మంచిదినంఘాని చేస్తే అరవంచేపే అతిను ఆ గ్యామములో లేదు. అందువల్ల ఆక్రరాభ్యాసం తెలుగు చదువుకున్నామని మాత్రచెప్పారు. అనాడు చెంగల్పట్టు జిల్లాలో తెలుగు మాట్లాడేవారు అధికంగా

STATES REORGANIZATION COMMISSION

[26th November 1955]

[SRI N. P. CHENNAI VAI NAIDU]

ఉన్నాను, చారికాలు అక్కయులంగా రె. ఈనాడు కూడా చేంగల్పట్టు ఇల్లాలో రెంగు మాటల్ వెవాయ ఎఫ్కబగా ఇంవా చ. పొలే వినాయగంగారు, నాస్తి సభ్యులు, ఇప్పటి దాస్తప్పులు. తిరుట్టాలో పాయ ప్పులొనారు. దారు 10 ల ఆర్సెం పఠలు High School ల చదువుకున్నారు, చదువుకుప్పుది ఉంచాలుగు. ఎందుకోసి ఆక్కచరణగు మాటల్ డెవాయ బాసిగా జూనారు. అట్టి పిట్టా బీ చాపుర్చాలుగాని వి.గిరి చ్చుమ్మరాజుగాని తొపల సుషేటెలుగాని. లుష్యుడు వినాయగాలు లష్యుడు రెంగు చదువుకునే చాలా ప్రార్థనలు కొంచెం అచ్చ సౌపర్లు ఇంచెం వాసుచ్చు. ఇంచుకొనుచు చాలా Contiguity గాను పెలాచింది లేదు. తెంతులు సరి చూటులే గ్రామాలు ఉన్నాయి. ఇంకా లో సరిహద్దు గ్రామాలు ఉన్నాయి. ఇంకా లో సరిహద్దులో జెండె గ్రామాలు చూటులు ఉన్నాయి. తిరుట్టా తూలూకాల అక్కిపక్కిడ అప్ప గ్రామాలు ప్పార్చుయి. తిరుట్టా గ్రామాలు పుండినా సరిహద్దులో మాత్రం రెంగుల్లా గ్రామాలు ఉన్నాయి. Contiguity వారికి ఏమాత్రం లేదు. చాటు చెంటులు Map లో ఒకదేళ రంగులు అధికంగా వేసుకోవచ్చును గాను Contiguity మాత్రం ఉదన నెను మనవి చేస్తూ ఉన్నాను. సరిహద్దుల ఏమిమంచే మాత్రం ఏటాల్ దాక్షుల్లాం లేకుండా మన మంత్రులు Hosur బెక్కుడాపొలి ఏగతాది వర్షించేంది లేదనికూడా చెప్పి అక్కి ఈ నుంచి చాలించుకోండి పట్టించుకు ముఖ్యంగా వారిని నెను అబిసందిష్టున్నాను. అటుఎంకి వట్టించుకు చూపి చెంగల్పట్టు జిల్లాలోగాని, చిత్తూరు జిల్లాలోగాని కాయలుసిం ప్రాంతములను పచ్చెట్లు చేయవలెనని వారికి మనవిచేస్తూ ఉన్నాను."

SRI GOTTUMUKKALIA JAGANNATHA RAJU:—“Mr. Speaker, Sir, some time ago in this Assembly at the time of budget discussion I stated, though I did not go so far as to say that those who are interested in huge building construction are against the formation of Visalandhra, I went to the length of saying, that undoubtedly this huge building construction will act as a deterrent to the formation of Visalandhra. Then we were given the assurance by the Deputy Leader of the House that they one and all are in favour of Visalandhra and that they will try their best to form Visalandhra. But all the same, yesterday, for the first time, a discordant note was struck by Sri B. V. Subba Reddi against the formation of Visalandhra.”

SRI KALLUR SUBBA RAO:—“He never said that he does not want Visalandhra at all.”

26th November 1955]

SRI GOTTUMUKKALA JAGANNATHA RAJU:—“Ultimately on the suggestion given by Mr. Sanjeeva Reddi he expressed his opinion in favour of Visalandhra; but at the commencement of his speech he advanced certain arguments in favour of postponement of Visalandhra.”

THE HON. SRI N. SANJEEVA REDDI:—“That shows our influence on our loyal elements!”.

SRI GOTTUMUKKALA JAGANNATHA RAJU:—“Whatever it is, yesterday, I was told that there was a meeting yesterday evening in Kurnool town, at which Mr. Sanjeeva Reddi and others tried to persuade the people of Kurnool not to be against the formation of Visalandhra. Anyhow my first request to Mr. Subba Reddi and those of his way of thinking is not to say anything to jeopardise the interest of Telugus both in Andhra and in Visalandhra, and to vote for Visalandhra, if that question comes for voting.

“Another thing I would like to say on this occasion is this. There is another thing which happened in Guntur recently. Some lawyer friends there, I think, under the chairmanship of Sri N. V. L. Narasimha Rao passed a resolution demanding in a way the virtual retention of High Court in Guntur itself. Because what they wanted was a Division Bench in Guntur and another Bench in Secunderabad, the first Division Bench being in Guntur. It virtually means that the High Court should be retained in Guntur. It is this which makes our friends in Telangana not to rely on the assurance given by our leaders here. Because they feel that these assurances have no sanction behind them. So my request to my friends in Guntur is not to press for the retention of the High Court in Guntur, lest Telangana friends should misunderstand us and believe that the assurances we give have no value whatsoever.”

THE HON. SRI K. CHANDRAMOULI:—“But our resolution here in the House is quite clear.”

SRI GOTTUMUKKALA JAGANNATHA RAJU:—“Anyhow one dissentient voice will have its own

-- DISCUSSION ON THE REPORT OF THE
STATES REORGANIZATION COMMISSION

[26th November 1955

[SRI GOTTUMUKKALA JAGANNATHA RAJU]

influence, as it will make our Telangana friends to argue the other way.

"Then, Sir, another thing I want to say here is this, and I am sure, our friends on the Treasury Bench will support me. The contention of our Telangana friends is that the Andhra Provincial Congress Committee members are the real representatives of the people of Andhra and not the members of the Andhra Legislative Assembly. This is what their feeling is. We all know what the constitution of the Andhra Provincial Congress Committee is and who elects the Provincial Congress Committee members. Let our friends in Telangana understand who are the voters for the Andhra Provincial Congress Committee and who are the voters for the Andhra Legislative Assembly; then they will know who represent the people of Andhra. While the electors to the Andhra Provincial Congress Committee are only fifty or sixty thousand people, the electors to the Assembly are a lakh, if not more. Therefore to say that the Andhra Provincial Congress Committee members represent the country and not the members of the Assembly is simply meaningless. I am sure the Centre will see through this and take the opinion of the members of the Legislature as representative of the people.

"Lastly, Sir, I have to say one word with regard to Bellary. It was with us for centuries, and only very recently it is separated from us owing to some reasons which I do not want to dwell here. Because there are people who take advantage of what is being said here and utilize it to manoeuvre things with the Centre and upset that matter. Now the States Reorganization Commission has decided the Bellary issue in so many words and it has come back to Andhra; and Sri Kala Venkata Rao and other friends have assigned valid reasons why Bellary should be with us and us alone. Therefore, Sir, I have to oppose the amendment of Sri Sundarayya."

SRI K. AYYAPU REDDI:—“ఆధ్యక్ష మహాశయ, అంధ్రజాతి చరిత్రలో మహాత్మరమైనటువంటి ఈ ఘుట్టములోను, వికాలాంధ్ర ప్రజాపత్రాక ప్రభుత్వాన్ని ఏర్పరుచుకోవలనినటువంటి ఈ ఘుట్టములోను, ఏ

26th November 1955] [SRI K. AYYAPU REDDI]

ఆంధ్రాదు తన విద్యుత్ భర్తాస్తున్ని, కర్త వ్యాస్సీ, బాధ్యతను విస్తరించడు, విస్తరించలేదుకూడా కాని, విశాలాంధ్ర ఆంధ్రరాష్ట్రములోని అందరియొక్క వికాఖ్యాతాయము కాదనిన్ని, కర్మాలు జిల్లాలో అయితేనేవి, రాయలసీమలో ఆయితేనేవి, అటు గుంటూరులో ఆయితేనేవి కొండరు దీనికి హృతిరేకంగా ఉన్నారని మన శాసనసభ్యులలో కొండరు, అటు తెలంగాణాలో కొండరు అపాహపడుతూ ఉండడంమాత్రం పాపపము. కాని వారి ఆడోహలు నిరాధారమైనటువంటివి, కేవలము దుష్ప్రాచారమునకు మాత్రమే పనికివచ్చే వనిమాత్రం నేను గంటాపథంగా చెప్పుచున్నాను. కర్మాలులోగాని, కర్మాలు జిల్లాలోగాని, రాయలసీమలోగాని విశాలాంధ్ర సాధించడానికి ఎవరుకూడా హృతిరేకంగాలేరని, దాసికోసం రాయలసీమలో ఏలాటి త్యాగాలైనాచేయటకు సంసిద్ధులుగా ఉన్నారని మరీమరీ చెప్పుచున్నాను. పోగా, తెలంగాణాతో కర్మాలు జిల్లావాసులుకు దైనందిన పరస్పరమైనటువంటి బాంధవ్యములు కలిగిఉన్నపుడు విశాలాంధ్ర నిర్మాణంలో వీట అనేక విధాలుగా అభివృద్ధి చెందగలరుగాని, వారికి ఎమాత్రం లోటుగాని, సష్టంగాని రాదు. ఇప్పుడు విశాలాంధ్రకు వ్యతిరేకంగా ఉన్నటువంటి తెలంగాణావారలయొక్క వాదనలు చాలా ఆశ్చర్యకరంగా ఉన్నాయి. వారు ఒకసారి వారి చరిత్రను స్వరించమని వారిని కోరుతూ ఉన్నాను. క్రిస్తు శకము 27 సకు పూర్వము మొదట శాతవాహనులు అంధ్ర సామ్రాజ్యాన్ని ఏర్పరచినప్పుడు ఇటు కృష్ణానది, గౌతమినది, అటు తపతి, నర్సుద్రానదుల మధ్యనే ఆంధ్ర సామ్రాజ్యాన్ని ఏర్పాటుచేశారు. ముప్పయిమంది శాతవాహనులు నాలుగు శతాబ్ద్యాల్లు పరిపాలన జిరివినతరువాత, మరీ ఆంధ్రజాతికి కాకతీయుల కాలములో చౌన్నత్యం సంభవించింది. కాకతీయులక్కెతేనేమి, శాతవాహనులక్కెతేనేమి ముఖ్యపట్టణము తెలంగాణా ప్రాంతములో ఉండినదనేది వారు గుర్తించుకోవలసియుంటుంది. కాకతీయ సామ్రాజ్యానికి ఒరంగల్లు ముఖ్యపట్టణముగా ఉన్నప్పుడు కాకతీయ సామ్రాజ్యం విచ్చిన్నమైనప్పుడు 1323 ఆ ప్రాంతములో ఇటు దక్షిణాదికి తరలివచ్చి విజయనగర సామ్రాజ్యానికి ఆంకురార్పణచేసింది తెలంగాణావారేం నేది మనము విస్తరించడానికి వీలుతేదు. హరిహర బుక్కరాయలు వరంగలు పట్టణములో ముఖ్యంగా ప్రధానామాత్యులుగా ఉండి, ఒరంగల్లను గయాజ్యేణ సేనలు ఆక్రమించినప్పుడు, ఆ దేశాన్ని పరదేశియులనుండి రక్షించే దానికోసం తుంగభద్రానదితీరమునకు వచ్చి, ఇక్కడ మొదటిసారిగా విజయనగర సామ్రాజ్యానికి పునాదులువేశారు. దీన్నిగురించి మారాయలసీమ పంతుడు పెనుకొండకవి అయినటువంటి “పుట్టపర్తి” ఏమి చెప్పాడంటే—

[26th November 1955]

[SRI GOTTUMUKKALA JAGANNATHA RAJU]

influence, as it will make our Telangana friends to argue the other way.

"Then, Sir, another thing I want to say here is this, and I am sure, our friends on the Treasury Bench will support me. The contention of our Telangana friends is that the Andhra Provincial Congress Committee members are the real representatives of the people of Andhra and not the members of the Andhra Legislative Assembly. This is what their feeling is. We all know what the constitution of the Andhra Provincial Congress Committee is and who elects the Provincial Congress Committee members. Let our friends in Telangana understand who are the voters for the Andhra Provincial Congress Committee and who are the voters for the Andhra Legislative Assembly; then they will know who represent the people of Andhra. While the electors to the Andhra Provincial Congress Committee are only fifty or sixty thousand people, the electors to the Assembly are a lakh, if not more. Therefore to say that the Andhra Provincial Congress Committee members represent the country and not the members of the Assembly is simply meaningless. I am sure the Centre will see through this and take the opinion of the members of the Legislature as representative of the people.

"Lastly, Sir, I have to say one word with regard to Bellary. It was with us for centuries, and only very recently it is separated from us owing to some reasons which I do not want to dwell here. Because there are people who take advantage of what is being said here and utilize it to manoeuvre things with the Centre and upset that matter. Now the States Reorganization Commission has decided the Bellary issue in so many words and it has come back to Andhra; and Sri Kala Venkata Rao and other friends have assigned valid reasons why Bellary should be with us and us alone. Therefore, Sir, I have to oppose the amendment of Sri Sundarayya."

SRI K. AYYAPU REDDI:

శ్రీ కాలా వెంకటరావు అనే వాడు నీ ప్రమా�ాన్ని ప్రేరించుటకు విషయం కాదు.

26th November 1955] [SRI K. AYYAPU REDDI]

ఆంధ్రదు తన విద్యుత్ థర్మాన్ని, కర్తవ్యాలు, బాధ్యతను విస్మరించడు, విస్మరించలేదుకూడా కాని, విశాలాంధ్ర అంద్రాష్ట్రములోని లందదియొక్క వికాఖిప్రాయము కాదనిన్ని, కర్మాలు జిల్లాలో అయితేనేమి, రాయలసమీ అయితేనేమి, ఆటు గుండూరులో అయితేనేమి కొండరు ఉనికి వ్యతిరేకంగా ఉన్నారని మన కానపేసభ్యులలో కొండరు, ఆటు తెలంగాణాలో కొండరు అపోహపడులూ ఉండజంమాత్రం వాస్తవము. కానీ వారి ఆపోహలు దొరాధారమైనటువంటివని. కెవలము దుష్ప్రాచారముసకు మాత్రమే పనికిచచేయి వనిమాత్రం నేను గంటాపడంగా చెప్పచున్నాను. కర్తవ్యాలోగాని, కర్మాలు జిల్లాలోగాని, రాయలసిమీలోగాని చెంలాప్పథ సాధించడానికి ఎవరుకూడా చ్యతిరేకంగాలేరని, దానికోసం రాయలసిమీలో ఏలాటి త్వరా లైనాచెయిటుకు సంసిద్ధులుగా ఉన్నారని మరీమరీ చెప్పచున్నాను. పోగా, తెలంగాణాతో కర్మాలు జిల్లావాసులుకు డైనందిస చరస్పరమైసటువంటి బాంధవ్యములు కలిగిఉన్నపుడు విశాలాంధ్ర నిర్మాణంలో వీరు అనేక విధాలుగా అభివృద్ధి చెందగలరుగాని, వారికి ఏమాత్రం లోటుగాని, నష్టం గాని రాదు. ఇప్పుడు విశాలాంధ్రకు వ్యతిరేకంగా ఉన్నటువంటి తెలంగాణావారలయొక్క వాదవలు చాలా ఆశ్చర్యకరంగా ఉన్నాయి. వారు ఒకసారి వారి చరిత్రను స్వరీంచమని వారిని కోరుతూఉన్నాను. క్రీస్తు శకము 27 నకు ఘూర్యము మొదట శాతవాహనులు ఆంధ్ర సామ్రాజ్యాన్ని విరూపించినప్పుడు ఇటు కృష్ణానది, గౌతమినది, ఆటు తపతి, నర్జుదా నదుల మధ్యనే ఆంధ్ర సామ్రాజ్యాన్ని విర్మాటుచేశారు. ముప్పుయిమంది శాతవాహనులు నాలుగు కెత్తాబ్బాలు పరిపాలన జిరిపినతరువాత, మరి ఆంధ్ర జాతికి కాకతీయుల కాలమీలో బైన్నత్వం సంభవించింది. కాకతీయుల క్రత్తినేమి, శాతవాహనులక్కత్తినేమి ముఖ్యపట్టణము తెలంగాణా ప్రాంతమీలో ఉండినదనేది వారు గుర్తించుకోవలసియుంటుంది. కాకతీయ సామ్రాజ్యానికి ఒరంగల్లు ముఖ్యపట్టణముగా ఉన్నప్పుడు కాకతీయ సామ్రాజ్యం విచ్ఛిన్న మైనప్పుడు 1323 ఆ ప్రాంతమీలో ఇటు దక్కిణాదికి తరలివచ్చి విశ్వాయశ్వగు ప్రామ్రాజ్యానికి అంకురార్పణచేసింది తెలంగాణావారేఅవేది మనము విష్టరించడానికి ఏలులేదు. పూరిపార బుక్కరాయలు పరంగల్లు పట్టణములు, ముఖ్యాగా ప్రధానామాత్ర్యులుగా ఉండి, ఒరంగల్లుపు గయా జాత్యులు ప్రాప్తించుకొన్నారు, ఆ తోప్పి పరందేశియులముండి రకించే దావికోపి ప్రాప్తించుకొన్నారు, కమ్మి ఆశ్చర్య మైత్రిపారియా విశ్వాయశ్వగు ప్రాప్తించుకొన్నారు, ముఖ్యాగా ప్రాప్తించుకొన్నారు. “సుఖము కొన్నారు”

[26th November 1955]

[SRI GOTTUMUKKALA JAGANNATHA RAJU]

influence, as it will make our Telangana friends to argue the other way

"Then, Sir, another thing I want to say here is this, and I am sure, our friends on the Treasury Bench will support me. The contention of our Telangana friends is that the Andhra Provincial Congress Committee members are the real representatives of the people of Andhra and not the members of the Andhra Legislative Assembly. This is what their feeling is. We all know what the constitution of the Andhra Provincial Congress Committee is and who elects the Provincial Congress Committee members. Let our friends in Telangana understand who are the voters for the Andhra Provincial Congress Committee and who are the voters for the Andhra Legislative Assembly; then they will know who represent the people of Andhra. While the electors to the Andhra Provincial Congress Committee are only fifty or sixty thousand people, the electors to the Assembly are a lakh, if not more. Therefore to say that the Andhra Provincial Congress Committee members represent the country and not the members of the Assembly is simply meaningless. I am sure the Centre will see through this and take the opinion of the members of the Legislature as representative of the people.

"Lastly, Sir, I have to say one word with regard to Bellary. It was with us for centuries, and only very recently it is separated from us owing to some reasons which I do not want to dwell here. Because there are people who take advantage of what is being said here and utilize it to manoeuvre things with the Centre and upset that matter. Now the States Reorganization Commission has decided the Bellary issue in so many words and it has come back to Andhra; and Sri Kala Venkata Rao and other friends have assigned valid reasons why Bellary should be with us and us alone. Therefore, Sir, I have to oppose the amendment of Sri Sundarayya."

SRI K. AYYAPU REDDI:

ప్రార్థించు మహాత్మరాజుపుటువాయి కా విషయంలో నీ ప్రార్థించు విషయంలో నీ విషయంలో

26th November 1955] [SRI K AYYAPU REDDI]

ఆంధ్రాదు తన విద్యుత్ భర్తాన్ని, కర్ణాటక, బాద్యతను విస్తరించడు, విస్తరించలేదుకూడా కాని, విశాలాంధ్ర ఆంధ్రప్రాముఖీని ఆందరియొక్క విశాఖిప్రాయము కాదనిన్ని, కర్మాలు జిల్లాలో అయితేనేహి, రాయల్, మల్ ఆయితేనేమి, అటు గుంటూరులో ఆయితేనేమి కొండరు దినికి ప్రతిరేకంగా ఉన్నారని మన శాసనభూలలో కొండరు, అటు తెలంగాణాలో కొండరు అపొపడుతూ ఉంటింపమాత్రం వార్పవము. కానీ వారి అపొపలు నీరాధారమైంటువంచివని. కెవలము దుష్ప్రాచారమునాను మాత్రమే ప్రాకిచ్చేసి వనిమాత్రం నేను గంతూపదంగా చెప్పచున్నాను. కర్మాలుగాని, కర్మాలు జిల్లాలుగాని, రాయలసిమలుగాని విశాలాంధ్ర సాధించడానికి ఎవరుకూడా ప్రతిరేకంగాలేరని, దానికోసం రాయలసిమలు విలాసి త్యాగాలైనాచేయుటకు సంసిద్ధులుగా ఉన్నారని మరీమరీ చెప్పచున్నాను. పొగా, తెలంగాణాతో కర్మాలు జిల్లావాసులుకు డైరండిం పరస్పరమైనటువంటి బాంధవ్యములు కలిగినన్నప్పడు విశాలాంధ్ర నిర్మాణంలో విష అనేక విధాలుగా అబివృద్ధి చెందగలరుగాని, వారికి ఎమాత్రం లోటుగాని, నడ్డంగాని రాదు. ఇప్పుడు విశాలాంధ్రకు వ్యతిరేకంగా ఉన్నటువంటి తెలంగాణావారలయొక్క వాదనలు చాలా అశ్చర్యకరంగా ఉన్నాయి వారు ఒకసారి వారి చరిత్రను స్వరించమని వారిని కోరుతూఉన్నాను. క్రిస్తు శకము 27 నకు ఘూర్యము మొదట శాతవాహనులు ఆంధ్ర సామ్రాజ్యాన్ని ఏర్పరిచినప్పుడు ఇటు కృష్ణానది, గాతమినది, అటు తపతి, నర్దానదుల మధ్యనే ఆంధ్ర సామ్రాజ్యాన్ని విర్మాటుచేశారు. ముప్పయిమంది శాతవాహనులు నాలుగు శతాబ్దాలు పరిపాలన జరిపినతరువాత, మరీ ఆంధ్ర జాతికి కాకతీయుల కాలములో బెన్నెత్తుం సంభవించింది. కాకతీయుల క్రైతేనేమి, శాతవాహనులక్కెతేనేమి ముఖ్యపట్టణము తెలంగాణ ప్రాంతములో ఉండినదనేది వారు గుర్తించుకోవలసియుంటుంది. కాకతీయ సామ్రాజ్యానికి ఒరంగల్లు ముఖ్యపట్టణముగా ఉన్నప్పుడు కాకతీయ సామ్రాజ్యం విచ్చిన్న మైనప్పుడు 1323 ఆ ప్రాంతములో ఇటు దక్షిణాదికి తరలివచ్చి ప్రియమన్నగర సామ్రాజ్యానికి అంకురార్పణచేసింది తెలంగాణావారేశవేది మనము విస్తరించడానికి విలులేదు. హరిహర బుక్కరాయలు వరంగల్లు పట్టణములో, ముఖ్యాలగా ప్రధానామాత్యులుగా ఉండి, ఉరంగల్లును గయ్యా జార్జీటా సేవలు ఆక్రమించినప్పుడు, అ భేటాన్ని వరచేసియులనుండి రక్షించే దానికోసం ప్రాంతాన్ని ప్రాంతించును తప్పి, ఇక్కడ మొదటిపారిగా తీఱయేవచ్చి, ప్రాంతాన్ని ప్రాంతించును తప్పి, దీప్మిలించి మారాయలు లేవు, నీటించి నీటించి వచ్చినప్పుడు, “పుట్టింది” అను తేస్తాన్నియు.

[26th November 1955]

[SRI GOTTUMUKKALA JAGANNATHA RAJU]

influence, as it will make our Telangana friends to argue the other way.

"Then, Sir, another thing I want to say here is this, and I am sure, our friends on the Treasury Bench will support me. The contention of our Telangana friends is that the Andhra Provincial Congress Committee members are the real representatives of the people of Andhra and not the members of the Andhra Legislative Assembly. This is what their feeling is. We all know what the constitution of the Andhra Provincial Congress Committee is and who elects the Provincial Congress Committee members. Let our friends in Telangana understand who are the voters for the Andhra Provincial Congress Committee and who are the voters for the Andhra Legislative Assembly; then they will know who represent the people of Andhra. While the electors to the Andhra Provincial Congress Committee are only fifty or sixty thousand people, the electors to the Assembly are a lakh, if not more. Therefore to say that the Andhra Provincial Congress Committee members represent the country and not the members of the Assembly is simply meaningless. I am sure the Centre will see through this and take the opinion of the members of the Legislature as representative of the people.

"Lastly, Sir, I have to say one word with regard to Bellary. It was with us for centuries, and only very recently it is separated from us owing to some reasons which I do not want to dwell here. Because there are people who take advantage of what is being said here and utilize it to manoeuvre things with the Centre and upset that matter. Now the States Reorganization Commission has decided the Bellary issue in so many words and it has come back to Andhra; and Sri Kala Venkata Rao and other friends have assigned valid reasons why Bellary should be with us and us alone. Therefore, Sir, I have to oppose the amendment of Sri Sundarayya."

SRI K. AYYAPU REDDI:—“ఆధ్యక్ష మహాశయు, అంధ్రజాతి చరిత్రలో మహాతరమైనటువంటి ఈ పుటములోను, వికారాంగ్ర ప్రావీక్షక ప్రఘావ్యవ్యవ్హరణ ఏర్పడుకొవలనిపటువంటి ఈ పుటములోను, ఏ

26th November 1955] [SRI K. AYYAPU REDDI]

ఆంధ్రాదు తన విద్యుత్ ధర్మాన్ని, కర్త వ్యాస్, బాధ్యతను దిస్ట్రించడు, విస్మరించలేదుకూడా కాని, విశాలాంధ్ర ఆంధ్రాష్ట్రములోని అందరియొక్క ఏకాభిప్రాయము కాదన్ని, కర్మాలు జిల్లాలో అయితేనేమి, రాయలసీమలో అయితేనేమి, ఆటు గుంటూరులో అయితేనేమి కొండరు ఉనికి వ్యతిరేకంగా ఉన్నారని మన ఈసనసభ్యులలో కొండరు, ఆటు తెలంగాణాలో కొండరు ఆపాహవడుతూ ఉండడంమాత్రం వాస్తవము. కానీ వారి ఆపాహలు నొరాధారమైనటువంటివని, కేవలము దుష్ప్రాచారమునకు మాత్రమే పనికిపేస్తే పనిమాత్రం నేను గంటాపథంగా చెప్పుచున్నాను. కర్మాలులోగాని, కర్మాలు జిల్లాలోగాని, రాయలసీమలోగాని విశాలాంధ్ర సాధించడానికి ఎవరుకూడా వ్యతిరేకంగాలేరని, దానికోసం రాయలసీమలో ఏలాటి త్వాగా లైనాచేయుటకు సంసిద్ధులుగా ఉన్నారని మరీమరీ చెప్పుచున్నాను. పోగా, తెలంగాణాతో కర్మాలు జిల్లావాసులుకు దైనందిన పరస్పరమైనటువంటి బాంధవ్యములు కలిగిఉన్నప్పుడు విశాలాంధ్ర నిర్మాణంలో వీరు అనేక విధాలుగా అఖిప్పాడి చెందగలరుగాని, వారికి ఏమాత్రం లోటుగాని, సష్టంగాని రాదు. ఇప్పుడు విశాలాంధ్రకు వ్యతిరేకంగా ఉన్నటువంటి తెలంగాణావారలయొక్క వాదనలు చాలా ఆశ్చర్యర్థకరంగా ఉన్నాయి. వారు ఒకసారి వారి చరిత్రను స్మరించమని వారిని కోరుతూ ఉన్నాను. క్రిస్తు శకము 27 నకు పూర్వము మొదట శాతవాహనులు ఆంధ్ర సామ్రాజ్యాన్ని ఏర్పరచినప్పుడు ఆటు కృష్ణానది, గౌతమినది, ఆటు తపతి, నర్కదానదుల మధ్యనే ఆంధ్ర సామ్రాజ్యాన్ని ఏర్పాటుచేశారు. ముప్పయిమంది శాతవాహనులు నాలుగు శతాబ్ద్యాల్లు పరిపాలన జిరిపినతరువాత, మరీ ఆంధ్ర జాతికి కాకతీయుల కాలములో చెన్నత్వం సంభవించింది. కాకతీయుల క్రతేనేమి, శాతవాహనులక్కతేనేమి ముఖ్యపట్టణము తెలంగాణా ప్రాంతములో ఉండినదనేది వారు గుర్తించుకోపలసియుంటుంది. కాకతీయ సామ్రాజ్యానికి ఒరంగల్లు ముఖ్యపట్టణముగా ఉన్నప్పుడు కాకతీయ సామ్రాజ్యం విచ్చిన్నమైనప్పుడు 1323 ఆ ప్రాంతములో ఇటు దక్కిణాదికి తరలిపచ్చి విజయనగర సామ్రాజ్యానికి అంతరుర్పులచేసింది తెలంగాణావారేణేది మనము విస్మరించడానికి వీలులేదు. హరిహర బుక్కరాయలు వరంగల్లు పట్టణములో ముఖ్యంగా ప్రధానాప్రాత్మకులుగా ఉండి, ఒరంగల్లును గయ్యా జాదీకి పేనలు ఆక్రమించినప్పుడు, ఆ దేశాన్ని పరదేశియులనుండి రక్షించే దానికోసం తుంగభద్రానదితీరమునకు వచ్చి, ఇక్కడ మొదటిసారిగా విజయనగర సామ్రాజ్యానికి పునాదులువేశారు. దీన్ని గురించి మారాయల నీమ పండితుడు పెనుకొండకవి అయినటువంటి “పుట్టవర్తి” ఏమి వెచ్చాడంటే—

[26th November 1955]

[SRI SHEIK MOULA SAHEB]

“హరిహర బుక్కరాయలు తదాస్తసి విత్తినవితనంబు నీతరమున శ్రూచిపండినది

ఉదారుచివని దేశేకమల్ మురిసినవయ్య

ఆంధ్రకులముఁ వెలిగించిన దివ్యరూపి

నీవరజము శాతవాహనిసాక్షిగ మా ఇలువేల్పుఅపుసుమి.’

శాతవాహనిసాక్షిగా మీ చరణము మా ఇలువేల్పుఅపునని పాడినాదు. కనుక రాయలసీమవాసులు విశాలాంధ్రకు వ్యతిరేకంగా పుంటారనిమాత్రం అను కోవడానికి వీలుతెదు. తెలంగాణావాసులుకూడా ‘హరిహర బుక్కరాయలు తథాసుని విత్తిన వితనంబు’ రూపకంగా ప్రతిఫలించాలని విశాలాంధ్రసువారుకూడ కోరుకోవలసి యుంటుంది. ఆ కవి ఇంకా ఏమీచెప్పారంటే--

‘అల వింధ్యాచలభూములం దెనసిరా ఆర్యావర్త మందాక

తెలుగుఁ తేటలునాడు పెంచిపోయితివి

బంగారుపులకలతో ఆంధ్రధరిత్రిపాంగిసుది

దుష్టాలంబుప్రాప్తించి నిష్పలమైచోయిన మీ మహాశ్రమకు

బాప్పుస్నీగ్ర ముగ్గాంజలులో’

కాని ఆ దుష్టాలముపోయి ఇప్పుడు సత్కాలము ఆసన్నమైనది. అటువంటప్పుడు చీనికి తెలంగాణావాదులు వ్యతిరేకంగా ఉన్నారంటే ఆశ్చర్యకరంగాఉంటుంది. విశాలాంధ్ర నిర్మాణానికి చాలాకారణాలు చెప్పబడినవి. చారిత్రకంగాను, రాజకీయంగాను, సాంఘికంగాను, సాంస్కృతికంగాను తరువాత పారిశ్ాధికంగాను, వ్యవసాయకంగాను అంధులంతా అభివృద్ధివెండాలంటే విశాలాంధ్ర అత్యవసరమని చాలామంది నిరూపించారు. వారితో నేనూ ఏకిభవిస్తున్నాను. కాని దీనంతటిని మించినటువంటికి ఒకటి విశాలాంధ్ర నిర్మాణానికి దోహదమిస్తాయిన్నది. ఒక సామాన్యమాన్యనీ నీకు విశాలాంధ్ర ఎందుకుకావాలింటే, ఈ కారణాలు చెప్పలేదు కాని, నాకుమాత్రం విశాలాంధ్ర కావాలి అంటాడు. [ప్రాఢున కళావెంకట్రాపుగారు మాట్లాడుతూ, ఆంధులయొక్క శ్రూర్ కౌన్సిల్యూన్ని చూపిస్తూ, నాగర్జున సాగర్లో శ్రూర్యము శాసనసభ ఉండేనదిని, బహుశామనముకూడ శాసనసభ్యులుగా ఉండి యుండవచ్చునేమోనని ఆన్నారు. అది వాస్తవమే. అదే విక్ష్యానాధ సత్యనారాయణగారు ఈ విధంగా చెప్పారు;

‘ఇమ్ముగకాకలమ్ము మొగపివరుకంగల

అంధ శ్రూర్యరాజ్యమ్ముల పేరుచెప్పిన శ్రూర్ధంతరమేలవలించు

గాలప్పగాదీతంబు, స్వందనాప్పదశ్శ్వదయుంబు నావనికి గావకచేపటు

ఇంతగా యొదటదలంచుకొన్నదిది యొక్కడి శ్రూర్జన్మవాసనే’

ఇదమిద్దమని నిర్దియించడానికి, నిర్వచించడానికి వీలుతేనటువంటే ఆవేదన, ఆవేశము, ఒక సూతనమైనటువంటి ఉత్సాహము విశాలాంధ్రకు దోహదమిస్తాయన్నది. ఆంధ్ర ప్రజానీకమ్మయొక్క రక్తవాళములలో ఇంకా పారుతూఉన్నది. కోత్తగా అంధ్రప్రజలు, తెలుగువారు అందరు; ఇంకా

26th November 1955]

[SRI K. AYYAPU REDDI]

మత్యం కావడానికి అఱుక్కిని మించినటువంటి ఒక నూతనమైన శక్తి ఉత్పన్నం కాగలదు. మన రాజకీయవేత్తలుగాని, ఆవికవేత్తలుగాని ఉనినే నిర్వితరు ఈశక్తి వివిధ దేశాలయొక్క చరిత్రకు మీమాలకారణమైనది. ఈ శక్తిని ఆపడానికి ప్రయత్నంచేయవద్దని తెలంగాణావాదులకు విజిప్పచేస్తూ ఇంతటితో విరమిస్తున్నాను.”

SRI SHEIK MOULA SAHEB:—“ ఆధ్యాత్మ, ముఖ్యమంత్రి గారు ప్రతిపాదించిన విశాలాంధ్ర తీర్మానమును నేను బలపరచున్నాను. ఇప్పటివరకు జరిగినటువంటి ఉపయోగాలలో కొంతమంది దేరస్తి, విశాలాంధ్రలో అంత తెలుగుభాష, తెలుగుజాతి అనేరకంగా ఉన్నది. కాని అట్లు లేదేమో అనే ఉద్దేశంతో నేనుకూడ కొంత మనవి చేయడలచినాను. త్రిలింగములకు మధ్య పునర్టువంటి ఈ దేశంలో తెలుగు భాష పూర్వం నుంచి ఆచరణలో పుంటూ పచ్చింది. ఈ త్రిలింగదేశానికి మధ్యలో పునర్టువంటి ప్రాణంతములో మొత్తంమీద అందరు తెలుగువారని, తెలుగు జాతి అనేది లేదు. అనేక తెగలవారు, తెలుగు భాషకు సంబంధించనటువంటి వారుకూడ, అన్ని తెగలువారు తెలుగులోనే హాట్లాడుతూ ఉన్నారు. ఈ భాష రాష్ట్రములు నిర్మాణం చేయడంలోకూడ ప్రభుత్వంయొక్క ఉద్దేశం ఈరకంగా పుండ్రవేశోనని అనుకోంటాను. ఈ హిందూదేశములో పూర్వ్యము అనగా బ్రిటిష్ వారికి ముందు, పరిపాలించినవారి కాలములో అనేక తెగలు పుండి, చిన్న ఎస్తేట్లు అయితేనేమి, జాగీర్లాడ్లు అయితేనేమి, పీరు ఆ దృష్టితో పరిపాలించినదానిపట్ల మొత్తంమీద ఆ తెగలకు సంబంధించినటువంటివారికి అనేక కష్టాలు సంభవించినాయి. తరువాత బ్రిటిష్ వారు ఈ దేశానికి పచ్చి, ముక్కుముక్కలుగా పున్న ఈ దేశాన్ని తీసుకొని దీనిని ఒక పెద్ద సామ్రాజ్యంగా పాలిస్తున్నప్పటికి, వారుకూడ ఈ తెగ తత్త్వమును అవలంబించి, ఈ దేశ ములో ఐకమత్యం లేకుండా ఒక తెగకు మరోక తెగకు బేధాభిప్రాయాలు కలుగజేసి ఇంతకాలము పరిపాలన చేశారు. ఇటువంటి పరిస్థితులలో లోటుపాట్లు, కష్టసుఖాలు అన్నికూడ మహత్త్వ గాంధి ఆటువంటి దేశ నాయకులు గురించి, కాంగ్రెస్ సిద్ధాంతాన్ని తీసుకొనిపచ్చారు. తత్తులితంగా ఈ దేశంలో పున్నవారు ఏ తెగలవారై పునర్పటికిని, మొత్తంమీద ఇది హిందూ దేశమని, హిందూస్తాన్ అని, ఈ దేశంలో హిందూమతమే మెజారిలీగా పున్నప్పటికి, ఆ దృక్కథం లేకుండా, ఇది లోకిక రాజ్యమనే దృష్టితో, ప్రజాస్త్వమ్య పద్ధతిపేన నిర్మించబడినది. ఆ విధముగా నిర్మించబడినప్పటికిని, బ్రిటిష్ వారి హిందూమతములో పుండిన ఎస్తేట్లు శాధ ఇంకను చాలా పుండినది. వీటినికూడ క్రమేణ పట్టలే మహాశయుడు రూపుమాపారు. వాటిని దూరుపూసిన తరువాత, ఈ భాష రాష్ట్రములు అనే పేరుతో దేశాన్ని చిన్న చిన్న ముక్కలు ముక్కలు చేసినప్పటి, బ్రిటిష్ హిందూమతములో వారు వివిధంగా దిన్ని ముక్కలు ముక్కలుగాచేసి తెగ తత్త్వాలు కల్పించిన ఫలితధారా కష్టాలు కలిగాయి. ఆ విధంగానే కష్టాలు కటుగిపుచ్చునే నృదేశంతో అఱు

[26th November 1955
[SRI SHEIK MOULA SAHEB]

వంటి కష్టాలు కలుగకుండా దేశ నాయకులైన, అన్ని రాజకీయ పారీలకు ఆగ్రస్తానం వహించినటువంటి పండిత్ జవహర్ లల్ నెహ్రూ మహాశయ్యుడు ఈ భాషా రాష్ట్రాల పద్ధతినే, చిన్నచిన్న ముక్కలుగా కాకుండా, పెద్ద రాష్ట్రాలుగా ఏర్పాటు చేసినట్టుతే దేశం మొత్తంమీద, అన్ని రాష్ట్రాలయొక్క రక్షణకుగాని, దేశముయొక్క ఐక్యతకుగాని, ఆర్థికాభివృద్ధికగాని, ఇరుగు పారుగువారితో వ్యాపార సంబంధాలకుగాని, బాగుంటుందనే వుద్దేశంతో majority కి సంబంధించినటువంటి పెద్ద భాషా రాష్ట్రాలను ప్రవేశ పెడుతున్నారు.

“ భాషా రాష్ట్రాలలో ఏ రాష్ట్రాలం ఏర్పడినప్పటికనీ ఆ రాష్ట్రము ఆక్కడ నివసించివుండే ప్రేజలు మాట్లాడే భాషకు సంబంధించి వుంటుంది. ఇంకను ఆ భాషకు సంబంధించిన ఆన్యజాతులు వారుకూడా వుంటారు. ఈ భాషా రాష్ట్ర నిర్వాళా సందర్భములో భూతభవిష్యత్వరమాన కాలములలోగూడా ఏవిధమైన ఆటంకాలు, యిబ్బిందులు రాకుండా ప్రభుత్వము కొంతవరకు దీర్ఘాలోచన చేయవలసివుంటుంది. అయితే తెలంగాణా వాసులది తెలుగు భాషేనని వేరే చెప్పునపనరములేదు. ఇదివరకు తెలుగు ప్రాంతమంతయు ఒకేపాలనలో వున్నది. ఇట్టి తెలుగు ప్రాంతము తెలంగాణకు సంబంధించి నంతవరకు ప్రౌదరాబాదు రాష్ట్రములో చేరియుండటానికి కారణములు లేక పోలేదు. ఇదివరకు బ్రిటిష్ మహారాణులో తెలంగాణా ప్రాంతమును ప్రౌదరాబాదు రాష్ట్రములోను, కోస్తా రాయలసీమజిల్లాలు, మద్రాసు రాష్ట్రములోను administrative unit క్రింద చేర్చబడ్డది. అందువల్ల తెలంగాణా వారు ఆటు ప్రౌదరాబాదు రాష్ట్రములోను, కోస్తా రాయలసీమవారు యిటు మద్రాసులోను వుండిపోవలసివచ్చింది. అంతేగాని యా మూడు ప్రాంతాలు ఒక్కచోట మన్నవే. ఈనాడు భాషా రాష్ట్రములు ఏర్పాటు అవుతున్నవి గమక, యా మూడు ప్రదేశములవారినిస్తే ఒకేచోట చేర్చివలసిదగా కోరుతున్నాము. ఈ విధంగా చేసే, విశాలాంధ్ర రాష్ట్రము ఏర్పాటుకు తోడ్డుగ గలదు. అందుకుగాను ఆక్కడ ప్రౌదరాబాదు మంత్రివర్గమువారుకూడా ఖానుకిని బలపరుస్తారని ఆశిస్తున్నాను. ఇంతెకాకుండా యానాడు యిక్కడ విశాలాంధ్ర నిర్వాళమునకుగాను ప్రతిపాదించబడ్డ తిర్మానమును మన శాసన సభలోసి అన్ని పారీలవారుగూడా ఏకగ్రిపంగా అమాదించమని నేను ఈయన శూర్పకముగా కోరుతున్నాను.”

SRI K. BRAHMANANDA REDDI.—“Mr. Speaker, Sir, after the impressive and reasoned speech of the Leader of the House and Sri Kala Venkata Rao it is hardly necessary for me to traverse the same ground. We are happy that the 33-million Telugu-speaking people, are on the threshold of realising their dream of Visalakshna. It is right and proper that the leaders of Telangana have not asked us for any assurance or safeguards, neither have we given them

26th November 1955]

[SRI K. BRAHMANANDA REDDI]

any in the spirit of inspiring confidence in them. Sir, though they have not asked for any assurance or safeguards, the Leader of the House has made it plain in his speech that so far as the Services are concerned, educational institutions are concerned and other development programmes are concerned the Telangana people will have their due share. I am saying this for this reason: There is a section of people in Telangana who feel—probably honestly feel—that as a separate Telangana State is good for them. We know they have some apprehensions in this matter. So we have to assure them that their apprehensions though reasonable we and they should be joint partners in the joint enterprise of securing for us Visalandhra and make it a big State for the benefit of all of us. It is not necessary for me to make any lengthy speech here on this resolution as all of us are agreed in the matter of attaining Visalandhra. Sri B. V. Subba Reddi, a particular friend of mine, spoke yesterday, which must have hurt many of us; it pained me particularly. He was a little poetical in his expression and he sacrificed sense for that. He seemed to have borrowed some of his arguments from the opposite ranks; and he seemed to have surpassed them in his performance. He said, 'the legislature does not reflect public opinion'. He is coming from Rayalaseema. I ask him, does he not remember that at the time when the Andhra State was formed it was the Legislature that expressed its opinion for the formation of the Andhra State? Similarly, over the question of capital of the Andhra State, it was the Legislature that expressed its opinion. The Andhra Assembly then was not elected on the particular issue of Andhra State or no-Andhra State. If the true representatives did not reflect public opinion, who else can? This is what I want to ask him. Probably, Sir, his intense desire to retain the capital at Kurnool seemed to have blurred his vision. I request him to rise to the occasion. When big issues are involved, I want him to think big and act big. That is my advice to him. (A voice: 'He is not there.') If he is not here, at least his friends will convey it to him.

[26th November 1955]

[SRI K. BRAHMANANDA REDDI]

"Then, Sir, the amendment which the Leader of the Communist Party has moved is rather unhappy. I honestly feel it is untimely. We have time and again expressed in this Assembly, as also elsewhere, that the Tungabhadra Project area is the life-line of our backward tract, the Rayalaseema, and most of us realise also that though language is the dominant factor for consideration in the reorganization of States, it is not the sole consideration. When the States Reorganization Commission was formed it was made plain that it was not a Linguistic Reorganization Commission but that it was a States Reorganization Commission, so much so, that though language plays a dominant part, there are other considerations also in deciding the question.

"Then, Sir, Sri Pillalamarri Venkateswarlu asked us, 'on the same ground how can you ask Kolar?' I may tell him that Kolar is a Telugu area. From the statistics one will find it is all Telugu area. There is no particular reason why Kolar should form part of Kannada. If like the Tungabhadra area, Kolar is the life-line of Kannada we will readily concede the point. But it is not so. So I feel honestly that the Communist Party of Andhra has committed a mistake. I am also sorry that the Communist Party here is rather inspired by the Communist Party of some neighbouring State. So, Sir, I would earnestly appeal to the Communist Party and especially to their leader to withdraw their amendment; and even if he wants to speak on his amendment, let him speak on it, but not press it.

"Sir, one more minute and I finish. We know under the Constitution two High Courts cannot be constituted. So we have stated in the resolution that the seat of High Court of Andhra will be in Hyderabad. We are very glad that the Advocates' Association, Guntur and the Lawyers' Association at Hyderabad have passed a unanimous resolution that the seat of High Court should be in Hyderabad itself. But there is one section of people, who feel, like some Congressmen in some other States, that there can be a Division Bench in Guntur. Personally speaking, this is a minor matter which can be settled with the

26th November 1955]

[SRI K. BRAHMANANDA REDDI]

Centre. There is one thing to be remembered in this issue of High Court. If the seat of the High Court is to be in one place and if there is to be a Division Bench in another place there will be a conflict of jurisdiction. Supposing the entire offices and officers are located in Hyderabad and pass orders there, the High Court at Guntur will have no power to pass a writ in Guntur. In view of this I earnestly hope that friends pressing for a Division Bench at Guntur will drop the idea altogether. Finally, Sir, I wish Visalandhra will come into being early and serve the needs of the entire Telugu speaking people."

SRI S. RANGANATHA MUDALIAR :—“Mr. Speaker, Sir, I wholeheartedly support the motion of the Government that Visalandhra should be formed and that it should be immediately formed. But before I speak about the desirability and advisability and expediency of Telangana merging immediately with Andhra I would like to say something about the southern borders of this State. Sri Ramakrishna Raju, our party leader and other members from Chittoor area have spoken about it. But I am also entitled to speak something about the constituency which I represent, and Tiruttani constituency, which is a predominantly Tamil area and certain other areas in Chittoor taluk and in Kuppam area. Sri Ramakrishna Raju said that undue insistence on linguistic principle is not desirable. I agree with him. I agree with him also when he stated that the linguistic principle must be balanced by other factors, namely, contiguity, cultural affinity, commercial and social intercourse and economic and other considerations, and administrative convenience too. Judging by every one of these tests, linguistic considerations, administrative convenience, cultural affinity, commercial and trade intercourse and economic considerations—all these, separately considered and collectively considered, will point to the need that these areas should go to the Tamilnad. I hoped that at the recent Cabinet Level Conference at Madras this matter would be settled once for all and all doubts with regard to border areas will be cleared. But unfortunately differences arose on account of Hostal area question, so much so, that

[26th November 1955]

[SRI S RANGA THA MUTHALIAR]

the consideration of the bilingual areas in Chittoor district has to be postponed. It is highly regrettable that it is so. Even now, I hope, the two Governments would prefer to meet and decide this question amicably. If that is not possible then, it is necessary that this Government should be pleased to address the Government of India to appoint a boundary commission. We are not very happy about the boundary commission. We hope this can be solved by an 'across-the-table conference'. But since things are not to be like that, the next thing is to refer to the Government of India and appoint some commission to settle this dispute once for all, so that the Tamils in this State, if they are destined to go to the Tamil area may go, but if they are not to be so, let them live in the Telugu State as any other subject of Andhra as loyal citizens and help in the improvement of the State. I do not want to say more about this. Apart from other considerations, the wishes of the people have also to be considered and that is the primary consideration, and on that test also these areas should go to the Tamilnad.

"Coming to Visalandhra I do not want to repeat the arguments that have been advanced by much greater persons since yesterday. This demand for linguistic province took its origin in 1903 and it is traceable to the proposals of the Government of Lord Curzon for the partition of Bengal. Ever since that time it has been agitating the minds of the Indian people, but gradually there has been a shift of the linguistic principle. There has been a progressive realization of the need to balance the linguistic principle by other considerations, namely, contiguity, national unity, cultural affinity, trade and other interests. As early as 1930 the Indian Statutory Commission laid down certain factors—the same considerations which are now being applied now—and they said also that if two areas speak the same language that should be the motive for the formation of a combined State, provided both areas are self-contained areas. So, that Telangana people and Andhra people speak the same language is the most primary consideration for the merger of the two States. Besides that, there is also

26th November 1955]

[SRI S. RANGANATHA MUDALIAR]

cultural affinity, there is also contiguity, there is also racial unity, there is also ample administrative convenience, and all the economic advantage will be for Telangana. So the Telangana people could agree to the immediate formation of Visalandhra. All committees—the Nehru Committee in 1948, the Dhar Commission, etc.—insisted on one factor namely the wishes of the people. And in the present case, we have got the auspicious of all relevant factors except the consent of the Telangana people. I hope and I sincerely believe that the dissidents are confined to a minority of Telangana people. They may have their own fears—their fears may be reasonable or unreasonable; they may fear that they might be swept out of existence by the more advanced coastal Andhras and since those fears are there, it is the duty of every Andhra to explain to the dissident Telanganas and convince them that they need not have any fears and try everything to allay their fears. They must be shown that the Andhra people and the Andhra Government are one with them and will look to their interests much more than to their own interest. In the present circumstances we have to see if the present Andhra Government have not done their best to allay the fears of Telangana. I should think the present Government have left no stone unturned in this direction. The assurance has been given by the Deputy Chief Minister that he will go to the extent of embodying safeguards in the form of a statute. So why should the Telangana people have any more fears. The High Command has given a similar assurance. It is no use simply saying that Andhras outside Telangana State support the demand for Visalandhra. It is not sufficient; we must gain the majority opinion of the Telangana people. We must explain to them, particularly at this juncture when the mind of Telangana is divided, particularly ask the present Telangana leaders to see beyond their nose, look far ahead into the future, think not of their immediate, personal or group interests, but consider the interests of the welfare of future generation born and yet to be born. If with all these assurances from this State and the Centre, the Telangana people would not open their

[26th November 1955]

[SRI S. RANGANATHA MUDALIAR]

eyes, I do not know what to tell them and I do not know what the leaders of the Andhra State are going to do in the circumstances I should feel, if in spite of these assurances they should still persist in their stand, I am afraid we will have to let them alone to stew in their own juice."

SRI K. SUBBA RAO:—“ సబాపతి, సర్వాంధ జాతి ఇక్కడకు సంస్కృతి అభివృద్ధికి, సాప్తవ పొళగాలకు అదారభూత మైనటువంటి ఈ ముఖ్య తీర్మానాన్ని ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రతిపాదించవడము వారి భాగ్యము, ఆంధ్రలందరి భాగ్యము అనినేను చెబుతున్నాను. ఈ తీర్మానముచాలా జాగరూకతతో ఎవరితికూడా మనసుకు ఏ విధమైనటువంటి సందేహం లేకుండా ఉండేటట్లు చక్కగా రచించారు. ఇందులో ఒక సవరణ తీర్మానమును కమ్మునిష్టుపార్టీ నాయకుడైనటువంటి శ్రీ సుందరయ్య గారు ప్రతిపాదించి ఉట్టుతెలిసినది. ఈ ప్రతిపాదన అవసరము లేదని మొట్టమొదట తీర్మానము గురించిమాట్లాడేడానికి ముందు వారికి నేను విన్నవించు కొంటున్నాను. ఇది భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రసిద్ధాంతము పైన ఆధారపడటువంటి వ్యవహారంకాదు. ఆంధ్రలో మొట్టమొదట భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్ర సిద్ధాంత సూత్రాన్ని లేవనెతే జగతిక లేదా ఆంధ్రజాతియుక్క ఇక్కడకు, ఆంధ్రరాష్ట్ర సంపాదనకు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయానికి మొట్టమొదట ప్రారంభించి సంకల్పించారు. దినిలో ఇన్ని ఎగుడు ఉగుడులు కలిగి అనేక జబ్బిందులతో కూడుకొని మొట్ట మొదట ఆంధ్ర విశ్వ విద్యాలయ ప్రాప్తి, తరువాత ఆంధ్రరాష్ట్ర ప్రాప్తి ఈ నాడు ఆంధ్రజాతి ఇక్కడ ప్రాప్తి కలిగినటువంటి భాగ్యము అచ్చింది. ఇప్పట్లో ఒక్క భాషా ప్రయుక్త సిద్ధాంతమే కాకుండా ఈ S.R.C. కమిటీ వారు ముఖ్యముగా అనేక విధములలునటువంటి సూత్రాలు అలోచించి భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రములు కాకుండా యాపత్తుభారతదేశాన్ని సర్వవిధములుగా అందరి అభివృద్ధికి అటంకములేకుండా, అందరి సంస్కృతికి ఎక్కడా లోటు రాకుండా ఉండేటటువంటి ఆలోచనచేసి సరిహదు ప్రాంతాలల్లో ముఖ్యముగా పరిపూర్ణాల్లో ఉండేటటువంటి ప్రాంతాల్లో ఇబ్బిందులులేకుండా పుండెసూచనలు చక్కగా చేసినారు. అందులో ముఖ్యముగా రాయలసీమ ప్రాంతమునుంచి, రాయలసీమ అని పేరుపెట్టి, రాయలసీమ ప్రాంత అభివృద్ధికి అనాదిగా పని చేస్తున్నటువంటి నేను, ఈ S. R. C. కమిటీవాళ్ళు తుంగ భద్రప్రాంతాన్ని రాయలసీమవారి అభివృద్ధికిగాను ఎందుకుఇచ్చినారో సుందరయ్యగారు కొంత ఆలోచనచేసి చూస్తే వారు ఈ పెట్టిన సవరణ తప్పకుండా ఉన సంహరించు కుంకూరని నేను అనుకొంటున్నాను, రాయలసీమ ప్రాంతము ఆంధ్రరాష్ట్ర ములోనిదే వేరు కాదు, పేరు ఆరోజున పెట్టిరి, “ సీమ ” శబ్ద ప్రయోగము చాలా సంకుచితమైనదనే నేను ఆ దినము నామకరణము చేసినాను.

26th November 1955] [ఎఱా K. SUBBA RAO]

ఈ రాయలసీమ అనేది పల్లెటిసీమ, కళింగసీమ ఇం పెయితోపాటిః ఒకసీమగా సర్వ అందరాష్ట్రాసాభాగ్యానికి వుచ్చొగ్గ వడైట్లుగాకూడా డారి చేసింది. రాయలసమ ప్రాంతానికి జిపప్రదమైనటువంటిది టుంగభ్రద్రాసది. అసలు తుంగభ్రద్రాతీరము రాయలసీమనాచ చరిత్ర ఒకక్కణారి ఏదు జ్ఞాపకము చేసుకొన్నట్లుయై రాయలసీమకు, ఈ తుంగబ్రద్రు ఎంతో సంబంధ బాంద్వ్యము వుండే తేఱుస్తున్నది. అసలు రాయలసమ అష్టలో రాయలు లాసాసములో ఉత్కృష్టమైనటువంటి ‘పాండురంగ మహాత్మాయు’ ప్రాసింటువంటి తెనాలి రామలింగడు తుంగభ్రద్రనుగురించి ప్రాస్తూ తప్పలు రక్కాకరుడె తుంగబద్ర నది అని తాను వరించి పోయనే అని చెప్పుతున్నారు.

‘గంగా సంగమ ఏప్పగంబు నే మదిం
గావేరి దేవేరి గా అంగీకరించునే.’

అని చెప్పుకుంటూ తుంగభ్రద్ర అనే ఒక నది తరంగాలతో పూగులాడుతూ సర్వ ప్రజలి సాభాగ్యమునకు ఆధారభూతమైనది, అందులో బిద్ ప్రజలను మంచివారుగ చేయడానికి ఆధారభూత మైనటువంటి నది అక్కడ ఉంటే దానిని ఎల్లప్పుడుకూడా బీదల ప్రాంతముగా వుండి వుంటే రాయలసీమ అభివృద్ధికిగాను ఈ తుంగబద్ర అనకట్ట వీర్యడింది. ఈ తుంగబద్ర అనకట్ట ప్రాంతరాబాదు రాయలసీమ ప్రాంతాలవారు ఇష్టరు అటిప్పుఢి చెందడానికి వీర్యటు చేసినటువంటిది. నేను సుందరయ్యగారికి ఒక ప్రార్థయ చేయదలచుకున్నాను. తుంగభ్రద్ర ప్రాంతము అన్నప్పుడు వారికి లోపల ఒక ఆలోచన ఉన్నది. వారు ఉండే రాయచూరు ప్రాంతము కూడా ఎందుకు అంధకు యివ్వుకూడదు అదికూడా తుంగబద్ర ప్రాంతమే అయితే వారికి వుండి వుంటుంది. అందులో తప్పేమీ లేదు. ఆంధ్ర ప్రాంతానికి బళ్ళారి ప్రాంతముతోపాటు అవసరమైన నంబంధము సంస్కృతి, అభివృద్ధికి అవసరమని తోచినప్పుడు కోరదములో తప్పేమీలేదు. కానీ ఒకక్కణారే అది రాదని చెప్పితుక్కడ ఈ తుంగబద్ర వుండేటటువంటి కొంత భాగముకూడా వద్దని చెప్పుడములో నబబు కాదు, సర్వము లేదు అని చెప్పి నేను ప్రార్థన చేస్తున్నాను. ముఖ్యముగా తుంగబద్ర రాయలసీమ అభివృద్ధికి కొదుపర్చు ఆంధ్ర సాష్టపవ అభివృద్ధికి కూడా అవసరమైనటువంటి చక్కని జల వనతి కలిగిన టువంటి ప్రదేశము. దీనినుంచి వోముకూడ బళ్ళారి సపరిలో కూడా కన్నడ ప్రాంతములో తెలుగు భాష ఒకక్కటి మాటలడేవారు అయితే బళ్ళారి, అక్కడ ఉండేటటువంటి మోక, రూపవనగుడి ఫిర్మాలు తెలుగు ప్రాంతాలని సభ్యులు కూడా ఒప్పుకున్నారు. కానీ హస్సేట, ఆ ప్రాంతములు కన్నడము పున్నది. తెలుగువారని కాదు తెలుగులో, ఉద్దంధమైన కవిత్యము చెప్పే వారు యిసాటికికూడా అక్కడ ఉన్నారు. తెలుగు భాషాపరితథుము 150 నెఱి. లో తెలుగు భాషలో తమ కావ్యాలనేవారు తమ నిత్యశీలిత త్వాపహరణములను అధికారములోనేమి అనధికార రీక్వ్య చేసుకున్నటు

[SRI K. SUBBA RAO]

26th November 1955

ఎంపివారె జీవారు. కాబట ఇది ఒక ఇబ్బందిగా S. R. C. వాస, భావించిదు. ఈ యిబ్బంది ఒకకృష్ణారి అంధరాష్ట్రము లోకి ఎచ్చి, పారికి యిబ్బందిగాతేదు. వాళ్ళకూడా స్థాకర్యము కలుగే పరస్పిని ఆలోచించ ఈ దెస్టు పొంచాలలోని ఒకరిచీర కన్నడము లకపొతే కన్నడ మాళ్ళాడేవాయి ఎక్కువులోని ఏంచ మాచూడెప్పుడు, లెక్క ఎక్కువమంచి తెలుగు మాళ్ళాడేవారు స్తుప్పుట్ట వారికి తగింపాక ర్యములు కోద్దిమారిపోయిన ఇది ఉక్కు తుంగస్టుప్ప ప్రాంతములో 4 జిల్లాల ప్రజల జీవంము యావత్తు కూడా వాళ్ల తుంగస్టుప్ప వ్యుది. కాబట్టి దానిని బాగా ఆలిచనచేసి ప్రతి బావంతులు బారుతుచేసం భవిష్యతును ఒక విదంగా ఉజ్జ్వలమైన స్థితికి తీసు తుపోయి దానికి పచ్చినటువంటి వారు ఇక్కడ ప్రస్తావనచేసే ఈయావత్తు అంధరాష్ట్రానికి ఇది అత్యంతమని చెప్పి ప్రసాదించారు. అందువల్ల పారిలో అందులో ప్రతిపక్షులకు కొంతమందికి ఈ 4 జిల్లాలు, 8 జిల్లాలుపోగొట్టుకుంటు న్నారు, కోలారు ప్రాంతము ఇని చెప్పి ఇంండాక ఎవరో చెప్పినారు. కోలారు ప్రాంతము తెలుగు ప్రాంతమే. తెలుగు ప్రాంతమువారు తప్పకుండా తెలుగు దొనికివచ్చి తీయతారు. కర్మాంకులు కర్మాంకు ప్రాంతం ఎట్లా వారికి రావాలని ఆభిమానంతోవ్వన్నారో, మనముకూడా ఆటగే మన తెలుగు ప్రాంతము మరలోకిరాపలయునని కుతూహలచడుతున్నాము. కాని ఆక్కడి వాట ఒకే మాట చేబుతున్నారు. ఏనాడో అవి మైహారు ప్రాంతం లోని తెలుగుప్రాంతంవారు కర్మాంకు ప్రాంతంలోకిచేరితే మేము సమ్మతించమన్నారు. అట్లాఅయితే కర్మాంకు ప్రాంతములో ఏర్పడే సందర్భములో కర్మాంకు ప్రాంత మేకాదు, కర్మాంకు ప్రాంతంలో వున్న తెలుగు వారంత చిత్రదురం, మదుగిరి జంకా అన్ని ప్రాతములో తెలుగు మాళ్ళాడేవారు కూడ వెంటనే ఇక్కడకు రావడానికినంసిదులుగా పున్నారు. వారు ఆక్కడ అందోళన జరుపుతున్నారు. ఆ అందోళన తప్పుకుండా వలంచి కోలారు ప్రాంతము ఇక్కడకు వస్తుంది. కాని S. R. C. Report లో అది సపరించడంలో ఇది ఎక్కడకోపొత్తుంది అని చెప్పి ముఖ్యముగా తుంగభద్ర ప్రాంతము వాళ్ళకు ఇవ్వపలసిందని చెప్పి వాళ్ళాచెప్పినారు. ఈ తిర్మానాన్ని చక్కగా విషయాలుమాట్లాడుతూ కర్మాంకు ప్రాంతము ఏర్పాటు అయ్యే సందర్భములో వాళ్ళకు ఏర్పాటు చేసి ఇవ్వఁడము ఘర్యము లని చెప్పుతు కర్మాంకు భాగంలో ఎక్కడా కూడా సంస్కృతిలో గాని భాషలోగాని పరిపాలన స్థాకర్యములోగాని ఎక్కడా ఏ ఇబ్బంది ఉండదు.

“పుస్టి, దావిచుట్టు ప్రక్కన వున్నప్రాతాలు గూడా తుంగభద్ర ప్రాంతములో వుండెటటువంటివే, రాయలసిమలోని అయిదు జల్లాల ప్రజల నందక్కణార్థం తుంగభద్ర ప్రాంతమును ఆంధ్రలకు యివ్వమని కనిపీచారిని కేరళ వారు యాంధ్రలో పుస్టి పుట్టు వచ్చా వసి రచ్చునా వారు : గ్రహించి, అణ్ణుటా కేరింది చచటినని గుర్తించి: నుండి అంతి అంత్రములు ఉన్నాయి ఏప్పించి, ఏప్పించి, ఏప్పించి వారిపుట్టు వారిపుట్టు వారిపుట్టు కుప్పుడేంపుట్టు

26th November - 1951 | SRI K. SUBI | 280

ప్రాంత్యలవాయ ఏది రాష్ట్రాన్ని ఇచ్చాడ కంటే దుఃఖమైని, తాతకు మూడులు ఉన్న వ్యక్తిగతిలో నొచ్చాడు. ప్రపంచములో పంచప్రాంతాలలో కెరిగివిట్టివెచ్చి ఇంకా సాంఘర్ధులు కలగిన అంధులకు, నీకు కాలాలసు తీసుకొని ఒక సంఘర్ధులు బెదిరే వారు ఎవరు? గనుక యా ప్రమాణముల్ని చెందిర వారు, నొచ్చాలియి. అట్టి బెదిరింపులకు, సంఘర్ధులకు అంచులు ఇయవడి గాది మూకాతక్కుర లేదని చెబుతారని అనుచోన్నాగ్నిరలేదు అంధులకు కస్టిచలకు అపదుండని అధారజూతమై, సర్విష్టజల శ్రేయమ్ముకు సైమోబ లైంకి ఇంసరమైన నీటివిషయముల బళ్ళారి వారు సత్కాగ్నిపూము చేస్తున్నారు, గనుక, అంచ సత్కాగ్నిపూము అనిపించుకోదు, దురాగ్రహమేనిపించుకుంటుందని మేము గట్టిగా చెప్పగలము. మైసూరు ప్రభుత్వముదారుగూడా యిచి దురాగ్రహమేనని, ఆది జరగకుండా కట్టించి చెందు, గనుక యా ప్రాంత్యాన్ని తీసుకునేసందర్భములో, అది అంత అవసరము ఏచ్చేటట్టయితే, కన్నడ భాషనే ఒక ప్రాతిపదికగా పెట్టుకున్నప్పుడు, అచ్చుదు అందుకు మేముకూడ ఒప్పుకునే వారమే, భాషనే ప్రాతిపదికగా తీసుకొని, బళ్ళారి, తుంగభద్ర మొదలగు ప్రాంత్యాలు విభాగాలు చేయవలసిపచ్చిన దని, S.R.C. వారు చెప్పలేదు. కమిటీ వాడ భాషనే ప్రాతిపదికగా తీసుకోలేదు. వారు తీసుకున్నది ప్రజల సంస్కృతి, పరిపాలనా సాలభ్యము యింకను యితర విషయములు, అన్నీ సమన్వయపరవి ఆలోచించి చేసిన తీర్మానము, యిది అందువల్ల సుందరయ్యగారు, లేకపోతే వారి పార్టీవారు మైసూరు రాష్ట్రంలోని కన్నడ ప్రాంతాలతోబాటు అంధ పొంతాలుగూడ కన్నడ ప్రాంత్యములోనికిపోనిపు మనిచెప్పినారా? చెప్పలేదంటే సంతోషమే, అట్టు మేము ఒప్పుకోటానికి, అక్కడ ఎవర్కూ ఏమి అనలేదు. వాళ్ళగూడ చెప్పలేదు, ఆరోజున నేను అక్కడవున్నాను. 29 వ జారిఖున సభలో యా తీర్మానమువచ్చింది, సవరణలురాలేదు. సవరణివచ్చినట్టుతే, ఆవ్యవహారముసభలో రాలేదు. అందువల్ల సుందరయ్యగారు ఈ విషయములో కొంత పునరాలో చించి ఆ విషయము చెప్పవచ్చును. ఇంతకు ఎవరి అద్విషం వారిది. తెలుగు ప్రాంత్యమే అయితే అది రావటానికి బళ్ళారి, దానికి దగ్గరవుండే రూపనగుడి, దానితోబాటుమోక, ఆప్రదేశాలలోనుండేవారు అది అంధలో చేర్చవలసిందే నని గట్టిగా కోరవలసిందని నేను కోరుతున్నాను.

"తరువాత ముఖ్యమైనది పైదరాబాదు విషయము వున్నది. పైదరాబాదు వారిలో మేము కలుస్తున్నాం. మేము పైదరాబాదు పొతున్నాం. అంతరంకాలిక పెంపు పైదరాబాదె. అంధుల యిలవేలు ఆయన కుటుంబములోనుండి ప్రత్యేకమైన ప్రదేశముది. అంతకండై రొక్కువగ, అంతకండై విషయములన్నీ యావాతుకోద తరితనుఖచ్చి అంతకండై విషయములన్నీ వున్నవి. పరిత్రాత్కశధా తీసుకొనుచుండై కాదు. కారిపాహన కాథములోనేకాదు,

[SRI K. SUBBA RAO]

[26th November 1955]

మిగిలి రాజ్యము తరువాత ఒంధుల చరిత్రలో ప్రసద్భూషణమువంట గొప్ప గొప్ప రాజులు పరిచారించిన ప్రధానుడు. గొప్పక రాయల ల సీమ వారు, ప్రాచుర్యవారు, ప్రాయరాజువాయ చ్ఛా స్వాధైవకరులు. దోశాగ్ర్యవాశతువారిన, విఠని చెంచేస కార్బనుమసల్ల విరండరు వేరు వేరు ప్రదేశాలలో పుండిపాపలస ఎట్టంది. గొప్ప మేమండరము ఒకచోటసుండులకు మేము మా మాతృ డానిక చెఱ్పుతున్నాము. ప్రౌదరాబాదు మనది. మేమే ప్రౌదరాబాదు వారిలో చరిత్రలున్నాము. మమ్ములను మీలో కలుపుకోండి అని మేము తెలంగాణా ప్రౌదరాబాదువారిని అడుగుతున్నాము అంధ్ర ప్యాదేము యాపతుకున్నా తెలంగాణా అని పేరు పెట్టటకు మాకేమీ అభ్యర్థంతరములేదు. అంద్ర, తెలుగు అనేటటువంటివి శబ్దాలలో భేదమే గాని, వేరు ఏమికాదు. ఇంతా తెలంగాణామే. తెలుగు ప్రాంతమంతా ఓక్కటిగా చెసుకొనడానిక మేము అక్కడికి వస్తున్నాము. కనుక మాకు మీరెవరు భయపడనక్కరలేదు. వెనుకబడినవారమని, హామీలని అనుకో నక్కరలేదు. హామీలతే ప్రసలేదు. హృదయ పరివర్తనము కలగవలనేకాని హామీలపల్ల ప్రయోచించ ఉండదు. అప్పుడేవే రాయలసిమ సర్కారువారల మధ్య కొస్టి సంధర్యాలు వచ్చినవి. సర్వాంధ్ర రాష్ట్రము కావాలని కోరిక కలిగినప్పుడు అందుసు అడ్డుపడినవారు రాయలసిమలో అప్పుడు కొంత మంది ఉన్నారు. వారికెదురుగా వున్నటువంటివారు రామాచార్యులుగారు, యిక్కుణ యిం సభలో ఉన్నారు. నేను, రామాచార్యులుగారు, కోచిరెడ్డిగారు, యిం ముగ్గురుతపు, అంధ్ర రాష్ట్రము కోరినవారు ఎవరు లేదు. ఆనాటినుంచి అంధ్రరాష్ట్రము వీర్పడేవరకు కష్టించి, పోరాడి రాష్ట్రము సంపాదించాము. అంధ్ర రాష్ట్రము ఏర్పడి, యిం శాసన సభ ఏర్పడిన తరువాత, రామకృష్ణ రాజుగారు సభ పెట్టిన తరువాత చిత్తారు జిల్లాలో కొంతమంది యేకమే, సర్వాంధ్ర రాష్ట్రము కావాలని పోరాడే యాత్ర యింపాడు ప్రౌదరాబాదు పొయ్యెవరకు వున్నదిగాని, యిం పోరాటము యిం రోజుతోటి ముగించలేదు. సంపూర్ణమైన ఆంధ్రరాష్ట్రము మనమందరము ప్రౌదరాబాదీయులతోను, అక్కడవుండే తెలంగాణావారితోను కలిపి అందరము చక్కగా వ్యవహారించినాడే సంపూర్ణ ఆంధ్రరాష్ట్రము వీర్పడినదన్నమాట. విదో హామీలని అంటున్నారు. హామీలు యివ్వడానికి సిద్ధముగా వుండే ప్రయత్నమేదియు లేదు. హామీలతో వనిలేదు. అందరము వికముగా వుండడానికి ప్రయత్నము చేస్తున్నాము. రాజ్యమే ఆంధ్రులందరి చేతికి వప్పజెప్పే ప్రయత్నము జరిగేటప్పుడు, వేరే వ్యవహారము చేయవలసిన వనిలేదు. ఇంకను ఉత్తర సర్కారువారు, వారు, ఏరు అని అన్నారు. ఉత్తర సర్కారువారు ఎవరు యిక్కడ? రాయలసిమవారు ఎవరు యిక్కడ? తెలంగాణావారు, రాయలసిమవారు, ఉత్తర సర్కారువారు—యిం మూడు ప్రాంతాలవారు సరిసమానులుగానున్నారు. ఒకవేళ ఉత్తర సర్కారువారిలో జనసంఘాలు ఎక్కువగా వుంటే వుండవచ్చు. కానీ ఆ ఎత్తువు తథ్యమానిప్పించు.

26th November 1955] [SRI K SUBBA RAO]

అందరిలోను ఈమత్తుము కలిగిపోదు. జాపాయిందం ఏర్పడుతుంది. ఈ సాబండం విర్యడ రస్తాడు ఆందరముకూడ ఒక్కట్టె చ్ఛాపహరించే వ్యయత్తుము జరిగితిరుండి. చౌమిలు లంతగా కావలసిప్పట, ముఖ్యమంత్రి గొపాలారెడ్డిగారు చెప్పినట్లు, వారి భూభాగమునకు కాయలసిస సీటి వసతులు, యంకను యాతర సేకర్చాలు, ఉచ్చేగాలకు సంబంధించిన వ్యవహారాలు, ఆంకను లక్కడి ప్రజలకు కాచలసి, యాతర విరూప్పున్న వారి జనాబా త్రాకరము వారిబాగము వారికప్పటానికి యా సహవారంతా నుముఖులగానె పున్నారు. దీనికి ఆందరు సమ్మతిస్తారు. ఆందులో ఆయ్యపతరము చెప్పేవారెందూలు. కనుక ప్రాదురొచ్చాడువారు ఆంధ్రల యొక్క పూర్వ వైపువాన్ని ఒక్కసారి స్వరణకు తెచ్చుకొని, ఆందరూకూడా ఏకభవించి, ఆంధ్ర రాష్ట్రమును సర్వతేముఖ్యాద్ధికి సాప్తమైన ప్రయత్నము చెయ్యానికి, ప్రాదురొచ్చాడు తెలంగాంగా వారిని కొరమని యా సయద్వారా వారిని నేను ప్రార్థిస్తున్నాను. వారు ఏదో ప్రజాభిప్రాయముచి లంటున్నారు. చేసములో ఏది ప్రజాభిప్రాయము? ప్రజాభిప్రాయమని ఏడో అన్నారు. ప్రజాభిప్రాయం యిచ్చేది ఎవరు? ప్రజా ప్రతినిధులయొక్క అధిప్రాయమే యా ప్రపంచములో ప్రజాభిప్రాయము. విశాలాంధ్ర మాకు అక్కరలచని వారు తీర్మానముచేసి చెప్పారు. ఆధిక సంఖ్యాలలు విశాల ఆంధ్రరాష్ట్రములో యానాడే చేరవలసిందెనని చెప్పి చేరినారు. S.R.C. వారుకూడ ఈ విషయములో ఎంతో దీర్ఘలొచున చేసే, విశాలాంధ్ర విరూపులు ఒప్పుకున్నారు. ఈ విషయము వరిగ్రంగు కమిటీ వారు బాగాఆలోచించి విశాలాంధ్ర వెంటనే నిర్మాణము ఆయతనే మంచిదని ఒప్పుకున్నారు. ఆందుకు వారినిమేము ఆఖిసందిస్తున్నాము. S. R. C. వారు పీరిడ్జరినీ 1961 లో ఏకంచేస్తే బాగుంటుందని చెప్పినా, 'అలస్టోర్ అమృతం విషం' అని పెద్దలుచెప్పారు కనుక, అమృతమైనా అలస్యమైతే విషమై పోతుండస్తట్లు, యా విశాలాంధ్ర నిర్మాణానికి అలస్యము జరుగ రాదు. అలస్యమైతే భగ్గము కావచ్చును. దీనికి కారణము ఆందులో అధికారవాంచ ఒకటి, ఆందులో సర్వాధికారము అనుబింబిస్తే ప్రవరిష్టాన్నటు వంటి స్వార్థపరతత్వంతో కూడిన నాయక శిథాములులు, వినాయకులు కొంత మరది ఒప్పుషూపుంటూనే వుంటారు. వాళ్లు చేసేప్రచారం ప్రపంచములో జరుగుతూనే వుంటుంది. ఈ సందర్భము ప్రాక్ మాండులోని వరిగ్రంగు కమిటీ వారు గుర్తిగి, చక్కని అలోచనచేసి సర్వప్రజలయొక్క ప్రతినిధులు, ముఖ్యంగా తాంగ్రెను పొర్చీరాజ్యం, లేదా తాంగ్రెను ఆఖిమానము కలిగిన భాషా ప్రాంత్యమేకాకుండ సర్వజనాభివ్యాధికి ఆవశ్యమైన రాజ్యం, యావదాంధ్ర దేశంపై, సర్వాంధ్రముపై వుండవలెననే కోరిక కలిగినప్పుడు, ఎన్నికలు వెంటలే జరిగి, యందులో కలవ వలసిందని వాళ్లకు చెబితే వారు ఏకభవించి కలుపొదు. ఆందులో చాలామందికి ఎన్నికలు వసాయేమోననే అనుమానంపున్నది. ఎన్నికలు యిక్కుత్రావలసిన విత్తనేలేదు. అక్కడ

[SRI K. SUBBIRAO] [33½ November 1955]

ప్రస్తుతిలో నీటి కూడా ఒకప్పుడు వాళ్లలోనే వుంది. ఆ ప్రస్తుతిలోనుచో తొలి కు ముగించిన ప్రాంతములోను వాళ్లలోనే వుంది. ఆ ప్రస్తుతిలోనుచో తొలి కు ముగించిన ప్రాంతములోనే వుంది. ఆ ప్రస్తుతిలోనుచో తొలి కు ముగించిన ప్రాంతములోనే వుంది. ఆ ప్రస్తుతిలోనుచో తొలి కు ముగించిన ప్రాంతములోనే వుంది.

.. ೧೬ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಿಯ ಶಾಸಕ ವೀರಾ ಸಂಸ್ಥೆ ಕಳಾವೆಂಕಪ್ರಾವು
ಗಾಮ ಶ್ರೀರಂತಾ ನ್ಯಾ ರಾರಮ್ಯ ಸೇನ ಮುಕ್ತಿಯ ಇತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ ವಿಷಯಮು
ಚೆಪ್ಪಾಡು ಅಂತ ಹಾರ್ಷಾ ಸರ್ವಾವಿಭಾಮ ಕೃಷ್ಣಾಜಾರು ಚೆಪ್ಪಾರು. ನೈರುತೀ
ಮೂಲ ನು ಮುಕ್ತಿ ತುಸಿ ದುರ್ದು ಶ್ರವಿತ್ತಿಲ್ಲ ತಾವಳಿಸಿಂದೆ. ಸರ್ವ
ಪ್ರಜಲ ಲಾಂಕಿ ಕಿರಾ ನ ಕಾಂಕ್ಷಾ ಮರಗಂಪ್ಪಾ ಲಧಿ ಕಾರಮು ಅಂದುರಾಷ್ಟ್ರಾನಿಕಿ
ರವೆ ಉದ್ದೇಶಪಾದ ರಾಮುಂದು ಮತ್ತೊಂದು ವಿಂದಿ ಕೀಲಂವಿಸಿದೆ. ಅವೇಕ
ರಾಜು ಮತ್ತೊಂದಕು ಗ್ರಾಮಾಲ್ಯಾಂಚಿಂದಿ. ಒಂದು ತೆಲಗಿಂಘಕೊನೆ
ಪ್ರಮುಖದ್ವಾರೆ ಜ್ಯಾ ತುರಣಿ ಅಂರಮುಖದ್ವಾರೆ ಉಪಪರ್ವಾಯಮು ಕರ್ನಾಟಕ
ಕ್ಷಾತ್ರಾರ್ಥಿ ತೆಲಗುಂಪ್ಪಾ ಸೌತ ಪ್ರಸಾದಿ ಪ್ರಾಯಿಕಾಸರೆ, ತೆಲಗು
ಕ್ಷಾಂತ್ರೀಲ್ಲಾ ಸೂತ ಕರಾಟ್ ಹೊಸ್ತಾಪ್ಯಮು ತಿರುಕೊನಿ ಹಕ್ಕುಗ್ ಸರ್ವತ್ರಾ
ಪ್ರಜಲ ಉದ್ಯಾಪ್ತಿಪಾದ ಪ್ರಮುಂದು ಮಾನಿಕ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಗೋಪಾಲರೆಡ್ಡಿ ಗಾರು,
ರೇವಣಿಕ್ಕಾಮುಂತಿ ಸಾಜಿಪಡ್ಡಿಗಾರು, ಸರ್ವಾಸನನ ಪರಿಸ್ತಾಲು, ಅಂದರೂಕಾಡ
ಪ್ರಮುತ್ತಿ ಕೊರಿ ಕೊಸ್ತಾಪ್ಯ. ಇದಿ ಉತ್ತಮಲಕು ಸೂರ್ಯಮುಗಂ. ಸ್ವರಾಜೀಗಿಂ
ಸಂಪಾದಿಪಮುಕ್ಕಾದೆಂ. ಸರ್ವಾಂತ ರಾಷ್ಟ್ರಾಂತ್ರೀ ಪಂಚಾದಿಂಚುಕೆಬೋತುನ್ನಾಮು.
ಇಕ ವರ್ತಿರುವರ್ತಾ ಮಾಗ ಇಲಂಧುಲ ಚರ್ಮಿತನು ಮರಲ ಪುನರ್ದೂರಣಿಯವೈ
ಮರಲ ಒಕ ಸಾರಿ, ತಾಂತ್ರ ಯುಸುಂದರುದು 'ಧಿಲಿ ಸುಲ್ಲಾ ಪಟ್ಟುಕುವಸ್ತಾ'
ವಿ ವಿಧಂಗ ಅನ್ನಾದೆ. ಬೂ ಹಾಡುಗಾಡ ಅದೆಮಾಡರಿಗಾ ಮುಖ್ಯ
ಮಂತ್ರಿಗಾರು ಧಿಲ್ಲಿದಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಾದುರಾಜಾಮನು ಪಟ್ಟುಕುವಸ್ತಾ' ಅನಿ ಚೆಪ್ಪ
ಪಲಸಿಂದ ಕೊರುತುನ್ನಾಮು ಅದಿಂ ಮುಗಂಂಧರುಡು ಧಿಲ್ಲಿಕಿವಲ್ಲಿ ಸುಲಾನುನು
ಪಟ್ಟುಕುನಿ ವಹಿಸ್ತು ಅನ್ನಾಡು. ಅದೆಮಾಡರಿಗಾ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಾರು ಧಿಲ್ಲಿಕಿವಲ್ಲಿ
ಅಂಥುಲ ಕ್ಷೇತ್ರಾಳಾಲುಚೆಪ್ಪಿ ಪ್ರಾದುರಾಜಾಮನು ಪಟ್ಟುಕೊನಿ ಪಸ್ತಾನಿ ಚೆಪ್ಪ
ಪಲಸಿಂದಿಗಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿನೂ, ಯಂತಲಿತೆ ಏರಮನುನ್ನಾನು."

SRI N. YERUKU NAIDU :—“ఆధ్వర్యా ! రాష్ట్ర పునర్వ్యవస్తీ కరణ సంఘం నిషోధ్యులను పూలంగా ఆలోచించిన తరువాత గౌరవ నియుతు ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టిన తీర్మానాన్ని అయిదు విషయాల లోను కూడా అందరూ అంగికరించాలనే సా ఆధ్వర్యాయం. తరువాత విశాలాంధ్ర తాళ ఏర్పాటును గురించి చారిత్రాత్మక, సాంస్కృతిక, ఆర్థిక విషయాలను గురించి వివిధప్రక నాయకులు, అనుభవజ్ఞులు చెప్పిన తరువాత నేడు వేరేచెప్ప వక్క రలెదు. నరి హాష్మల విషయంలో—ముఖ్యమా

26th November 1936 [SRI N. YERUKU NAIDU]

ఇతర పరిచారు విషయంలో—ఈ చివరం చెప్పటయిచు కన్నాడు 1936 లో బిస్టా రాష్ట్రం అర్థాలుమందు 1903 లగాచుతు 1930 జరకు అనెక కనీశాలు ఉన్నాయి, దొడ్డు న్నా గాలికి ఏప్పాడు. కొట్టాడు కూడా అప్పబి విన్నా ఇల్లా ఇన్ని ప్రాంతమై రాష్ట్ర న్నా అభిప్రాయికిరులు బరిస్టా రాష్ట్రంలో చెర్పు-సాంచి వాట తెలుసు స్టోర్చిట్, ఉపవాత దార్ కవి తిచార్ రిపోర్టలో ఉన్న ప్రపంచు విషయంలో ఉన్న తగదాలు విచారించాలని చెప్పాచా, S. R. C. వామ ఉ పండం విడిచిపెట్టి నాయ. అంధెతర ప్రాంతాలలో ఉన్న ఎండ్రుషాట్టుల హక్కులపు గురించి మండం ఎంతో అసెప్ట్ ద్వారా Central Government' కి తెలిముంచేసి రక్షణ కల్పించ చలసిన అపసరు ఉన్నదని చెబుతున్నాను. బిస్టా రాష్ట్రం విర్మించి 20 సుపట్టురాష్ట్రాయికి వారు ఒక బ్లౌసుంచి మరొక జీల్లాకు—తాకోరాపుట జీల్లా సుంచి గంబాం జీల్లాను—చెట్లలు వచ్చి నప్పుడు మరు, అంధ్ర ప్రాంతంలో నుంచి వెట్టపల్లు ఉన్నది. రొడ్డు అభిపూస్టి కూడా వెరే రాష్ట్రంలో ఇంటపంటలు చేయలేక పోచూడు. మరే అంధులు బరిస్టాలో ఇన్నవారు పరిపాలనలో చికాడ-పడుతున్నారు. పర్టురీల్లో వారాజ్ఞారీత్తాగ్గి రఘవాయిల రీత్తాగ్గాడా ఆపస్తలు పడుతున్నాయి. వారి రకబుక్కే మనం ఈ ఎసెండ్ ద్వారా Central Government నే ఎత్తిడి శీసుకుని వచ్చి తగిన విధంగా తీర్చానం చెప్పారని నమ్ముతున్నాను."

SRI P. GOPALU REDDI :—“ అద్విత మహాశయా, ఈ నాడు మన ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రవేశపెట్టి, తీర్చానని ఈ సభవాపు ఏక గ్రివంగా ఆ మోదిపొరని భావిసున్నాను. ఈ సందర్భంలో ఒకటి రెండు, మూడు నాలుగు భాగాల విషయంలో మస్కి వారికి ఎలాంటి బేదావిప్రాయం లేదు. కానీ కట్టకచవటి విషయంలో మాత్రం ఓంచెం చెప్పటలసింటున్నది. S.R.C. రిపోర్టు తరువాత సరిహద్దు సమస్య రెండు ప్రభుత్వాలు కలిసి విర్మాట్లు చేసుకోవలసి యున్నది. ఈ సందర్భంలో దక్కిం సరిహద్దును గురించి చెప్పి విరమించుకోవాలి అని చూస్తున్నాను. ఉదయం మేంతివర్యులు కథా వెంకత్రావుగారు మాట్లాడుతూ ఈ తరువాత సరిహద్దు, వశిమ సరిహద్దు, (కోస్తా ప్రాంతాలగురించి తప్ప) దక్కిం సరిహద్దు గురించి విపులంగా మాట్లాడారు. అంతకన్న జాన్సీగా చెప్పేది ఉండక పోయినా మా ప్రాంతంలో ఉండే కన్ని ముఖ్యవిషయాలు చెబుతాను. చిత్తారు జిల్లా ఈనాడు విర్మించినదికాదు. వివాద ప్రాంతం అనిచెప్పబడి ఆరు భాలూకాలో వివాదం అనేది ఎక్కుడా కనిపించలేదు. కైటనుంచి వచ్చినవారు కొంతమంది చెబుతున్నారే కానీ స్థానికంగా ఉండే ఆరవసోదరులుకూడా వివాదం ఉన్నదని కాని ఆరవ వారికి అన్నాయం జరుగుతుందనికాని డిప్పుతానికి లేదు. రంగనాథ ముదల యాత గారు మాట్లాడుతూ లేనిది ఉన్నట్లు చెప్పునికి లేదు. స్టోరంగా విర్మాట్లు జరిగియిన భాగం విషయంలో కొంచెం ఎక్కువగా ఆ భావ మాట్లాడి వారుస్థాయితే భాషించే అక్కడ ఉండి ప్రశాపకు నొఫుంకలుగా

[SRI P. GOPALU REDDI] [26th November 1955]

పోయింది చేరే రాజ్యాలలో చేర్చడంలో తమకు ఏమి ప్రయోజనం లేదని మా ప్రాంతాలలో ఈ పదే ఆవశ్యకంగా తెలుసును. అక్కడ ఉండేవి రెండే ఒడి పూర్వాలు, ఒకటి అధ్యాయాలు : రెండవది కుశఫలి. ఈ రెండు నదులు నుంచి ఐదిసఱకు ఒంచే ప్రచుత్వాలపటల్ల మాకు విలాంటి ఉపయోగం ఈ లీటంచబడి లేదు. ఇంకాకిప్పుడే దినికి దోషాదం కల్పిస్తా కొన్ని ప్రయత్నాలు చేయాలు కట్టాలని ప్రయత్నిస్తున్నాము. ఈ రెండు నదులవల్ల చెంగల్పట్లు ఇళ్లాలు ముద్దాసు చట్టాగానికి నీటికి ఆదారమైన పూండి రిజ రాంయం ఇదివరకి కట్టుకున్నాము. ఇప్పటి పరిస్థితులలో మా ప్రాంతాలలోనే ఏ బాగమైనా ఆ ప్రాంతాలతో చేరిన రెటులకు ప్రజలకు తీరని నష్టం కలుగుతుండనే అనుమానపడుతున్నాము. పాలరు చేసిన రూల్చు అని ఎకట ఉన్నాయి. వాటి క్రింద ఉత్తర ఆర్కాటు జిల్లాలో నిండవలసిన చెయవులంగాను చిత్తారు జిల్లాలోని చిత్తారు, పలమనేరు తాలూకా రైతులు ఈ నాయికి ఒక బావి త్రవ్యకోడానికి వేలులని పరిస్థితులున్నాయి. ఇటు చంటి రూల్చు కుశఫలి విషయంలో చేసినప్పుడు రెటులకు తీరని నష్టం కలుగ గలదు. ఆ విధంగా పిచాటారు, అరణియారునదిపై ఒక కోటి రూపాయలతో కట్టాము కాబట్టి మాకు కావలసిన నీరు పదిల్ మిగిలినదే మీరు వాడుకోవాలనే రూల్చు రావచ్చును. ఈ నదులన్నీ చిత్తారు జిల్లాలో ప్రవహించి చెంగల్పట్లు జిల్లాకు ఓతుంచే ఆ ప్రాంతాలలోని ప్రజల లాభాలకుగాను మాకు నష్టం కలుగుతున్నదని చెప్పవలసియున్నది. ఈ సరిహద్దు సంప్రదింపులు నిలఫలైనాయని చెప్పారు. ఇవ్వావలసింది ఇవ్వాడానికి ఇష్టంలేదుకాని తీసుకోడానికి మాత్రం వారు సమాధానపడుతున్నారు. ఏ నూత్రాల మీద వారు కోరీనారో ఎవరికి అర్థం కావడం లేదు. హౌస్పారు తాలూకా విషయం క్రొత్తగా ప్రస్తావిస్తున్నారు అన్నారు. వివాద ప్రాంతాలని ఆరుతాలూకాలకు జనాభా లెక్కలు తయారు చేసినారు. పుత్తారు జిల్లా మధ్యాంశు ఆరుతాలాలు వెంకటేశ్వరుని గుడితోసహ లెక్కలు తయారు చేశారు దాని ప్రకారం తిరుత్తని తాలూకాలో తప్ప ఎక్కడా అరవల జనాభా హౌస్పారు లేదు. ఈ జనాభా లెక్కలలో చాలా పొరపాట్లు కనిపిస్తున్నాయి. తిరుత్తని తాలూకాలో ఒక గ్రామములో 1931 వ సంతృప్తంలో 500 మంది ఉన్న తెలుగువారు 1951 వచ్చే సరి 503 మాత్రం అయినారు. ఈ జనాభా లెక్కలను తయారు చేసేటప్పుడు జరిగిన తంతులో ఉండే లోపాన్ని గురించుకోవలసియున్నది, ఆ జనాభాలెక్కలను ఆధారంగా చేసు కని Special census తయారు చేసే అందులో ముగ్గురు పోయి నలుగు రైనారు, 1931 వ సంతృప్తంలో 49%, 50% ఉన్న జనాభా 1951 సెస్సములో 1953 లో వచ్చిన Hand book of census లో 1% గా ఉన్న చేఠం 5% అయినది.

“1955 వ సంతృప్తంలో వచ్చిన Special census report లో—తు తట్టు ఒక ఆఫీసరు, అతట్టు ఒక ఆఫీసరు ఉండి తయారుచేసే—లాళ్ల రెండు

26th November 1955] [SRI P. GOPALU REDDI]

వేలుమంది ఉన్న తెలుగువారు 87,000 మంది అయినారు. లక్ష 20 వేలు ఉన్న అరవారు లక్ష 40 వేలు అయినారు. ఇతర జాతులచారిని 3 వేల మందిని చేరిసే 62% అరవలు, 40% ఇతరులు అని అంకితులు వేశారు. రైపు Boundary Commission వారు వచ్చినా ఈ జనాబా లక్కులనే ఆదారంగా చేసుకొని పరిష్కారం చేసే అక్కడ ఉండే ప్రాంతములకు, ముఖ్యంగా ఆంధ్రమంత్రమాని ఆవ్యాయం ఇటుగుతుంది, స్థానికంగా చూసే, అరవ నాయకులు ఎప్పు అటు పోవాలని మందుకు రావడం లేదు, ఆరవ దేశానికి పోవాలనే ఆశ పడడంలేదుకూడా, వారికి ఏ విధమైన జబ్బందులు లేవని దృషటంగా చెప్పవచ్చును. ఈ agitation చేసిదారు వినాయకం, శివజ్ఞానగ్రామచి చిరిద్దరే, శివజ్ఞానగ్రామచి మద్రాసు రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి అయిన కామరాజ నాడారుతే విరోధపడి ఆయనకు వ్యతిరేకంగా ఏ విధానాన్ని అయినా అనుసరించడానికి చూస్తున్నారు. వినాయకంకూడా లడే విధంగా ప్రభుత్వంతో వ్యతిరేకపడి శివజ్ఞాన గ్రామసమితి అనుసరించి ఈ ఉద్యమాన్ని లేవచ్చిందాడు.

“వినాయకంగారు తెలుగు చదువుకున్నారు అని మిత్రుడు చెంగల్యరాయుడుగారు అన్నారు. నిజమే వారు తెలుగు B. A. చదువుకున్నారు, 1949 వ సం॥ వరకు యిటువంటి ఆభిప్రాయము ఎప్పుడూకూడా లేదు. దీని వెనుక history కూడా వుంది. ఈనాడు మనము విశాలాంధ్ర కావాలనే ఆలోచనలో పున్నాం. ఆంధ్రలందరి చౌన్నితికోసం విశాలాంధ్ర కావాలని చెబుతున్నాము. దేనికి వ్యతిరేకములేదు. మొట్టమొదట ఆంధ్రదేశము కావాలని పాటుపడే రోజులలో ఆ కృషి తెలుగువాళ్ళు ముఖ్యమంత్రులుగా పున్నాం కాలములో పలించలేదు. మద్రాసు ప్రభుత్వము తెలుగు ఆధ్యయనములో పున్నపుడు పలించలేదు. కేవలము రాజుగోలాచారిగారు ముఖ్యమంత్రిగానున్న భాగ్యములో మనకు ఆంధ్రరాష్ట్రము విర్యదడము అనేటటువంటిది, మహాత్మరమేషటువంటి ఆంధ్రుల సహకారముతో ఆభివృద్ధిచెందిన మద్రాసు పట్టణము మనుశులేకుండా చేసినారు. దానికికూడా ఒప్పుకోని ఆంధ్రరాష్ట్రము విర్యాటు చేసుకోడానికి ఆనాడు వివాదిగ్రస్తము అని చెప్పబడినటువంటి చిత్తారుజిల్లా ప్రాంతముకు కేవలము ఒక agitation లేవచీయడము ముఖ్య కారణము. సరిహద్దుప్రాంతము విభజనలో మాదని చెప్పిన కారణాన్నాడు సరిహద్దు వచ్చింది. మొట్టమొదట మన ప్రభావ మంత్రిగారు మనకు చెప్పిన కార్యక్రమము 11 జిల్లాలు, అందులో నిర్వివాద ప్రాంతము అని ప్రాసుంది. కేవలము agitationయికు లొంగి అవకాశము యిచ్చినట్టు యితే తప్పనిపరిగా రైపు యిదే కర్మాలాను అరవలకు ఒప్పగించవలని పట్టిందని హాచ్చరిస్తున్నాను. వారు లేనిచేటు పాంచుదేశములో ఎక్కడా లేదు. ప్రతిచేటు బ్రతులకోరటు వచ్చినవారి జనవంబ్యమీద ఆధారపడి విభజన చెప్పినట్టుయితే దేశంఅంతాకూడా వారికి ఆపుగించవలనిపుండెమో. ఆ విధముగా, అంతాకుచాటుఅటు చేటు యివ్వటూతిఫలి ప్రణల సౌకర్యము

[SRI P. COPALU REDDI] [20th November 1955]

శ్రీమతు ఎనాబు ప్రంపణదిని ఆండ్రా పరిషాలూ సాలభ్యము తలోచించి చెందునటసామానికి గొంద ఉప్పుచూచు.”

SRI T. BUGAUNI : - “ఇహ్ ! ఇహ్ మ విశారాంధ విషయాలు - Chiru 'er గార చెళ్లడ తెల్గుప్పాన్ని బలపరుస్తున్నాను. States Re-organization Commission వాప తల్లి రాష్ట్రాలు విశ్వాసాల చేంద్రమ పు ఈ విశారాంధ విశ్వాసు చేయకపూవపంచాల ప్రమాదకరం. తుంగాద్రా పాజెక్టున్న బళ్లారి ప్రాంతాన్ని ఉప్పులో ఉపించామ. దుపచిమాట, కన్నెడిగులను మన దాంట్లో ఉప్పకి పెట్టయిం ఏ కిరము లాచుకుంటున్నాను, వాళ్లాను కన్నెడదేశము పుసాము చాలా మరిచిచుటుంచాను. పెల్లాగే పెలారులోపున్న తెలుగు వాళ్లాను కర్కాటకము చ్ఛంచచము చాలా తప్పు అని నేరుచురుస్తున్నాను. మ.. ఇంచూ చూస్తాఁ రాష్ట్రమును వెనకుంచడంపుంచిది. కర్కాటకులకు కర్కాటక రాష్ట్రము, మహారాష్ట్రములు మహారాష్ట్రము పుండడం మంచిదని అనుకుంటున్నాము. ప్రతిచేష్టా క్రెడిగులతో తగాదా పెట్టుకోవడము కప్పడవారిని కర్కాటకమునకు చుపచెమే మేలు అనుకుంటున్నాను. ఇంతవరకు మన రాష్ట్రములో Service Commission, Training Schools లో కన్నడం recognize చేయలేదు. ఇంతకుఫూరాష్ట్రము మద్రాసు రాష్ట్రములో పున్నప్పుడు తెలుగు, సంగితము, అమితము, ఉర్దూలో వాళ్లు answer చేయడానికి అవకాశము పుంచేది. అంట్రాష్ట్రము వచ్చాక తెలుగు, తమిళములో మాత్రం reply యహ్వేశానికి పుంచేది. ఆచేసి, ఆలూరు, రాయదురుము మడకనిరు కప్పడ ప్రాంతాలు దాంట్లో పున్నాయి. అక్కడి schools లో at least parallel section అయినా open చేయలేదు. S.S.L.C. pass అయినా Service Commission లో replies యహ్వేశానికి తెలుగు తమిళము recognize చేసినామ. At least 10 నంపత్రరాలవరకుకన్నడం recognize చేయాలని మనపి చెస్తున్నాను. బళ్లారి విషయములో కన్నెడిగులను వాళ్లడచము పంపచెమే మేలు అనుకుంటున్నాను. Boundary Commission వల్ల ప్రచోజనము కనపడది. అది భాషా రాష్ట్రానికి రక్షణయిసుంది, ఐతీకోలారు జిల్లాలోపుండే తెలుగు ప్రాంతాలు మంకు రావలసినవాటిగురించి రెప్ప Boundary Commission లో చేసేది మంచిది. మనకు వచ్చేవి మనకు రానీ వాళ్లకు పోయేవి వాళ్లకు పోనీ అని నా నమ్మకము, ఇంతలో విరమిస్తున్నాను.”

SRI U. RANGA BABU : - “అధ్యక్ష! ముఖ్య మంత్రిగా రీర్కానం ప్రవేశపెట్టినప్పుడు యచ్చినటువంటి పుపప్పునం చాలా వుపాత్తెనది, పూరీంపతగినది. తము కావాలన్న భూభాగాల గురించి జరిపించిన చర్చలలో ఏ ప్రథానమంత్రి ఏ రాష్ట్ర శాసన పథలోమాతుడు ఇంత పుడుతుగా, పెదర్యంగా మార్కెట్ తమ భావాలు ప్రకల్పించి ప్రిందలేదు అని నా విశ్వాసం. అప్పుడు విశారాంధ గురించి మార్కెటునికి ఇంచే యాచిత్తాఁ

26th November 1951

[SRI U. RANGA BABU]

సమయాని బహి నాకు ఉటలాడం, ప్రధాచ్ఛర్ణ లేదా చప్పదానికి ఇంకాసం లేదు. పోతె ప్రం కంగా చ్ఛ , స్వచందులు వ్యవస్థ ప్రాంత ఎప్పయమై కార్ప్ ముచ్చుచుంచాలన్నునా ము. ము కుట్ట సుషాంధు ప్రాంతం అంకే గంబాం, కొరాప్పు బీల్లాలు భూప్రకు ప్రాయి. కెజ్ల్లు రెండూకూడా వాట యిలిచాసం ప్రార్థితగా చూచ్చ చూడ్తికంగా అది రెలు తుంది. ఇవి తుందుల జాగాలని ఎండుక చెంచించే దానికి చాలా చెప్పి చరిత్ర వుంది. నాతపాపున యుగంలే, వీచిప . ల్రాంల తెలుగు పుత్తుప్పు ప్రయమచుడు ఆదిశ్శమచుడు అయిన నుహారిలమ్మ ఏ ప్రాంతము వాడు ? అందు పుట్టు సరిహద్దు ప్రాంతమైన జయమంగళ గ్రామంలో జన్మించాడు. ఇతడు కెక్కలేము ప్రాచ్చులు న్యాచాడు. జైన సూత్ర గ్రందా లలో వుంది. ఈ ప్రాంతం ఎక్కువ పుట్టు దంపె ఆస్క్రిలో ఆంపె యిస్పు దున్నటువంటి బుమికుభ్రమది బధుని ప్రంది — యో జయమంగళం గ్రామంలో జన్మించాడు అని గుర్తుకు తెఱునాను. ఈ మంగళ యుగంలో ఆంధ్ర దేశం విస్తరించిపోయింది. ఈపర్చ గ్రామంలో కార్ప్ జిల్లాభుల ఆధిక్యత కారణంగా బరిగిన చరిత్ర సంఘటన. మన గాంగోరాబులుండచొరు. గాంగోరాజుల రాజధాని ముఖులంగ ప్రాంతం ఇప్పుడు, దానిని కళంగ నగరం ఆంధ్రారు. తరువాత తమ దేశం విపరింపచేసే పుట్టసంక్రమించిన తరువాత తమ రాజధానిని కట్టిలో నెలకొల్పాడి. తరువాత ప్రారంభమైనది పుత్తుభులు మన దేశంలో ప్రసరించడం, ఈ గంబాం, కోరాపుట్టి జిల్లాలలో చిస్తు చిన్న జమీలు పున్నటువంటి నిలవంసం ఆయితెనేం, నలవంసం ఆయితెనేం, లెకపోతే సైలత్తువంసం ఆయితెనేం యితరక్రతా కొన్ని వంగాలుండచేచి. కట్ట సంప్రదాయాల ప్రభావానికి లొంగి కార్ప్ ఓడ్రు ఆచారాలు పెట్టుకున్నారుగాని 11 పసతాళ్లం వరకు అస్తి కాసనాలు తెలుగు భాషలోనే వుప్పువి. ఇది చరిత్రలో పున్నటువంటి విషయం, నెను యిది కొత్తగా తెచ్చి పెట్టినదికాదు.

“పోతె యో ప్రాంతం ఈవిధంగా పున్నప్పటికి తెలుగుదేశము, ఇది మాది అని మరొకసారి తెలుగువారు చెప్పుకున్నారు. అది రెడ్డిరాజుల నాటిది. చిలకనరస్సినుంచి రాజమండి రాజధానిగా పున్న ప్రాంతము మాది. కాని ఆ విధముగా ఎంతోకాలము నిలువలేదు, ఆమధ్యసు రెడ్డియుగం ఆంతరించిన తరువాత వారు ఆంధ్రదేశాన్ని ఒక శతాబ్దాన్ని పొలించినారు. ఆప్పుడు ఓడ్రు సంప్రదాయములు మనకు వచ్చాయి. మనకు యినాడు బరంపురం ప్రాంతంలో Oriya Majority చూపించడానికి మన కాపుజాతిని ఒరిస్సా కాపు అని చూపించినాడు బరియా మెజారటీ కనబింది. లెకపోతే వారికి మెణారిటీలేదు. 1931 Census లో యో అన్యాయం జరిగింది. తరువాత బరంపురం, తల్కుపురంతో సహ, వుత్తరాన బుమికుళ్లు నదివరకు ఆంధ్ర దేశములో సుంధరతమి తెలుగువార్య వాడించేరు. ఆప్పుడు ఓడ్రుని కమిటీ వచ్చివచ్చుకు ఇంచ్చి విర్మాణు చేసినారు. ముద్రాము రాష్ట్రం బాలా

[SRI U. RANGA BABU]

[26th November 1955]

షైఫ్ట్‌ఎడ్జెస్ట్ ఉపాయి గ్రంథము లీస్‌వేస్‌నా పరవాలేదన్నారు. వారు దొర్స్‌చాస్‌టం లో తూర్పుగించే ఒకప్పరప గుర్తించి వారు ద్రాస్‌నది ఎమి టిప్పణి, నొప్పి ఉపాయి గ్రంథము 48 రెబ్‌ఎవాలు 47% బ్లట్లులు అన్నారు. అది ఉపాయి గ్రంథము ఉమా ఇంగ్రీవారికి ఉప్పులేదు. కాబట్టి వారికి ఇవ్వే ఉమా. ఉమిటుము J. V. P. Report లోసు joint Select కమిటీ రిపోర్టోర్సులు దూరా యా ఎప్పుడు ప్రంచి. ఉయితే దూరా ఏపయూలను మరము ఉంచుకు తింగి తెఱుతున్నాము. మద్దాసు ప్రభుత్వానికి పార్లమెంటు కమిటీకి తెలియిచేసినాడు బింసోల్ చెర్పురాదు అన్నాము. ఇవిఅన్ని ఉపాయించి నిధిమైన చుండులు ఉంతాలు మనకు రావాలని కోరుతున్నామి. ఈది చూసు అంగించచుటి నీని కోచున్నాను.”

SRI P. BAPAYYA:—“ఆడ్జ్‌స్ మహాశయా! సామాన్యముగా యా తిచ్ఛామి పించుచును ఏపరికికూడా అనుమతములేదు. విశాలాంధ్ర వద్దనే ఉంటుంది ఆడ్జ్‌స్ ఎవరూలేదు. ముక్కేళ్ల ఆంధ్రుల హృదయాలలో విశాలాంధ్ర తామిక్సె దొరికప్పబడి. అది సందేహము లేనిమాట. ఇప్పడు ప్రాంతాలు తెలుగులలో రెండుప్రాంతాల వాదంపుంది. Rao, Reddi తగయిదాలచిల్ల యా తగయిదా ఇచ్చిందని అందరికి తెలిసినవిషయము. యా కంధంబిల్ల కూలగ్రెసు కార్బూక్ ర్లలతో యామద్య నేను మాటల్డాడేను. వారండచ విశాలాంధ్ర కోచుతున్నారు. వారు చెప్పేది ఏమిటంటే రంగారెడ్డి, చెన్నారెడ్డిగార్ల నాయకత్వంకింద వున్న కాంగ్రెసుకూడా కావలనని కోరినారు గాని, వార్తి డిసిఫిన్సుకురోబడి షైఫ్ట్‌ఎప్పులేదు. High Command విశాలాంధ్ర ఇస్తుండని వారు చమ్ముతున్నామని చెబుతున్నారు. అయితే S.R.C. రిపోర్టులో ఒక ఏపయం చెప్పేయ. అందరూ మాటల్డాడేరు. కానీ ఒక ఏపయం ఏపరు చెప్పలేదు. అది పెద్దవిషయం కాకపోవచ్చును, విశాలాంధ్రవస్తే మనకు తగాదాలేదు.

“ ఒక వేళ విశాలాంధ్ర రాక రెండు రాష్ట్రాలువస్తే మన మునగాల పరగణాసంగతి ఏంకావాలి. నైజాములో ముల్కీస్‌పర్క్‌రూలను బ్రిటిషువారికి ఇచ్చినప్పడు ఈ మునగాల పరగణలో ఇచ్చేరు. ఇది మనకు ప్రాదుర్బాధులు మ ధ్వని న ఉన్నది. ఈ నా దు ప్రాదుర్బాధులు నం స్థాన ము అంతయిను యూనియనులో చేరిపోయింది. ఆ సమయములో క్రిష్టో జిల్లా enclaves ప్రాదుర్బాధువా రివి మనకు మనవి, వారికి పరటా మార్పుకు న్నారు. అందు లింగిరి పరగణా వారికి ఇచ్చి పరిచాల, గానుగలపాడు వారు తీముకొన్నారు. మునగాల పరిపాలన కష్టముగావుంటుందని వారికి ఇవ్వాలన్నారు. ప్రాదుర్బాధుపంప్రానం పోయింది కనుక అన్ని ఏకముగానే వున్నవి. పరిపాలనకష్టం ఇప్పుడులేదు, కాబట్టి S. R. C. రిపోర్టులో ప్రాసినట్లు మునగాల పరగణాను రెండవ రాష్ట్రములో చేర్చవలనన్నది న్నాయింకాదని మన నాయకులు చెప్పాలి. మునగాల ప్రాదుర్బాధులు

26th November 1955] [SRI P. BAPAYYA]

జప్పువలసవస్తే మనకు రంగాగస రాజులసి ఉండి. సుధిత పురుగ్గా గ్రామాలు మండలాల్లు వాచుకొనినుప్పుడు, encia ఎండ్ కాకపోయా అప్ప మండలు రాశాలిప్పి. కాదు ఉపాయిసు బాగా ఆలంపుభవలను. ఈమహ్య మండలాల్లు శ్రీమతుపరిషత్తులు మంగాలదైతులు deputation ఏచ్చి మమ్మలను కాప్పుమండల్లో చెర్పుప్పను మంగాల్లు దైవాల్లు ప్రయత్నం చెయ్యాలిను ఇనినాట. ఈ దివాల్లుపు మంగాల్లు నాచుకులు బాగా ఆలోచించబడును. గంతమంది కౌరమంగులు మాట్లాడినా ఈ విషయం ఎపు చెప్పులేదు. ముఖ్యమంత్రిగారి జాప్పన్స్ట్రములోగాని, ప్లానెంగమండ్లిగారి జాప్పన్స్ట్రముగాని ఎక్కువాలేదు. క్రిక్కుగారి దయవల్ల రెండు సిమిషములు తుఱ్ఱొని ఈ దివాల్లున్ని చెప్పాము. ఈ విషయము బాగ్గతగా ఆలోచించబడుని కొరుచున్నాసు”.

SRI G. RAMI REDDI:— “అవ్యక్త మహారాయా! ఇస్కుడు ఈ ఆసెంబ్లీమందు ఈన్న మస పార్టీనాయికుడు అయిన గొపాలరెడ్డిగారు ప్రవేశ పెట్టిన తీర్మానాన్ని బలపరుపో వికాలాంధ్ర సెర్వ్యాలుమునకు ఆందరు ఆంధ్రాలు వికమై ముక్కికంరంతే అడిగినాడు వికాలాంధ్ర మసకు చెర్పడు తుంది అని నాసమృక్తము. కానీ ఆంధ్రరాష్ట్రం రాకముందు మద్రాసలో మనము పుర్షుపుడు రాయలసము, ఈఉర్ప సరాగ్రామ్ల ఆనే ఆయిప్రాయముతో ప్రారంభించిందుపల్ల ఆసాడు పెట్టే వ్రాసి త్రీహాసి ఒడంబడికను, కొండరు తెలినియా తెలియకనె, ఒండిలడికకాడు, చిత్తుమాత్రం ఆన్నారు. దాడినిబట్ట ఈనాడు తెలంగాణావారు మంలను సమ్ములకుండా పున్నారు. ఇది తీర్మాలితంటే ఆంధ్రరాష్ట్రం, రాయలసమ పుత్రీర సరాగ్రామ్ల వ్రుత్తర సరాగ్రామ్లప్రము అయినట్లు సుస్థిరము వెకూరుచుండవలను. హమీలు అవసరించేదు అం నెను చెప్పినాను. మండలు బలముచేకూరి తాపతు సంపాదించుకుండా వెనుకబడి ప్రారంభాలను అభివృద్ధి ప్రాంతాలుగా మార్పు కొవచ్చును. ఈ విషయమే నెడు మన తెలంగాణావారికి చెప్పాలి. ఈ వనికి హమీలుతో పనిలేదు. “మీతి సరిపమానంగా రాయలసమవారం వున్నాము. ఆంధ్రరాష్ట్రం ఏచ్చినతరువాత ఏవిధముగాఱయినా ఆన్యారుం జరుగుండా చేసుకొనడానికి తాపతుపాందిన మమ్మలనుకూడా వికాంధ్రలో చేయుకొండి. అందరము ఏకమైతే మూడుకోట్ల జనాభావుంటాము. ఒక కోటి జనాభా పున్నవారు రెండవరాష్ట్రం ఏర్పాటు చేసుకొనడంకన్న అందరము ఏకమై మూడుకోట్లమంది కలని ఒకేతాపతు సంపాదించుకోవచ్చును. ఆ విఠంగా ఇరుగకపోతే రాయలసమవారు అందగావుంటాము” అని హమీ యిచ్చి గోరవం నిలబెట్టుకోవాలి. వారికి నమ్మకంకల్గించి వికాలాంధ్రను పీర్మాటు చెపుకోధానికి మన నాయకులు సిద్ధముకావాలి. ఇదివరలో జరిగిన పొరపాటులు ఇంగులు చూడవలను అని సుందరయ్యగారికి మనవిచేపుప్పాము. “వికాలాంధ్రకావాలని మనము ముకికంఠంతో చెబు దాము. ప్రశ్నకు ‘ఆంధ్రరాష్ట్రము విర్మాటువేసుకున్నతరువాత భేదాభి

[SRI G. RAMIREDDI] [26th November 1955]

ప్రాయాలు ఉన్నతా దా రా. లహోదామ. వారు అంగీకరిస్తే సరి, వారు రాకపే మాండల వారియి కుట్టాకు స్పృచెప్పి వారిలోని బెదాబ్రాయములు తెలుగుల ఏసెలు ప్రాయి వెనుకొండానికి సుందరయ్యగారు తమ Amendment ను ఉచ్చమాంచకుండా చూచి ఆశిస్తూ నాకు అధ్యక్షుల వామ ఈ కావ్యాన్ని యాచ్చి ఉచ్చలకు వందనములు అర్పిస్తూ విరమిస్తు వ్యాపు."

SRI T. G. THIMMAIAH SETTY:—"Mr. Speaker Sir, I heartily welcome the States Reorganisation Commission Report in general and particularly their recommendations on Bellary. The long cherished desire of the Andhras of Bellary district as well as the people of Andhra State is fulfilled. The States Reorganisation Commission Report has rightly given more considerations and due weight to the economy of the famine stricken Rayalaseema, and rightly found that the Tungabhadra Project with its administration by a single State will be the only beneficial way to the Andhras of Rayalaseema, while it will be an additional luxury to the people of Mysore.

"I further feel that the States Reorganisation Commission Report has rightly given more weight to the economic and administrative factors than to fanatic linguistic agitations, which is very important in deciding issues with national outlook. Besides, we, the Andhras must feel more happy, for we have regained our lost city of Bellary for Andhra. These fruitful results are mainly due to the best efforts of Prakasam Ministry, which placed our Andhra case, along with the case of Bellary, before the States Reorganisation Commission, and I on behalf of the people of Bellary here thank the Prakasam Ministry and Sri Prakasam in particular, for the pains they have taken in getting back not only the premier city of Bellary but also the headworks of the Tungabhadra Project. I hope the present Ministry headed by Sri B. Gopala Reddi, Sri Sanjeeva Reddi, Sri Kala Venkata Rao, etc. (loud and continued laughter) will continue the same firm stand and see that the entire recommendations of the States Reorganisation Commission Report regarding Bellary are implemented as early as possible. . .

26th November 1955] SRI T. G. THIMMAIAH SETTY]

"Then, Sir, I would be failing in my duty if I do not bring to the notice of this House the most unjust and uncalled for agitations of the Karnatakas of Mysore and Bombay in Press and platform, who have no interest in the welfare of Bellary, against the States Reorganisation Commission recommendations. They say, that the Andhras have never claimed Bellary before, without knowing the actual facts. As a matter of fact, the Andhra Provincial Congress Committee and Andhra Mahasabha and the Andhra-Bellary District Congress Committee have claimed Bellary, Hospet, Siruguppa along with the undisputed three taluks to be included. Kannada people are demanding the Andhra taluks of Adoni, Alur and Rayadrug. The Dhar Commission and Wanchoo and J.V.P. Reports have clearly decided that these portions are predominantly Telugu areas, and the census figures will speak in this behalf. Kannada people stress more on Nehruji's promise on the floor of Parliament during the debate on Misra Award, namely, that the issue of Bellary will not be re-opened. Why then did the Karnatakas take part in the States Reorganisation Commission enquiry? Why did they not approach Nehruji when the States Reorganisation Commission began its inquiry on the Bellary issue? The Kannada people did not at all, it appears, understand the very creation of the States Reorganisation Commission and its high powers to change the entire shape of India. The Chief Minister of Mysore and Sri Nagan Gowda are repeatedly saying that the entire people of Bellary area are willing to remain in Mysore. It is all a myth. They have entirely forgotten the Andhras of Bellary, the areas surrounding Bellary and their agitation, after the merger of those areas with Mysore. The world knows how the Andhras of Bellary fought for those areas. On the whole, it appears, the leaders of Karnataka have not studied well the States Reorganization Commission Report and the impartial findings of most eminent persons like Sri Fakul Ali, Dr. Kunzru and Sardar Panikkar.

"Regarding Visalandhra, I feel there is no need to have two separate States, Andhra and Telangana, which have the same language and culture. Hence it is but proper that Visalandhra should be formed along

[SRI T. G. THIMMIAH SETTY] [26th November 1955]

with regard to other States. There is no meaning in this amendment moved by the Opposition Leader. Incidentally people, several times in the past, have made these speeches in Bellary and elsewhere upon the just inclusion of Bellary in Mysore under the T. S. S. Award. What has happened to those speeches of theirs? Perhaps it is their strategy to say one thing at one time and then change colour. The main resolution demands Kolar, etc. of Mysore State and we need not sacrifice Bellary, etc. for a doubtful result. We can as well demand Kolar along with Bellary, Hospet, Tungabhadra Headworks, etc., with a firm hand and without mincing matters. Hence I request the Opposition to withdraw their amendment and support the resolution *in toto*."

SRI PUCHALAPALLI SUNDARAYYA:— అధ్యక్ష! ఈరోజు మార్కెంట్చాలని ఇక్కాము వెనేటటువంటి అవకాశము, సమగ్రంగా, ప్రాంగం నాతాహాన కాలములో గానివ్వండి, కాకతీయుల కాలంలో గాని, ద్వారా కొణ్ణి ప్రాంతాలు బయట ఉండిచాయి గాని, ఇప్పుడు, సమగ్రగబగా ఉపిచెదానికి అపకాసం వచ్చింది. ఆ విషయములో ఈ States Reorganisation Commission report కొన్ని పారపాటుచేసినా కాంగ్రెసు పరిచ్చింగు కంటే ఆ పారపాటును, ఈ విషయములో దీదేదానికి ప్రానుకోవ్వందుడు, మేము తప్పకుండా కాంగ్రెసుపార్టీ నాయకత్వాన్ని ఆభిసందిస్తున్నాము. అదేరీతిగా, ఈ States Reorganisation Commission చేసిన ఇంకా చాలా ఆఫ్సిచువులున్నాయి. ఆ ఆఫ్సిచువులను కూడాను, ముఖ్యంగా సరిచ్చాద్దుల సమస్యలమిదు, ఇతర సమస్యలమిదకూడాను, చేపిఉప్ప చాలా అవశతపకలు, లికమెండెంసులను కూడ కాంగ్రెసు పరిచ్చింగు కిమిటి ప్రభాగప్రాయము ప్రశారము, ప్రజా తండ్రి సూక్తాల ప్రశారము, సరిగా సహిష్ణుందని, మేము కేరుతున్నాము. ఈ విషయాలు తీసుకొన్న ప్రపు ఈ States Reorganisation Commission report మీద ముఖ్యమంత్రి పెట్టి, తీర్మానములో ఒక పేరా తప్ప, ఒక విషయము తప్ప, మిగిలిన ఆన్ని విషయాలతో పూర్తిగా ఏకిభువిస్తున్నాము. ఆ ఒక్క విషయములోను కూడా మీమ కాప్టాన్ ఓపికగాను, కోనవరకు విస్తరించుతే మాయెక్క అభిప్రాయము, ఏరీతిగా కూడాను మన ఆంధ్ర జాతికగాని, మన భారత జాతికగాని, ముందుకు వెళ్ళాడని కోసముగాని, ఏరకముగాకూడ నష్టము కాదు. సరియైనదే అని కూడా, మీరు అంగీకరిస్తారని నాకు గట్టి నమ్మకం. అయితే ఈ సమస్యను గురించి, States Reorganisation Commission report ను గురించి, చెప్పువలపి వచ్చినప్పుడు, ఈ రిపోర్టు ఏంక్క సూతంమీద ఆధారపడిలేదు. ప్రతి సూక్తాన్ని వాండ్లు చెప్పిన సూక్తాన్ని వాండ్లే ధిక్కరించారు.

26th November 1955] [SRI P. SUNDARAYYA]

ఆందుచేత ఇది సూక్తాలు లేనటువంట అష్టదిష్టములు . లిపార్టు అనిష్టతం ఖచ్చితముగా చెప్పాలి) ఉన్నది. Most unprincipled report తని చెప్పాల్సిప్పే, ఏరుచూ ఒకట ఇన్న వ్యక్తిగాను ఈ S.R.C. కమిషను రిపోర్టు ఆన్ని చెప్పవల్స వుంటుంది. ఈ రాష్ట్రం ప్రాణీర్థాము కొరకు, నాలుగు ముఖ్య హైకోర్టులు చెప్పాడు. ఒక జాప సంస్కృతి, ఒకటిగి ఉండడము ఈ విషయాన్ని ముబ్బుముగా పరిగ్రంచాలి ఒక సూత్రము చెప్పారు. తల్లిక సంయంపాదకత్వము, ప్రాచాలనా సౌలభ్యము, యారెండు కూడా దాడాచ్చే ఒకట చరిషాలనా సౌలభ్యములో ఉర్కిం కూడా ఒక భాగంగా ఉంటుంది. ఆందుచేత పరిషాలనా సౌలభ్యం రెండే సూత్రంగా చెప్పారు.

"అన్నిటికం ప్రధానమైనది, భారతదేశముయొక్క ఐక్యతను భారత దేశ రక్షణకు ఏ విధంగాను నష్టము కలుగకూడదు అనేది మూడవ సూత్రము. ఈ మాట సూక్తాలకు సేంబందించి ఉత చరకు మాసేమి అభ్యర్థిం తరము లేదు. ముబ్బుముగా భారత దేశము యొక్క రక్షణకు భారత దేశ ముయొక్క ఐక్యతను, భంగము కలిగించేటటువంటి ఏ నెర్చయము చేయు కూడదనే వారి ఉండేళముతో మేఘు పూర్తిగా ఏకభవిస్తాము. అవసరమైతే ఐక్య భరత ఖండాన్ని నిలబెట్టాడానికిసము, కమ్మానిష్టు పాటి ఎన్ని త్యాగాలు చేసేందుకైనా తయారుగా ఉన్నది. ద్రవిషష్టానము లాంటివి, భారత దేశములో నుండి వెళ్ళిపోవాలనే దేరణులు ఎక్కుడ పచ్చినా ఉప, వాటిని పూర్తిగా వృత్తిరేకిస్తామని, మరొక పరామ్యము ఇక్కడ తెలియజేయపలని యున్నది. విధిభ బాధ రాష్ట్రాలలో స్వపరిషాలన కలిగియున్న ప్యాడే భారత దేశము మరింత దృష్టతరమయింది. ఆందుచేతన భాండ రాష్ట్రాలు కొరుతు న్నది. బారతదేశాన్ని బలిష్టము చేసేదానికిరకు ఆర్ద్రికముగాను, సాంస్కృతికముగాను మరింత అభివృద్ధిపరచెందుకును ప్రపంచములోకల్లా ఈ దేశాన్ని చేదిప్యమానము గాను, అదర్పుప్రాయముగాను చేసే కొరకు యా భాండ రాష్ట్రాలు మనము కోరుతున్నాము. కనుక యా బాండరాష్ట్రాలముల నిర్మాణము భారత దేశాన్ని విచ్చినుము చేసేందుకు తోడ్యుతుందనేటటువంటి వాదన పనికిమాలిన వాదస అర్థములేని వాదస అని చెప్పవలని యుంటుంది. ఈ సందర్భములో ఈ కమిషన్‌వారు వివిధ భాషలు మాట్లాడేవారు, వారి వార జన్మస్తానము అనే సిద్ధాంతాన్ని తెస్తున్నారని చెప్పుతున్నారు, డాన్ని మేఘు అంగీకరించలము. జన్మస్తానమంటే ఏమిటి? తల్లిఉగ్గపాలుతేనే నేర్చుకొన్నభాషతో ప్రజలకు, ఆ భాషలోనే పరిషాలన, విధ్యాబోధన. వ్యవహారమంతా జరిగాలి. అటుబరిగితేనే ప్రజలందరు అభివృద్ధిచెందుతారు భారత దేశమంతా అభివృద్ధిచెందుతుంది. అటువంటి సందర్భంలో, ఈ భాండరాష్ట్రాల నిర్మాణాన్ని ఒకదాని కొకటి పొటిపెట్టి ఇదిభారతదేశ ఐక్యతను, సంరక్షణ వినాశకరమని అనేవాదనతినుకొవఱం 1954 వ సంవత్సరంలో ఈ S. R. C. కఫీషావాళ్ళు తీసులురావలాపి నటువంచిది

[SRI P. SUNDARAM]

[26th November 1955]

శాదు. అందుచేత లాధావస్తు అంగీకరించడం విమూర్తింపాథ్యముకాదు భారతదేశమైక్యకురపు, దాచారాష్ట్రలలో ఉన్నప్రజలకు ఎటువంటి అనుష్మాలుచెకుండా తమిబుచు, సంస్కృతిని అఖివృద్ధిచేసుకొని ముందుకు పొచువానికి ప్రయుక్తించేస్తు. ఏడు, ఇటువంటివాదన తీసుకరావడం చాలా ఓచార్టకము. డైరెక్టప్రాచ్యర్థు ఇంతవరకు బారతదేశంలో ఒకబాగంగా అయించి పుచ్చి చుచ్చి ప్రాక్తికా సౌందర్యములు, మరలవిష్టాదైనాసరే స్వచ్ఛపూర్వకంగా, మస్టముక్కు నిర్మిస్తుతిని, విభ్యావాన్ని, అఖివృద్ధినిచూచి, పాశ్చాత్యానికి కలలు కరయున్నాను. ఆదివంగా చూడగలిగితే ఆసందిస్తాము. వాటవచ్చినా రాకపొయి, పాకిస్తాన్, సింహాశము, నెపాల్, ప్రజలతో సన్నిహిత సంభందంకలిగి బరతఖంపమంతే. తథాంంగావుండాలంటే భావ ప్రయుక్తరాష్ట్రాలే, దానికి సరియైసమారమని మున్ముంచైన వారికితెలుస్తుంది. ఎప్పుకైతే ఈభాషారాష్ట్రాలపు నొకరిస్తుచూరో, ఆవిధంగా నొకరిస్తుచెచ్చిన ప్రభుత్వాలన్నీ East Pakistan లో బెంగాలు భాషనుతోసపుచ్చి పెత్తనం చేయాలనిచూచారో, అప్పుడు ముస్లింలీగ్ పార్టీ సర్వ్యవాసనమై పోయింది. సింహాశములో తమిళబాపకు సింహాశ భాషతోసమానంగా పొముఖ్యతను ఇవ్వముత్తాప్సుడు, తక్కుడున్నటువంటి తమిళప్రజలంతామాకు వేరే రాష్ట్రముకాపలి, మేమువేరేవుంటాము అనిచెప్పారు. అందుచేత భాషా ప్రయుక్త రాష్ట్రాలు బారతదేశ బక్కుతకు తోడ్డుడుతాయేగాని విచ్చినం చేసిందుకుకాదు. ఆసెతుహిమాచల పర్యంతము, భరతఖండము ఒకే ఖండముగా మున్ముందు వుండేందుకు భాషాప్రయుక్తరాష్ట్రాలు దగ్గరమారమని చెప్పసాలనేయున్నది. కనుక ఇదిదేశవిచ్చిన్నతకు తోడ్డుడుతుందనే వాదన విమూర్తిం ఆర్థంలేనటువంటివాదన. ఇటువంటివాదనను తీసుకురాకూడదని కోరుతున్నాను.

“ భాషా సంస్కృతియొక్క ప్రాభాస్యతను గుర్తించి ఆరీతిగావున్న ప్రాంతాన్నంతాబైకే రాష్ట్రముగా విర్మాటుచేయాలని ఒకమూత్రాన్నివాటు అంగీకరించకపోయినా ఆఖరుకు చేయవలిపచ్చినప్పటికి, మనవిశాలాంధ్ర, సంయుక్తమహారాష్ట్రము, వంబాబు, ఈ మూడు సందర్భములలో తప్ప మిగితా అన్నిసందర్భాలలోను భాషారాష్ట్రాలు ఇవ్వక తప్పిందికాదు. వీరుచేసిన పారబాటును కాంగ్రెసు Working Committee దిద్దినది. విశాలాంధ్రము వెంటనేవిర్మాటుచేయాలని ఆవిధంగా ఒకపారబాటును దిద్దింది. విదర్శ వేరేవుండకూడదని, సంయుక్తమహారాష్ట్రం విర్మాటుచేయాలని మరొక పారబాటుదిదినది. కానీ దిదుతూ దిద్దుతూ Working Committee కూడా పోవ లసిపంతే ముందుకుపోతేదు. బోంబాయి నగరం ఒకచిన్న నగరరాష్ట్రంగా శుండ పలసిందవేది దేశబక్కుతకుగాని, ప్రభాతంత్తమునకుగాని మార్గదకాదు. కాని మరల 1961 లో అప్పుడు కాసనసభలో మూడింట రెండు ఔగ్గములు ఇప్పుకుంటే తిరిగిరావచ్చున్ననీ, ఒక ప్రక్కనచెప్పుకున్నప్పుడు, జాదీప్రిట్టు సాధ్యమవుతుండే తెలియదు. రెప్ప 1957 లో ఎన్నికలు వచ్చిపుట్టుచుట్టు,

26th November 1955] [SRI P. SUNDARAYYA]

పంబాయి శాసనసభలో మొదట పంచారాష్ట్రములో కలుస్తామనె లిర్మానమును Majority తే చెస్టారముకోడి, యిటిచే మాడించి దెంపు బాగములు రాక పొపచ్చును. సూచిక 60 మంచితో చెస్టారముకోండి. అప్పుడు బంబాయి నగరు వెళి రాష్ట్రయింగా ప్లట్టిపుంటిందే ఆర్థం కావడంలేదు. మిరువేరే వుండాలంచె లెదు మేము ఆక్రూడన రాష్ట్రములో దొయికూర్చుపూచుతపె, బొంబాయి ప్రైవేక రాష్ట్రయింగా ఎవిధంగా ముగలదు? కనుక దినిని ఆప్పుడే పరిష్కరించుకుండా 1961 లో చూస్తామంచె అర్థములేదు ఆయినాఇంకపీమి నిర్మయందేస్టారీ శగిచాసాముకాని ఈ రోజు బంబాబురాష్ట్రయింగ్లో పంజాబి భూమాట్లాడెలటుంటే సుక్కలు, హంచువులు డెబులాడుకోంటున్నారు. కనుక ఈదెబ్బులాటలు లేకుండా ఉప్పుడి. పునర్భూగానె వీంచుతామని వాదన తెచ్చారు. అది కెపలం పంజాబ్ బొడమాట్లాడె హంచువులు సుక్కలు సమస్య కానేతాదు. ఇప్పుడు ఇన్నట్లు పంబాబు రాష్ట్రములో హిందీభాషా మాట్లాడెటటువంట హరిమాని ప్రాంత జల్లాలలో వారు మేము పంబాబులో ఉంటేను అభివృద్ధికి సిద్ధము, మేము వెళ్లిపొతాము ఆది ఆటటున్నారు. సచారు సూత్ర ప్రకారం హింది ప్రాంతాలలోకూడా హిందిభాష మాట్లాడెవాట్లు కూడ గుర్తముఖ లిపిలో పంజాబీని నిర్మంథంగా నెఱ్పుకోవలెనని పెట్టారు. దేశానికంతాకూడ అన్నోన్న సంబంధాలకేసం హిందిని నెఱ్పుకోవలెనంటే ఆర్థం ఉన్నది, గాని తప్పనిసరిగా పంజాబీని హిందీవాట్లుకూడా నెఱ్పుకోవాలనే టటువంటిది ఏ రకంగాకూడ న్యాయంతాదు. కనుకనే పంబాబులో ఉండే హింది మాట్లాడెవారు మేము ఇక్కడ ఉండమను మమ్ము U.P. లోకిపంచిం వండి లెకపోతె మాకు వేరే ఒక రాష్ట్రయిం ఇప్పండని కోరుతున్నారు. ఇటు వంట ప్రజాభిప్రాయాన్ని నిరాకరించి, ఈ సమస్యను ఇంతటితో పరిష్కరించుకుండా వాయిదా వేయడమన్నటుటితే ఏలాటి అభివృద్ధి కార్బూక్మాలు గాని మరే పనిగాని చేశారనికి, ప్రతిపర్యాయము ఈ సమస్య ఒక ఆధ్యంకిగా ఏర్పడుతుంది. ఈ సమస్య మరల మరల తీసుకురావడం జరుగుతుంది.

"అంధ్రరాష్ట్రయిం రాకముందు వీడానికైన తమిళ నాయకులమీద తప్ప మోవుమంటమి. ఆ విధంగా ఇంకోక జాతిని అర్థం పెట్టుకొనే అవకాశం ఈరోజు లేదు. తప్పి ఒప్పి మనమె అనుభూవించవలసియుంటుంది. రాజాణీ ఈవిధంగా చేశారని, కర్మాటకులు చేశారని లేక తమిళ నాయకులు చేశారని చెప్పడానికి అవకాశం లేకుండా పొతున్నది.

"అందుచేతనే ఈరోజు పరిపాట్లులవిషయం వచ్చినవ్వుడు రాష్ట్ర పునర్నిర్మాణ కోరకు పెట్టినటువంటి ఈ కమీషన్ నరిపాట్లుల విషయంలో తగాదాలు పెట్టేదానికి వచ్చింది. తప్పితే వాటిని పరిష్కరించడానికి రాలెదని చెప్పాలి.

[SRI P. SUNDARAYYA] [26th November 1955]

"ఎండు ఉర్కుత్తు, అండు ఉరిస్తూ, అందు ఉచ్చుత్తుడి. ఆండు అండు దొనుప్పు ఉండి ఉచ్చుముతో ఉబుతున్నాము అండు విధవాగి ఉర్కుత్తు, మహారాష్ట్ర మధ్య ప్రదేశీకు, పున్న రోచుపుములు ఉండి ఉబుతుములో గూడా తగదాలు, గల్లంతులు ఉచ్చేకట్టుగా కమిషను ఉప్పు ఇండి. ఎండుకంటే ఉబుతులు తప్ప ఉదిలించము అండు ఉబుతులు. జిల్లాలు ఉదిలించము అని చెప్పి. తాలూకాలకు తాటాకాలు ఉదిలించారు. జంకోచటు పొర్కులు ఉదిలించారు.

వారు చెప్పి - మూత్రానికి వారు ఉప్పుముగా చేశారు. వారు ఏది చేయదలము కున్నాకాదా, దానికి ఏదే ఒక్క ఉభమైన వాదనలు పొగుచేసి, మెము చెప్పుపూచాన స్థాంతము ఉన్నానది, అదే ఒప్పుకోమని అంఱున్నారు. కాని తాచండి ఉప్పుపుటని మంచు ఏ ఉభంగా ఒప్పుకోగలము? వారు చేసేదానిలో ఒక మాత్రము, ఒక సిఫ్టాంతము, స్పబాబిప్రాయము, అది ఏదీగూడా సుర్తించకుండా యా ఆవకటపక్కలు చేయాము జిరిగింది, వారి రిపోర్టులో పున్న ఒక చిన్న ఉచాపార్కు, చెబుతాను వర్లాకిమిడి జమీందారుని తృప్తపెటటానికి పర్లాకిమిడిని ఉరిస్తూలో కలపమని అన్నారు. ఆ విధంగా ఆప్పుడి కలిపించాలు ఇప్పుడు రాష్ట్రానికి పుర్వును కరపాచేసే సుదర్శనులో అది తెలుగు రాష్ట్రములోనికి పొవాలసి ప్రజలు అందోళన చేస్తే అది జరిగి 20 సంవత్సరాలు అయింది. యిక మింటు దాని సంగతి ఎత్తుకొనేగూడదు అన్నాయి. తక్కుడి ఘణిలు. అది జిరిగి 20 ఏండ్లు ఆయానప్పటికిని. యిప్పటి పరకూ ఆంండేవ చెప్పు పున్నారు, అది జిరిగి ఆరవై సంవత్సరాలు అయినప్పటికిని, అది యంతకపడ్డా రావానాసురుని కాష్టంలాగు కాలుతూనే పుస్తిది. ఇది ఉరిస్తు ఇప్పత్తి గ్రహిల మధ్య బకమత్కానికి భారత ప్రజల బకమత్కానికి తేచ్చిపడు కనుక, యా సంగతి ఎంత త్వరలో తెల్పుకుపటి ఆశచ మంచిది. సరిపొట్టుల విషయములో మనము యించాటి తీర్మానములో పెర్మిస్చెషన్లు గ్రామాలను అధారముగా తీసుకొని, అవి ఏ, ఏ భాషా రాష్ట్రాలకు అనుకునే వుండాయో, అవి అయి రాష్ట్రములలో చేర్చ మనె సూత్రాన్ని Congress Working Committee వారు అంగికరిం చారంపే, కిల్లి పుషుత్యమువారు అంగికరించినట్టే కాబట్టి రెండు పర్మాయు పదమూలుగా ఉపయోగించియి యి రోజులలో పొరబాటు యేమీ పుండదని —(Interruption) ఒప్పువాస్తవము చెబుతున్నాను. అందుచేత భావ, సంస్కృతి, బక్కత అనే సూత్రాన్ని ఒకపెప్పన చెప్పి, దానికి తగిన ప్రాముఖ్యత యివ్వాలని చెప్పి, అటువంటిది ఆచరణకువచ్చేటప్పటిక దానికి వ్యక్తిరేక ముగా సరిపొద్దుల విషయములో ఏ సూత్రము లేకుండాచేసి, మరల అన్ని విషయములలోను తగదాలు, గల్లంతులు వచ్చేటట్లు చేశారు. ఇదిగారుండూ పరిపాలనా పొలభ్యము కూడ చూడాలని అన్నారు. కమిషనువారు "చేసిన recommendation బట్టి చూస్తే పరిపాలన ఎంత చక్కగా సాలభ్యముగా ఉండించే చూశపచ్చును. అటంపూరు ఆలూకా అండు కర్కుత్తుక్కింద్రులు

26th November 1955 | [SRI P. SUNDARAYYA]

లలో శుభదాలని సిఫార్సు చేసారు. అది మండి ఆయిపట్టుబడ్, అంతా ఒకచెట వుంటుంది. తల్లి కాకుండా లడి ఉర్వాళక ప్రాంతములో పుపడు లన్నప్పుడు దాదాపు నూరు మొళ్ళి వరకూ యిట్లాపచ్చి తెరిగి చౌచాస్పేణ పరకు అట్లాపోయి, మరల వెనుకకువెళ్లి, తమహాత కొంతదూరపాట్లో అటు ఏమ్ముట బిడాబజిల్లాలోకివెళ్లాలి. ఇదంతా యిట్లాపున దంట ఆంతా పాము వంకరలుతిగి పావాలి. ప్రక్కనపుస్తు ఆంధ్ర రాష్ట్రములో చెప్పితే, జాది తెలుగు, జాది తెలుగు, అది పరిపాలనకు సాలభ్యంగా వుంటుండి, ఈ పాము వంకర మారపు, వేట వేట బాటులు, ఎవిథముగా సాలభ్యముగా ఓంటుందో అలోచించండి. మరొక విషయము. మధ్య ప్రదేశ్లో మాటుడి. బస్టరు జిల్లా చూడండి. మద్యప్రదేశ్ గంగానదివిష్ట ఆరంభమై గోదావరిదాకా పోయి తరువాత ఒక తేకలాగు ఇటు అంధులకు, లటు ఒరిస్సాకుమధ్య ఆ బస్టరుజిల్లాను పెట్టారు. పొనియండి అది హింంచిప్రాంతము ఐతీవే, మరొకట్లో నిరైతేనేమి వుండనియ్యండి ఆనుకోవచ్చు. భారతదేశములో ఉన్న విపిథ భాషలు మాట్లాడే వారలనుగురించి ముఖ్యది ఎండ్లు సర్వైచేసి Greierson గారు Linguistic Survey లో ద్రాగునది యొమితి? ఈ బస్టరు జిల్లాలో గొండులు, కోయలువారు ఒకే భాషలు మాట్లాడేవారు వున్నారు. వారి మాటలలో ఉచ్చారణలో బేధము వుప్పుపుటికిని జాతి అంత ఒకటే. నిజానికి ప్రాంతములలో ఐనా ఒక భాషవారువుంటె, ఆ భాషాధిక్యతనుట్టి దాన్ని దాని ప్రక్క రాష్ట్రములో కలిసివేయవచ్చు.^{*} బస్టరులో ఎక్కువ భాగము అంధరౌనికి రావలసివుంటుంది. కొంతభాగము ఒరిస్సాలో కలపవలసివుంటుంది. కొంతభాగము మధ్యప్రదేశ్లోకి పావాలి. ఇటువంటి పరిస్థితులుపటున్నప్పుడు, అవివివి విచారించండా తేకలాగు రవాణా సాకర్మాలు లేనటువంటి డూబి బస్టరును అటు అంధకు కలపకుండా, ఒరిస్సాలోకి కలపకుండా, అంతా గూడా మధ్యప్రదేశ్లోనే వుంచాలని అన్నారు.

“ ఇదిగాక మరొక విషయము వున్నది. పరిపాలనా సాలభ్యము అన్నారు గడా! ఉత్తర ప్రదేశ్లో జాస్పి, లలితపూర్ అనేవి రెండు జిల్లాలువున్నవి. ఈ జిల్లాలు కంఠంలాగా ఒక చిస్పదారిలాగా మధ్యప్రదేశ్లోకి చేచ్చుకుని పోయింది. ఐనా అది పెద్దరాష్ట్రము ఆరుకోట్లజనాభా గలదిగదా విటని మధ్య ప్రదేశ్లోకి ఎందుకు కలపకూడదు? ఇంకను Congress Working Committee ఉత్తరప్రదేశ్ విషయంలోగూడా సరిహద్దుల విషయంలో అవసరమాతే కొన్నిమార్గాలు చేయవలసివస్తుందని చెప్పారు. కాని ముగ్గురుతోకూడిన యా క్రిమ్మా రి కమిటీ ఉత్తర ప్రదేశ్ వు అంటరాదు అనే సిద్ధాంతాన్ని చెప్పుకొని ఆర్థములేవిధానికి వచ్చారు. అంత కాదు రాజస్కాం మధ్యప్రదేశ్ యొక్క శరిహద్దులు చూచుంది. మందసారజలో రాజస్కాలోనికి చేచ్చుకుపోతుంది. కొత్త జిల్లా పెట్టారు భారతలోకి చేచ్చుకువచ్చుంది. ఇది ఒక దంపవుకోయిలి లాగాసు ఏటుక్కుపుట్టాయించాను నశిహద్దుబున్నవి. ఇలాంటి పరిపాద్ములతో

[SRI P. SUNDARAYYA] [26th November 1955]

చుప్పటినా కాలమ్మి రెడ్ స్టోర్మ్ అను పెట్టుకున్నప్పుడు, ఈ ప్రాంతమంత ఒక ఒచ్చా మాట డుతుప్పువారు ప్పుడు కొంతతాటు, కొంతతాటు ఎందుకు కలవకూడదు? ఇన్నోజ్యు చూస్తే, వాటచెప్పే సూత్రాలనె అపనరపైన చేష్టలో, పాటక అపుగున్నాముగాను, చిక్కరించెచేష్టల్లో దిక్కరిస్తూ వారి మన స్వల్పలో ఏడీ కాచాలం లసుకున్నారో ఆ ఏదముగా సరిహద్దులను ఎప్పార్ని చెంచాము... అపాటు చెత్త జాడిచికచు బాండు ప్రయుక్తి రాష్ట్రాలకు వ్యతిరేకముగా చెప్పిం తిప్పుకు విగతిపట్టిందో, డా. S. R. C. రిపోర్టుకుగూడా అదేగతి పట్టించుంది. అయితే కాంగ్రెసు పరిగ్రంగుకమిటువారు వారిమర్యాదను కాపాడు ఉచ్చాంకి ప్రబల యెష్టాముసారముగా సూత్రాలను అంగికరిస్తున్నాము. వాటిని ఆమట జరుపుతున్నాము అని చెప్పిందున ప్రజాభిప్రాయాన్ని బట్టి డూకమిటును సర్వయాలను సవరించుటమంతలో దేశములో కొంతవరకు పరిషోభులు సటుస్తూ విగాని, లేకపోతే డా. S. R. C. రిపోర్టు పుస్తకముల్లో అంగికరిస్తే మాత్రం చేక్కుచుకుని విప్పరిలాగు మన భారతదేశమంతయు చీలికలు చీలికలు లుగా చెసి ఉపాధ్యాగాని వేరెమికాడు. కాబట్టి కాంగ్రెసు పరిగ్రంగుకమిటువాను డా. రిప్పోర్టరోస్ మిగిలిన ఇలాంటి ఉంశములుగూడ ఎంత త్వరలో బుట్టుదాఖలుచెప్పే ఆంత మంచిది.

“ప్రఖులు భాషారాష్ట్రములు కేరుతున్నప్పుడు, రాష్ట్రములలో మైనారట చాటులు యుతర భాషలు మాట్లాడివారు అలపంభూతులుగా పుంటున్నారు. వారి భాషలకు, చారికి తగిన హామీలు యిస్తామని అంటున్నారు. వారికిచే హామీలలో కొన్ని చాలా మంచివి. వాటిని మేము బలపరుస్తున్నాము. కానీ యింతచరకు డా.చ్చిన్ హామీలు చాలవని అంటున్నాము. మైనారటీజాతులకు ప్రాథమిక విచ్చాబోఫస వారి వారి మాత్ర భాషలలో చెప్పాలి అని అంటున్నారు. Secondary Education ఆంటే ఉన్నత విద్యగూడా వారి మాత్ర భాషలోనే తగినంతమంచ విద్యార్థులు పుంటే ఆ విధంగా చేయడము మంచిదే అని కమిషనువారు అంటున్నారు. అంతమటుకు ఆది భాగానే పుస్తది. కాని primary ఆంటే ఏమిటో secondary ఆంటే ఏమిటో వారు స్టాపం చేయలిదు. Primary ఆంటే పదునాలుగు సంవత్సరముల వయస్సు వరకు ప్రైమరి అనా? లేకపోతే 5 సంవత్సరములనుండి పది సంవత్సరముల వయస్సుతోనే డా. primary విద్యా విధానము పూర్తిగా పుంటుందనా? ఈ S. R. C. రిపోర్టును చూస్తే మాత్రము పది సంవత్సరాల వయస్సు పూర్తి అయ్యేటప్పటిక డా. primary విద్యా విధానము పూర్తి అయ్యేటట్లు అర్థమవుతున్నది. ఆటుపైనదంతా ఉన్నత విద్యక్రింద లెక్క వేశారు. ఎందుకంటే Education Advisory Council చేసిన తీర్మానాన్ని ఉదహరిస్తూ మొదటి రెండు తరగతులలో మాత్రము వారి మాత్రభాషలో అణ్ణరాలు నేర్చేదానికి, అంతకన్న మొదటి ఒకటి రెండు తరగతులలో అణ్ణరాలు తప్ప యింకేమిగూడానేర్చుకున్నారు. ఇక మూడవ తరగతినుంచి మాత్రం రెండవ భాష నిర్వందం చేయాలి అని పుస్తది. దిని అర్థమేమిటి? ఏల్లలకు ఆరేడు నంఱాల వయస్సు

26th November 1955] [P. SUNDARAYYA]

గల బిడులకు వారి మాతృభాషల ఆకురాలు ప్రారంఖించి అచ్చి, రాదు ముండే, కన్నడము దెబ్బకో, లేకపోతే యిలకో భాష నెప్పక, ఆనాపడ్డు పెట్టితె, యిది బిడులకు విచ్చునేచ్చి విచాసమొర ఆ. లహుగు కున్నాసు. ఆ విదముగా అయిం ఆల్లలకు విచ్చు ఎనుబడా? ఇందుచ్చ మొదు కోరేది ఒక primary ఏడ్యూ ఎఫారమే కాదు. కనిపము 11 సంవత్సరాలు వయస్సు వచ్చేవరకు అయినా వారి వారి మాతృభాషలాని విచ్చునేరాలి. రెండవ భారతీయ భాష నెఱ్చుకొపలనిపచ్చిసప్పుడు కనిపము బిడులకు వదకొండు సంవత్సరాల వయస్సు పూర్తికాక ముందు గాయినా అక్షరాభ్యాసము చేయవలనిన అపసరములేదు. అటుతరువాతనే చెయిపల నిపుంటుంది. తరువాత ఉప్పత విధ్యులో గూడా తగినంతమంది సంఖ్య పున్నప్పుడు వారి మాతృభాషలోనే ఉన్నతవిద్య (High School standard) చెప్పవలని వుంటుంది. అని గట్టిగా చెప్పవచ్చు. అరీకిగా చూచిప్పిడే బిడులకు విధ్య సాకర్యాలు వాసనవముగా కాపాడినట్టపుతుంది. ఆది ఉర్దు విషయములో కావిష్యండి, కన్నడములో కానిష్యండి, మరి ఏయితర ఎమైనారిటి జాతివారి భాషలోనైనా కాన్సిండి, వారు ఎక్కడెక్కడ వుంటారో ఆక్కడ క్కడవారి వారి మాతృభాషలలోనే విధ్యాలోధన చేయాలి. అయితే ఒక సమస్యమాత్రము వుస్సది. ఈ మైనారిటి జాతుల దొక్క భాషలో బిడులకు 14 సంవత్సరాల వయస్సు వచ్చేవరకు, అపసరమైతే S.S.L.C. లో తగినంతసంఖ్య పుస్పప్పుడు, వారి మాతృభాషలోనే చెబితున్నప్పుడు కూడా చుట్టు ప్రక్కల ప్రజానీకము యింకోక భాష మాట్లాడుతున్నప్పుడు వారితో కలని మెలని శీఖించటానికి, వారితో పరిపాలనలో భాగస్వాములుగా ముందు కుపొవటానికి, అ రెండవభాష కూడా నేర్చుకోక తప్పదు. కారణమేమి టంటే, రాష్ట్రములో ప్రజానీకము ఏ భాషమాట్లాడుతారో, ఆ భాషలో ప్రభుత్వపరిపాలన క్రిందనుంచిపైదాకా జరగాలని అంటున్నప్పుడు, మైనారిటి లతో, ఆ భాషనేయుకోవాలి. అంటే మైనారిటి జాతులను తగించాలని వుద్దేశ్యముకాదు. అపసరమైతే స్థానిక పరిపాలన వారి భాషలో నదుపుకోవచ్చు. పంచాయితీలు నడుపుకోవచ్చును గాని రాష్ట్రప్రభుత్వ పరిపాలన అంతా కూడ వారి భాషలలో నడపడానికి సాధ్యపడదు. అందుచేత భాషా రాష్ట్రములో ఎంత తక్కువ మందిమైనారిటి భాషలవారు వుంటే, పరిపాలనకు అంత సాలభ్యముగా వుంటుంది. భాషారాష్ట్రాలలో ఎక్కువ మంది minority జాతులు ఎంతమంది వుంటే, పరిపాలనకు అంత తలనేప్పేనని అంటున్నాను. కారణమేమిటంటే, ప్రతి మైనారిటి తెగవారికిన్ని వారికి కావలనిన విధ్యాసాకర్యాలు ప్రభుత్వము కలుగజేయగల షాంకలో వుండదు. కాబట్టి భాషారాష్ట్రాలలో ఎంత మంది తక్కువ మైనారిటి భాషలవారు వుంటే, రాష్ట్రభ్యదయ దృష్టాన్త అంతమంచిది. ప్రజానీకము గూడా వృద్ధి పాండు కాదు.

[SRI P. SUNDARAYYA] [26th November 1955]

“ పాటుచేతనే గ్రామాలను ఆధారముగా చేసుకొని ఈ రాష్ట్రాల సరి పాటులను ఏర్పాటు చెయ్యాలనే సూత్రాన్ని మన కాసన సభ అంగికరిస్తున్నది. మద్దాపు మండిలవర్గము కూడా ఆ సూత్రాన్ని అంగికరించారు. All India Government కాచా లంగికరించి అమలుజరిపితే అప్పుడు ఈ సమ ర్ఘము క్రూతముగా పరిషోరము చేసేదానికి వీలవుటుంది. ఈ States Reorganization Commission. కమిట్యుచ్చిన రిపోర్టలో వివరభాషల పెరిపోలనా సాంఘికము కొడకు ఏ ఏ స్టోల్ ఏ ఏ భాషలో పరిపాలనా వ్యవహారము ఇచ్చప చలిం ఊంటుందో, అంతె మైనారిటీ భాషలకు కూడా సోన్ని కోన్ని స్టోక సందర్శాలలో తగిన స్థానము ఇవ్వాలి. అని 31 వ రికమండెషను ఉపది. అది సరియైనదే.

“ ఒక రాష్ట్రములో ఉద్యోగము సంపాదించాలంటే బరిస్టా వారు 12 యొంద్లు ఆ రాష్ట్రములో పుండాలంచారు, ప్రైదరాబాదులో ముల్క్కిగా 15 యొంద్లు ఉండాలంచారు, ఆస్సామువారు ఆ రాష్ట్రములోనే చచ్చి పోతాము అంత్రా యిస్తేతప్ప ఉద్యోగాలు ఇవ్వము అంచారు. 10, 12 యొంద్లు ఆక్షయ పుండామన్నారు, చెదు, అక్కడే చచ్చిపోవాలనిఅంచారు. ఇటువంటి అర్థం లేనటువంటి యా నివాస ఆగ్నితలను త్రిసివేసి భారత దేశము అంతా ఇక్కణ జీవిగా ఉన్న వ్యుడు ఒక రకమైనటువంటి ఉద్యోగులకు కావలనిన ఆర్తలు, ఈ నివాస దొగ్గుతలను గురించి సూచనలు చేయాలనడము సరియైనదే. దానిని మేము బలపరుస్తున్నాము. ఉన్నత ఉద్యోగుల పరీకలు హిందిలొగాని రాష్ట్రభాషలలోనేగాక ఈక రాష్ట్రములో నూటకి 15, 20 మంది మాట్లాడే భాషలో సయినా దానిలోనే పరీక ప్రాయపచ్చని కూడా ఒక సూచన చేచారు. 10 పుండాలో 15 ఉండాలో అనేది చాలా చిన్న విషయము దానిని తెలుసుకోచ్చుసు. మైనారిటివారు తగినటువంటి సంఖ్యలో ఉంచే చాళ్ళ ఉన్నతాధికారులుగా పోవాలంటే వారి మాతృభాషలోనే పరీకలో ప్రాపాదానికి హక్కు పుండాలి అనే సూత్రము వారు చెప్పుడము సరియైనదే.

“ ఒక వివిధాదీజలాలు ఉపయోగించే విషయములోను వాటిఅభివృద్ధికి ప్రాజెక్టుల విషయములో వెంటనే తగిన నిర్మియమును చేయాలని, వాటిని వెంటనే అముద వరిచేట్లు చూడాలని; అదే కాకుండా పరీకమలన్నీకూడా ఏ తెంగాలులోనే, ఏ బోంబాయిలోనే కేంద్రీకరించతుండా మొత ము భారత దేశము అంతాకూడా సరిగా విభజించేదాని కొఱకు ఏర్పాటుచేసి, దానికోసము ఒక స్టోనింగు కమీషను ఏర్పాటుచేసి దేశము మొత ముమీద పరీకమలు అభివృద్ధి అయ్యేట్లు చూడాలనే సూచనలుకూడా బలపరుస్తున్నాము.

“అయితే వారు ఈ మంచి సూచనలను చేస్తూనోన్ని చిరుద్దమైన సూచనలుచేచారు. ఈకప్రక్క రాష్ట్ర ప్యూవరిపాలనుగురించి చెబుతూ ఉంకోప్రక్క పల్వికపర్మిసు కమీషను రాష్ట్రపతి యొర్చాటు చేయాలని ఉన్నతోద్యోగిక్కుట్టుకొని సగముమంది బయట రాష్ట్రాలవారుపుండాలని, ప్రైకోర్టులలో బయటరాష్ట్రాల

26th November 1955] [SRI P. SUNDARAYYA]

లోనివారు 3 వ వంతు పుండాలని అర్చాయి. ఇవి పూర్తిగా ఆర్థము రెస్టము వంట సూచనలు గనుక, వాటసి మనము పూర్తిగా ప్రతికించాలి పుంటుంది. ప్రతికిలలో వచ్చిన వారలనుబ్బు, లన్నిరాష్ట్రాల ముఖ్యమంత్రులు కూడా ఈ పటీలు సర్వీసు ఇమిషనులను రాష్ట్రపతి నామినేటు చేసేదానికి విల్లెడని అన్నాయి. దానిసి అదేరకంగా కొససాగిస్తే రాష్ట్రపతి స్వచ్ఛికాలనకు అర్థము ఏమిపుండు. పెదపెద్ద సిద్ధాంతాలు చెప్పినా భారతెడకము ఇక్కణ తకు విల్లెకుండా కేండ్రము చేస్తేన్నది. అవే స్థానికంగా పరిషాలస సాగించే దానికోసము ఇక్కడ యాభాషను తెలిసినవాళ్లు, ఇక్కడ ప్రజలతో కలసి మెలసి తెలిసినటువంట వాళ్లు వాళ్లకు ఎందుకు సాధ్యములెదు. విల్లు సరిగా పనిచేయడములెదు. నిష్ప్రాయించుకులు ఆంచే, వారినితిసి ఇంకోకిని చేయు పచ్చ. కానీ ఆంద జాతివారు, కర్నాటక జాతివాడు భారతదేశంలోని విభిన్న జాతులవారు నిష్ప్రాయించుకులని, ప్రయోజకులు కొంతమంది మాత్రమే వుంటారని, వారినివేసి మిగిలిన సగముమందిని బయటనుంచి తీసుకోవాలనే దురతి భారతదేశంలోని ఒక జాతికగాని, భారతజాతికగాని పట్టలెదు. ఈ ఆర్థములేనటువంటి సూచన అంగిరించడ మనస్తి లేనేలదు. న్యాయపరిపాలన కొఱకు ప్రాక్రిద్యులలో 3 వ వంతు బయటవారు వుంటేనే న్యాయపరిపాలన సరిగా జరుగుతుంది, తేకపోతే జరగదట. భారతదేశ సంస్కృతికి, ఒక భాషాప్రాతానికి, ఇంకోక భాషాప్రాంతానికి మధ్యన వున్న సంస్కృతి సంబంధాలను పెంపాడింప చేసేదానికోసము, పరస్పరము అనేకము చేసుకోవచ్చు. 46 వ చెఱిలో సూచించిన సూచక లన్నిటికి నాకేమీ అభ్యంతరములేదు. కానీ వారుచెప్పిన ఉస్తుతోద్విగుల విషయ ములో చెప్పిన సిద్ధాంతము ఎంతమాత్రము భారతదేశముయొక్క ఏక మత్యానికిగాని వివిధ జాతులయొక్క సుహృద్యపమును పెంపాడించి దిగా గాని, కాకుండా విచ్చిన్నముపకు దారితీసేదని దినిని పూర్తిగా వ్యక్తికించాల్సి వుంటుంది.

“దినియొక్క ప్రతిభింబముగా ఏటుచని పెరంటానికి వెళ్లిన పద్ధతిగా రాష్ట్రపతి పుసర్పిర్మాణమును గురించి చెప్పమంటే, ఉస్తునియా యూనివర్సిటీని తీసుకోని అందులో హాంచేని బోధనాభాషగా చేయాలని చెప్పారు. దానికి కారణము ఎమితి? ఉత్తరాన్ని, దక్షణాన్ని యింకా సన్నిహితంగా సమీకరణ చేయాలంటే భారత ప్రభుత్వమే హాంచేకొఱకు ప్రైదరాబాదులోనూ, మద్రాసలోనూ, తిరువాసూర్యులోను హాంచే యూనివర్సిటీలను పెట్టుకోమనండి. దానికి మాదేమీ అభ్యంతరములేదు.”

THE HON. SRI B. GOPALA REDDI:—“కంచులలోకూడా ఒకటి పెట్టపుంటారా?”

SRI P. SUNDARAYYA:—“అవసరమైతే కంచులలోకూడా పెట్టమనండి మాదేమీ అభ్యంతరములేదు.”

[26th November 1955]

THE HON. SRI B. GOPALA REDDI:—“చాలా జపనాలు ఫూగా ప్రపంచం.”

SRI P. SUNDARAYYA:—“ఒవనములు భారీగా ప్రంతె మనము Medical College చెట్టుకోవచ్చు, ఇంజనీరింగు కళాశాల పెట్టుకోవచ్చు, ఇంకా డైప్యూషన్స్కి చెట్టుకోవచ్చు లేకపోతే తుంగబద్ర ఒడ్డువచ్చన్న సెంగుకూడా అందులో కలిపి వారండరిక నూ ఇణ్ణు యిన్నే చాలా సంతోషాస్తామ. మీచ్చులాపు ఆచంద్రతారక్రంగా ఊగుడుతూ పుంటారు.

“అందుపల్లి ఒప్పముల వల్ల వచ్చే ప్రపంచు మనకే మీలేదు. వాటిని ఇపచ్చాగించు కొని మనమ్ములు చాలామంది ఉన్నారు. మనకు ఎప్పుడూంలో చూచినా భవములు కొరతే గాని, భారీగా పున్నవి ఎక్కుడ లప్ప. అరకంగా ఇస్తానియూ విశ్వవిద్యాలయాన్ని తీసుకొని అందులో హిందీబ్రహ్మా భాగగా చెయమన్నారు. హిందిలోనే ఎందుకు చెయాలి ఇట్లలో చెయకూడదా, తెలుగులో చెయకూడదా? ఏవిధంగా మీరు చెప్పారా నాచేమి ఆర్థము కాపడము లదు. ఈ హందీ సామ్రాజ్య వారస త్వము ఎంతే తుర్గా పొవాలని నెప్పుగారు పదే పదే చెబుతున్నారు. ఆముస అసుయాయులకు మాత్రము ఎక్కుడ తలకెక్కినట్లు కన్నించడము లేదు. 3 యొంద్దునాడో, 4 యొంద్దునాడో నెరెంద్రదేవ గారి ఆధిక్యతన ఒక కమిటీ చెచారు. అది నిద్రపోతుంది. అది శాశ్వతంగా నిద్రపోతుందని అనుకోన్నాను. ఇంతలో మరల ఈ ఆర్థము లెనటువంటి సూచనలు తెచ్చి లెని బెడమను తీసుకురాపడానికి ప్రయత్నము చేస్తున్నారు. కాబట్టి ఇట్లుపంట సూచనను మానుకోవలని ఉంటుంది.

“ఖారత దేశంలో ప్రతి ఒక్కరూకూడా హిందీనేచ్చుకోవలనే మా ఉద్దేశ్యం. అసలు మాతృభాషలోనే చదువు చెపుడానికి మరో 25 యొంద్దో 50 ఏంతో పడుతుంది. అట్టాంబి పరిపుత్తిలో హందీని నెర్చుకోవలంటే మరేన్నే యొంద్దు పట్టుతుంది. త్వరగా ప్రతి ఒకరికి మాతృభాషలో బోధన చెయగలరు. యూనివర్సిలు వుచిత విధ్యావిధానముగా ఏర్పాటు చేస్తే 14 సంఘాల వయస్సు వచ్చేవరకు ప్రతి ఒక్కరు తెలుగు భాష, జర్మన్ భాష, ఇంగ్లీషు భాష, నెర్చుకుంటారు, ఇంకా ఉప్పత విద్య వచ్చేప్పటికి హిందీనేర్చుకుంటారు. మరి విశ్వ విధ్యాలయానికి వెళ్తిత ఆప్యదు రష్యన్ భాష, జర్మన్ భాష, ఇంగ్లీషు భాష, నెర్చుకుంటారు. నెర్చుకునేందుకేనం ప్రజలు ఎప్పుడూ వెనుకబడరు. దానికి తగిన అవకాశాలు పున్నాయాలేదా అనేడి ఆలోచించాలి. కానీ హిందీనివారు నెర్చుకోవాలంటే దానికి తగిన విభూతము, తగిన శ్రద్ధ కలుగ జేయాలనిగాని తరకంగా బలవంతంగా చేస్తే మాత్రము హిందీని వ్యాపించ చెయడానికి మార్గము లేదు. ఇట్లుపంట పద్ధతులు అవలంబిసే మేము హిందీని కొంత కాలం ఆవకలపెట్టండి, ముందు మా తెలుగు విషయం చూడండి అని చెప్పి హిందీని వ్యక్తిరేకించవలని వస్తుంది. ఈ ఆర్థములేనటువంటి సూచ

26th November 1955] [SRI P. SUNDARAYYA

పలను ఈ S.R.C. కమిటీ పిలిచిన పేరుబయముగా ఇచ్చి చెంబర్స్ చూక పర్యాయము గట్టగా చెప్పపలన్సంటులడి.

“ఈ భారత దేశములో, ఇతర సమ్మానిస్తు అట్ట చెస్త, చొల్లాప్పటి సమస్యకు వస్తే కాంగ్రెసు పరిగ్రంగు కమిటీవాటు ఇదివరకు చెప్పటిన్నిటి ఈ విశాలాంధ్ర విషయాల్ని ఈ S.R.C. కమిటీ చేసి, పెద్దతప్పుడు మాయ్పు చెసింది. కాంగ్రెసు పరిగ్రంగు కమిటీ చేసిన సిన్హమమును అనుసరించి అమలు జరుపుతుందే వెనక్కి పొతుంచే చూడాల్సి ఉంటుంది. పంచ అయినా వ్యతిరేకిస్తే వారికి ..చ్చుచెప్పడానికి ప్రయత్నము చేసి వాళ్లు మీక పాతే, కొంతమంది వ్యక్తులు, కలిసిరాక పాయినా వారి నెడ్లుయము ఇమలు జరుపుతుంది అనే మేము అసిస్తున్నాము. చెన్నారెడ్డిగారికి చలుకుబడి ఉండవచ్చు, రంగారెడ్డిగారికి పలుకుబడి ఉండవచ్చు. 100 క 90 మంది తెలంగాణ ప్రజలు విశాలాంధ్రకు ఘృతిరేకులు అసిము మాత్రము పార పాటు. ఒక చెన్నారెడ్డిగారు, రంగారెడ్డిగాటుమాత్రమే తెలంగాణాకు ప్రతినిధులు కారు. తెలంగాణ కాంగ్రెసు కమిటీలో 100 క 71 మంది తెలంగాణ కావాలని తీర్చానించారు. అదే కాంగ్రెసు కమిటీ ఎక్కు 6 నెలలుక్కితము 100 క 70 మంది విశాలాంధ్ర కావాలని తీర్చానించారు. కాంగ్రెసులో ఏదో తగాదాలు పెట్టుకొని కాప్గ్రెసులోని ముతా రాజకీయాలము చిశాలాంధ్ర సమస్యకు ముడిపెట్టరాదు.

“విశాలాంధ్ర వచ్చేసరిక ఇటువంటి అట్టదిడ్డమెన కారణాలు తిస్తుకురావడం సరికాదని మంచి చెప్పవచ్చును. తెలంగాణాలో కాంగ్రెసు పార్టీ ఎంత బలంగా ఉన్నా కాంగ్రెసు పార్టీ ఒక టె అక్కడ ప్రజాభిప్రాయాన్ని వెల్లడి సుందరుడము సరికాదు. గత పర్యాయం ఎన్నికలు జరిగాయి, ఎన్నికలు జరిగి నాలుగు సంవత్సరాలైంది. బి. బి. సుబ్బారెడ్డిగారు నాలుగు సంచత్తు రాల క్రితం ఎన్నికలు బరిగాయి కాబట్టి దానినిబట్టి ఇప్పటి ప్రజాభిప్రాయం తెలియలేదు అన్నారు. కాంగ్రెసు పార్టీ, కమ్యూనిష్టు పార్టీ, ఆన్ని పార్టీలు ఆ ఎన్నికలలో ప్రోదరాబాదు సంస్థానాప్పి విచ్చిన్నం చేసి ఆ యా భాషా భ్రాంతాలలో కలిపవేసి విశాలాంధ్ర, సంయుక్త మహారాష్ట్రం, సంయుక్త కర్ణాటకం ఏర్పాటు చేయాలనే నినాదంతోనే పొత్తేచోయి. దానిని ప్రజలు అంగీకరించకపోతే ఆ పార్టీలవారి నెవరిని ప్రజలు ఎన్నుకోకుండా త్రైసిపారేసి ఉండేవారు. ఈ లోపల ప్రజాభిప్రాయం మారిపోయింది అంటారా, కాంగ్రెసు కమిటీ ఎన్నికలు జరిగినప్పుడు విశాలాంధ్రకు వ్యతిరేకం అన్న సమస్యానే ఎన్నికలు జరిగాయా ? జరుగలేదు. నెడు తెలంగాణా కాంగ్రెసులో చెన్నారెడ్డిగారు, రంగారెడ్డిగారు పైకి వచ్చారు. వారి వరంలో పుండ్రాదు అందరూ విశాలాంధ్ర విషయాల్ని వారితో ఏకిభువించడం లేదనేది మనవందరకు తెలుసును. సుబ్బారెడ్డిగారు మరొక వింత వాదన ఉచ్చారు. 1957 ఎన్నికలు తథువాత విశాలాంధ్ర అని చెప్పారు. ఎన్నికల ద్వారా విశాలాంధ్ర సమస్య తెలుస్తాము అంటారా, దాని ఎన్నికలుద్వారాకాకుండా

[SRI P. SUNDARAYYA] [26th November 1955]

రిఫరెండము, ప్రైవిసైటుద్వారా తెల్చుకోవాలి, ఎన్నికలు అనేవి ఏ పార్టీ అధికారంలో ఉండాలి అనే విషయంమీద జయగుతాయి. ప్రజాభిప్రాయం తెలుసుకోవడం అంటే ఒక నియోజకవరంలో పోటీ చేయడంకాదు. ఒక నియోజకవర్గం వ్యతిరేకమయితే మరొక నియోజకవర్గం అనుకూలం కావచ్చుసు. తెలుగు జాతి భవిష్యత్తు ఒక్కుక్క నియోజకవర్గం ఆఖిప్రాయంమీద తెలాదు. ప్రజాభిప్రాయం తెలుసుకోవాలంటే విశాలాంధ్ర కావాలా అక్కరలేదా అనే విషయంమీద ప్రైవిసైటు పెట్టి విశాలాంధ్ర కావాలంటే ఘలనా ఎర్రపెట్టలో వేయండి, లేదు అంటే ఘలనా సలపెట్టలో వేయండి అని చెప్పి ప్రజాభిప్రాయం తెలుసుకోవాలి. ఈ విషయంలో గోపాలరద్దిగారు చెప్పినదానికి హర్షిస్తున్నాను. ప్రజాభిప్రాయం ప్రజాభిప్రాయం అంటే కేవలం తెలంగాణ ప్రజల అభిప్రాయమేనా? వాదనకోసము ఆక్కడ 60% వ్యతిరేకం అని అనుకున్న ఒక్కుడు రెండు కోట్లమంది చెప్పేదానికి విలువే లేదా? ప్రజాభిప్రాయం అంటే మొత్తంగా తీసుకోవాలి తప్ప ఎవరో కౌది మంది తాత్కాలికంగా వ్యతిరేకించినంత మాత్రంచేత దానినే ప్రజాభిప్రాయం అనుకోవక్కరలేదు. విశాలాంధ్ర వద్దనేవారు 60 లక్షలు ఉండారని అనుకున్నా అని గోపాలరద్దిగారు వాదనకోసం తెచ్చారు. 1951 ఎన్నికల ప్రకారం ఎన్నుకోబడిన 75 మంది శాసనసభ్యులు విశాలాంధ్ర కావాలని కోరుతున్నారు. కాబట్టి విశాలాంధ్ర వద్దు అనేవారి వెనకాల 20 లక్షలు కన్న ఎక్కువగా ఉన్నారని అనుకోవలనిన అవసరం లేదు. ఎన్నికలలోనికివాళ్లి తెల్చుకోదలచు ఉంటు ఆది వెరె విషయం. ఇటువంటి సమస్యను ఎన్నికల సమస్యగా చేస్తారా అనే విషయం కాంగ్రెసు వర్షింగు కమిటీవారు, గోవింద వలచీవంత పెట్టిపెట్టి ఆక్కరలేదు; ప్రజాభిప్రాయము మాకుతెలుసును అన్నారు. అందు చేత ఇటువంటి సహాను ఆప్చుచేసి ఆంధ్రజాతి ఆఖిపృథిక ముందుకు వస్తారని కోరుతున్నాను.

“ విశాలాంధ్ర ఎందుకు కావాలనే దాసెకి సాంస్కృతిక కారణాలు, చారిత్రిక కారణాలు చెప్పారు. ఆర్థిక కారణాలుకూడా చాలామందిచెప్పారు. ఎక్కువ వివరాలలోనికి పోకపోయిన మరొక పర్మాయము ఈర్జిజి రెండు రాష్ట్రములుగా ఉండబట్టి మన స్థానింగు విషయములో ఎరీతిగా సానిక త్వము కప్పనిసరి అవుతుందో కొన్ని ఉదాహరణలు ఇప్పాను. విశాలాంధ్ర వుండిపుంటే ఈ రభముగా కాకుండా మరొక రభముగా వ్యాసింగు చేసి పుండే వారము. ఒక ఉదాహరణ! గోవింద వరదలు అపాలి, విద్యుత్ప్రక్కికావాలి. దానికి మన స్థాను యొమితి? ఈ పూర్వుదగ్గర 37 కోట్ల రూపాయిలు శర్పుచేసి దాము కడకము అంటున్నాము. కావేరునదిని పుపయోగించి ఉచ్చి కిలోవట్లు తెస్తాము అంటున్నాము. విశాలాంధ్ర వుంటే మనము చిమి చెసి పుండేవాళ్లము, అంచెంపరీ దగ్గర దాదాతు 20 కోట్ల రూపాయిల ఇయ్యుకి కిలోవట్లు తెస్తాము. గోవింద మండివు నిచారప జిరిగెది 5 లక్షల కిలోవట్లు నియ్యమించి ఉపుది. ఉరిగెమిమి ఈక్కరాలు మరింత ఎక్కువ కావాలనికి విలు పుండి. అంతకాదు, విశాలాంధ్ర వుంటే గాలి

26th November 1955] [SRI P. SUNDARAYYA]

వరి మీద, కృష్ణాపురము వద్ద—పెద్ద రిజర్వ్ యిరు డాము సంగతి వదలండి. ఒక బారేజి కోన్సి లక్షల ఎకరాలు సాగు అవుతుంది. 4, 5 కోట్ల రూపాయిలలో అవుతుంది. సిద్ధేశ్వరము ప్రాచీక్క విషయము కూడా మరొకరకముగా వుండది. ఈ ప్రాజెక్టు ఆలోచనలో లేకుండా వెనుకకు పోవడానికి కారణము యేమిటి? మా భూములు మునుగుతాయని ప్రాబల్యాదువారు కేకలు వేయడము; మునీర్వు ఆని మనము అనడము జరిగినది. రాయలసిమ ఆభివృద్ధికి తుంగబ్రదతోపాటు సిద్ధేశ్వరము వనేనేకాని ప్రయోజనము తేదు. సామసెల వచ్చినా నెల్లాహకు లాభము తేదు. సిద్ధేశ్వరము వస్తేనేకాని సమశిలకు నిరుదాదు. విశాలాంధ్ర వున్నప్పుడే సమాగ్రమైన ప్లానింగు వుంటుంది.

“ రెలు మారాల సంగతి తీసుకోండి, మహబూబు నగరము, దేవర కొండ సుంచి కోత్తగూడముకు రెలుమార్గము వేయాలట, ప్రజలు తెనిచేటి వరకము తెనిచేటి! ప్రాదరాబూదునుంచి రాష్ట్రము నలుమూలలకు వేము కుంటే ఆర్థమువున్నది. ఈ ఏధముగా రెండుగా ఉన్నంతకాలం పానింగువ్యవహారాలు ప్రానికముగానే వుంటాయి. విశాలద్వారక్కథముతో చేయడమై సాధ్యం కాదు. పరిక్రామిక పరక అభివృద్ధికి రేవులు కావలసినంత కొస్తే వుండగా, లాభసాటియైన్ విదేశ వ్యాపారాలు చేయటానికి విలువుండగా, సమగ్రమయిన ప్రభాతిక రచించి ఆరిక అభివృద్ధి సాధించడానికి విశాలాంధ్ర అవసరం. ఈ సందర్భాలలో తేలంగాణాలో కొంత మంది చేసే వాదన సంగతి చూడాలు. మీరు వెనుకబడి ఉన్నారు, అంతే కోపం వస్తుంది. మరొకవైపు మేము వెనుకబడి ఉన్నాము, కాబట్టి ఎక్కువ వదువు కున్న వార్డు వచ్చి పెత్తనం చలాయిసారని ఆంటారు. మేముమీతో కలిపే మరితాభివృద్ధికి నష్టం వస్తుంది ఆంటారు.”

SRI A. KALESWARA RAO:—“ మేము ఎక్కువ వాళ్లం అనేటు ఆన్నారు.”

SRI P. SUNDARAYYA:—“ తెలంగాణాకు ఎంత వెనుకబడి ఉన్నదో విధ్య, ఆరోగ్యవిషయం చూసే తెలుసుంది, అంధలో 15% మంది ఘడువమూ, ప్రాయమూ, నెర్చినవారుంటు, తెలంగాణాలో, ప్రాదరాబూదు ఆటే తేనెపె, 7% మాత్రం ఉన్నారు. అంటే మనలో పగం మంది ఉన్నార్యి. తేం క్రిం క్రిం Education తీముకుంటే అంధరాష్ట్రములో 8% మంది వుంటే తెలంగాణలో 4% మందివున్నాడు. అంధ దెశలలో 672 High Schools వుంకు ఉన్నాయాలు. 93 పోర్ట్లు వున్నాయి. అందులో 64 High School, కొండాలు నెఱలో ఉన్నాయి, మగిలిన 34 మాక్రం తెలంగాణలో ఉన్నాయి. అంటే మొత్తం తీముకుంటే కొదరాబూదులో 18 కారెట్లు ఉన్నాయి. కొండాలు నెఱలో 1445 మాక్రం కాటలేస్తాయించున్నది. అంటే మొత్తం కొదరాబూదులో 140 మాక్రం ఉన్నాయి.

[SRI P. SUNDARAM]

[26th November 1955]

బడిరుపాంతం అది. టీకి కారకులు ఎవరుతనెది వేరేప్రశ్న. తెలంగాణ ప్రజల ఉప్పు మాత్రం కాదు. తెలంగాణ ప్రజల మీద పెత్తనం చేసిన పరిషాలఙుల తప్పు. ఔషధం విషయం తీసుకుంటే, ఆంద్రలో దాదాపు ఆరు పండల ఆధునిక వాస్యమిట్లు, ఆయురైదం, యునాని తీసివేసే, వున్నాయి. ప్రాదురాబాదు సిటీలోని హాస్పిట్లు తీసివేస్తే, 89 హాస్పిట్లున్న మాత్రం తెలంగాణాలో పున్నాయి, జనాబా సగం మంది వున్నారు, డాక్టర్లు ఇక్కడ వున్న వారిలో జాడపంతు మంది మాత్రం వున్నారు. వ్యవసాయ విషయం తీసుకుంటే, ఆక్కడ నీటి పనతులు గలభూమి 46 లక్షలు ఎకరాలు వుంటే ఆక్కడ 11 లక్షలు ఎకరాలు మాత్రం వున్నది. భూమి విస్తేర్ణం మాత్రం ఇక్కడ 4 కోట్ల ఎకరాలు వుంటే, ఆక్కడ రెండు కోట్ల 50 లక్షలు ఎకరాలు వున్నది. భూమి సగంకన్న ఎక్కు వేపున్నది. నీటిపారుదల అయ్యే భూమి మాత్రం 46 లక్షల ఎకరాలు ఇక్కడ వుంటే 11 లక్షలు ఎకరాలు ఆక్కడ వున్నది. రెండు పటటలుపండి భూమి ఇక్కడ 18 లక్షల ఎకరాలు వుంటే తెలంగాణాలో ఒక లక్ష ఎకరాలు మాత్రం వున్నది. విశాలాంధ్ర కావాలంటున్నాము. అంటే వాళ్లను దోచుకోడానికి వెళ్లడములేదు. ఏదో వుద్దరిసామనికూడలేదు. మనం అందరం ఒకే ఆంధ్రజాతి, ఉద్దరించడంగాని, దోచుకోవడంగాని ఇదేంకాదు. ముందు అంతా ఆంధ్రజాతియొక్క, నూతనాంధ్ర రాష్ట్రంయొక్క సాభాగ్రాన్ని పెంపాందించు కువడంలో భాగస్వాములుగా పనిచేఢాం. మీరు మేఘు కలిసి పనిచేయాలి, మీరు మాతు సహాయం చేయండి. మేఘు మీకు సహాయం చేస్తాం, యిర్థరం ఐకమత్యంతే దేశాన్ని ముందుకు తోసుకుపోయేటటుపంటి ఆశయంతోనే యి తీర్మానం చేస్తే న్నాము. అంతేగాని దోచుకోవడంగాని, వుద్దరించడంగాని కాదన్న సంగతి వారికి విజ్ఞాపి చేస్తున్నాను. అందువేత యి సందర్భములో అన్నిపార్టీలు ఏకిభవిస్తున్నాయి. తెలంగాణవారిని మరొకసారి అలోచించాలని ప్రార్థిస్తూ విజ్ఞాపి చేస్తున్నాను. యిది బలాబలాల సమస్యకాదు. తాత్కాలిక సమయం అంతకన్న కాదు. కీర్త్తయ్యాపై చూడండి. చరిత్రగతికి అడ్డంగా నిలబడి ప్రజాభిప్రాయానికి వ్యతిరేకంగా అచ్చటి కాంగ్రెసు నాయకత్వం పనిచేసే మాత్రం ఖచ్చితంగా అన్నిపార్టీలు, యి సంఖుచితతత్వాన్ని ఎదుర్కొనడం కప్పదు. విశాలాంధ్రలో ప్రజాతంత్రం సాధించడంకోసం, యెవరంకూడా తీసిపోము. కొన్ని సల్లజెండాలు చూపించినంత మాత్రాన, రాళ్ల విసిరినంత మాత్రాన బెదిరిపోయి విశాలాంధ్ర అందోళన మానుకుంటా మనుకోవడం చాలా పారపాటు. ఎంత త్వరలో యి పారపాటు దిద్దుకుంటే అంత మంచిది. ఆంధ్రజాతిని బెదరగొట్టాలని ప్రయత్నిస్తే తగిన సమాధానం చెప్పగలరని గుర్తుంచుకోవడం మంచిది.

"ఈ పరిపాద్మ పమప్పులు, పవర్కుగురించి అభరున వస్తున్నాను. సేము యిదిపరికే చెప్పాము. గ్రామాలు వారిగా తీసుకొని, ఏ గ్రామంలో ఏ భాష మాట్లాడేవారు majorityగా వుంచారో ఆ గ్రామము ఏ భాషా ప్రాంతి

26th November 1955] [SRI P. SUNDARAYYA]

తానికి అనుకోని వుంటుందో దానిలో కలిపివేయాలి. ఐతి majority అను కునేదానికి మద్రాసపారు వాడించినట్టు విపరికూర్చలు తీస్తే తరువు లేదు. అనుకోనివున్న గ్రామాలు ప్రష్టక కూడా హాసూరు తాలూకాలు మారు దారి దెక్కడపుండి లనె కుంటపాదలు కాదు. ఎవరెడా సరిహద్దు సమస్యగురించి ఆలోచించేటప్పుడు లోతుకు వెళ్ళి 31 జనాబాలెక్కలుగాని, 1951 జనాబాలెక్కలుగాని తీయంది. లోపలికి వెళ్ళితే సరిహద్దుగ్రామాలు తీసేనట్లుయితే కొంతపరకు తెలుగు గ్రామాలు కొంతపరకు తమిళ గ్రామాలు పుట్టాయి. ఈరకంగా గ్రామాలు ముడి వడివున్నపుడు దానిని తీసుకుని మొత్తంమీద సాధ్యమైంత తక్కువ minority వుండేటట్లు విభజించి చేసుకోవలని పుట్టుంది. చెంగల్చుట్టు జిల్లాచూసినా అంతే, చిరుయజిల్లాచూసినా అంతే, మద్రాసు సరిహద్దు చూసినా అంతే, మైసూరు సరిహద్దుచూసినా అంతే. చాలమంది కాగితాలు చూడకుండా, విషయాలు చూడకుండా, ఆలోచించకుండా మాట్లాడు తున్నారు. ఎంత రాష్ట్రం వస్తుంది, ఎంత ప్రవేశం వసుంది. ఆనే దౌరి టిలో మాల్లాడారు. ఎంత రాష్ట్రం వస్తుందంటే యిదేమోగ్గా సాత్తా? ఒక దేశం మరీకడేశంపై దురక్తిమణి చేయురాదనుకునే యా రోజులలో కలని మెలని వుండాలిగాని ఎంత లాఖ్కృంటాం ఆనే దౌరిలో చెప్పిన వాదన అర్థంతెనిది. Contiguity అనేదానికి సాధ్యమైంత తక్కువ minority ఒక భాషారాష్ట్రంలో వుండేటట్లు గ్రామాలు contiguity నీర్చయించుకొని సరిహద్దులు వీరాటు చేసుకోవాలి. భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రాలు నిజంగా ఈ ప్రాతిపదికమీద వీరాటు చేసినపుడు దాని నిర్మాణం ఎంత చక్కగావుటుందో చూడండి. ఒక స్నేహితుడు తయారుచేసిన యా map భాషారాష్ట్రాల సరిహద్దులు పాముమెలికలుగ వుండక పహజంగావుంటాయి. చూడండి యిక్కడ కేరళ, యిక్కడ తమిళ, యిక్కడ కర్ణాటక, యిదంతా అంధ్ర రాష్ట్రం. ఇది క్రోత్కగా తయారుచేసున్న మధ్యపద్మ, చాంబలునది సరి హద్దు తీసుకున్నపుడు యిది రాజస్థాను, రూస్సి తోకను— వీరవనిత రూస్సి గురించికాదు—ముందుకుపొడుమకున్నట్టున్న రూస్సిప్రాంతపుతోకను లేకుండా చేసుకోవచ్చు, తప్పుంకాదు. కావలనిష్టే హర్యానా ప్రాంతాన్నికూడా యు ఏ. లో కలుపుకొనండి. ఇక్కడ వంఱాబుంటుంది. హామాచలప్రదేశ్ యిక్కడుం టుంది. బంగాల్ యిక్కడుంటుంది. ఇంత చక్కగా; ఇంత సహజ నెద్దంగా వున్న దానిని తెలికగా చేయకుండా అనవసరంగా దెబ్బలాటలు పెట్టేలాగున S.R.C. Report యచ్చింది. S.R.C. వారు ఇచ్చిన Map చూడండి. ఈ Map చూడండి. ఏది పహజంగా వుందో నీర్చయించండి. వికాలాంధ్ర పెరిహద్దుల గురించి చూచినప్పుడు తెలంగాభా క్రిందికి రావలనిన గ్రామాల వారిగా Minority సమస్య లేకుండా యివ్వేమని కోరుతున్నాం. ఇవి నేను తథ్యాను కేపెప లేఖాలు కాదు. ప్రభుత్వం తయారుచేసిన లెక్కలు. కర్ణాటక మహారాష్ట్రాలు వీరాటు విషయములో వారు చెప్పిన లెక్కకు తెలఁగు.

[SRI P. SUNDARYYA]

[26th November 1955]

బాతికి ఎంత రావలునడో మరచిపొతె జ్ఞావకం చేయడం తప్పేమీకాదు. అందుచేత 1951 జనాబాదక్కల ప్రకారం యిక్కడనుంచి ఆరంభించి రాయచూరు Town పరిణ ప్రతిష్ఠితిలుగు గ్రామం. ఈ రీతిగా వచ్చి రాయచూరు Town కో సో మరు రావాలి కొండగల్లు. తాడూరు, అలంభాటు, గహ్వాల డండులు ప్రతి గ్రామం తెగు గ్రామాలు. ఇవిగా కథాదగిరి, కిరంగం, బిడరు, నారాయణ పెదు, మదోలు, మొడలగు ఆలూకాల్లా మాను రాపలున్న గ్రామాలు రాకపోయిసట్లుయితే కి లుకలమంగ తెలుగు ప్రజలు Minority (కింద లక్కడ వుండాలని) వస్తుపాటి. ఏదో రీతిగా చూచి త్తుయికి ఆదిలాబాదు జెల్లాలో కెన్నాతల్లు, రాజు రాతలూకాల్లా మూరాట్టు గ్రామాలునాయి. అవి చాళ్ళకిచ్చేయపచ్చ. చాందా బెల్లూడు శిరిచంచ తాలూకా తీనిఇన్నప్పడు 94 వేల జనాబాలో 48 వేల మండి తెలుగు ప్రజలు 31 వేలమంది గొందులు వున్నారు. గోదులు తెలుగులలో ఒక బా.సు ఒక శందరు ఒప్పుకున్నదే. 9 వేలమంది మాత్రమే మూరాట్టులూ పు. గొదావరికి రెండు వైపులా పుక్కటులుంటి, గొదావరి నిటిని సెప్పుగ్రాంగా పుచ్చయాగించ లిగిటువంటి శిరివంచ తాలూకాలో 80 per cent బఱగు ముబలూరు గురించుండా చందు జిల్లాలో శిరివంచ తాలూకా పుచ్చయి కాబట్టి కిలిలుచేప అంటే మరుము అ.గీకరిం చలేము ఉన్నటు ఒక లి చూచాలి. పద్మాకమిడి సుగెత్తి చూచాలి. మొత్తం గుజూర జిల్లాచు నుచితిచులచలచలదు కాబట్టి పర్మాకిషిషి లాలూకాను కిలిలిం చము అనాటు ప్రచురించి స్థాపిస్తుయిము చెపిన అన్యాయాన్ని కొనసాగిం చాలా చీడ్లు పుచ్చెసి? ఎన్నటం గుజూర జిల్లాలో, పద్మాకమిడి తాలూకాలో తెలుగుాయ తక్కుచగా వున్నారు కాబట్టి కిలిలించలేము అనేది ఆరంభించినది, పాళ్ళను రెండ ప్రాంతపు తీసుకొమనండి వంశదార మైదానములోని రెండు పైపులా వున్న తెలుగు ప్రజలను విజచియాల్చిన అవసరం లేదు. బిరంపురం తాలూకాలో బోండసింగు గ్రామాలలో బరియా ప్రజలు ఎక్కువమంది వున్నారు తీసుగంచి మీ బోండాంగు గ్రామములో, మందసాలో బరియా గ్రామాలున్నారు మంచె తిసుకొండి. అయితే మా తెలుగు గ్రామాలు గోపాలపురంవరకు యుస్కారా? 1931 Census లెక్కల ప్రకారం గోపాలపురం యిమ్మంటు న్నారో. పరిపాలనా సౌలభ్యకోసం కొన్ని గ్రామాలు తక్కువయినా ఆభ్యంతరములేదు,

“ పరిపాలన సౌకర్యంకోసం కొన్ని గ్రామాలు అటుపోయినా ఇటుపోయినా majority ని బట్టి విభజించిత వివాదంలేదు కాని అదివిమిలేకుండానూ పద్మాకమిడినంతా తీసుకొంటాము అంటే న్యాయముకాదు. తరువాత గ్రామ మాత్రముల ప్రకారము ఎంతవరకు ఆవకాశంఉండి దానిని సురించిన వభరములు మాపులనుబట్టి ప్రత్యేకముగా చూసుకోవచ్చును.”

26th November 1955]

SRI RAJASAGI SURYANARAYANA RAJU:—“తమయ పరిపాలన స్కార్టుంకో. ము నా గుగ్గాయాలు ఇప్పచ్చు. న్నాయ. ఇష్టుడు బళ్ళారీలో తుంగభద్రాంతు నావుక్కుపు తప్పవేచెతి?”

SRI P. SUNDARAMMAYYA:—“గాక మైసూరుకు పచ్చిప్పుడు మేసూరులో కొర్కె జీల్లాపు ఉచ్చారా ఉచ్చారము. కొల్లాజీల్లానేకాదు, తుంకూరు జీల్లా పావగడ తాలూకా మడ.గిరి తాలూకాలో కొన్నిభాగాలు, చితలదురులో బెల్లగిరి తాలూకాలాసి జాగాలు మనకు ఇనుకొని వున్నవి. Majority ప్రాంతముగా ప్రాంత వి ఇంచుల్లా అధుగుతున్నాము. అదేవిధముగా మడకశిరాకన ద ప్రజలు Majorly వ్యాపారాంతముకొంత తప్పకుండా తీసుకోవచ్చున్నే. Natural సహాద్దు రాస ప్పుచు. ఈ సందర్భములో బళ్ళారి నమస్కారుపుంచిని. కొల్లారు ఆంధ్రాష్టోనిక రాకపోతె పోస్తామూరుతాలూకాలుందరాష్టోకలు. పూర్విపడానికి ఏ Boundary Commission కూడా ఒప్పుగొనరనన నావమ్ముడు. చేచుకొనిపోయిన ప్రాంతం అని అంటారు కాబట్టి లెలుగు ప్రాపత్తయిన కొల్లారును కలుపుకున్నప్పుడే మనకు పోస్తామూరు వస్తుంది లేకపోతే తమిలాడుకో, కన్నడకోపాటుంది. కొల్లారు మనకు అత్యంత అవసరము. అయితే దోలారు అడగడానికి ఒక సూత్రాన్ని బట్టిపుండ్రపలెను. భాదారాష్టోపూత్రాన్ని అనుసరించి సాధ్య మైనంత తక్కువ ఆల్ప సుఖ్యాకులు ఇంకో భాషాము వుండవలెను. అన్నాము. మన మీసూత్రానికి కట్టుబడి, కొల్లారుమాది, బళ్ళారిలోని తుంగ భద్రప్రాంతము కన్నడిగులది లని చెప్పాలి. తేకపోతే మన వాదనను కాంగ్రెసు నాయకత్వముకూడ హర్షించలేదు. కన్నడప్రాంతము మనకు రావలనిన ఆవసరము లేదు అని చెప్పేనపుడెగట్టిగా దెబ్బులాడ డానికి హక్కు వుంటుంది. ఇంకో రీతిగా గాదు పరిపాలన సాలబ్యూంఅనేది ఏమిలి? భాషాప్రయుక్తరాష్టోలలో సాధ్యమైనంత తక్కువగా మైనారిటీ వారు వుండేటట్లు చెయ్యవలెను అనేదే? అయితే తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు నాలుగు అయిదు రాయలనేమ జీల్లాలకు అవసరము. నలుబడి సంపత్కరాలుదెబ్బులాడి తెచ్చు కొన్నాము. అక్కుడ భూములను బీడుగా పెట్టుకొనేడానికి కాదు. కాలవల తెగగోల్లి తుంగభద్ర నీటిని ఉపయోగించకుండ ఉండడానికి కాదు. రెండు సంవత్సరాల నుంచి మైసూరు ముఖ్యమంత్రి అధ్యంకుల పెట్టడంతే తుంగభద్ర ఎగువ కాలువ అమలు జరగడం లేదు అనువ్యాపు. అలాచేసే వారి మీదకారాలు మిరియాలు నూరండి మీతో పాటు మేము ఉంటాము. తుంగభద్ర నీటిని మనకు లేకుండాచేసే ఎవరు ఎదురొచ్చినా నేరే కఠని తెల్పులాడుతాము, అంటే మేముతయారు. మైసూరు ప్రథుత్వం వరిగా చేయ్యాలేదు కాబట్టి కెంద్ర ప్రథుత్వం తీసుకోవలెనని అధగండి. అవసరమాతీ ఆంధ్ర ప్రథుత్వాన్ని agent గా ఉపయోగించి వినిచేయించ వచ్చును. తుంగభద్ర Head works వారి ప్రాంతంలోకి ఊతే నీరురుతుండ్ర

[SRI P. SUNDARAYYA] [26th November 1955]

ఆల్లరివేయ్‌వచ్చునొవాదన సరియయినది కాదు. కన్నడిగులు మనకు శత్రువులు కాదు. పరాయా డెస్సులుకారు, హనుమంతయ్య విమైనాచేనే ఆయనతో షైషురు ప్రభుత్వంతో దెబ్బాలాడుడాం; ఆంద్ర ప్రభుత్వంచేత వత్తిది తిస్తుకు షద్దు అపటేగాని ఏవరోపద్ధుపదుతున్నారు, కాబట్టి ఆ ప్రాంతంకావాలనడంలో సుయితేయు. అందుచ్చాం విర్మాటుచేసినప్పుడు, ఆంద్ర ఆకులులోనే ఉంది తుంగభద్ర ప్రాజెక్టు ఏ జిల్లాలకే సము విర్మాటుచేయ్‌బడిందనే విషయము అది అమలుచెయ్యాలని అంటున్నాము, కానీ బాపారాప్పువియజన వచ్చినప్పుడు కన్నడ ప్రాంతం అంత తెలిసికూడా మచ్చు లడుగుతున్నామంటే, మనము కలసి మోసి ఉంటిము అని తెలుతుంది. వారిని ఒప్పించలేము. కేంద్ర ప్రభుత్వం అంత ను ముందే చేతకానిదని తెలింది. కాబట్టి ఒకటే మార్గం ఆభాగం దుస్తు కావాలరడం ఇది సరిఅయిన వాదన కాదు. తుంగభద్ర ప్రాంతం రాయులసీమ దారికి అవసరం 12 $\frac{1}{2}$, 13 లక్షల ఎకరాలు సాగు ఆగుతూఉంటే, 6 $\frac{1}{2}$ లక్షల ఎకరాలు కన్నడ ప్రాంతంలో వున్నది. అలంపురం గద్దాల అపథలో 6 లక్షలుంటుంది. అందుచే Head works కావాలని ఆ ప్రాంతు తిస్తుకుంటామరదు న్నాయం కాదు. ఇవతల ప్రాంతము మాత్రము తిస్తుకుంటే అవతల రాయుచూదు కాలవసంగతి విమితి? అలంపుర, గద్దాల సంగతి విమితి? ఆ వెష్టు తుంగభద్రప్రాజెక్టుప్రాంతముకూడ చేతిలోలేకపోతే కషమ్ము అనిచెప్పితే ఆచ్చుడు మంచువిమి చేయవలేను? తుంగభద్రప్రాజెక్టుప్రాంతము వారు మనకు ఇష్టావలెనని ఆడగచం ' మాత్రం విమితి? అది మంచిదాఖాని ఆలోచించుకోవలేను. ప్రాజెక్టు ప్రాంతము మనకు రావలెనని ఆనడమా? లెక పోతే భాపా ప్రయుక్త సిద్ధాంతం మీద పోదామా? సాధ్యమైనంత అల్ప సంఖ్యాకులు వుపడేరితిగా విభజించుకొని ప్రాజకులకు ఎవరు ఆధ్యము వసే ఆధ్యంకలు తెలిగించుకొనడానికి river boardeds లను పెట్టుకొని వినిచేపాము. ఆ ప్రాంతం మన చెతలోవుంటుగాని అభివృద్ధికాదనడంలో ఆరంలేదు. వేవరు అంగీకరించరు. ఆలా అనడము అంధులు కన్నడిగులు, స్నేహాతములో వుండలేదు. శత్రువులని తెలుతుంది, తప్పమరేమి? బిళ్లారి లోని కన్నడ ప్రాంతము మాకు వద్దు కొలారు ఇవ్వండి, మధుగిరి చితలేదురు, తుంకూరు జిల్లాలో తెలుగుప్రాంతాలు ఇవ్వవచ్చాను. అంటే కేంద్ర ప్రభుత్వము ఇవి ఇచ్చేదిలేదు కదా. ఈనాడు S. R. C. వారు ఇస్తాము అన్నవి కూడా రాకపోవచ్చును. అని కొందరంటున్నారు. న్నాయముగా రావలనినది రాకుండాపోవచ్చును, న్నాయం అయినది కాకుండా పరిపాలనా పొలభ్యం కోసం మూడు తాలూకాలు ఇస్తాముంటే అది కూడా రాకపోవచ్చును. అని కొందరు వాదిస్తున్నారు. ఈ వాదెన ఆర్థము S. R. C. report కన్న కాంగ్రెసు నాయకత్వం వనికి రానిదని ఒక నీర్వయానికి వస్తున్నామన్నమాట ఇది వెరం క్రిందకు తెలింది. కొలారు కన్నడిగులకిపై, మీకు మూడు తుంగభద్ర తాలూకాలు ఇస్తాము, అంటూ రనడం కాంగ్రెసు నాయకత్వం మీద మీకు వున్న గౌరవము తెలియచ్చుంది. లెక్కలతోనహ కొలారు రావాలని మనము కొరుతున్నప్పుడు

26th November 1955] [SRI P. SUNDARAYYA]

ఆకోర్‌ను నిరాకరించితే కాంగ్రెసుకు నీతినియమములేచని పించుకుంటుంది. బళ్ళారి జిల్లాలో నది కన్నడ ప్రాంతం అంచే ఆది మసకు ఇవ్వాడు. కోలారు తెలుగు ప్రాంతముయినా ఇచ్చేదు అని వాదించడము కాంగ్రెసు నాయకత్వము నీతి నియమములేని నాయకత్వము లొచ్చి వాదించడము తప్ప మరేమి కాదు. కాంగ్రెసు నాయకత్వం కొన్ని సిద్ధాంతాలకు లోబడి ప్రజాభిప్రాయానికి అనుగుణింగా కొంతపరకు అయినా పని చేస్తుంది అంచే మన న్యాయమైన కోర్కెలకు ఒప్పించపచ్చు.

“మైసారు తిసుకోన్నపుడు Kolar జిల్లాలో లెక్కలు చూచాము. ఈ పటము చాలా చిన్నది అనుకోండి. ఈ map ఇంకా చెట్టది చూచుకోవచ్చును. Kolar జిల్లా చూచుకొన్నపుడు, మొత్తం దాడాపు 12 లక్షల జనాభా శున్నట్టయితే ఒక్క మాలారు, కోలారు తాలూకాలలోతప్ప మిలిగిలిన తాలూకాలలో తెలుగువారు ఎక్కువ. కోలారు తాలూకా అంచే బంగారు గనులు వున్నాయని అనుకోండి. బంగారుగనులు బంగారుపేటలో వున్నాయి. అందుచేత, కోలారు తాలూకాలో కన్నడ ప్రజలు ఎక్కువగ వున్నారు. అందువల్ల ఆ తాలూకాలుపోతే బంగారు గనులు పోతుండని ఎవరు భయ పడ నవసరంలేదు. అందువల్ల ఈ కోలారు మాలారు తాలూకాలను వదలి వేశి, మిగిలిన తెలుగు ప్రాంతాన్ని అంతాగాని, Kolar జిల్లా తెలుగు ప్రాంతం దానిని అనుకోని వున్నట్టువంటి పాపగడ, మధుగిరి తాలూకాలలో తెలుగు ప్రాంతాన్ని మనము తిసుకోన్నట్టయితే, అరు లక్షలమంది తెలుగు ప్రజలు లక్ష, నలభైవేలమంది కన్నడ ప్రజలు, లక్షమంది ఇతర ప్రజలు నిపసించే టటువచటి ప్రాంతము వసుంది. యిది పచ్చిన తర్వాతకూడా, ఏడులక్షల మంది తెలుగు ప్రజలు మేనకు అనుకోండా కొంచెము దూరముగా వుండే టటువంటి ప్రదేశములో, మైసారులో వుండిపోతారు. తమిళనాడులో 30 లక్షలు వున్నట్టుగానే, అక్కడకూడా వుంటారు. దానిని గురించి ఏమి చేయగలిగినది లేదు. ఆక్కడ ఆది మైనారిటీ హక్కుల సమస్యగానే చూడ వలసి వుంటుంది. అయితే యా సందర్భములో నేను చెప్పేది యొమిటం చే ఇప్పుడు యా map లో ఎర్రరంగుగా వుండేది అంతా తెలుగు ప్రదేశము. తమిళ ఏమిటంచే Hosur తాలూకా యా ఎర్రదానికి అనుకోని వుంటుంది. Hosur ప్రాంతము అంతా తెలుగు ప్రాంతము. దానిని అనుకోని బెంగుళూరు జిల్లాలో అనేకల్లు తాలూకాలోను, బెంగుళూరు దశలక్షలలోను తెలుగు ప్రాంతం వుంది. ఇదిగే యాదిఅంతా వుంది. Devanapalli కి పైగా తెలుగు ప్రాంతం వుంది. గోరి బిహూరు అంతా దొడిలిపూరులో, వందిదురం కొండకు అనుకోని తెలుగు ప్రాంతము ఇక్కడవున్నది. యా రెంతుకిమిథ్య కోలారు, మాలారు, హైస్పేటు, దేవసంగ్లు తాలూకాలు కన్నడిగుల తాలూకాలలో కన్నడిగులు అథికపంథ్యలో వుంటారు, అవటల యివటల మనము వుంటాము. Bangalore town ప్రక్కనమంచి యింది అంతా తెలుగు ప్రాంతము అన్నటుభాద్రి. ఉనినిగురించి లెక్కచేసి చూశాము.

[SRI P. SUNDARAYYA]

23rd November 1955

తక్కుచూస్తే, యాటు మూడులకులు క్రెడిగెలు, లటు మూడులక్కల తెలుగు పాట భద్రాచు. ఈ ప్రాంతము రంగాంద్రదర్శిషులో కలిపవే మూడు లక్కల ను. డులు ప్రంమసు జుబుచి. జున్ ది వ్యవ్హరంకా ఆశ్చే కర్కల ఉలిచి యాటులక్కలము ది బంగారు జీబులు శటుపొతారు. అటు మూడులక్కలు, యాటు మూడులక్కలు ఎటుకలిపినా మూర్లాలక్కల ప్రజలు ఖండచలసి ఉండండి. దీని ఎళ్ళ కలుసౌరు? చెంగిగం తీసుకొని మథ్యన ఒకగీటు గియాల్చిపుటుండ? కొంచెండి లటు, కంతమండి యాటు ఆని, అట్టా ఆసుకొన్నప్పుడు Kolar తాలూకాలోకూడ జిల్లాంత మనకు యిచ్చి, పెనుపేటతో బాకెల్లు, బంగటూరు South taluk మీరు తీసుకోండి. సాధ్యమైనంత తక్కుప మైనారట, అటు ఇటు వుండెదానికిసం వీలుగ చేయవచ్చును నేను చెప్పేది యొమపై యారీతిగా పుస్తప్పుడు ప్రజలమధ్య అధికరంబ్యాగల భావ నిపసించేటటువంట మైనారటీలను వదలివేసి మనకు ఆసుకొనిపున్న ప్రాంతాలము తీసుకున్నా, 7 లక్షల మండికి పెగా పున్న పైమూరులో వీంచేసిఏ ఆసుకొనిపున్న ప్రదేశం ఖచ్చతంగా రాపలసి పుంటుంది. Village సంపాద్మ తీసుకోంటే, Kolar జిల్లాలో ఎక్కువ భాగము మనకు రావలని ఉంటుంది. ఈరోజు మనకు న్నాయంగా రావలనిన సరిపోద్దుసమస్య ఈరకంగా పరిష్కరించుకొవాలి. ఈసూత్రం అంగికరించరా? లేదు, పరిపాలనా సాలభ్యంకోపం కోలారు అక్కుడనే ఉంచండి. మీకు యూ మూడు తాలూకాలు ఇచ్చివేస్తాము అంటారా? ఇది ఆసవనరమైన తగాదాలకు, భవిష్టాత్మకసుకూడా దారితీసుంది. ఓడోనల్ కమిటీలభ్యక్కడు ఏరకంగా పోచురిక చేశాడో, ఆరకంగా చేయవలసి వస్తుంది. మీరు ఈరీతిగా భావము, జాతిని నిరక్షించేసి మీ యిష్టమువచ్చినట్లు చేసే ఆది ఎప్పటికన్నా తలనొప్పికలిగించే సమస్యానే తయారులవుతుంది. ఒకరిని చూచి ఒకరు భయపడే సమస్యగా చూడవద్దు. వాండ్లు కాలువలు తగక్కస్తే ఊరుకుంటామూ అంటే, ఈరుకోకపోవచ్చు). అదీగాక మనంగాని, వాండ్లుగాని, ఈరుకోవడం లేకపోవడంకాదు. సమస్య ఇది సామరస్యానికి మార్గముకాదు. అందుచేతనే కాగిను వరిష్టింగుకమిటీకి, ఇక్కడవున్న ఆసెంబ్లీ సభ్యులకు, ఇక్కడవున్న ప్రభుత్వానికి, పోనీ మీ పారీతిరఫ్ఱన్ మీరు విమివెప్పతలచుకున్నా, థల్ ప్రభుత్వంలో మీరు మాల్ఫాడేటప్పుడు స్పృషంగా చెప్పుపటను. తుంగభద్ర (ప్రాంతము కన్నడప్రాంతమువారి కిచ్చి వేయండి. మారు తుంగభద్రనీటని ఇచ్చేదానికి ఎన్ని సాకర్యములు కావ లేకే ఆన్ని ఇవ్వండి. న్నాయమెన, నిజమైన మూత్రం ఒకటే. అది భాషా మూత్రం ఒకటే. దానిని మీరు (కాంగ్రెసు నాయకత్వర) అంగికరించండి. కోలారు సాఫుగడ తట గుప్పాంకాలు మారు ఇచ్చివేయండి. ఆసీనశాశు, Administrative సాకర్యం అని చెప్పతారా? కోలారు అంగికరించి పెట్టాంటారా? అప్పుడు కేవలము మూడు తాలూకాలలో ముండు పెట్టాంట్టుమైవాలి? పరిపాలనా సాలభ్యం అనే మూత్రంచేయాల్సినా?

26th November 1955] [SRI P. SUNDARAYYA]

సప్తదశ తుగ్గగండ్ర ప్రాంతపు అంతరూచా రాయచొరు బాలాక్షేత్రము, రాయచొరు జిల్లాంతా మాటలు వ్యాచ్చివెయించాయి. Raichur జిల్లాల 12 లక్షల మంది ఉపాధులు దొలాలు జిల్లాలోని 12 లక్షల ప్రజలు ఏసుఎసులో ఫ్లూసలను అంచుచేస్తున్న డాడు ఒకట తెలుగు ప్రజలపు అంతరకంగా పాపుగత తాలూకాలోని బెఱగు ప్రజలపు అంతరకంగా పాపుగత తాలూకాలోని బెఱగు ప్రజలపు అంతరకంగా పరిపాలనాసాలభూతము అని చెప్పి ఇచ్చాడనికి తమాచలుయించాయి, రాయచొరు జిల్లాసుపథలి 9 లక్షలమంది కర్కాకులలో మొత్తం 12 లక్షల మంది జనాబ్దార్శ జిల్లాసంలా పరిపాలనాసాలభూతము అనే సూచిప్రకారం మాకి ఇచ్చాలి. తుగ్గగండ్రప్రాజెక్టు మాకు ఇచ్చివేస్తే, ఘూర్చగ ఆప్యాంతం ఆంతర ఆఖివ్యాప్తి చెసెడానికిసం మాకు ఇచ్చివెయిమని అసునుతున్నాం. అంతకాదు. చిహ్నానదిమీద project క్రీటే ఆన్ని పారెది అంతరునుకాడ అలంపూరు, గద్దుల తాలూకాలలోను, మహబూబునగము జిల్లాలోని తాలూకాలలోనే అందుచే ఆ నిటసింతా ఉపయాగించడానికి పరిపాలనాసాలభూతం కొరకు గుల్మిగా జిల్లాలో కూడ ఒక భాగమను మాకప్పుమని చెప్పండి. ఇది న్నాయిం. ఏపీ ఒక సూత్రం మీచ నెలబడాలి కాంగ్రెసును నాయకులు. పరిపాలనా సాలభూతము అంటారా? బళ్ళారి జిల్లాలోని మూడు తాలూకాలే గాదు. రాయచొరు జిల్లా అంతా మనకు రాపలసిస హవుక్క వుప్పుది. కొలారు జిల్లాకు ఏ పరిపాలనా సాలభూతం అని వారు సూత్రం చెప్పుతుండారో ఆ సూత్రం ప్రకారం సౌలారు కన్నదిగులకు యిసే రాయచొరు జిల్లా అంతా మనకు ఇయ్యపలనిపస్తుంది. నేను చెప్పేది యేముపటే ఆరకంగా ఆప్యాండు ఆడగడంలో అర్థం పుపడి. అంతే గాని ప్రభల దగ్గరకు వెళ్ళి ఇక మీరు మూడు తాలూకాలతో సంతృప్త పడండి ఆసి చెప్పుడములో అర్థము లేదు. కాని నేను చెప్పేది పరిపాలనా సాలభూతస్వాత్రం. మన వివిధ భాషల మహ్య సామరస్యానికి దారి తియదు. పరిపాలనా సాలభూతానికి పచ్చిసట్టయితే, బేరమే ఆడదలచు కున్నట్లయితే ఆప్యాండు 12 లక్షల మంది మాతెలుగు వాంట్లను మీకు అక్కడ ఇచ్చున్నాము. కాబట్టి 12 లక్షల కర్కాకులను మాకు ఇప్పుండి. ఇక్కడ పరిపాలింకు మాకు ఇది అపసరం. అని చెప్పేటటువంటి వాదపకు వసుంటుంది. అందుచేత కాంగ్రెసును నాయకత్వంలో, ఈ వాదన మనమనుచేస్తే తప్పలేదు. భానికి భాధ్యత కాంగ్రెసు నాయకత్వందే అవుతుంది. ఎందుకంటే భాషా సూత్రమను అంగీకరించవిది వారే. లేక రెండు మాని, మాకు భాషా సూత్రంలేదు. పరిపాలనా సూత్రము లేదు. మాజపుంపచ్చినట్లు చేశాసుంటే, మీ ఇప్పుంపచ్చినట్లు మీరుచేసే, మేము ఇప్పుం పచ్చినట్లు మేము చేసికోగలం. అని చెప్పువలనిష్కి మన అందరిలో ఉండాలని అంటున్నాను. కాంగ్రెసు సాయకత్వం అంత తెలివితక్కువగా చేయిందని చెప్పి మేము అనుకోవడంలేదు. ఎందుకని అంటే S. R. C. చేపిన భాలివితక్కువవాన్ని నర్సుతూ ఉన్నవారు అనవసరంగా ఇంకొక పారపాటు తెల్తురపి మేము అఫీకోవడంలేదు. అందుచేత ఈ ధృవీతో

[SRI P. SUNDARAYYA]

[26th November 1955]

మాచి.పూడు మీరు మా సవరణను అంగీకరిసారనుకుంటాను. నేను సాధ్యమైంతవరకు ప్రయత్నం చేశాను. ఈ విషయాన్ని పెట్ట దిర్ప వాదోప వాదానికి లెందా ఎద్దా మార్పు ఉంటుందా అని చూశాను కాని ఈ విషయంలో నిజమైన పదాబ్ధిప్రాయాలు ఉన్నాయి. తుంగభద్ర ప్రాంతము మహారాష్ట్ర ఉంచాగా లాటంలేవని అంవ్రాష్ట్రీ కాంగ్రెసు నాయకత్వం అనుకున్నది. దానిల్లా మన అంద్ర జాతి, కన్నడ జాతి, భారత జాతి ఎక్కువ సింప్లెక్సుతుంది. మొము అభిప్రాయమైందు. అందుచేతనే ఈ సమస్యను మొము పెక్కాడు. ఈ సమస్యామీద మనకు ఈ బెదాభిప్రాయం ఉన్నప్పటికి కూడాను, తుంగబ్ద నీటిని, ఆంద్ర ప్రజలు ఉపయోగించేదానికోసం, దానిని అచ్చిప్పాడి చేసేదానికిరకు, ఎపరు ఎట్టి ఆశ్చర్యంకులు పెట్టినా దానిని పూర్తిగి వ్యతిరేకిసాం. దానికి కావలసిన సహకారమంతా అన్ని పారీలు కలసి ఘ్రానుకొని చేసాం ఆనే డానితో ఎట్టి అనుమానాలు ఉండవలసిన అవసరపెట్టు. ఒకవేళ ఈ విషయంలో మనకు ఇంకా బెదాభిప్రాయాలు ఇట్లే ఉండిన విశాలాంగ్రసమస్యవరకు కలసివనిచెందాం. మన అంద్రజాతినిఅంతా సాధ్యమైంత ఎక్కువగ, కలుపడానికి కృషిచేంద్రాం. కోలారును ఇంకా మనలొ చెర్చకపారె, సాతపాహనునినాడు, కాక్కతీయులనాడు పూర్తికాని వని, ఈ రోజు పూర్తి అప్పతుంది లనుకోస్తు వని ఇంకా పూర్తి కాలేదు, అని అనుకోక తప్పదు. ఇంకా కొంతకాలం మనం అందోళన చెయువలసిట్టుంటుంది. ఇంకా ఉద్యమాన్ని నిర్మించవలసిపుంటుంది. అసవసరమైన ఇంకొక ఉద్యమాన్ని ఆరంభించవలసి వస్తుండని ఒక బాధతోనే అంగీకరించవలసి వస్తుండని గాని సమగ్ర అంద్రరాష్ట్రము మాత్రము కాదు. ప్రజాతంత్ర అంద్రరాష్ట్రం మాత్రం ఏర్పడేదానికి ఆది మార్గం కాదు. అందుచేత ఈ దృష్టితో చూడ మని కోపతున్నాను. మొము వ్యతిరేకిస్తున్నాం కాబట్టి మొము అంద్ర ప్రజలకు వ్యతిరేకమనిగాని, మీరు దానిని కోరుతున్నారు కాబట్టి, మీరు కర్మాంక ప్రజలకు వ్యతిరేకమని గాని భావాలతోకాకుండా ఈ దృష్టితో ఈ సమస్యను జాగ్రత్తగా పరిశీలించి చూస్తారని కోరుతున్నాను. ఐప్పటికే నేను చాలా time తీసుకొన్నాను. అందుచేత అభిరుకు ఈరోజు ఈ భాషారాష్ట్ర పునర్నీర్మాణమనే వాలా బ్రహ్మండమైన గురుతర బాధ్యతను, థిల్లి ప్రభుత్వం తీసుకుంటూ ఉంది. సరిహద్దు సమస్యలు మరి పేచికోరు వ్యవహారంకింద తయారు అప్పతుంది. దానిని సరియైన ప్రజాతంత్రగా, గ్రామాలవారిగా Boundary Commission చేత వీరాటు చేసామని ప్రకటించి, ఈ సమయము పరిషారము చేసిపుటు అందరంకూడ క్లాసి, భారతదేశాన్ని అర్థికంగాను ఇంకా సాంస్కృతికంగాను, ఇంకా మరింత ముందుకు తీసుకొని పోయి ప్రపంచంలో మన నిజమైన స్థానాన్ని మన అగ్రస్థానాన్ని తిరిగి సంపాదించుకోవాలి.”

THE HON. SRI N. SANJEEVA REDDI:—“అధ్యక్ష! మన ముఖ్యమంత్రిగారు Leader of the House ప్రతిపాదించిన ఈ తీర్మాన

26th November 1955] [SRI N. SANJEEVA REDDI

మను వారి ఒక్క ఇవ్వాసములోనే అంగికంచిపుండె చాలా బాగుండే దేవో ఆనిచిస్తుంది. నాకు చాచాప్ప అందట ఈ సమావేషములో ఏచాచి ప్రాయాన్ని ప్రకటించారు. చుంచుమంత్రాయ ఒక గుట్టిసేస్త చెంచుచూ లస్తే చాలా విప్పలంగా చెప్పాయి. అయిత్టువాాత ఉచ్చాసాంశా దాస బలపరచె ఉచ్చేంటే చెస్సివొని కొత్త పిండుల్లామె చెడ్డచుండు. ఇంతే ఎకాచిప్రాయమును సమస్య గంతవరణ్ ఆంధ్రాష్ట్రీ ఆసంబ్లీకాంప్యూటప్ప మరి విరాష్ట్రీములో, ఎక్కువ కూడ పచ్చియుంచెమో అనుకోంచాను. ఇతర రాష్ట్రాలలోకూడ, ఈ S.R.C. కమీషన్ రిపోర్టు ప్రసిద్ధిపూర్చా య. ముద్దాసు రాష్ట్రములో కస్కింగులు, మళ్ళయాడిలు, అరవ్వు కొండమంది తెలు ఉదారు కూడ ఉన్నారు, విరంగు ఆక్కుచ ఎర్రొబావాలు, ఎన్న చిన్న చ్చక్కాలు వెల్లడిచేశారు. ఇం మైసూరులో కూడ తర్జనపట్టలు జియుగుతుచ్చాయి. భౌంబాయిలో ఈ చర్చల చలితంగా కండచు చామం, కాల్చుకొండం ఇలాంటివికూడ జిరిగినాయి. అన్ని రాష్ట్రములలోను తర్జన భర్జపలు తీవ్ర రూపముదాల్చి జరుగుతు ఉంటే ఒక్క ఆంధ్ర రాష్ట్రానససిఫలో ఇంత ప్రచాంత పరిస్థితులు ఉండడమేకాకుండా, అన్ని పార్టీలవారు రాజకీయ అభిప్రాయ చెదాలు ఏ మాత్రములేకుండా ఇంత ఏక్కుప్రింగా ఉండడం మన అధృష్టము (Applause). ఇంతట హూర్కుంభాన్ని symbolగా కలిగినటువంటి ఆంధ్ర రాష్ట్రాలో మన హూర్త్యాన్ని నిరూపించుకొంటు ఉంటే ఒక్క సుందరయ్యగారు ఆ ఒక విషము చుక్కను ఆక్కుచ వేయ కుండా ఉంటే చాలా బాగుండేమో ననుకొంచాను. ఏమైనా, వారిభావంతే నేను ఏకీభవింపలేకపోయినా, వారి arguments మాత్రము బాగలేవసి చెప్పాను. మా arguments కూడ బాగనే ఉన్నాయని వారను కొంకారని నేను నమ్ముచున్నాను. వారు అభిలభారత దృక్కథంతో చూస్తా ఉన్నారు. నేను సంకోచమే అనంతే పరవాలేదు—అంధ్రరాష్ట్ర త్రైమున్ దృష్టి మాత్రమే చేస్తున్నాను. అది వారి భావానికి నాభావానికి తేడా. అభిలభారత దృక్కథంతో వారు చూచినవ్వుడు, వారి సమాఖ్యానం సరియైదిగానే తోస్తుంది. అన్నిటినీ సమానంగా పంచిపెట్టండి, ఉన్న రాష్ట్రాలలో ఎక్కుడా వీలైనంతపరకు bilingual areas లేకుండా చేయపలసిందని వారు చెప్పారు. ఆ విషయంలోకి తరువాత వసాను. విశాలాంధ్ర గురించి మాత్రం ఎవరు ఎలాంటి భేదాభిప్రాయాలు వెల్లడించకుండా అందరు ఏకాచిప్రాయంగా ఉండడమనేది, ఆంధ్ర రాష్ట్రాలో ఉన్నవారంతా, రెండు కోట్ల ప్రజలు, విశాలాంధ్ర కావాలనే కెరుతున్నారని చెప్పడానికి ఒక నిదర్శనము. విశాలాంధ్ర ఆవశ్యకతను గురించి, ముఖ్యమంత్రిగారు, సుందరయ్య వగ్గిరా అందరూ చెప్పారు. నేను ఆ details లోకి పోదలచుకోలేదు. రెండు రాష్ట్రాలు చేరినప్పుడు మన ప్రాజ్కులు ఎట్లు ఆభివృద్ధి అపుతాయి, రెండు రాష్ట్రాలు చేరినప్పుడు 3 కోట్ల, 30 లక్షల ప్రణాలికచు ఎట్లు బాగుపడుతారు, అనన్ని పాత చరిత్ర,

[SRI N. SANJEEVA REDDJ] [26th November 1955]

అవి లందుకి తెలిసిన విషయాలే కాబట్టి వాటినిగురించి అనవసరంగా కాలాస్తు వ్యవహరచడలచలేదు. తెలంగాణావారు ఎంత వెనుకపడివున్నారో చెప్పివానికి సిద్ధువుగా 672 పైస్సాగ్రథు మసకు, 34 మాత్రమే తెలంగాాకు ఉన్నాయని సుంచరయ్యగారు చెప్పి ఒక్కమాటే చాలును. కాబట్టే వారి సంకోచాలు, బయాలు పెట్టుకొన్నారు. వారుకూడ తెలుగువాళ్ళేనని ఒప్పుకొంటుంది. వాళ్ళలో చాలమంది విచాలాంధ్ర శావాలని అంటున్నారు. కాని దాద్యకు పైద కొని సంకోచాలు, బయాలు ఉన్నాయి. ఎంత పొచ్చుగా చయపుకోస్తు దాళ్ళు, బుడ్డిమంతులు, రాజకియంగాను, అన్నరకాలుగాను వృద్ధి అయిస ఈ ప్రాంతాలతో చేరితే మనగతి ఏమవుతుందో, మనమండగలమౌతో జయాలు వారిలో ఉండచం అంత అస్వభావికముకాదని అనుకోంటాను. ఈ సంచర్యంలో ఆంధ్రరాష్ట్రం చరిత్ర కొంత జ్ఞాపకం చేసాను. అది అందరికి తెలిసిదే. రాయలామలో పుర్త భయాన్పదాలుకూడ చాలా మందికి తెలుసును. ఇప్పటిక దాదాపు 25 ఏళ్ళకు పూర్వము, మేము ఇంక కళాశాలలో చదుపుకొంటున్న రోజులలో, ఇటువంటి భీయాలు, సందేహాలు రావడం, రాయలసిమ ఆంధ్ర రాష్ట్రంలో చేరకూడదు. అని ఒక ప్రచారము లేవ ఓచుడం, మహా మిత్రులు, రాయలసిమలో పెద్దలుగా ఉండి, మాకు నాయకత్వం వహించినటువంటి కోటిరెడ్డిగారు, కల్లారు సుబ్బరాష్టగారు మొదల్లేవారు ఆంధ్ర రాష్ట్రం శావాలని ప్రచారంచేయడం, వారి నాయకత్వం క్రిందనే మేముకూడ ఆంధ్ర రాష్ట్రం త్వరగా శావాలనే ప్రచారానికి పూనుకోపడం, ఈ విమయాలన్నీ ఇక్కడ కొంతమందికి తెలిసే ఉంటుంది. ఆ రోజులలో రాజ ద్రేషులని మమ్మి చిత్రించి భూతులు తెట్టించుకూడ మేము సహించాము. కాలము ఒకే రకంగా ఉండదు. ఆంధ్ర రాష్ట్రము పెర్పుడిప్పుడుకూడ ఈ సందేహాలు వెలఱుచ్చిన వారు లేక పొలేదు. ఏ రాయలసిమ మహాసభ అయితే మమ్మి రాజద్రేషులుగా చిత్రించిందో ఆ రాయలసిమ మహాసభే ఒక పర్మాయిము నన్ను అభ్యుషించి ఉండమని అహ్యనీసే నేను అంగికరించాను. ఆనాడు కూడా చెప్పాను, మన పెద్దలు Sri Bhagh Pact అనే ఒక నిర్దిశ్యానికి వచ్చారు, వాటిలోపున్న పరితలను అమలు బరువ పలసిందని మనము కృషి చేసాము, కాని అంధ్రరాష్ట్రం పద్ని చెప్పుడము చాలా తప్పు అని దాదాపు 8 ఏళ్ళకు పూర్వము నంద్యాలలో రాయలసిమ మహాసభ జరిగినప్పుడు ఆ బ్రిప్పుండ నమాచేకములో చెప్పాను. చరిత్ర మారిపోయినది. ఆంధ్రరాష్ట్రము అనుకొన్న దానికస్తు త్వరగా వచ్చినది. అందరితోపాటు మనకు భాషా ప్రయుక్తి రాష్ట్రములు పచ్చియుంటే చుట్టుప్రక్కల పున్నటువంటి ఆంధ్రప్రాంతాలు ముక్కలు ముక్కలుగా వదలిపెట్టపలసి యుండేదికాదేమో ఆనేభావన వాతు ఒక ప్రక్కన పున్నది. మిగిలినరాష్ట్రములు, కర్మాటక రాష్ట్రము, మహారాష్ట్ర రాష్ట్రము, ఇవెని రాకపూర్వమే మాకు శావాలని శ్రమవడినందువల్ల అటు ఒరిస్సాలోపున్న పర్లాకిమిడి ప్రాంతాలు, బ్రారిజెల్లాలోపున్న బ్రారి మొద

26th November 1955] [SRI N. SANJEEVA REDDI]

లయిన ప్రాంతాలు, మైహరులో రావలసిచ్ ప్రాంతాలు లని పాగొట్టుకొని, ఎవరు ఏది తగదా ప్రాంతమన్నా, దాన్ని చుట్టుకొని ఒక్కచర్చ్చు 90 కాదాలని చీన్ని త్వరితముగా ఉచ్చుచోవడమువల్ల చాలాభాగాలు ఇతర్ల రాష్ట్రాలలో ఉండిపోయాయి. కానీ, ఈ ఆంధ్రచర్చ్చుమనేది తెకపాట మన ఆంధ్రల యొక్క వాదస ఎనేనాథుడే లేకుండపాడు. 100దా రాష్ట్రము ఏర్పడు చానికి నిక్షయించుకొన్న తదువాత అంద్రచర్చ్చుము ఏ స్థాచచములో, చేసి విధముగా ఉంటే బాగుండుచు అని చెప్పడానికి ఎవరు ప్రతినిధులు? చానికి నేను యానాటికి కూడా I charge the Madras Government. ఆంధ్ర ప్రజా గ్రెయిన్సును దృష్టిలో ఉంచి వారు ఈ కార్బూక్టమాన్ని జఱప లేదని నేను ఈాటికి బహిరంగముగా చెప్పచున్నాను. ఆంధ్ర నైయమ్సును దృష్టిలో ఉంచుకొని ఆప్యుడు పచ్చిర్ పెద్దలతోగాని, జ్యులతోగాని, ప్రభుత్వము తోగాని వారు చెప్పలేదు. వారిది సమిష్ట ప్రభుత్వము కాబట్టి, అనాడు అరప్పలను, మళ్ళయాక్షిలను, కన్నడిగులను, అంచరిని సమాసముగా చూచుకోవాలనే భావంతో పుండడంవల్ల, ఆంధ్రచర్చ్చుముసకు ఆప్యుడుకోద్దిగా చెయ్యవజరిగిందని అనుకుంటున్నాను. ఆంధ్రచర్చ్చుము ఎర్పడిస పిమ్ముటనే ఆంధ్రచర్చ్చుము యొక్క సమస్యలనుగురించి ఈ S.R.C. కమిటీవారికి ప్రభుత్వము తరచున మేము ఒక నివేదికను ఇచ్చాము. ఆనాడె మన విశాలాంధ్రకోర్కె త్రపంగా వాదించి, ఆనాడె మన తుంగభద్రము గురించి, మన బాళ్ళారిని గురించి వాదించి ఆనాడె మన ప్రకాకంపంతులుగారు ఇక్కడనే, ఈ Hall లోనే, ఘబులలీ మొదలయిన సభ్యులకు ఇచ్చిన నివేదికను దాదాపు చాలాభాగము వారు అంగీక రించారు అని, నేనుకూడా ఆనాటి ప్రభుత్వములో ఒక సభ్యుడను కాబట్టి, సగర్వముగా చెప్పుకుంటున్నాను. విశాలాంధ్ర కావాలని మేము చెప్పి నప్పుడు ఎన్నో భయ సపదేహలు వారు చెలిబుచ్చారు. కానీ, ఇప్పుడ్ని అన వసరమైన సందేహలు, ఈ భయాలు పెట్టుకోన్కర్త రలేదు, విశాలాంధ్రను విర్మాటు చేసేనే దేశము బాగుపడుతుంది అని మేము చెప్పాము. మా వాడ నను అంగీకరించినా, పూర్తిగా విశాలాంధ్రకుగాను recommend చేయక పోవడము విచారకరము. విశాలాంధ్ర వస్తేనేతప్ప ఆంధ్రచర్చ్చుము బాగుపడవని వారి రిపోర్టలో కూడా ప్రార్థించారు. ఈ నదీ జలాలన్నీ సిద్ధిని యోగము కావాలంటే విశాలాంధ్ర చర్చ్చుము ఏర్పడవలెనని, వారుకూడా ఇచ్చితముగా చెప్పారు. సుందరయ్యగారు మాటలూతూ, ఇచ్చంపల్లి, ఉప్పురు లాంటి ప్రాజెక్టులు ఏది కట్టుకోవాలి, ఎక్కడే కట్టుకోవాలి, అనేది నిర్దయించుకోవాలంటే విశాలాంధ్ర ఏర్పడినప్పటి నులభముగా చేసుకోవచ్చు అని చెప్పారు. దానితో నేను పూర్తిగా ఏకిభవిస్తాను. ఇప్పుడు ఆంధ్రచర్చ్చుముగా ఉన్నప్పుడు, ఇచ్చంపల్లిలో ఆలాటి స్కూలు కడితే ఏమపు తుండే మనకు ఆర్థంకాకపావడము, కానీ ఉప్పురులోనే కట్టుసుంటే ఏమి యినాసరే వున్నజలాలను పుపయాగించుకోవచ్చు అనే భావముతోమాత్రం మనము ముందుకు ధోవడము; జరుగుతున్నది. అయినా ఇచ్చంపల్లి దగర కడతామనే సమస్యను వారిలో రేకెత్తించి పెంటనే రెండుచర్చ్చులు ఈభావనితో

[SRI N. SANJEEVA REDDI] [26th November 1955
 agreements, మరింత Control Boards వగైరాలన్నీ వస్తున్నాయి. ఒకే రాష్ట్రముగా ఉంట లన్ని పరిస్థితులను సమ్బుగుముగా పరిశీలనవేసి ఎక్కువ కెట్టి వినాలాండ్కు హెచ్చు పుపచొగకరముగా వుంటుందో అలా మిచుచుటకి చెలుంటుంది. నిద్దేశ్వరము గురించి కూడా సుందరమైన చెప్పాము. క్రిష్ణాచిష్టేస నిద్దేశ్వరము ప్రాజెక్టు ఒకటి కావాలి, ఆ ప్రాజెక్టు పచ్చిప్పుడే ఈ రాయలసము ప్రాంతానికి అన్నిటి బ్లాఫ్చుగా గుర్తుండి వారు చెప్పినారు. ఆ ప్రాజెక్టు రానుస్పమూడప పంచపక్క ప్రాథమికలో తప్పకుండా తీసుకోవాలి. అది పూర్తి చెప్పిప్పుడే సమాగ్గిగా మర్కె నీటిని పుపచొగించుకొన్నవాళ్ళ మహతాము. గొప్పారోపాటు ఈ ప్రాజెక్టు కూడా కావాలని మేము ఆశిస్తున్నాము. కానీ రెండు రాష్ట్రాలుగా వుంటుండము మహాదప పంచవర్ష ప్రణాళికలోకూడ ఇచ్చి ప్రముఖుడై ఆస నాకుతేదు. తదువాత దీనిపల్లి అక్కడ కొన్ని గ్రామాలు మునిగి పోతాయిని, ధాదాపు లక్ష ఎకరాలకు పెన ప్రాంతము మునిగిపోచమ్మి. నిద్దులు దాచు ఏదో ఆభ్యంతరాలు చెప్పిపుప్పును. దేశ శైమము కొరకు ఎక్కువ ఎక్కువ ప్రాజెక్టులు కట్టినా, కొన్ని గ్రామాలు మునిగిపోక తప్పదు. ఏఱాలాంధ్ర యేర్పుకొచ్చుడు ఈలాంటి సమస్యలు వసే, వారు మేము అనే బేధము లెకుండా అంతా ఒకే రాష్ట్రముగా వుండి ఓటిని విన్నాటు చేసుకొనికి వీలుగా ఉంటుంది.

“ ఇక తెలుగుభావారి భయాల పంగతి ఏమిటి ? విశాలాంధ్రము వారిలో కొండట ఎందుకు ప్రతిరేసున్నారు ? ఈ విషయములో పున్న ఆంతర్యము మరము ఎడ్డిగా ఆర్థము చేసుకోవాలి. వారిలో ఎవరో కొంతమంది ఊరకనే దొలాంధ్రము చూతికిస్తున్నారని, ఆంధ్రరాష్ట్రమువారు ఏదో ద్రోహము చేసారణ, తెలంగాణావారికి విశాలాంధ్రవల్ల మంత్రి పదవులు పోతాయని, యిం విధి ముగా ప్ర్యతికిస్తున్నారని, లేకపోతే, వారంచరు దుర్మార్గులని, యిం రకముగా అనెక విధాలుగా ఆనడము వల్లనే, లేదా యింకిత రకంగా సందేహించదము వల్లనే, దానిపల్లి రేప్రోఫ్యూన విశాలాంధ్ర ఏర్పడినప్పటికినీ, దేశానికి శైమము కలగచోదు అని మాత్రము నేను మొదటినుంచి హెచ్చరిస్తూ నేపున్నాను. కాబట్టి నేను రాయలసిమివారి విషయము ఎప్పుడూకూడా చెబుతూ వుంటాను. అంధ్రరాష్ట్రం ఏర్పడుతుందనగా, రాయలసిమివారిని మొదట్లో ఎల్లాపూరభాటుగా ఆర్థము చేసుకున్నామో, వారిని ఎట్లానిందించామో, తదువాత దాన్ని తట్టుకోబానికి ఎంతకాలము పట్టిందో, మరల ఆ అనుమానాలన్నీ తొలగించుకోబానికి యిం రెండేళ్ళనుంచి మనము చూపునేపున్నాము. ఆంధ్రరాష్ట్రము ఏర్పడిన తదువాతకూడా, అలాంటి అనుమానాలు పెట్టుకోకుండా వారిని ఆర్థముచేసుకున్నాము. తెలంగాణ ప్రాంతము చాలా వెనుకబడివ ప్రదేశము. ఉద్యోగాల విషయములో వాసుపముగా సర్వీసు కమిషనువారు Competitive Examinations పెట్టినట్టే యిక్కడ అంధ్ర రాష్ట్రములో గుమాపా పుద్యోగానికి M.A. లు, M.A. B. L. లు, యింకను కావలసినంతమంది విద్యా వంతులు వుంటున్నప్పుడు, పాపము ! తెలంగాణవారికి High Schools ”

26th November 1955] [SRI N. SANJEEVA REDDI]

గూడా లేనటుపంచ ప్రదేశములలో కనిపము matriculates అయిదా ఏక్కుడు నుంచి వస్తారు ? నుంచరయ్యగాసు Percentage of Education ఇసురించి చెప్పారు. బహును Percentage of Education ఇంకా గంభిరంచిని నంతరకే వాయి చెప్పారనుకుండాను. ఉన్నాగాలకోపం compounding చెయ్యగలిగినా, యిక Higher Education గురించి చూస్తే, దారిలో ఉపసాకా చాలా తక్కువ percentage ఘుటుండని నా అభిప్రాయము. ఇస్తే ఉళ్లాసాలలు, ఇన్ని యూనిపర్టీటీలు పెట్టుకున్న చూస్తున్న వారిలో Higher Education కలవారితో పొల్చిచూస్తే, ఇంకా చాలా తక్కువ percentage ఘుటుండని నా భాగము కాబట్టే వాయి భయపడుతున్న రని అనుకుంచాడు. దారి భయము చూస్తే, 'విశాలాంధ్రప్రదీ వీరందరూవస్తే, insurance agents మొదలు కొని కెల్కెటరు వుద్దీగాలదాకా వీళ్లా వ్యంపు, యిక మసము ఎక్కుషపుంచాము, మన నంగతి యొమిట్ ' అనే భయము వారికి వుండిప్రంపచ్చును. విద్యుత్ ఒకపేకాదు. ఇంక ప్రాజెక్టులు, విద్యుత్కు, industries మొదలయిస్త వాటి విషయము వున్నది. ప్రైదరాబాదువారికి వుప్పు అనుమానాలు కొందరు ఎవరో చెప్పారు. అవి ఏమిటంటే, 'ఇక్కడవారంతాచాయి ఆక్కుడు భూములుకొని, ఏ చెరువుల క్రిందనే పుప్ప మంచి భూమినే తల్లువ ఖరిదుకొని, వాటని మరల ఐక్కువ ఖరిదుకు, ఆమ్ముకుంటారసి. ఆ రకంగా వాయి ఆధికలాభాలు సంపాదించుకుంటారని' యి లా అ టి అ ను మా నా లు వా ల్లో కు వున్న పని చెప్పాయి, ఇ లా అ టి అనుమానాలువాల్లుకు వున్న మాటలిషిమే. ఇటుపంటి సందేహాలు తెలంగాజా వాయి వెలిబుచ్చడము నస్తాజమే. అందులో యొమితప్పాలేదు. కానీ యిటువంటి సందేహాలుతీర్పుటానికి మార్గాలు వివిధమా? కాబట్టే, మేము యిఱండింద్దుగా ప్రైదరాబాదులో యిటుపంట ఉనుహానాలన్నీపుండి మిత్రుల వద్దుకుపోవడము, వాయిచెప్పినది ఆర్థముచేసుకోటానికి ప్రయత్నముచేయడం జరిగింది. గతచిన సంవత్సరము ప్రత్యేకంగా యిదేసంగతి వారితో చర్చించ టానికి ఒక పర్యాయమునేనువెళ్లి ఆక్కుడనే ఒకరోజు అంతా వున్నాను. అనాదు నేనుచ్చించిన విషయం యిక్కుత సభలోచెప్పితే తప్పకాదను కుంటాను. వాస్తవముగానేను రంగార్ధిగారి ఇంట్లోనే మాట్లాడుతూవున్నాను. ఆక్కుడకు మంత్రులు, ఇంకాయితరులు పచ్చారు. ఆరోజున ఒక lunch Party గూడావిర్మాటుచేశారు. అనాదువాయిచెప్పింది యొమిటంటే ' ఈ ప్రైదరాబాదు విచ్చిన్నముకావాలి, యిదిమూడు ముక్కలుకావాలి. ఈ మూడుముక్కలు కర్మాటకము, మహరాష్ట్రము, తెలుగు క్రిందకు మూడింటికి మూడుముక్కలుగా చేరిపోవాలి, యిదిఎంత త్వరగామారితే అంత త్వరగా మారిపోవాలి, తరువాత విశాలాంధ్ర వస్తుందే, తెలంగాణ వస్తుందే, ఏదివచ్చినా, అందులో విశాలాంధ్రవచ్చివుపుడికనీ, నేనుదానికి వ్యతిరేకుడినికాదు, అని ఆరోజుననాతో రంగార్ధిగారు అన్నారు. వాయిచుట్టుదల దీకి గలవారు. ప్రైదరాబాదు Linguistic States గా మారాలవే వని

SRI N. SANJEEVA REDDI] [26th November 1955

చెప్పాడు. అందెకుపడ, అయితా విశాలాపద్ర స్టేట్ లాబహా తన విచారణ యిచ్చుటవనికాదు. విదిషచ్చినా ససిలెచ్చి, కానీ మొట్టమొదట దశానికి కేమకరంగా పుంటుపది కాబట్టి, సుసదు లో State చిచ్చి ప్రము జరగాలి అనెబసప నాతో చెలిబుచ్చారు. వాయి ఎంచుటులో చాలా పెట్టుచూయి, అనుభపజ్ఞులు, సక్తిపరిషతులో ధనము సుప్రాంచుకుట్టు మంచి లాయిడు, రైతు కుటుంబానికి చెందినవారు. అంట కానీ విశాలాపద్ర రాకుండా ఏదో ఏచీ పెట్టి దెళాన్ని అంతా పొతు చెయ్యాలడా దురుషోసు వారికి లేదపి, నెను ఇంకా మధ్యి వారిని తెలుపులో బట్టి నెను గ్రహించుకొగలిగాను. ఆది మాత్రము నెను గట్టి సమ్మక ముతో చెప్పగలను. ఇక చెన్నారెడ్డిగాయ వాలా ఉత్సాహవంతులు, యుచకుము, నాకన్న వాయి యింకా ఆరు, యేడు సంవత్సరములు చిన్నవారు అయిసగూడా 'యా తెలంగాణ బాగుపడాలి, ప్రజానీకము చాల దెనుకబడి పున్నాట, యిటుంటివారు బాగా develop అఱువ ప్రాంత్యాల పెద్దలతో చేరిపోతె, ఏరి గితి యేమి ఆపతుండో ననె భయాన్ని అయిన వెలిబుచ్చుతూ వచ్చాయ. ఇదేమి కోత్త కాదు.

' పెచ్చుడు చెలిమిని, సంబంధములు,
బలిమిని, ఎవాదంబు, తోడ్డాటు
తమయుంతచి వారితోటి తగును '

అని విధురుడు చెప్పాడు. నిబానికి వాళ్ళకు అటుపంటి భయము వున్నపూట నిజమే 'ఎమిరా, యింత పెద్దవాళ్ళతో చేరుకుంటె మనగతి యేమవుతుంది! విధురుని కాలమునుంచి' పెద్దలతో సాంగత్యమువద్ది. ఫుంకై సమానులతో చెయాలని చెబుతున్నారే, మన సంగతి యేమిటి, అనే భయము వారు వెలిబుచ్చుతున్నారు, అటుపంటి భయాలు తీర్పుటానికి నెను యా రెండేండ్లనుంచి కృషి చేసాను. నెను పలుమార్లు వాళ్ళతో చెప్పతూ వచ్చింది యేమిటంటె 'ఏ ఉద్దీగాలలో percentage కావాలంటె పీరే వుంచుకో కూడా, ఒనికిగాను యింతట తగాదా ఎందుకు, Economic గా కావాలంటే మి Excise Income, యితర Income మాకు యింత allot చేయాలి అని మాతో చెబితె దాన్ని మేము తప్పకుండా అంగీకరించవచ్చును గదా అని ఆన్నాను.' ఇలాంటి Conditions Statutory గా పెట్టి టానికి విలులేదు గదా, యిటుపంటి చరటులు కుదుర్చుకుంటే ఏటికి విలుపయేమిటి, మీరు Sri Bhagw Pact కుదుర్చుకున్నారు గదా, దానికి విమి వెల వచ్చింది ఆరకంగా మనము యేదైనా pact కుదుర్చుకోస టానికి, మీ pact క్రింద ఏవేవి sanctions వున్నవి? అని వారు అడిగారు. 'కొన్నాట్లు వీరు వారు కలసిపెలసివుంటే, యిలాంటి pacts అప సరములేదు, ఏపీగూడ అవసరములేదని' నెను జవాబుచెప్పాను. విశాలాంధ్ర రాష్ట్రము శిర్పిడిన తరువాత, ఆ రాష్ట్రములో యా విధముగా తెలంగాణ

26th November 1955] [SRI N. SANJEEVA REDDI]

ప్రాంతము అభికపగా, విద్యాపిష్టంగా, ఈ కా యాదిర్కొ చమకటిప్పం టెరాలాపథ్ర రాజ్యానికి యావత్తుకుగూడా చాలా అపహారకము, లగ్గరము కాబట్టి, వాళ్ళును బాగుపరచాలే లనే బృక్షఫముతో శా దిగ్గాలాపవ్వసు కోర్టు డముకాదు. వాయగూడా టంధులెకాబట్ట, వాచిగూడా ఆక్కాసు టంధులతో గూడా ములదుకు తిసుకోచిపడము దేశములో ష్టోన్ ఔ టోన్ ఔ 30 లక్షల ఆంధ్రములయొక్క బాధ్యత ఆని గుర్తించాలి. కానీ యా ఏముచుములో యాలాండ ఆసుమానాలు ఎప్పుడాప్పంతే అపి తిర్మాదానికి అణ్ణారండ ఉరతులు కాపలసిప్పంటే తింథురాష్ట్రి ప్రతినిధిలు సిఫ్టముగా పున్నారసి సెసు వాంతే చెబుతూపచ్చాను. అక్కడ్ల నరసింగరాఘవారు ష్టోన్ ఔ. వాయగూడా తెలంగాా వాదులలో ఒకరు. జగా తీవ్రంగా వాదిస్తున్న వారిలో ఒకరు. వాయగూడా చాలా ముఖ్యాన్నాయావాది. Practice లేనిలాయి. ఉక్కాదు. ఖగ్గ practice ప్పండి, బాగా సంపాదించుకుంటున్న లాయసి. అయిప్పంచారు తప్ప practice వదులుకుని, రాజకీయాలలో దిగి, తన కాలమునంతయు యా రాజకీయాలకు వినియోగిస్తున్నారు. వారు practice లోనేప్పంటే, సిబంగావారు యాపాటిక ఏ ప్రాక్ట్చు జిడ్డె కాపలసినవారే, కాని తప్ప జీవితాన్ని యా రకముగా మార్పు కొని రాజకీయాలలో దిగి, యందులోనే వుండాలని నిశ్చయించుకున్నారు. ఏదో కొంతమంది విమర్శించడములో, వారుకూడా ఏదో స్వార్థముకోసి పము యా రకముగా తెలంగాణా కావాలని వాదిస్తున్నారసి అసుకోవడము సరిద్దు సదికాదు. కాని వాయగూడా యాటుపంచి అసుమానాలతోనే తెలంగాా కావాలని వాదిస్తున్నారు. ఇప్పుడు రాను రాను విరందరి భావాలు మారుతున్నాయి. ఇంకా పూర్తిగా మారిపోతాయని నేను ఆశిస్తున్నాను. పూర్తిగా మారిపోవటానికి ఎంతోకాలము వట్టదు. తెలంగాణావారు ఏదో అసుమానాలు వదుతూపుంటే, యాది ఏదో బలవంతముగా విచాలాంధ్రను వారినెతి మిద రుద్ది తెచ్చుకుంటున్నామనికాదు. వారియొక్క మసనలు మార్పుకుస్సుప్పుడు అసుమానాలు యొవీ లేకుండాచేసి, వారిని ఒప్పించి, మెప్పించి మనము విచాలాంధ్ర రాష్ట్రమును త్వరలో సాధించుకుంటామనే విచ్చానము మూతము నాకు సంపూర్ణముగా కలుగుతున్నది. ఆనాడే మసం దేశాన్నిబాగా అభివృద్ధి చేసుకొని, కేమకరముగా వుండగలమని నాభావం. ఈమధ్య High Power Committee లో వున్న పెద్దలలో ఒకరిని నేనుకుసుకోవడము తట్టంచింది. అప్పుడు విచాలాంధ్ర సంగతి ప్రస్తాపనలు వచ్చింది. ‘అయితే తెలంగాావారు కొందరు ఒప్పుకోకపోతే, వారిని బలవంత పెట్టువలసిదేనా? ’ అని పస్సు అడిగారు వాదు. ‘బలవంతము చేయ వలసిన సమయంలో కాదు, యిక్కడ. ఎవరైనా Democracy లో మెజారటీ అభిప్రాయము అమలుపరచాలికాని, బలవంతము చేయడమని question యిక్కడ arise కాదు. Majority decision అమలు పరచాలిగాని, యిక్కడ బలవంతము అనే నంగతి ఎక్కడవున్నది? ఆ సంగతి మాట్లాడకుండా విచాలాంధ్ర రాష్ట్రములో వుండే ప్రభావీకముయొక్క పోచ్చు మెణారిటి

[SRI N. SANJEEVA REDDI] [26th November 1955]

Opinion అందులు పట్టనామని చెప్పండి, బలంతములనే point మిచుచురచి ~ండ' లోనే అన్నమే! ఇది మంచి అభిప్రాయమే' ని చాలాంధ్రలోన్ని ప్రబాసికంయొక్కప్రాచీచ్చు Majority opinion మీటు అందులు పరచటమే మీరు చెయువలసిన కార్యక్రమము' ఎన్నిసాస చెప్పించ్చుట, అందులో వ్యక్తివిషయము తెలుసుకోని, వారందరు సంఘంచడ్చ... స్థలయొక్క అభిప్రాయమును గమనించి మనదేశ రామకుటు, హ.ప్రదాస మంత్రిలయిన బవహరలాలే నెపూరా, పంతె మౌద్రకెరించారు చెప్పిన అభిప్రాయములను గమనించి, ప్రాదుర్బాధు తెలంగాం నాయకులు రంగారెడ్డిగారు, చెన్నారెడ్డిగారు, నరసింగరావు మొదలైస వారు, చెప్పకుండా చింగాలంద్ర రాష్ట్రమును వెంటనే విర్మాటు చేసుకోవడము మంచిది' ఈసే ఏప్రాచీయానికి పసారనే విశ్వాసము నాకుఖున్నది. వారి తపంచరియైక్క సంపూర్ణరహితారమ్మతే, వారందరి అభిమాసమ్మతే పొలాంధ్ర విర్పడితె, మసముదూన్ని భాగువరచుకోటానికి విలపుతుంది. ఇక రామకృష్ణరాఘవారి విషయములో వారికి మనము మన దుఱక్కి హృదయపూర్వకమైం పంచనములు అర్పించవలని వుపటుంది. గడచే సంపత్తురమువారు యిక్కడికి వచ్చినప్పుడు ప్రభాషము పంతులు గారి యంట్లో వాతిమాట్లాడుతున్నప్పుడు 'విశాలాంధ్ర విషయములో మీరు నరియై. lead యాపలసిందిగా మొమువారిని కొరాము.' పంతులుగారు గూడా చెప్పాయి. ఈ రామకృష్ణరాఘవారు చెప్పింది యేమిటంటే, 'నేను యిప్పుడు ఒళిలభాగ్యలుగలిగి రాష్ట్రానికి ముఖ్యమంత్రిగావున్నాను, అందులో మహారాష్ట్రవాదులు, కన్డరాష్ట్రవాదులు, తెలంగాణ వాదులు, విశాలాంధ్ర వాదులు, పరంపరిక నేను ముఖ్య మంత్రిగా వుస్తప్పుడు; నేను విశాలాంధ్ర విషయములో నా వ్యక్తిగతమైన అభిప్రాయాన్ని వెలిబుచ్చి, ప్రాదుర్బాధులో పునర్ ప్రభుత్వాన్ని విచ్చిన్నము చేయటానికి నేను ప్రముగా లెను. సరియైన ఆదను, సమయము వచ్చినప్పుడు నా అభిప్రాయము చెబుతాము,' అని అనాడే చెప్పాడు. మంచి పమేములోఅంటే, విశాలాంధ్ర రాష్ట్రము యేర్చాటుచేయడమా వద్దా అని అలోచించుచున్న సమయములో ఒక్కసారి ఉనఱిప్రాయమే కొకుండా, తెలంగాణావారి తరఫుస, తమిబకపాయకుడుగా, ముఖ్యమంత్రిగా, lead యివ్వడములో విశాలాంధ్ర రాష్ట్రానికార్యాలమునకు ఘనమైన పేవచేశారు. కాబట్టి వారిని మనము అభినందిసున్నాము. విశాలాంధ్ర నిర్మాణానికి ప్రాదుర్బాధులో కృషిచెసినవారు ఎవరైనాపుండే, అందులో వారుముఖ్యాలుగా వున్నారని నేను అంటున్నాను.

" విశాలాంధ్ర విషయములో మన ప్రాంతములో ఎవరికిని అభిప్రాయ జేధములు లేవు. ఎవరికైనా వ్యంతి రహస్యముగా చెబుతున్నారేగాని బిహారంగముగా చెప్పడానికి ఎవరూ సాహసించడములేదు. విశాలాంధ్రకోరకు మనలో పెద్దలైన ప్రకాశము పంతులుగారు, కాళేశ్వరరావుగారు ఎన్నోట్లాగే

26th November 1955] [SRI N. SANJEEVA REDDI]

కృషి చెస్తున్నారు. దాన్నిఁ ఈవాటక పటసు ది రుండి వాట ఉండి నంతేఁఁప్పావుటంచాట. స్ట్రో B. V. Subba Reddi గారు మార్కెట్ డుట్ “What beauty is to woman; Visalandhra is to Kaleswara Rao!” అసి చెప్పాడు. మమయైలసు గురించి పెండుక్కాటగాఁ. గుంటు యింకా ఏదో ఎడకూడా చెప్పాడు. రేము లప్పుడు ఎద్ద జాగుండచేసాడు. ఈ కొన్నాను. ‘What woman's beauty is to man Visalandhra is to Kaleswara Rao’ అని ఆంచి జాగుండచేసి. ఉండుకు కాఁఁరుకూడు గారు పంతేఁఁయ్యారు. వాట దాన్నిఁ అకు 30 ఎండుగా క్లీచ్ ప్రెస్ డ్రెస్. వారి జెబులో ఎప్పుడు మాటినా వినాలాంధ్ర కానితాలు చ్చుచేసే. లడ్డ ఆయనకు ఆచసు. నటుట్టుపుస్తు జెబు ఆచిసు ఆయన వినాలాంధ్రకు తల్లూ సమస్సానే పుంచాయి. వారు ఏప్పుకూడా వినాలాంధ్ర జిండా క్రిందకు దించుకుండా దాపుకోజకు స్రిపుండిఁవాడు. ఆంధ్రరాష్ట్రము వచ్చిన తరువాత మీరు వినాలాంధ్ర ఎర్రాటు చేయుండి చెస్తి చీమి లోటు ఉబుగదు అని S. R. C. గారికి చెప్పగలిగిన ప్రకాశం పంతులుగాఁ ఈవాట చరిత్రతు లను చూచి ఆందిన్నన్నారు. ఇది వాలా గాప్ప విసెమము. కల్పూరి సుబ్బారావుగారు చెప్పినట్లు ఇంత బ్రహ్మండమై రాష్ట్రము విర్మదుతుంచ్చ పుటు ఇందులో పున్న రెండు భాగాలో పెద్ద భాగము అయిర ఆంధ్ర రాష్ట్రు నికి ముఖ్యమంత్రిగా పున్నటుపంట గోపాలరెడ్డిగారు ఈ తీర్మానాన్ని తీసుకు వచ్చినారు, వారుకూడా వాలా కష్టపడి, ఈ వినాలాంధ్ర రాష్ట్రము ఇంత త్వరగా ఎర్రాటు కాపడానికి, అనుమానాలను తెలిగించడానికి వారితో మార్కెట్‌నికి, వారి దగ్గరకు పోవడానికి వారిని ఆర్థము చెపుకొని ఎన్నో పర్యాయాలు ఎన్నో రకాలుగా వారు తమయొక్క కించంచుటలేదుండా కృషి చేశారు. అంటే కళా పెంకటరావుగారు మొద్దులైపువారంతా కృషిచేయలేదనికాదు, వారంతా కృషిచేయబట్టి ఇంత త్వరగా వినాలాంధ్ర రాష్ట్రము రావడానికి వింపుతున్నది.

“సుందరయ్యగారు ఆ amendment పెట్టకపోయిపట్లుయితే నేను అవలు ఈ తీర్మానముపైన ఉప్పున్నము ఇచ్చి ఉండేవాడినికాదు. సుందరయ్య గారికి ఈ ప్రవంచ విషయములు, భారతదేశముయొక్క విషయములన్నీ కూడా బాగా తెలుసును. నాకన్నాకూడా ఇంకా ఎక్కువగా తెలుసునని నేను ఒప్పుకొంటున్నాను, భారతదేశం ఆంశా దృష్టిలో పెట్టుకిని వారు ఏవి ఎట్లా పున్నాయో map చూఁచారు. మన రాష్ట్రం map మాత్రమే నేను చూచివుంటానుగాని ఏ రాజ్యాంశు యాmap నే, పామాచల ప్రదేశ్ యాmap నే నేను ఎప్పుడుకూడా చూడిపేదు. చూచుకోవలసిన అవసరముకూడా ఎప్పుడు కలుగలేదు. నేను భారత దేశముయొక్క ప్రతినిధిగా మార్కెట్ లంటే పార్ట్ మెంటులో మార్కెట్ దేవాడిని. నేను, వారుకూడా కొంతకాలము రాజ్యాంశులో పశ్చాలుగా పున్నాము. ఈ map అక్కడ చూపివుంటే బాగుండేది. ఇక్కడ ఆంధ్ర రాష్ట్రముయొక్క వటము మాత్రమే మనము

100 DISCUSSION ON THE REPORT OF THE STATES REORGANIZATION COMMISSION

[SRI N. SANJEEVA REDDI] [26th November 1955]

చూచుకుంచాము. మనం ఇక్కడ పైటులో సభ్యులుగా పున్నాము గనుక పైటు పటము చూచుకోవాలి. ఆంగేగాని బారత దేశముయిక్కి map తీసుకొని ఇది ఆక్రా పుండాలి, అది ఇట్లు పుండాలి అనడము బాగుండదు. ఒప్పులు map లో పొక్కాను లేకపోతే బాగుంటుంది. ఆస్ట్రోముకు, బెంగాలుకు మద్దత్త �East Pakistan పున్నది. అది బాగా లేదు. దుర వ్యాపకాత్మ ఆది మధ్యకు వచ్చింది. It is a fact. నేను రాష్ట్ర కాస్ట్ సభలు మాట్లాడుతున్నాను, కాబట్టి రాష్ట్ర కేమము దృష్టాన్తమే మాత్రమే మాట్లాడుతాను. అయితే ఆతర రాష్ట్రాల వారికి నష్టము కలిగించి వారికి చెదువు కలిగించలేదు. నా రాష్ట్రము యొక్క శ్రేయస్సు మాత్రమే మాట్లాడున్న అని నేను చెప్పండంలేదు. ఈ బల్భారి ప్రాంతము మైసూరులోకి పొపడము వల్ల రెండెండ్ల నుంచి అవస్తలు వడుత్తాము. ఆ విషయం సుందరయ్యగారికి తెలియదనుకొంటాను. ప్రభుత్వములో పున్న మాత్ర తెలును, జంతకుమందు నేను మద్దాసు ప్రభుత్వములో మంత్రిగా పున్న ప్యాడు మైసూరు ప్రభుత్వముతో చేస్తున్నచర్చల్లో కొన్ని విషయాలు చూచాను అనుతప్పరం జిల్లాలో 1949 సం. లో రెండు ప్రాజెక్టులు కట్టాలని అనుకోవాము. ఆప్యాడు గోపాలరెడిగారు ఆర్కి మంత్రిగా, భక్తపత్నిలముగారు P. W. D. మంత్రిగా పున్నారు. వెంకటరావుగారు రాజీనామా ఇవ్వాడము చట్ట వారిష్టానంలో నేను అప్పుడు మంత్రిగా అయ్యాను, ఆ రెండు ప్రాజెక్టులు అక్కడ కట్టుకోవడానికి ఎన్నాళ్ళో మద్దాసు ప్రభుత్వము మైసూరుతో negotiations ప్రారంభించి ఎన్నాళ్ల వరకు అది సాధ్యముగాకి ఒక agreement కు రాలెక నిలచిపోయింది. సుందరయ్యగారికి తెలియక పొపచ్చును. నాకు తెలును. అనుతప్పరం జిల్లాలోని అప్పురుపెన్నారు, పెన్నారి పుంజావతి ప్రాజెక్టు విషయంలో ఎన్నో అవస్తలుపడ వచ్చును. కాని అప్పుడు విదేశీమహారాజు K. C. Reddi గారి దగ్గరకు personal గా పోయి ఏదో ఒక agreement కు వచ్చి ఆప్యాడు ఆ ప్రాజెక్టులవని ప్రారంభించాము 1952 సం. లోనే మొదటి ప్రణాళికలోనే మన కైరవానితిప్పుప్రాజెక్టు చేర్చి ఉడింది. థిల్లీ ప్రభుత్వము డబ్బుకూడ కేటాయించింది. కాని అంతర్జాల్ ప్రాంతము పుంజావతి ముహూర్తమించు అయినాకూడా ఇంకా పని ప్రారంభించిని ఉడింది. మైసూరు ప్రభుత్వం agreement రాలేదు. విభుళ్ళ ఇంత ఉంచడానికివీల్లెదు. వెడువుంచితే మేము ఇంటి పెంపుచేసుకోవడానికి విలుండాలి అన్నారు అనేక అటంకాలు పెంపుతూన్నారు. తరువాత ముహూర్తమించు వరకుకూడా స్థానింగ్ కమిషన్ వారు డబ్బు allot చేసిన భైరవానితిప్పు ప్రాజెక్టుకూడ పనిప్రారంభించడానికి విలులేక పోయింది. అంతర్జాల్ ము ఏర్పడిన తరువాత ఈ agreement తరువాతచూచు కొంభామని ఏది ప్రారంభించాము. గతచిన సంవత్సరము వచ్చి ప్రారంభించాము. కాన్ని లక్ష్మి ఖర్చులయింది. కొన్ని వేలమంది మొచ్చున్నారు. Final గా agreement మాత్రము ఇంక వచ్చకు స్థానించుకొంచు.

26th November 1955] [SRI N. SANJEEVA REDDI]

“ తుంగబడ్డ ప్రాజెక్టును కృష్ణా, గోదావరి ప్రాజెక్టులతో పాట్టచూస్తే ఎకరాల సంఖ్యలోను వ్యక్తిగంభీరమైన చాలావిష్ణువేచుటచ్చు). కానీ ఇక్కడ ఆది కూర్చేమేలును బట్టమాసై అంతక్కు పెద్దప్రాజెక్టు లని ఆనుకుంటాను. రాయలసీమ కేమానికి నిలయమైన స్టోరం ఆర్థి అందికించలును. ఎయిసంవత్సరములో ఎన్ని జమాలు పచ్చయా అనేది నాదగ్గర రెక్కలు పున్నాయి. పెద్దవాళ్లను అడిగితే ఆధాతుకరుపై ఈ ధాతుకరుపు ఇనిచెబుతాయి. ఎప్పుడు కూడాకరువులే. సూరువింట్లకితము పచ్చికరపునుబట్ట ఆప్రాంతానికి ఎమైనా మేలుచేయడానికి చీలున్నది అని ఆప్పుడు అసుకొన్నాడు. కృష్ణ గోదావరీ లను ఇక్కడకు తీసుకురాలేము, కావేరి గాని గంగాసదిని గాని ఇక్కడకు తీసుకురాలేము. ఇక్కడ తుంగబడ్డానది ఇక్కటి కొద్దిపొలవలో పున్నది కాబట్టి వాటిసీరు విభియాగించపచ్చున్న ఒక అభిప్రాయము 1896 సం॥ లో కల్గింది. ఆప్పుడు పచ్చినకరువుడే ధాతుకరుపు అని ఆప్పటి వారు ఆను కొంటారు. ఆకరువు ఫలితంగానే ఆలాంటి ప్రాజెక్టు ఒకటి మనము నిర్మిస్తే దోషులు మాదిరి, చీములు మాదిరి ఈ ప్రజాసీకము చనిపోకుండా పుండుశానికి మార్గము విమైనా ఆన్వేషించపచ్చునని అనుకున్నాము. ఈ 1905 సం॥ లో అంటె ప్రాప్తికి 50 యొల్లుకుహ్వార్యము మెకింజీదెరగారు, ఆప్పుడుపున్న మంచి ఇంజనీరు ఆ ప్రాజెక్టును ఒకర్స్యరూపము ఇచ్చింది. ఇక్కడ డాము కాక్కాలి, ఇక్కడ కాలువలుట్టవ్వాలి. ఈ ప్రాంతంలో ఇచ్చి లక్షల ఎకరములు పొలం సాగవడానికి పీలవుతుంది అని చెప్పారు. ఆ ప్రాజెక్టును సాధించుకోపడానికి 50 యొంద్లు పట్టింది. ఆనాడు ఈ తుండులు ఆకరి లేవు. కన్నడిగులు, మలయాళ వారని, తెలుగువారని ఎక్కుడా బేధాలు లేవు. కైమ ప్రజాసీకాన్ని బ్రతి కించుకోవడానికి మారాలుమాలేగాని, అటువంతిపరిస్థితులలో ఈ ప్రాజెక్టు కట్టడము ఒకటిమార్గమని చూచినారు కాని, ఆప్పుడు ఎస్తిమేల్లు వగయిరాలు తయారు అయినాయీగాని ప్రాజెక్టు పనులు మాత్రము ప్రారంభించ లేదు. ఇది ఒక్క రాష్ట్రానికి మాత్రమే సంబంధించిన ప్రాజెక్టు కాదు. 1944 వ సం॥ వచ్చే సరికి ప్రాజెక్టుపని ప్రారంభించారు. ఆనాడు మద్రాసుకు పైదరాబాదు ప్రక్కన పున్నది. కాబట్టి పైదరాబాదుతో agreement కు రావలని వచ్చింది. ఈ agreement లు అన్ని కూడా రాజగోపాలాచారిగారు, ప్రకాశము గారు, గోపాలరాధీగారు, మెట్టమెట్ట మంత్రివర్గములో పున్నప్పుడు పని ప్రారంభించారు. 1935 సం॥లో పైదరాబాదులో negotiations జరిపారు. ఆప్పుడు మద్రాసు ప్రభుత్వములో జాకూబ్ హసేకా P. W. D. మంత్రిగా పున్నారు. మీరు యొమయినా నరే యా ప్రాజెక్టు పూర్తి చేయాలనే పట్టుదలతో పైదరాబాదుతో negotiations ప్రారంభించారు. ఈ లోపల మంత్రివర్గము రాజీనామా ఇవ్వడము తరువాత Advisory Regime లోనే యిది కట్టాలని ఒక నిర్మియానికి రావడము జరిగింది. ఆప్పుడు రాయలసీమ ఇమ ప్రజాసీకం ఈ నీటివల్ల జమాన్ని పొరుద్దేలుకోవచ్చుపని ఎంతో ఇంఫధింది. , ఇక్కడ రాజ్యాలోనుంచి తూర్ప

[SRI N. SANJEEVA REDDI] [26th November 1955]

ఎంకెమ్మనా పారుప చట్ట ఎంటి పండించవచ్చానికి కూడా కాపలనిసటువంటి రైతాంగము ఉన్నది. ఆ రయితాంగము అంతా కూడా తమకు ఏదో తుంగ ధ్వనిమంచి ఇచ్చుటది, దానిచ్చల్ల మనము ఇంకా బాగా పంట పండించుకో చచ్చుము, మరొకిల్లు ముఖముగా పుండచచ్చును అని ఆకతో దానికిరకు విలికిస్తున్నాను. ఈ చెస్తు ప్రాజెక్టునే కట్టడానికి ఎంతోకాలం పట్టింది. ఇది చీమంత పెట్ట ప్రాజెక్టు కాదు. దాకి 30 కోట్లు ఖర్చు అచ్చుతుంది. ఇప్పటికి 22 కోట్లు ఖర్చు అయి పుంటుంది. ఇంకా తుంగభద్ర ఎగుప కాలువ త్రిప్పుటిట్లు ఇంకా 18 కోట్లు రూపాయలు ఖర్చు పెట్టపలని పుంటుంది. ఇంతకాలము మటుకు పట్టచలసిందికాదు. ఇది ఎన్నోరకాల యిబ్బాందు లాడు గురి అల్లంది. ఇది inter States ప్రాజెక్టు అయింది. ఒక ప్రక్క ప్రాదురాచాదు, ఇంకోక ప్రక్క ముద్రాను, రెండెళ్ళునుంచి బభారికూడా ఉన్నాయి. మందరయ్యగాం చెప్పినట్లు మైసూరు ప్రభుత్వములో హమీలు చెస్తే పదానికి చెల్లేదు? వాళ్ళను మొట్టికాయలు వేసి మన కార్యక్రమ ము ఇంకేదయినా చేసి దానికి వీల్లేడంటే ఉపన్యాసములో అవి వీలుగానే పుంటాయగాని ఆచరణలోకి అవి సాధ్యముకావు. ఒక కాలువ త్రవ్యాలంటే acquisition of lands కావాలి.”

SRI P. SUNDARAMMAYYA :—“కెంద్ర ప్రభుత్వము చేతగాకుండా కూర్చుంటే దానికి ఎచ్చురూ ఏమీ చేయలేదు.”

THE HON. SRI N. SANJEEVA REDDI :—“Working Committee ఏదో out of way complements ఇచ్చిన సుందరయ్యగారు ఇంత చేతగాని Working Committee అని ఇంత త్వరలోనే అంచారసి నేను అనుకోలేదు. వారికి చేతపుతుందనే అనుకుంటాను. అదికాదు. Working Committee, థిల్లీ ప్రభుత్వము శున్నదనుకొంటే ఏదో ఇదిచేయండి, అదిచేయండి అని పంపుతారేగాని, మీరు చేయకుండా పోతే వెంటనే మాపరిసీడ్ చేసి వెంటనే ఏలటరిని పంపమని సుందరయ్యగారు అంటారా?”

SRI P. SUNDARAMMAYYA :—“ఇప్పుడుతెఱ్పున్న బిల్లునే మూడేళ్లనాడు తీసుకుపచ్చి పుండచచ్చును. అథికాయలు తీసుకొనేదానికిసం ఈరోజు రివర్ బోర్డుబిల్లుక్కి దానికి అపారు ఇచ్చి బిలును మూడేళ్లపరకు తీసుకరాకుండా నిరుపించి పాపిన అవసరములేదు. Constitution చర్చించినప్పుడు దాంబ్లానే ఆరోజునే provision పట్టాలి. అనుష్ఠానచిన్న తరువాత మూడేళ్లనాడే చేసి పుండచచ్చును.”

The Hon. SRI N. SANJEEVA REDDI :—“ఈ బిల్లుకూడా రకించ లేదని నా ఉద్దేశ్యము. ఇప్పుడు వచ్చిన విల్లు అలస్కాముచేయాలని రాష్ట్రప్రభుత్వం అనుకుంటే అవి రకించలేదు. సుందరయ్యగారికి administration లో అనుభవమువుంటే తఱుప్పుంది, సులభంగా దానిని delay చేయగాని

26th November 1955] [SRI N. SANJEEVA REDDI]

ఆవకాలు పున్నాయి. ఈ అప్పుటి చెన్నాయి దివ్యమం అచ్చినప్పుడు దానికి జరిగిన correspondence సునేను చూపుచ్చాము.

“గపర్చమెంటు ఒలన్స్టుచేయదలచుకుండి ఏ కార్బూకమాడ్సి రయిని ఎన్ని సపత్నురాలైనా సుభాంగా ఆలస్యంచేయచుట్టాము. ఈ ప్రాజెక్టు కట్టపట పల్ల మైసారు రాష్ట్రంలో 200 ఎకరాలు మున్గుతుంది. అంటే విక కాంపాండు అంత. దానిని acquire చెయింటా రాష్ట్రపథుతాసికి ఇప్పం లెకపాతే ఎంతలాట్టుమైనా చెయిచుట్టాము. సుండర్యగారికా తెలియక పొపట్టుసు, కానీ నాకుతెలుసును. ధీల్లీ ప్రభుత్వంసుంచి పసుంది. “ప్రైలెవెలు ఛానలీ త్రవ్యాలి. కాబట్టి ఆ భూమిని acquire చెయిండి అనిపసుంది. Examine చెస్తున్నాం అనిప్రాస్ క్రిందకుపంపి ఆరునెలలు ఆయస తరువాత ఒక చిస్తునమాధానం ప్రాయపట్టాము. దానికి ఆయనెలలు ఆశ్చర్యంది” ఇదిఏమి ప్రాజెక్టు; ఎక్కుడుపుస్తాది; ప్రైలెవెలు ఛాలు అంటేఏమిటి ఆంటే ఆరునెలలు పడుతుంది జవాబు రావడానికి, మేము క్రిందివారిని information అడిగాము, తప్పాలని అంటే తప్పులానికిలేదు. Delay చేసే tactics ఏ రాష్ట్రపథుత్వమైనా ప్రయత్నిస్తే ఎంతకాలమైనా delay చేయి వచ్చును. అధికారానికిమి చలాయించవచ్చును. డిల్లీప్రభుత్వందారు శ్వత్సరువులు హంపించనూవచ్చును, ఉ విధగౌచెయాలో ఆ విధంగానేచేసాం; ప్రైలెవెలు ఛానలుకునిద్దంగా పున్నాము, కాదనఃం లిదంటూనే 10 సంపత్తి రాలు అలస్యంచేయవచ్చును. ప్రైలెవెలు ఛానలుత్రవ్యాలనికూడా మైసారు ప్రభుత్వం ఆనలేదు. రెండు సంపత్సురాలు ప్రయత్నించినా, ఆంధ్రాష్ట్రం ఏర్పడిన కొన్నినెలలులోపుగా Estimates తయారుచేసి ప్రైలెవెలు ఛానలు త్రవ్యడానికి స్థానింగు కమిషన్వారిని ఒప్పుంచి, డబ్బుకూడా sanction చేయస్తే, ఈనాటపరకు మైసారుస్టేటుతో agreement కు రాలక పోతున్నాం అంటే ఏమిచెప్పాలి మొస్టుష్టానింగు కమిషన్వారిదగరకు సేను, గోపాలరెడ్డిగారు, వెంకట్రావుగారు వెళ్లినపుడు విలుతున్నిందేమాతని నమాధానానికి రావడానికి ప్రయత్నించాము. ఆక్కుతూడా సాధ్యంకాలేదు. తుంగభద్ర ప్రాంతమీరు పెన్నారు ప్రాంతానికి ఎందుకుతీసుకుపోతున్నారని అందుగుతున్నారు. 50 సంపత్సురాల క్రితం మెకంజీగారు వేసినస్థాను ఆక్కుడ ఉంటే ఎందుకు తీసుకుపావాలని మొదటపుపచ్చారు. మెకంజీగారు దిగిరావాలి జవాబువెప్పడానికి. తుంగభద్రప్రాంతంలో పాగుకు లాయికి అయిన భూమిలేదా; తుంగభద్రనీరు కడపకు ఎందుకు తీసుకుపావాలి అనంత పురం ఎందుకు తీసుకుపావాలి; కర్మాలువారు అడగడానికిఏమి హక్కు పున్నది? ఈ రకమైన argument వినవస్తాంది. తుంగభద్ర ప్రాంతంలో భూమితేద్దికాడు, ప్రాజెక్టు ప్రారంభించినాడే ప్రతిజిల్లాకు నీరు నమానంగా వచ్చేట్టు పంచిపెట్టారు. క్రమప్రాంతముతైన అన్నిజిల్లాలలోనిభూమిలకు పీరు నమానంగా అందోటు ఈ ప్రాజెక్టు తయారుచేసారు. ఇప్పటికే Low-level Channel క్రింది బాల్కానికిలో .90 వేల ఎకరాలకు, కర్మాలు జిల్లాలో

[SRI N. SANJEEVA REDDI] [26th November 1955]

ఈ 60 వేల ఎకరాలకు సీర్ల జచ్చాయ. పైలెవెలు ఛానలుక్రింద తిసుకుంటే, బళ్లారి జిల్లాలో 80 వేల ఎకరాలు, అనంతపురం జిల్లాలో లక్ష 50 వేల ఎకరాలకు, కడప జిల్లాలో లక్ష 50 వేల ఎకరాలకు, నీరు రావలసివుండి. కడప జిల్లా, అనంతపురం జిల్లా తరువాత ఉప్పుంది; అనంతపురం జిల్లాలో 10 లక్షల ఎకరాలు సాగు కాపలసిన భూమి ఉన్నది; తాబట్ట కడప జిల్లాలు నిరు ఎందుకు ఇవ్వాలి అసడానికి లదు, అదే సిద్ధాంతంమీద బళ్లారి జిల్లాలో సాగులోనికి రావలసిన భూమి ఎక్కువగా ఉన్నది తాబట్టి ఇంకా ఎక్కుప నిరు తీసుకుంటాము అనడానికి లేదు, అన్ని జిల్లాలోను కామని తగ్గించడానికి ఈ విధమైన ఏర్పాటు చేచారు. ఇప్పుడు వారు తిరిగి ప్రశిష్టపున్నారు—మా తుంగభద్ర ప్రాంతం లోని నీటిని పెన్నారులోనికి ఎందుకు తీసుకువెళ్లుతున్నారని. ఇటువంటి ఇబ్బందులు పెడుతుంచే, ఎంత కాలమైనా ప్లానింగు కమిషనువారు డబ్బు ఇచ్చినా, తప్పకానికి ప్రజాసాధనం, నీటికి ఎదురుచూచే రైతాంగం ఉన్నా ఆడ్చు పెట్టడానికి, పని జరుగుండా ఉండుటకు వీలున్నది. ఇటువంటి సమస్యలు ఎడ్డు ఉన్నాయి. తుంగభద్ర valley నీరు పెన్నారు valley ని ఎందుకు కావాలనే—రెడ్డపచ్చి మొదలెడుమన్నాడన్న—ప్రశ్నకే యింకా సమాధానం చెపులేకుండా ఉన్నాము. ఇలాంటి ఇబ్బందులన్నీ చూసుకొని, మొము థణ్ణలాలీ కమిషన్ వారు వచ్చినపుడు చెప్పాము—ఈ ప్రాజెక్టు area ప్రాంతం అంతా అంధరాష్ట్రానికి ఇస్తే తప్ప ఈ ప్రాజెక్టు అభివృద్ధి తాడు అనే నిర్ణయానికి వచ్చాము — ఒక సంవత్సరం అనుభవించిన తరువాత ఈ తుంగభద్ర ప్రాజెక్టుకి అంధరాష్ట్రం ఏర్పడిన తరువాత ఒక బోర్డు చేసారు. ఆ బోర్డుకు ఎక్కుప అధికారాలు లేకపోవడంవల్ల fail అయినది అనుకున్నాము. దానిని scrap చేసారు. High Power Board చేయాలని అనుకున్నాము, నెనుకూడా బెంగుళూరు వెళ్లాను. హనుమంతయ్యగారు అడిగారు—ఈ బోర్డును వేసే అధికారం, అవసరం భిల్లి ప్రభుత్వానికి ఎందుకు కలిగింది? ఈ ప్రాజెక్టు నాస్టిట్యూలో ఉన్నది. ఈ ప్రాజెక్టు మొము కట్టలేమా? అంధకు కావలసివస్తే కింత నీరు ఇస్తాము, దీనిపై హక్కు మాకేఇండాలి—అని గట్టగా వాదించారు. అటుతరువాత భిల్లి ప్రభుత్వం చెపువలసివచ్చింది, ‘నీవు ఇష్టపడు ఇష్టపడకపో; బోర్డును వేస్తున్నాం’, అని చెప్పివలసివచ్చింది. తివిధంగా ప్రతిదానికి భిల్లి ప్రెభుత్వం దగ్గరకు పోయి ఉత్యాపలు తెచ్చుకొని కార్బూక్రమం నడుపుకోవాలంచే ఎంత అలస్యం అవుతుందే చూడండి. ఇందులో బ్రిహ్మంధంగా పోయిందేచెంచి? మొము సిరిసుప్ప. హస్టేటు మాత్రం ఆడిగాము. అందులో బళ్లారి ప్రాంతంలో పొచ్చు ప్రాంతం తెలుగువారున్నారని మందరయ్యారే అంగి కరించారు. మౌర్య, రూపసగుళి ఫిర్మలలో ఇఱుగువాటు పొచ్చుడా ఉన్నారు అని అంగికరించారు. బళ్లారి ప్రాంతం, కెలుగు, ప్రాంతం, బళ్లారి మునిసిపాలిటీలో 24, 25 గురు ముఖిపించలే కొవుల్లు తెలుగు రున్నారు. ప్రతి మూడులలో ఎక్కుడ వూసిపా 80% SCHOLARSHIP

26th November 1951] [SRI N SANJEEVA REDDI]

అంతా తెలుగు చదువుతున్నా మి. ఎవరా ఇంజర్ కార్బూల్ ను చెచ్చు
బాగం తెలుగు ప్రాంతం. Sub-Registrar - సుమి, అన్నపేట, వీర
ప్రాణ తెలుగుల ప్రాంతంలో లొప్పులు చదువుతున్నాయి. బ్లూట
ప్రాంతం తెలుగు పాశం లో ఎ విచంగా మానా. ఏ లోక్ లప్పుల్లో
అయిదా, ప్లైట్ ప్లైట్, ఎష్ట్రా, లిక్ష్మిలుబ్బి తెలుసుపుడి. హార్ట,
సిరిగుప్ప, శాస్త్రేచుగడ్డాకి అమి హ్యాప్పు ఉన్నాడని అంచు. రింగ్ ప్పుల్లా
ఉన్న population 60 వెలు లుం రాబు. క్రూలు ప్రాంతాలు అంత.
కరెక్టుగా చెప్పాలంట 71 వెలు జూబా. చాల్ వి. రాలూక. ఈ
చీర్లలలో ఏ తాలూకాలొప్పొ లక్ తయారా population ఉంటుంది. ముం
అంధ్ర ప్రాంతంలో నుంచి కెంత చెరిప్పు ఒక constituency కాలెదు.
నేను రాష్ట్ర కాప్రొము కమిషన్ డెసిడెంటుగా ఉండగా వరమెస్ట్రోరప్ప అం
కుర్రవాళ్లి పంపాను. వాళ్లుకూడా adopt చూరు. అతపు గలిచారు. నిజ
లింగప్పగారికి ఒక ఉత్తరపక్కాడ ప్రాణాను. సిరిగుప్పలో మొదారిటి తెలుగు
వాళ్లు కాకపోయినా 40% వరకు తెలుగువాళ్లు ఉంటాయి. కోసిగి area
అంతా తెలుగువాళ్లన్నారు. బల్స్ఫూటి నాసస సమ్మూతు నూచిక నూరుపాళ్లు
తెలుగు—కన్నడము issue మీద కాంగ్రెసుతో పోటిచేసి గలిచినవాడు.
పోస్టే తాలూకానుంచి నాగ్ను గోచరు ఉన్నిక అయిచాయి. మెజారిట
కన్నడిగులే. జూబా లక్ 33 వెలు అయిపె తాలూకా అంతా ఇవ్వాలని
మేము అడగలేదు. ప్రాజెక్టు area కు సంబంధించిన ప్రాంతం మాత్రం
ఇవ్వాలని అడగాము. పై భాగంలో ఉన్న భూబాగలో ఉన్న ప్రాంతాన్ని
ఆడుగలేదు. ప్రాలెవెలు ఛాసలు త్రయ్యడానికి సరిఅయిన పరిస్థితులు
కల్పించడానికి, మేము అడగిన కొద్దిప్రాంతం అంధ్రలో చెర్చుంటున్నాము.
జనసంఖ్య లక్ 50 వెలు ఉంటుంది. అంతమాత్రం bilingual area
తెలుగువారితో గంక ఎక్కుడా ఉండవా అని అడుగుతున్నాను. ఎలా విభ
జించినా కోద్దిగా అయినా ఇటువంట ప్రాంతాలు ఉండక తప్పదని నుండ
రయ్యగారుకూడా అంగికరించారు. అయినప్పుడు తెలుగువారికన్న కన్నడి
గులు కొంచెము పొచ్చుగా ఉన్నప్పటికి, ఒక రాష్ట్ర ప్రేయస్సు కోసము,
ఇమంతో ఎన్నో సంవత్సరాలుగా బాధపడే ప్రాంతాన్ని బాగుచేయడానికి
అంధ్ర రాష్ట్రంలో చెర్చడం మంచిదారి S. R. C. వారు, వారు చెప్పింది
మనం చెప్పినది విన్నతరువాత బాగాయోచించి ప్రాస్తే అది బాగాలేదనిఅంటే
ఏమి చెప్పాలి? నాకు చాలా విచారంగా ఉన్నదని మాత్రం చెబుతున్నాను.
ఇటువంటి పొరపాటు చేస్తే ఎంత ప్రమాదాలకు దారి తీస్తుందో ఆర్థం చేసు
కుంటే బాగుండేది. అంధ్ర ప్రజానీకం చూస్తోంది రాయులసేమ్, కోపా
జిల్లాలు, తెలంగాణ అని కాదు. అన్ని ప్రాంతాల కేమాన్ని అలోచించినపుడు
దేశం బాగువుతుంది. గడచిన నంబత్వరము నేను ఇక్కడ చెప్పాము.
మిత్రులు వెంటిష్ట్యులు, వాగిరెడ్డి, హసుమంతరావుగార్లతో చాలా తీవ్రంగా

[SRI N SANJEEVA REDDI] [26th November 1955]

చదపాశలు కండె రజుల్లు చెప్పాయి. ఆనాడు తుంగబద్ర ఎగువకాలువ
కాదాలని చెసు అంగమే ద్రోహం లని ఆనాడు బావించారు.”

SRI P. SUNDARAYYA:—“ఎవరు?”

THE HON. SRI N. SANJEEVA REDDI:—“చెబు తు
పూనా సు. Let me develop my argument. అట్లా చేర్పుకూడదు,
అడుగ్గ కూడదు ఉబ్బు అన్నారు. Because I do not want to
mislead. The facts are there recorded. పద్ధని చెప్పలేదు.
ఇప్పుడు ఆడుగులనిసాడి రందికొండ ప్రాజెక్టు ఒకపే. ‘ఇప్పుడు తుంగబద్ర
ఎగువకాలువ స్త్రిము ముఢిపెడుతున్నావు. దినివల్ల నందికొండ వెనుకకు
పాతుంది. తుంగబద్ర ఎగువ కాలువ రాయలసిమ తత్కంతో ముందుకు
వెడుత్తు ప్రది కాబ్బట్ట దానిని తిసిపేసి, తుంగబద్ర ఎగువకాలువను మరొక
రకంగా త్రవ్యించుకుండా. కల్గాంగాడులు ప్రారంభించి కల్లు త్రాగించి
వచ్చిన డబ్బుతో తుంగబద్ర ఎగువ కాలువ పాథిస్తాం’ అని ఉపన్యాసం
చేచారు. కాదుచూసికి విలులేదు. ఇది recorded గా పుస్తది. సుంద
రయ్యగారు లెరప్పడు. Contradict చేసినా లాభంలేదు.”

SRI P. SUNDARAYYA:—“Contradict చేయడమేకాదు,
ఇక్కడ శాసనసభలో record చేసినది చదివినట్లయితె అర్థంపుంది,
కాని oral గా చెప్పినపుడు ఈ శాసనసభలో లేకపోయినా మా పారీశరపున
యాచ్చినటువంటి పత్రాలు, తీర్మానాలు ఉన్నాయి. పరిశీలించమని చెబు
తున్నాను. ఆరోజున మేము సందికొండ, సిద్ధేశ్వరం, తుంగబద్ర, వంశధార
యివన్నికలిపి మొదటి పంచవర్ష ప్రణాళికలో మొదలు పెట్టాలని అన్నాము”

THE HON. SRI N. SANJEEVA REDDI:—“సుంద
రయ్యగారింత గట్టిగా చెబుతూపుంటే నాకు ఆశ్చర్యం కలుగుతుంది.
ముందు records చదుకుంటారనుకుంటాను. I hope he will read
and correct his own mistake. నేను చెప్పింది నిజమని రికార్డు
చదివిన మీదట తోస్తే ‘I am sorry’ అని చెప్పండి చాలు. నేను చెబు
తున్నది నిజం. అవసరం అయిపుపు records చూసుకోండి. High-
Level Channel కావాలని చెబితే ‘పంచవర్ష ప్రణాళికలో చేర్పవద్దు,
తప్ప, నందికొండ వెనక్కుపోతుడని’ అన్నారు. Specific గా ‘ఇదా
మీభావం’ అని నేను నాగిరెడ్డిగారిని అడిగినాను. ‘అప్పను అదే నా భావం,
మధ్యపాన నిషేధం రద్దుచేసి ఆ ఉబ్బుతో తుంగబద్ర ఎగువకాలువను త్రవ్యిం
చాలి’ అనే reply ను pindown చేసి తెప్పించుకున్నాను. రేపు
elections లో ప్రజలకు యిదే చెప్పండి అన్నాను.”

SRI P. SUNDARAYYA :— “Center యావ్యకపోయినా
మధ్యపాన నిషేధాన్ని రద్దుచేయడంభావూ వచ్చే ఉబ్బుతో కట్టించుకోవచ్చ
వని చెప్పితుంటారు.”

26th November 1955]

THE HON. SRI N. SANJEEVA REDDI :— ఏం వేళ
విషయం. చెన్నెల లోపాల కారణం ద్వారా నువ్వులు ఉన్నాయి. నువ్వులు సందికెండకు పొట్టమాని, తాముల ప్రశ్నలు ధీమైండ్చు
ఎని తుంగబాద్రు విగుంతాలు కేరణము దాన్ని ఘటుచేసాయి వాప్పుచు
బంగింపి. అలాగుట్ట ఎగుప్పట ల్యారాముల ను చేపుకు ఉండాలు ఏర్పాచుకు
ఎవ్వచుటగా ఒప్పమానిండుతుండే వాడు లెఱుపు. ప్రాపులే మొట్టమొదటి
కూడా ప్రపంచాలో చుండి చుమ్ముక్కుపు అసుకుంటూ గు. ఇది
చాలా విచారంగా ప్రాపు. ఈ బాధలు చాకు లెలుపు. వాడి పార్టీ అమి
ప్రాయాలు వాట చుప్పుచుట అష్టులెడు. లంపుచేసమిల్లో, తాముల మిల్లో
ఒకరిప్పు కమ్మునిస్టులు గిరిచిపుంచె జూపుండిదేహా. ఒక్కురికూడా
గిలిపించలడ అని విచారిస్తాము. ఒక్కురెనా వారి ప్పాట్టాదు లెకపాయి,
రాచుల ము డుబులను గుర్తుచుప్పాడు. అయిప్ప డూ స. R. C.
Report ను బట్టలో పారెచ్చుమన్నాయి సుంపరయ్యగాను. గందులో
చాలా self-contradictions పున్నాయిని వారులాన్నామ. తమవాత దాసిలాని
కొన్ని విషయాలపు ఉధుపుతుంటే అది భాగంది, యిది భాగులడి అంగిక
రించాం' అన్నాయి. అద్దు మనము అంగికరించేటచ్చు ప్రాపె, ప్రక్క రాష్ట్రాలం
వారు అంగికరించరు. అంధటా అంగికరించినట్టు ద్రాయిచుట ఎప్పటికే
కష్టమే. అయిట, రిపొట్ చాలా వక్కుగా ప్రాశారు. ప్రాశారంటే తు. చ. తప్ప
కుండా, కామాతీసిహ అంగికరించాలని కాదు. నెను ప్రతి మీటింగులో
చెప్పాను. 'మన దురదృష్టపకాతు ఎవరికలేని plebisite మనకు వచ్చింది.
తెలంగాణ మసలొచేరడానికి ఎవరికలేని 1961 వ సంపత్తురం కార్బూక్టమం
మనకు పెట్టారు. అది విచారకరం అని చెప్పాము. ఇది చెడ్డరిపొద్దు అని
చెప్పలేను. Waste paper basket లో పారవేయాల్చిపుంతటి చెడ్డరిపొద్దు
కాదు. క్షమపడి ప్రాశారు. 'After very serious consideration'
చెప్పాను Chief Minister గారస్టట్లు, లేడాలేకుండా అన్నివాదాలువిన్నారు.
తుంగభద్ర project area కు వెళ్లి మాచారుకూడా. ఇక్కడ కర్మలులో
కూర్చుండి ప్రాయలేదు. అక్కడ produce అయ్యె electricity లో 80%
అంధదేశానికి, 20% కాశాటకానికి వ్యుత్తి. Hydel scheme పూర్తి చేయ
డమే delay అయిపోతున్నది. ఒక Engineer కలపు తీసుకుంటాడు. ఇది
joint project అయిపోతున్నదు, అంధ Engineer లు ఎంతమంది, కర్మ
టక Engineer లు ఎంతమంది వుంటారు అనీ, ముక్కు యింత పాండుగుం
డాలనీ, యిలాంటి condition పెట్టి, Engineers ను post చేసుకుంటూ
పుంటే వని నడుసుందా? conditions ను పెట్టి, Engineers ను post
చేసుకుంటే, leisurelyగా చెపారు. మించిపోయిందేమిటని. ఈ రకంగా
Engineer ల యిఖ్యందివల్ల వ్యుత్తి 1956 లో ఫూరిచేసాం అనుకున్న
Hydro-Electric Project 1957 లో ఫూరయితే సంతోషిసాం అను
కుంటున్నాను, ఎంత pressure పెట్టి ఎంత కృషిచేసినప్పటకీ యింకా
వెనక్కు పోతేంది.

26th November 1955] [SRI N. SANJEEVA REDDI]

26th November 1955] [N. V. SANJEEVA REDDI]

సిమకు life-line ఇంధ దె ప్రాచారిక యాది ఉచసరం. అది ముగ్గురు ఇంధులు కనిపాయి, ఇంధ చేషటమ్మింగులు, ముగ్గులు చెడ్డలు చెప్పారు. ఇది కావాలింటం 'పెట్ డ్రాఫ్టాంజెస్టసా' లో ఇంధించే నికి అపసరంతెటి' చెప్పాడాయి అన్ధచౌండో కొచ్చుదారుడై చూ. case ఎంత బుల్లాసవట్టించే సుందరయు గాని ప్రశ్నించేచేసాడు. పూర్వకంగా ప్రాప్తమున్నారు. ఈకి రాష్ట్రక్రాంతి గాని మొదికెన వారు తీర్మానాన్ని బలపుట్టాడు Madras border చించమం చెప్పాడు. Population సురించి చెప్పాయి. 1931 - సంస్కరణలో ఉప్పిలో దాదాపు సమాసంగా లరపాట్లు, రెలుగువాట్లు తున్నారని చెప్పాయి. 1951 వచ్చేటప్పటి అంతా భాషారయంది. 70 per cent ప్రాప్తమసి population 35 per cent లయిపొయింది లాంపు దాంక కారబం వారే అన్వేషించాలి. అంటే వారిలాంట వారు ఏకి కారబం జాగ్రత్తగా అలోచించాలి."

SRI R. B. RAMAKRISHNA RAJU:— "వాళ్ళకు బుద్ధి ఎక్కుపగా ప్రంతం మూలానికాపచ్చ."

THE HON. SRI N. SANJEEVA REDDI:— "ఆచే కాపచ్చు కాని మిలాటి వారు రాబిచూలలోసు యితర కార్బ్రైక్షియలలోనే వుండి మిగిలిన కార్బ్రైక్మం వచిలిపెట్టిపందువల్లకూడా కాపచ్చు. అంధుల జనాభాలో ఎక్కుపగా differences తున్నాయి. అప్పటికే యిప్పటికి ఆ విషయంకూడా మద్దాసు ప్రభుత్వం వారికి point out చేశాము.

"Slight differences అంటే 5% గాని 10% గాని differences అంటే అంగీకరించ వచ్చును. కాని ఇంత vast difference వచ్చిన వ్యాధు అంగీకరించ వలెని మేము చెప్పము. ఏది ఎట్లాఉన్నా మేము అందరము కూడా మద్దాసు వెళ్లిపువ్యాధు Boundary Commission లేకుండా సర్టిఫికట్లెని అనుకున్నాము. చిన్నసమస్యలను మసము సర్రు కొనకపాతే ఎలాగ అనుకున్నాము. ఎన్నో సమస్యలు మనం మనం సర్రు కొనవలని ఉంటుంది. ఇటు కన్నదిగులు తటు మహారాష్ట్రాలు ఉన్నారు. ఈ సమస్యలను మసం ఒకరికి వదలిపెట్టుకూడదని మనమే సర్రు కొనాలనే భావంతే మేము ఆక్ర్షణకు పోయాము. కానిదురదృష్టవశాత్తు ఒక agreement లు, decision లు రాలేక పోయాము. 50% కు యున్న మాజనాభా మాకు ఇవ్వండి అని మన Chief Minister గారు minimum demands గా పెట్టారు. పోస్తారు తాలూకా అంతామాలు వర్ధన్నారు. లక్ష, పదివేలు మావాళ్ళు ఉంటే వారికి తీముకుండా ఉరికి ఇచ్చిపోతే ఎలాగ. 'ఇచ్చి' పోవడానికికాడు, ఇచ్చి పుచ్చుకోడానికి వచ్చేము. అని చెప్పారు. Friendly way గా

[SRI N. SANJEEVA REDDI] [26th November 1955]

ఇచ్చాడం పుచ్చుం పడం కాబలసిందే. ఈరికే ముగ్గురం మంత్రులం టూచ్‌టో మద్రాసపోండు దెనికి ఇక్కడనుంచి posr లో తిరుతటి రహు గ్రామచ్చుము ప్రమృజుని పొంచి చెప్పవచ్చును. న్యాయంగా జుచాలు చాళ్ళచెము. న్యాయంగాఉంటే బాగుంటుందని మాల్లాడి కావు. వాటాకూడా తలోచిపూఉంబారు. అందరా ప్రార్థింకూడా మళ్ళీ తలాచిస్తుంది. ఎప్పటికైనా సానుభూతితో ఆలోచిస్తాము. అందరూ కృషాచ్చే సానుకూలం కాపుచ్చును. ఒకరిని ఒకరు లర్ధంచేసుకోగలము. ఐదివరకు లంప్రాంపము కలని ఉన్నాము. మన భక్తవత్సలంగారు, A. B. Shetty గారు మొదటినిచారి సానుభూతితో ఈ సమస్య సాధించుకోవచ్చు.

“మొదలియామగారు అరవ ప్రాంతాలు వదలివేసే బాగాఉంటుంది అనారు. వారు మద్రాసువెళ్ళి అక్కడ తెలుగు ప్రాంతాలను మనకు వచ్చేయ్యాలని చెప్పాలని సలహాలునే బాగాఉంటుంది. Mudaliar గారు మనకు, తపిఖూలకు common link. వారు చిత్తారులోనేఉంటారు. వారు ఎక్కడకు పొరు. వారి constituency పోయినా వారు మనతోనే ఉంచాయ. మద్రాసులో ఇటువంటి ఇచ్చిపుచ్చుకొనే సద్వాపం కలుగుతుండుకుంటాను. I hope better and good relations would continue between Madras and Andhra. I am very definite about this. These are after all small issues.

“నేను చెప్పినట్లు బల్యారివిషయమై శ్రీ సుందరయ్యగారి amendment లేకపోతి ఈ speech అవసరంలేదు. అయిదు గంటలకే వెళ్ళిపోతూ ఉండవచ్చును. ఇప్పణెనా ప్రార్థిస్తున్నాను పారీ రాజకీయాలు, పారీ candidate అని అనుకోండా అన్ని సమశ్యలమీద వారు ఈ అభిప్రాయానికివసే బాగుంటుంది. సుందరయ్యగారు ఆలోచించవలెనని కోరుచున్నాను. 100 కి 99 మంది ఒప్పుకొన్నాపరే 99 మంది ఆలోచించే Democracy మాకు ఇంకా అర్థంకాలేదు. హెచ్చుమంది ఆలోచన, తక్కువమంది అంగికరించడం ఉంటుంది. Debar గారు నన్ను అడిగినప్పుడు compulsion లేదని చెప్పాను. Majority of people కువలె నంటున్నారు ఏంటా అలాంటప్పుడు కొండరు వద్దన్నప్పుడే అది majority decision అని అన్నాము. సరే యిప్పుడు 10 మంది చెప్పింది 190 మంది ఒప్పుకోవాలంటే అది democracy కి అర్థమా? ఇది కదవపాలలో ఒక విషపు చుక్క వేసినట్లు అవుతుంది. డానిని గమనించి ఈ ప్రాంతంవారి ప్రజా అభిప్రాయాన్ని గమనించి, ఆంధ్ర రాష్ట్ర శైల్యమ్మ గమనించి ఇప్పటికైనా amendment ఉపసంహరించుకుంటే బాగాఉంటుంది అనుకుంటున్నాను. చెఱువు ఇరిగింది. ఈ amendment ఉపసంహరించినా లేక పోయినా ‘మీ ఆంధ్రలోనే వద్దనేవారు ఉన్నారు’ అంటున్నారు. ‘మీ రాష్ట్రంలో ఉన్నవారే వద్దంటున్నారనే’ arguments వీర్మినవి.”

26th November 1955]

SRI P. SUNDARAYYA:—“ పద్మ అంశవాడేదు. ఒక సూత్రాన్ని బట్టుకొన్ని ప్రాంతాలు కావాలన్నాము, రాయచూరు జిల్లాలోసి భాగాలు కావాలంలున్నాము. అద్దని చెరపట్టున్నాడు.”

THE HON. SRI N. SANJEEVA REDDI:—“ రాయచూరు జిల్లా అడగడానికి సిద్ధముగా లేదు. కోణ్టకోణ్టి ఖచ్చి చెప్పికట్టిన ప్రాజెక్టు పోతున్నదని అడగుతున్నాము. ఎక్కుడను ఉన్న రాయచూరు జిల్లాస్తే ధార్యార్థ జిల్లాను అడగటలసిన ఆవసరం లేదు. న్నేయంగా రాచలనిసిన వా అడుగుతున్నాము. అందరు accept చేసిని 50%, 54% కాదు 60% population census report లో ఉన్నవి కావాలంటున్నాము. కొలాపు అడుగుతున్నాము. మాలూరు తీసివేస్తే 60% మన జిల్లా ఉంటుంది. కొలారు అలంపూర్, గద్దుల విషయము Hyderabad వారు అడగుతారు. బీదీర్లో కన్నడ, మహారాష్ట్ర తాలూకాలు అటు ఇచ్చేస్తారు కాబ్బటి అలా ఏర్పాటువేసుకోవచ్చును.

“ ఏ వైనా ఇంతభాగా, ప్రశాంతంగా ఏకగ్రిమముగా ఈ రిపోర్టును వినా లాంధ్ర కోరుతూ ముఖ్యమంత్రిగారు ప్రతిపాదించిన తీర్మానాన్ని బలపరుస్తున్నందుకు అందరిని అభినందిస్తున్నాను. ఒకటి మాత్రం చేబుతున్నాన్ని. స్వేదరాబాదు మిక్రుల సహకారముతో, మన చెన్నారెడ్డి, రంగారెడ్డి, సరసింగరావు, క్రిష్ణరావుగారు మొదలైన వారందరి సహకారంతో వినాలాంధ్ర ఏర్పడు తుంది ఆనే విశ్వాసము ప్రకటిస్తు నేను శలవు తీసుకుంటున్నాను.”

SRI PILLALAMARRI VENKATESWARLU :—“On a point of personal explanation, అధ్యక్ష! ఆను తిరిగి మాట్లాడాలనే ఒక ఉప్పేశం లేదు కానీ. . . . .”

MR. SPEAKER:—“ It is in print. Why discussion on it?”

SRI PILLALAMARRI VENKATESWARLU:—“ ఈ పు ముఖ్యమంత్రిగారు ఒక విషయం చెప్పారు దానిగురించి సమాధానం చెప్పాలి. మేము ఏదో Thungabhadra High-Level Canal కల్పుడబ్బుతో కట్టమని చెప్పినట్లు, five-year plan లో చెర్చడ ఆవసరం లేదన్నట్లు చెప్పారు. మేము చెప్పింది సరిగా చెప్పితే నేను తిరిగిచెప్పవలసిన ఆవసరం లేదు. ఈ నాడా five-year plan కు తుంగభద్ర ప్రాజెక్టుకు ముడి పెట్టవద్దన్నాము. ఇది సెంటరు ఇప్పుకోదంటారా! మన రాష్ట్రంలోనే ముందు priority ఇచ్చి కట్టించడానికి కృషిచేడాము. ఏమీ లేకపోయినా పరపతేదు, అని అన్నాను.”

The Hon. SRI N. SANJEEVA REDDI :—“ ముడిపెట్ట వద్దని చెప్పారు. అంతవరకు సంతోషము, ముడిపెట్టకుండా సాధించామని గర్విష్టున్నాము, అని చేబుతున్నాను.”

[26th November 1955]

MR. SPEAKER:—"Does Sri Sundarayya wish to withdraw his amendment?"

SRI P. SUNDARAYYA:—"No, Sir; I am pressing my amendment".

MR. SPEAKER:—"I have to divide the amendment of Sri Sundarayya into two parts and put each part separately to the vote of the House. One is for deletion of certain words and the other is for adding certain words."

SRI P. SUNDARAYYA:—"Both parts go together; if the amendment is to put to vote in parts it will be meaningless."

MR. SPEAKER:—"All right. The question is—

'Delete in the first paragraph 'this House feels happy that the Tungabhadra area which is essential for the development of Rayalaseema has been reunited with Andhra State thus fully facilitating the industrial and agricultural development of the whole area'.

For the existing paragraph 4, substitute the following—

'This House feels happy that States Reorganization Commission has recognized that Tungabhadra Project is essential for the full agricultural and industrial development of Rayalaseema area, but regrets that instead of suggesting ways so that no impediment can be placed in the utilization of that project, it has recommended an exchange of those Kanarese-speaking taluks with Telugu-speaking district of Kolar and thus perpetuate unnecessary conflicts. Hence this Assembly requests that Kolar district in Mysore which has a clear Telugu majority should be included in Andhra while Kanarese-speaking area of Bellary district be kept with Karnataka itself'.

The motion was declared lost.

Sri P. Sundarayya demanded a poll. Voting by counting of heads took place, and twelve voted for the amendment and one hundred and eighteen voted against the amendment."

26th November 1955]

MR. SPEAKER:—"The result of the voting is:
'Ayes 12, Noes 118, the motion is lost'."

At this stage Sri Vavilala Gopalakrishna ; a entered the House and took his seat.

SRI VAVILALA GOPALAKRISHNAYYA.—Sir, I rise on a point of order."

MR. SPEAKER:—"No point of order can be raised at the time of voting, nor any statement is admissible now.

"I shall now put the main motion to the vote of the House:

The question is—

"That the report of the States Reorganization Commission be taken into consideration.

'And on such consideration, this House feels happy that the Tungabhadra area which is essential for the development of Rayalaseema has been reunited with Andhra State thus fully facilitating the industrial and agricultural development of the whole area.

'2. That this Assembly feels that the Telugu-speaking parts of Hyderabad are intimately connected with Andhra and appreciates the views of the States Reorganization Commission with regard to the desirability of unifying Telangana and Andhra but requests the Government of India to merge them forthwith instead of waiting till 1961, with Hyderabad as the seat of the Government and the High Court and that such a unified unit will greatly help the development of the State and the full exploitation of the waters of the Godavari and the Krishna, making the Telangana and Andhra people equal partners in this joint enterprise of bettering the conditions of the people.

'3. This Assembly would further like to assure the people in Telangana that the development of that area would be deemed to be a special charge, and that certain priorities and special protection will be given

[MR. SPEAKER]

[26th November 1955]

for the improvement of that area, such as reservation in services and educational institutions on the basis of population and irrigational development.

'4. This Assembly requests that Kolar district in Mysore which has a clear Telugu majority should be included in Andhra.

'5. This Assembly further feels the need for boundary adjustments with the Madras, Mysore (Karnataka), Madhya Pradesh and Orissa States on the basis of village and contiguity and that such adjustments can be achieved by mutual co-operation and goodwill and that necessary negotiations must take place and if any points remain unsettled, the Government of India may refer them for arbitration'."

The motion was carried unanimously amidst cheers.

THE HON. SRI B. GOPALA REDDI:—"I request the Speaker to ascertain whether there is any dissenting voice against the main motion."

MR. SPEAKER:—"Are there any against the motion?".

There was none.

Sri Vavilala Gopalakrishnayya rose to make a statement.

He was shouted down by the House and the Speaker did not allow him to speak.

MR. SPEAKER:—"The House will now adjourn and meet at 11 a.m. on Tuesday, the 29th November 1955."

The House then adjourned.

